

COMMISSIE VOOR HET BANK-, FINANCIE- EN ASSURANTIEWEZEN

❖ Verslag van het directiecomité 2005

Overeenkomstig artikel 48, §1, 4°, van de wet van 2 augustus 2002 wordt het jaarverslag van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen opgesteld door het directiecomité van de CBFA en goedgekeurd door de raad van toezicht. Krachtens die wetsbepaling oefent de raad "algemeen toezicht uit op de werking van de CBFA". In het kader van zijn opdracht neemt de raad geen kennis van individuele toezichtsdossiers.

Onderhavig verslag is door het directiecomité opgesteld en weerspiegelt, naast de wetgevende en reglementaire wijzigingen, de activiteiten van het directiecomité en de beslissingen die het in individuele gevallen heeft genomen tijdens het verslagjaar. Tenzij anders vermeld, loopt het verslag over de periode van 1 januari 2005 tot 31 december 2005.

Dit verslag mag als volgt geciteerd worden: "CBFA Verslag DC 2005"

HOOFDSTUK 1

PRUDENTIËLE MATERIES

1.1. Prudentieel beleid	11
1.1.1. Evolutie in de internationale reglementering en de internationale samenwerking	11
1.1.1.1. Multilaterale fora	11
1.1.1.1.1. Het Joint Forum	11
1.1.1.1.2. Het Bazelcomité	12
<i>Toepassing van het Bazel II Kapitaalakkoord</i>	12
<i>De toepassing van Bazel II op de marktactiviteiten en de behandeling van gevallen van dubbele wanbetaling (double default)</i>	13
<i>Ontwikkelingen in de domeinen boekhouding en audit</i>	14
<i>Compliance and the compliance function in banks</i>	14
1.1.1.1.3. De internationale Vereniging van Verzekeringstoezichthouders	15
1.1.1.1.4. De Groupe d'action financière	15
<i>Aanbevelingen van de GAFI</i>	15
<i>Verslag van de GAFI over de wederzijdse evaluatie van België</i>	17
1.1.1.1.5. De Europese Unie	19
1.1.1.1.5.1. Verordeningen en richtlijnen	19
<i>Omzetting van «Bazel II» in het Europees recht</i>	19
<i>De richtlijn betreffende de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening</i>	20
<i>Richtlijn van het Europees parlement en de Raad tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme</i>	21
<i>Advies van CESR over de uitvoeringsmaatregelen van de MiFID-richtlijn – de organisatie van de bemiddelaars en de gedragsregels ter bescherming van de beleggers</i>	22
1.1.1.1.5.2. Europees Comité voor het Bankwezen	23
1.1.1.1.5.3. Comité van Europese Bankentoezichthouders	23
<i>Richtlijnen inzake een Supervisory Disclosure Framework</i>	26
<i>Ontwikkelingen in de domeinen boekhouding en audit</i>	26
1.1.1.1.5.4. Comité van Europese Toezichthouders op verzekeringen en bedrijfspensioenen	27
<i>Solvency II</i>	27
<i>Richtsnoeren voor de Coördinatiecomités</i>	31
<i>Verslag over de wijzigingen die zouden kunnen worden aangebracht in de richtlijn voor verzekeringsgroepen (98/78/EG)</i>	31
<i>Implicaties van de IAS/IFRS-normen voor het prudentiële toezicht op de verzekeringsondernemingen</i>	32
1.1.1.1.5.5. Comité voor Bankentoezicht van de Europese Centrale Bank	32

1.1.1.2.	Samenwerkingsovereenkomsten tussen toezichthouders	33
	<i>MoU inzake samenwerking EU banktoezichthouders, centrale banken en thesaurieën in crisissituaties</i>	33
	<i>Samenwerkingsovereenkomst tussen de Commissie en de toezichthouder van Hong Kong</i>	34
1.1.2.	Evolutie in de nationale reglementering	35
1.1.2.1.	Gemeenschappelijke aspecten	35
	<i>Wetgeving tot omzetting van de financiële conglomeratenrichtlijn</i>	35
	<i>Wijziging van de circulaire over de waakzaamheidsverplichtingen met betrekking tot de cliënteel en de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme</i>	36
	<i>Circulaire over de bedrijfscontinuïteit van financiële instellingen</i>	37
	<i>Nieuwe financiële prudentiële rapportering op geconsolideerde basis en gelijktijdige implementatie eXtensible Business Reporting Language (XBRL)</i>	38
	<i>Wijzigingen van het eigen-vermogensreglement van de kredietinstellingen en de beursvennootschappen</i>	39
	<i>Memoranda voor het verkrijgen van een bedrijfsvergunning door een kredietinstelling, een beleggingsonderneming of een verzekeringsonderneming naar Belgisch recht</i>	39
	<i>Initiatieven gericht op het uitwerken van aangepaste procedures voor het beheer van financiële en operationele crisissen</i>	40
1.1.2.2.	Sectorale aspecten	41
1.1.2.2.1.	Kredietinstellingen en beleggingsondernemingen	41
	<i>Wet betreffende de bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten</i>	41
	<i>Nieuwe toezichtsregels in verband met de vereffening van transacties in financiële instrumenten</i>	42
	<i>Nieuwe toezichtstaken in verband met het houden van gedematerialiseerde vennootschapseffecten</i>	43
	<i>Statuut van derivatenspecialisten die diensten verlenen zonder vestiging</i>	43
1.1.2.2.2.	Verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen	44
	<i>Omzetting van de richtlijn inzake verzekeringsbemiddeling</i>	44
	<i>De compliance-functie bij verzekeringsondernemingen</i>	45
	<i>Circulaire Arbeidsongevallen</i>	46
	<i>Circulaire betreffende de indexering van bedragen aangewend bij de bepaling van de vereiste solvabiliteitsmarge</i>	46
	<i>Circulaire over de aanvullende voorziening in levens- en arbeidsongevallen-verzekeringen</i>	47
	<i>Samenstelling directiecomité – externe functies</i>	48
	<i>Samenwerkingsprotocol tussen de Commissie en het Fonds voor Arbeidsongevallen</i>	48
1.1.2.2.3.	Voorzorgsinstellingen en pensioenkassen	49
	<i>Wijziging van de controlewet verzekeringen</i>	49
	<i>Overdracht aan de Staat van de pensioenverplichtingen van sommige openbare rechtspersonen</i>	50

1.2. Prudentieel toezicht op kredietinstellingen en beleggingsondernemingen	51
1.2.1. Gemeenschappelijke aspecten	51
<i>Professionele betrouwbaarheid van de effectieve leiders van financiële instellingen</i>	51
1.2.2. Sectorale aspecten	52
1.2.2.1. Kredietinstellingen	52
<i>Fusie Almanij – KBC Bankverzekeringsholding: Herstructurering van de KBC Groep</i>	52
<i>Nieuwe operationele organisatiestructuur van de Dexia-groep</i>	52
<i>Gezonde praktijken inzake financiële deontologie bij diamantfinanciering</i>	53
<i>Legiolease: problematiek van de aandelenleasecontracten van Dexia in Nederland</i>	53
<i>Reglementering inzake de instellingen voor elektronisch geld: verzoek om een vrijstelling</i>	54
1.2.2.2. Beleggingsondernemingen	55
<i>Geschiktheid als aandeelhouder</i>	55
1.2.2.3. Andere ondernemingen	55
<i>Inschrijving van Euroclear NV op de lijst van de in België vergunde met vereffening instellingen gelijkgestelde instellingen</i>	55
<i>De beheervennootschappen van instellingen voor collectieve belegging</i>	56
1.3. Prudentieel toezicht op de verzekeringsbranche	57
1.3.1. Verzekeringsondernemingen – Toezicht in de praktijk	57
<i>Verdeling van de bevoegdheden onder de bestuursorganen</i>	57
<i>Aanvragen tot vrijstelling van de verplichting om in «Leven» en «Arbeidsongevallen» een aanvullende voorziening samen te stellen</i>	57
<i>Het toezicht op de solvabiliteit</i>	58
1.3.2. Verzekeringstussenpersonen	59
<i>Opleiding van de verzekeringstussenpersonen over de witwaswetgeving</i>	59
1.4. Prudentieel toezicht op de voorzorgsinstellingen	60
<i>Circulaires inzake de jaarlijkse rapportering aan de Commissie</i>	60
<i>Verandering van pensioeninstelling - overdracht van vrijstelling</i>	61

HOOFDSTUK 2

TOEZICHT OP DE FINANCIËLE INFORMATIE EN MARKTEN

2.1. Toezicht op de financiële verrichtingen	63
2.1.1. Evolutie in de nationale reglementering en doctrine	63
<i>Mededeling van de Commissie over het met ingang van 1 juli 2005 gehanteerde beleid voor de behandeling van dossiers over openbare aanbiedingen en toelatingen tot de verhandeling op een gereguleerde markt</i>	63
<i>Vrijwillig openbaar bod door de controleaandeelhouder</i>	64
2.1.2. Toezicht in de praktijk	64
2.1.2.1. Openbare aanbiedingen van financiële instrumenten	64
<i>Gecombineerd aanbod van warrants en een swap ten gunste van het personeel</i>	64
<i>De opname op de Eerste Markt van Euronext Brussels van de aandelen van RHJ International NV</i>	65
<i>Kwalificatie als openbaar aanbod van effecten in België wanneer op het aanbod enkel kan worden ingegaan via een buitenlandse gereguleerde markt</i>	66
<i>De vrije markt</i>	67
2.1.2.2. Openbare overnameaanbiedingen, koershandhavingen en wijzigingen in de controle over vennootschappen	68
<i>Openbaar overnameaanbod op vastgoedcertificaten – vernietiging van beslissingen van de Commissie door het Hof van Beroep te Brussel</i>	68
<i>Wijziging van controle over een vennootschap – vernietiging van een aanmaning van de Commissie door het Hof van Beroep te Brussel</i>	69
<i>Openbaar uitkoopbod door Solvus op de aandelen Bureau Van Dijk Computer Services (BvDCS)</i>	69
<i>Uitkoopbod door Koceram NV op Koramic Building Products NV</i>	70
<i>Gemengd openbaar bod tot aankoop en omruiling van de vennootschap Suez op de nog niet door haar gehouden aandelen Electrabel</i>	71
<i>Verplicht openbaar overnamebod door Landbouwkrediet op de aandelen van Keytrade Bank</i>	74
<i>Openbaar overnameaanbod, tegenbod en hoger bod op Telindus Group</i>	75
<i>Samenvatting van een aanvraag tot voorafgaand akkoord en van de beslissing van de Commissie terzake</i>	78
2.2. Toezicht op de financiële informatie	79
2.2.1. Internationale ontwikkelingen	79
<i>CESR-werkzaamheden in het kader van de Transparantierichtlijn</i>	79
<i>CESR-Coördinatiemechanisme inzake de handhaving van de IFRS: Databank en EECS</i>	79
2.2.2. Evolutie in de nationale reglementering en doctrine	81
<i>Wijziging van de wet van 2 augustus 2002</i>	81
<i>Wijziging van het koninklijk besluit van 31 maart 2003</i>	81
2.2.3. Toezicht in de praktijk	82
<i>Verkrijging van eigen aandelen door genoteerde vennootschappen</i>	82

<i>Oproepingen tot algemene vergaderingen van Belgische genoteerde vennootschappen</i>	83
<i>Studie over de in 2005 gepubliceerde halfjaarlijkse communiqués van de vennootschappen die op Eurolist by Euronext Brussels genoteerd zijn</i>	84
<i>Laattijdige publicatie van jaarlijkse en halfjaarlijkse communiqués</i>	85
<i>Transparantierichtlijn: verspreiding, opslag en «filing» van informatie</i>	86
<i>Voorstel tot vereffening van de beursgenoteerde vennootschap Virgin Express plc</i>	87
<i>De waardering van extern verworven klantenrelaties in de IFRS-rekeningen</i>	87
<i>Verwerking in de IFRS-jaarrekening als eigen actief of als geleend actief</i>	88
2.3. Toezicht op de marktondernemingen	90
2.3.1. Internationale ontwikkelingen	90
<i>Advies van CESR over de uitvoeringsmaatregelen van de MiFID-richtlijn – aspecten van marktregulering</i>	90
<i>Wijzigingen in de marktregels van Euronext</i>	90
2.3.2. Evolutie in de nationale reglementering en doctrine	91
<i>Reglementair kader van de Belgische elektriciteitsbeurs: BELPEX</i>	91
2.3.3. Toezicht in de praktijk	93
<i>Euronext Brussels: toepassing van de procedures met betrekking tot de derivatenmarkt</i>	93
2.4. Beteugeling van marktmisbruik	94
2.4.1. Internationale ontwikkelingen	94
<i>Werkzaamheden CESR</i>	94
<i>IOSCO MoU</i>	94
2.4.2. Evolutie in de nationale reglementering en doctrine	94
<i>Omzetting richtlijn inzake marktmisbruik</i>	94
<i>Toezicht op de gedragsregels</i>	95
2.5. Toezicht op de instellingen voor collectieve belegging	96
2.5.1. Internationale ontwikkelingen	96
<i>Activiteiten van de CESR Expert Group on Investment Management</i>	96
<i>Activiteiten van het CESR Review Panel met betrekking tot ICBE's</i>	97
<i>Bijdrage van de CBFA aan het Groenboek over de ICBE's</i>	98
2.5.2. Evolutie in de nationale reglementering en doctrine	100
<i>Wijzigingen aan de ICB-wet</i>	100
<i>Circulaire over het prospectus en het vereenvoudigd prospectus op te stellen door de openbare instellingen voor collectieve belegging naar Belgisch recht met een veranderlijk aantal rechten van deelneming</i>	101
<i>Circulaire inzake de overgangsregeling van de ICB-wet en van het ICB-besluit</i>	102
<i>Aanbevelingen over de organisatie van de zogenaamde «zelfbeherende» ICB's</i>	103
2.5.3. Toezicht in de praktijk	104
<i>Risicoklassen van ICB's met vaste vervaldag en kapitaalbescherming</i>	104

HOOFDSTUK 3 DE AANVULLENDE PENSIOENEN

3.1. Evolutie in de nationale reglementering en doctrine	107
<i>Omzetting van kapitaal in rente</i>	107
<i>Koninklijk besluit tot aanwijzing van de ambtenaar in het kader van sociale pensioenstelsels</i>	107
<i>Uitbreiding van het toepassingsgebied van de WAPZ</i>	107
<i>Circulaire over de individuele pensioentoezeggingen</i>	108
3.2. Toezicht op de aanvullende pensioenen	108
<i>Interpretatievragen</i>	108

HOOFDSTUK 4 CONSUMENTENBESCHERMING, CONTROLE VAN VERZEKERINGSCONTRACTEN EN TOEZICHT OP HET HYPOTHECAIR KREDIET

4.1. Bescherming van de consumenten tegen het onregelmatig aanbieden van financiële diensten	113
<i>Verhuur van betaalterminals - Beoordeling of deze activiteit bemerkings oproept vanuit het oogpunt van artikel 4 van de bankwet</i>	113
<i>Beroep op het spaarderspubliek voor een belegging in exotische-bomenplantages</i>	113
<i>Uitgifte van aandelen door coöperatieve vennootschappen met vrijstelling van prospectus</i>	114
<i>Onrechtmatig gebruik van de naam van erkende financiële instellingen</i>	114
4.2. Controle van de verzekeringsvoorwaarden	115
<i>De vijfde richtlijn Burgerlijke Aansprakelijkheid (BA) Motorrijtuigen</i>	115
<i>De wet van 17 september 2005 betreffende de natuurrampenverzekering</i>	116
<i>Adviezen aan de Minister van Economie</i>	118
4.3. Hypothecair krediet	119
<i>Standpunt over het regime van het koninklijk besluit nr 225 van 7 januari 1936</i>	119
<i>Mededeling aan de hypotheekondernemingen die geen kredietinstellingen of verzekeringsondernemingen zijn betreffende de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme</i>	119
<i>Werkzaamheden op het niveau van de Europese Unie</i>	119

BIJLAGE

Overzicht van de wettelijke en reglementaire teksten in de bevoegdheidssfeer van de CBFA die tijdens de verslagperiode werden gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad	121
<i>Nieuwe teksten</i>	121
<i>Wijzigingsteksten</i>	122

NOMENCLATUUR

Voor de leesbaarheid gebruikt het verslag vereenvoudigde verwijzingen, waarvan de volledige officiële benaming hieronder wordt weergegeven.

Commissie of CBFA	Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen
CBF	Commissie voor het Bank- en Financiewezen (voor de fusie met de CDV)
CDV	Controledienst voor de Verzekeringen (voor de fusie met de CBF)
Controlewet verzekeringen	Wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen
Transparantiewet	Hoofdstuk I van de wet van 2 maart 1989 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in ter beurze genoteerde vennootschappen en tot reglementering van de openbare overnameaanbiedingen
Overnamewet	Hoofdstuk II van de wet van 2 maart 1989 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in ter beurze genoteerde vennootschappen en tot reglementering van de openbare overnameaanbiedingen
Witwaswet	Wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme
Bankwet	Wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen
Wet van 6 april 1995	Wet van 6 april 1995 inzake het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen, de bemiddelaars en beleggingsadviseurs
Wet van 2 augustus 2002	Wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten
Wet op de aanvullende pensioenen voor zelfstandigen of WAPZ	Titel II, hoofdstuk 1, afdeling 4 van de programmawet (I) van 24 december 2002
Wet op de aanvullende pensioenen of WAP	Wet van 28 april 2003 betreffende de aanvullende pensioenen en het belastingstelsel van die pensioenen en van sommige aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid
ICB-wet	Wet van 20 juli 2004 betreffende bepaalde vormen van collectief beheer van beleggingsportefeuilles
Transparantiebesluit	Koninklijk besluit van 10 mei 1989 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in ter beurze genoteerde vennootschappen
Overnamebesluit	Koninklijk besluit van 8 november 1989 op de openbare overnameaanbiedingen en de wijzigingen in de controle op vennootschappen
Algemeen reglement verzekeringen	Koninklijk besluit van 22 februari 1991 houdende algemeen reglement betreffende de controle op de verzekeringsondernemingen
Reglement leven	Koninklijk besluit van 14 november 2003 betreffende de levensverzekerings-activiteit
ICB-besluit	Koninklijk besluit van 4 maart 2005 met betrekking tot bepaalde openbare instellingen voor collectieve belegging
ICBE-richtlijn	Richtlijn 85/611/EEG van de Raad van 20 december 1985 tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende bepaalde instellingen voor collectieve belegging in effecten (icbe's)
Beleggingsdienstenrichtlijn	Richtlijn 93/22/EEG van de Raad van 10 mei 1993 betreffende het verrichten van diensten op het gebied van beleggingen in effecten
Gecoördineerde bankrichtlijn	Richtlijn 2000/12/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 maart 2000 betreffende de toegang tot en de uitoefening van de werkzaamheden van kredietinstellingen
MiFID-richtlijn	Richtlijn 2004/39/EG van 21 april 2004 betreffende markten voor financiële instrumenten
BCBS	<i>Basel Committee on Banking Supervision</i>
CEBS	<i>Committee of European Banking Supervisors</i>
CEIOPS	<i>Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors</i>
CESR	<i>Committee of European Securities Regulators</i>
FEBELFIN	Belgische Federatie van het Financiewezen
GAFI	<i>Groupe d'action financière sur le blanchiment de capitaux</i>
IAIS	<i>International Association of Insurance Supervisors</i>
IAS	<i>International Accounting Standards</i>
ICB	Instelling voor collectieve belegging
ICBE	Instelling voor collectieve belegging die over een Europees paspoort beschikt
IFRS	<i>International Financial Reporting Standards</i>
MoU	<i>Memorandum of Understanding</i> (samenwerkingsovereenkomst)
NBB	Nationale Bank van België
VBS	Vennootschap voor belegging in schuldvorderingen
W.Venn.	Wetboek van Vennootschappen

HOOFDSTUK 1

Prudentiële materies

1.1. Prudentieel beleid

1.1.1. Evolutie in de internationale reglementering en de internationale samenwerking

1.1.1.1. Multilaterale fora

1.1.1.1.1. Het Joint Forum

Het *Joint Forum* is een internationaal forum samengesteld uit bank-, verzekerings- en effecteninstellingen-toezichthouders (1). Het *Joint Forum* besteedt aandacht aan sectoroverschrijdende prudentiële thema's en aan de ontwikkeling van standaarden van het toezicht op financiële conglomeraten.

Tijdens de verslagperiode heeft het *Joint Forum* aandacht besteed aan de organisatie van het liquiditeitsbeheer binnen financiële dienstengroepen actief in de drie vermelde financiële sectoren. Om inzicht te verwerven in de aanpak van groepen en ondernemingen werd een ruime bevraging van de sector georganiseerd. De voornaamste vaststelling van het document luidde dat binnen financiële dienstengroepen liquiditeitsrisico's doorgaans niet op een geïntegreerde manier (i.e. op cross-sectorale basis) worden beheerd. In het bijzonder tussen bank- en effectenbedrijf enerzijds en verzekeringsbedrijf anderzijds blijkt een integratie van het liquiditeitsbeheer *de facto* nauwelijks voor te komen. Andere conclusie luidde dat binnen eenzelfde financiële sector er een brede waaier aan verklaringen voorhanden is om verschillen in de aanpak van liquiditeitsrisico's te verklaren. De voornaamste zijn de aard, omvang en complexiteit van de verrichtingen in de verschillende jurisdicties waarin de groep actief is en de wettelijke en reglementaire omgeving van de markten waarin men opereert.

De publicatie van dit document wordt in de loop van de eerste helft van 2006 verwacht. Naast het verslag dat in hoofdzaak beschrijvend van aard is, werd door het *Joint Forum* een beleidsdocument opgesteld, enkel bestemd voor de *parent committees* (2). De voornaamste conclusie hiervan was dat verder prudentieel

werk met betrekking tot de beheersing van liquiditeitsrisico's, hoewel niet exclusief, in de eerste plaats een aandachtspunt voor de bancaire toezichthouder zou moeten zijn.

Daarnaast heeft het *Joint Forum* voor diverse domeinen (o.m. berekening van kapitaalvereisten, gebruik van interne modellen, waardering van activa en passiva, ALM-beheer, behandeling van operationeel risico, gebruik van externe ratings, rapporteringsvereisten, ...) geïdentificeerd wat in de verschillende financiële sectoren de marktpraktijken zijn en hoe de toezichthouders in de verschillende sectoren deze aandachtspunten prudentieel behandelen. Daarbij werd nagegaan of de vastgestelde reglementaire en prudentiële verschillen verantwoord konden worden door verschillen in risicoprofiel en risicobeheer tussen de sectoren. Dit rapport (3), dat in hoofdzaak beschrijvend van aard is, zal in de loop van 2006 worden gepubliceerd. Het zal een bron van inspiratie zijn voor het definiëren van toekomstig werk voor het *Joint Forum*.

Het *Joint Forum* heeft in het najaar een consultatie aangevat over principes inzake bedrijfscontinuïteit (*High-level principles for business continuity*). Het bevat aanbevelingen die toepasselijk zijn op alle financiële sectoren en gericht op het behoud of het herstel van de bedrijfsfuncties bij het voorkomen van niet-geplande onderbrekingen veroorzaakt binnen de eigen organisatie of daarbuiten (terrorisme, natuurrampen, ...). Er heeft zich in de afgelopen jaren een groeiend aantal voorvallen voorgedaan die verhoogde waakzaamheid van de sector en van de toezichthouders vereisen met het oog op het vrijwaren van de financiële stabiliteit. De principes uitgewerkt op nationaal vlak (4) zijn niet strijdig en bovendien concreter dan deze van het *Joint Forum*. In de loop van 2006 zal dit document worden afgewerkt.

- (1) In het Joint Forum zijn het Bazelcomité voor het banktoezicht, IOSCO en de IAIS vertegenwoordigd.
- (2) Parent committees is de benaming die gehanteerd wordt om het Bazelcomité, IOSCO en IAIS aan te duiden.
- (3) *Regulatory and market differences: issues and observations*.
- (4) Zie dit verslag, p. 37.

Naast de afwerking van hoger vermelde documenten zal het *Joint Forum* in 2006 aandacht besteden aan praktijken gericht op het beheer van concentratierisico en een cross-sectorale doorlichting van risicobeheerpraktijken en gedragsregels bij de verkoop van financiële producten.

1.1.1.1.2. Het Bazelcomité

Toepassing van het Basel II Kapitaalakkoord

In juni 2004 heeft het Bazelcomité het Basel II Kapitaalakkoord gepubliceerd dat de eigen-vermogensvereisten voor de kredietinstellingen ingrijpend wijzigt. Het Kapitaalakkoord werd reeds uitvoerig besproken in de vorige jaarverslagen van de Commissie (5).

In 2005 werd het Basel II Kapitaalakkoord op een aantal punten herzien, voornamelijk wat het beheer van de handelsportefeuille betreft en de verwerking van de dubbele wanbetaling (*double default*). Hierna wordt nader ingegaan op de draagwijdte van deze herziening.

Het Bazelcomité heeft zich in 2005, meer bepaald via de werkzaamheden van de *Accord Implementation Group* (AIG), hoofdzakelijk toegelegd op het uitwerken van richtlijnen voor de concrete toepassing van de interne-modellenbenaderingen voor kredietrisico's of operationele risico's, om aldus te komen tot een geharmoniseerde toepassing van de bepalingen van het nieuwe Basel II Kapitaalakkoord, alsook om de relaties te bevorderen tussen de toezichthouders van de landen van herkomst (*home supervisors*) en van de landen van ontvangst (*host supervisors*).

Deze werkzaamheden resulteerden in november 2005 in de publicatie van een consultatiedocument «*Home host information sharing for effective Basel II implementation*». Hierin onderstreept het Bazelcomité het belang van een nauwe samenwerking tussen de toezichthouders van de landen van ontvangst en van herkomst in het kader van de toepassing van de Basel-II-benadering door de internationale bankgroepen. Zonder te raken aan de wettelijke bevoegdheden van de afzonderlijke toezichthouders, wordt in het document aangegeven met welke aspecten de toezichthouders rekening dienen te houden bij het uitwisselen van informatie en welk type informatie als dienstig kan worden beschouwd voor een uitwisseling.

Daarnaast heeft AIG zijn werkzaamheden voortgezet over de validatie van de geavanceerde methoden waarin het nieuwe reglementaire kader voorziet, alsook over

de informatie-uitwisseling tussen toezichthouders. Op grond van die werkzaamheden heeft het Bazelcomité eveneens verschillende documenten (6) gepubliceerd met het oog op een geharmoniseerde toepassing van de bepalingen van het nieuwe Akkoord, te weten:

- In januari 2005: «*Update of work of the accord implementation group related to validation under Basel II framework*». In dit document worden de basisbeginselen beschreven van de validatieprocedure voor de geavanceerde methodologieën voor kredietrisicometingen. Een belangrijk beginsel daarbij is dat het in de eerste plaats de kredietinstelling is die verantwoordelijk is voor de validatie van deze meetinstrumenten zodat zij op dit vlak hoort te zorgen voor een passende organisatie.
- In juli 2005: «*Guidance on estimation of loss given default (paragraph 468 of the framework)*». In de voorschriften van het Bazelcomité voor de kredietrisicomodellen wordt aanbevolen om, in geval van een *default*-situatie, voor de raming van het verlies uit te gaan van een hypothese van economische vertraging. In het document van juli 2005 licht het Comité deze benadering nader toe door de beginselen te definiëren die ter zake moeten worden nageleefd. De kredietinstellingen zullen rekening moeten houden met die beginselen bij de raming van de verliezen in geval van een *default*-situatie.
- In september 2005: «*Validation of low default portfolio in the Basel II framework*». In dit document wordt getracht een antwoord te formuleren op de vragen van de sector over de validatie van de kredietrisicomodellen voor kredietportefeuilles met een beperkt aantal *defaults*. De conclusie luidt dat de interne-modellenbenadering kan worden gevolgd voor dit type van portefeuille. Door het gebrek aan interne historische gegevens, dient immers meer belang te worden gehecht aan de naleving van de kwalitatieve criteria en dienen aangepaste validatiemethoden te worden uitgewerkt.
- In november 2005: «*Treatment of expected losses by banks using AMA under the Basel framework*». Dit document is bestemd voor de instellingen die een interne methodologie hanteren voor de berekening van de eigen-vermogensvereisten voor operationele risico's. Er wordt gepreciseerd welke de dekkingsregels zijn voor de verwachte verliezen voor operationele risico's en welke voorwaarden hieraan verbonden zijn.

(5) Zie de jaarverslagen van de CBF 1997-1998, p. 91 en 92, 1998-1999, p. 84 en volg., 1999-2000, p. 135 en volg., 2000-2001, p. 116 en volg., 2001-2002, p. 167 en volg., en 2002-2003, p. 61 en volg., alsook het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 17 en 18.

(6) Deze documenten staan op de website van het Bazelcomité, www.bis.org.

AIG heeft eveneens besloten om zijn werkdocumenten onder te brengen in een bibliotheek die toegankelijk is voor alle prudentiële toezichthouders teneinde hen de verrichte werkzaamheden ten dienste te stellen. In 2006 zal AIG zijn werkzaamheden voortzetten over de validatie en het gebruik van de geavanceerde modellen waarin de nieuwe reglementering voorziet.

De toepassing van Bazel II op de marktactiviteiten en de behandeling van gevallen van dubbele wanbetaling (double default)

Doelstelling van het nieuwe Bazelakkoord over het eigen vermogen (7), dat in juni 2004 werd gepubliceerd, is de reglementaire kapitaalvereisten nauwer af te stemmen op de door de instellingen gelopen onderliggende risico's. Verder tracht het Bazelakkoord een meer toekomstgerichte benadering te promoten door de instellingen ertoe aan te zetten potentiële risico's te identificeren en hun technieken inzake risicobeheer te verfijnen en te verbeteren. Daarom is geopteerd voor een reglementair kader dat voldoende flexibel is om te kunnen mee evolueren met de nieuwe ontwikkelingen op de markten en op het vlak van de praktijken inzake risicobeheer.

Bij de publicatie van het nieuwe akkoord heeft het Bazelcomité twee aandachtspunten aangestipt waarvan prioritair werk dient te worden gemaakt: (i) de prudentiële aanpak van gevallen van dubbele wanbetaling, en (ii) de toepassing van het nieuwe kader op bepaalde marktactiviteiten.

Omwille van de gemeenschappelijke belangen van de kredietinstellingen en de beursvennootschappen, heeft het Bazelcomité in verband met deze problematiek samengewerkt met de internationale organisatie van effecten-toezichthouders (IOSCO). Die gezamenlijke werkzaamheden hebben geresulteerd in diverse voorstellen die in april 2005 ter raadpleging zijn voorgelegd aan de sector.

In de definitieve tekst die op 18 juli 2005 is gepubliceerd, komen de volgende vijf onderwerpen aan bod:

- i) de behandeling van het tegenpartijrisico voor OTC-derivaten, retrocessie- en omgekeerde retrocessie-overeenkomsten alsook verstrekte en opgenomen effectenleningen,
- ii) de behandeling van gevallen van dubbele wanbetaling,
- iii) de bijstelling van de vervaldag van korte-termijnverrichtingen,
- iv) de verbetering van de behandeling van het marktrisico,
- v) de behandeling van niet-afgewikkelde verrichtingen/verrichtingen zonder tegenprestatie.

Wat de behandeling van het tegenpartijrisico betreft, zijn tal van benaderingen uitgewerkt, gaande van het behoud van de huidige berekeningswijze tot een benadering van het type «intern model». Binnen laatstgenoemde benadering zijn trouwens bepalingen voorgesteld over de verrekening tussen opbrengsten.

Inzake dubbele wanbetaling moet rekening worden gehouden met het feit dat pas een verlies wordt geboekt als er in hoofde van zowel schuldenaar als borgsteller sprake is van wanbetaling. Het risico op dubbele wanbetaling is potentieel dan ook minder groot dan het risico op wanbetaling door één van beide partijen. Deze versoepeling bij de berekening van de eigen-vermogensvereisten zal echter slechts in beperkte gevallen worden toegepast. Enkel die situatie komt in aanmerking waarbij de borgsteller een financiële onderneming is die zich borg stelt voor een niet-financiële onderneming, en dit om het risico op een kettingreactie te voorkomen. Bovendien gelden deze nieuwe regels enkel voor instellingen die, voor de berekening van het kredietrisico, opteren voor een op interne ratings gebaseerde benadering.

Wat de behandeling van de vervaldag van korte-termijnverrichtingen betreft, is een lijst van dergelijke korte-termijnverrichtingen toegevoegd in verband waarmee rekening wordt gehouden met hun reële looptijd, waarbij vrijstelling wordt verleend van de drempel van één jaar en op voorwaarde dat aan bepaalde vereisten is voldaan. Daarbij komt nog dat de bevoegde autoriteiten de mogelijkheid hebben om andere korte-termijnverrichtingen voor die vrijstelling in aanmerking te laten komen in functie van de kenmerkende eigenschappen van de lokale markt.

In verband met het marktrisico zijn diverse bepalingen ingevoerd over de toewijzing van posities aan de handelsportefeuille, alsook over de waardering van die posities. Met die maatregelen wordt vooral gestreefd naar de ontwikkeling van bepaalde, minder liquide producten.

De berekening van het specifieke risico volgens de standaardmethode is aangepast om rekening te kunnen houden met de regels inzake kredietrisico. Wat de berekening op basis van een intern model betreft, wordt nadere toelichting gegeven bij de manier waarop het «event»-risico (8) en het «default»-risico moeten worden aangepakt als die niet volledig door het model worden gedekt.

Die verschillende aspecten zijn aangevuld met vereisten in pijler 2, inzonderheid voor crisissimulaties.

(7) Zie inzonderheid het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 17 en volgende.

(8) Het «event»-risico is het risico dat de waarde van een schuldinstrument of een eigendomsbewijs plots schommelt als gevolg van een gebeurtenis die met name de emittent van het betrokken bewijs treft.

Voor niet-afgewikkelde verrichtingen en verrichtingen zonder tegenprestatie is voorzien in een specifieke behandeling die gebaseerd is op de bepalingen van de Europese richtlijn. Aan eerstgenoemde verrichtingen wordt, na een respijttermijn van vijf dagen, een kapitaalvereiste gekoppeld dat gebaseerd is op de aan het risico blootgestelde waarde. Laatstgenoemde verrichtingen worden eerst behandeld als een lening en daarna afgetrokken van het eigen vermogen.

Ontwikkelingen in de domeinen boekhouding en audit

In de loop van 2005 heeft het Comité twee documenten gepubliceerd.

Het eerste is een ontwerpdocument met als titel *Supervisory guidance on the use of the fair value option by banks under International Financial Reporting Standards*. De *fair value* optie is een optie beschikbaar in IAS 39 *Financial Instruments: Recognition and Measurement* met als doel de strikte regels van IAS 39 voor de boekhoudkundige verwerking van dekkingsverrichtingen te vereenvoudigen. De optie laat toe om bepaalde financiële instrumenten aan reële waarde (*fair value*) te waarderen wanneer er een economische relatie is tussen de instrumenten of wanneer zij samen worden beheerd op basis van hun reële waarde (bv. een portefeuille vastrentende overheidsfondsen op het actief en een portefeuille renteswaps op het passief).

Het ontwerpdocument stelt dat banken die gebruik wensen te maken van de *fair value* optie ook rekening dienen te houden met de prudentiële aspecten van hun keuze. Hierbij is het belangrijk dat binnen het risicobeheer van de instelling de optie goed wordt begrepen, beheerd, opgevolgd en gerapporteerd. Ook dient de instelling te zorgen dat niet gerealiseerde winsten en verliezen op financiële instrumenten die worden gewaardeerd aan *fair value*, geen ongewenste prudentiële impact hebben op het reglementair eigen vermogen. Het Comité onderzoekt de commentaren op de consultatie. Verwacht wordt dat het einddocument in de loop van 2006 zal worden gepubliceerd.

Het tweede document betreft *Sound Credit Risk Assessment and Valuation for Loans*. Het document is een ontwerp ter consultatie. Het document herinnert aan een aantal gezonde praktijken voor de beoordeling en waardering van kredietrisico's. Het licht toe hoe gemeenschappelijke data en processen kunnen worden gebruikt, zowel bij de boekhoudkundige verwerking van leningen als bij de toepassing van de regels voor de bepaling van het reglementair eigen vermogen. Het Comité zal de reacties op het document onderzoeken in de loop van 2006 en nadien de eindversie van het document publiceren.

Zoals gebruikelijk heeft het Comité de ontwikkeling van de voor banken relevant internationale boekhoud- en auditnormen opgevolgd. Commentaarbrieven van het Bazelcomité kunnen worden geraadpleegd op www.bis.org.

Compliance and the compliance function in banks

Het Comité publiceerde in oktober 2003 een consultatiedocument over *The Compliance Function in Banks*. In 2004 werden de talrijke reacties onderzocht en werden bijkomende consultaties georganiseerd (9). De definitieve versie van het document werd goedgekeurd en gepubliceerd in april 2005 (10). De Commissie heeft actief meegewerkt aan de totstandkoming van het document. De circulaire van de Commissie vormden een belangrijke inspiratiebron (11).

In vergelijking met voormelde circulaire van de Commissie, is het Bazeldocument principiëler wat de organisatie van de compliance functie betreft en minder gedetailleerd voor de uitwerking van de functie. Dit heeft te maken met het feit dat de compliance functie niet in elk land in een even vergevorderd stadium is. Hierin ligt ook het belang van het document dat hopelijk zal bijdragen tot een meer eenvormige praktijk in de verschillende landen.

Het voorgaande verklaart ook waarom het Comité beslist heeft de ontwikkelingen rond de compliance functie verder op te volgen.

(9) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 18.

(10) Het volledige document is beschikbaar op www.bis.org.

(11) Kredietinstellingen: circulaire D1 2001/13 van 18 december 2001; beleggingsondernemingen: circulaire D1/EB/2002/6 van 14 november 2002; verzekeringsondernemingen: circulaire PPB/D.255 van 10 maart 2005 (zie ook dit verslag, p. 45).

1.1.1.1.3. De internationale Vereniging van Verzekeringstoezichthouders

De activiteiten van de IAIS, de internationale vereniging van verzekeringstoezichthouders, spelen zich af rond de comités en subcomités die voor verschillende facetten van de verzekeringsreglementering en het verzekeringstoezicht zijn opgericht. Ieder van deze Comités en hun subgroepen hebben in 2005 de onderwerpen die het voorwerp uitmaken van hun opdracht verder uitgediept (12). Voor de vier voor IAIS prioritaire deelgebieden: accounting, kapitaalvereisten en solvabiliteit, herverzekering en verzekeringsfraude werden belangrijke nieuwe initiatieven genomen in de loop van 2005.

Inzake solvabiliteit werden er twee belangrijke documenten gepubliceerd in de loop van 2005. *A new framework for insurance supervisions: Towards a common structure and common standards for the assessment of insurer solvency* beschrijft de principes en de inhoud van het kader voor het verzekerings-toezicht. Het is binnen dit kader dat de structuur en de standaarden voor de beoordeling van de solvabiliteit van de verzekeringsondernemingen zullen worden ontwikkeld. Een tweede document, *Towards a common structure and common standards for the assessment of insurer solvency: Cornerstones for the formulation of regulatory financial requirements* identificeert de hoekstenen voor het formuleren van bovenvermelde reglementaire solvabiliteitsvereisten.

Inzake accounting was er de aanname van het document *Issues arising as a result of the IASB's Insurance Contracts Project – Phase II: Initial IAIS observations* waarmee IAIS haar bekommernissen meedeelt over de boekhoudnormen houdende de waardering van de verzekeringsverplichtingen.

IAIS publiceerde een tweede *Global Reinsurance Market Report* over de toestand van de herverzekering-markten. Met het oog op een verdere sensibilisering van de toezichthouders over de problematiek van de verzekeringsfraude werden de documenten *A standard on fit and proper requirements and assessment for insurers* en *Guidance paper on combating the misuse of insurers for illicit purposes* gepubliceerd.

1.1.1.1.4. De Groupe d'action financière

Aanbevelingen van de GAFI

In het verlengde van de goedkeuring door de GAFI in oktober 2004 van een nieuwe bijzondere aanbeveling over het toezicht op grensoverschrijdende contantenbewegingen (bijzondere aanbeveling IX) (13), is in februari 2005 een gids met *best practices* op dat vlak goedgekeurd en gepubliceerd. De doelstelling van die gids is tweeledig: enerzijds, de tenuitvoerlegging van concrete maatregelen begeleiden die moeten voorkomen dat contanten of instrumenten aan toonder fysiek over de grenzen worden gebracht in het kader van witwaspraktijken of terrorismefinanciering, en, anderzijds, de informatie-uitwisseling tussen de verschillende landen bevorderen over de in die context uitgevoerde fysieke contantenbewegingen.

Daarnaast heeft de GAFI rekening gehouden met de in 2004 aangebrachte wijzigingen in de bijzondere aanbeveling VII over elektronische overschrijvingen (14), bij de aanpassing in juni 2005 van de betrokken interpretatieve nota. Die interpretatieve nota geeft aan welke identificatiegegevens bij dergelijke overschrijvingen moeten worden gevoegd en verduidelijkt enkele aspecten van de tenuitvoerlegging van die aanbeveling.

Meer algemeen moet trouwens worden opgemerkt dat resolutie 1617 (2005) over de internationale samenwerking inzake terrorismebestrijding die de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties op 29 juli 2005 heeft goedgekeurd, de wereldwijde autoriteit van de GAFI op het vlak van de bestrijding van witwaspraktijken en terrorismefinanciering andermaal versterkt. Die resolutie stelt immers expliciet dat de Veiligheidsraad alle lidstaten dringend verzoekt de gedetailleerde internationale standaarden toe te passen die vervat zitten in de 40 GAFI-aanbevelingen inzake witwaspraktijken en de negen bijzondere GAFI-aanbevelingen inzake terrorismefinanciering.

(12) Zie de website van IAIS (<http://www.iaisweb.org>).

(13) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 15.

(14) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 15.

Derde cyclus van de wederzijdse evaluaties

In 2005 is de derde cyclus gestart van de wederzijdse evaluaties van de conformiteit van de nationale voorschriften van de GAFI-lidstaten met de 40 GAFI-aanbevelingen inzake witwaspraktijken en de 9 bijzondere GAFI-aanbevelingen inzake terrorismefinanciering. De evaluatie van de stand van zaken in België (15), Noorwegen, Australië, Zwitserland en Italië kon trouwens in 2005 al worden afgerond. Bij die wederzijdse evaluaties wordt de aandacht zowel gevestigd op de sterke punten van de nationale voorschriften als op de nog te leveren inspanningen om de nationale voorschriften in overeenstemming te brengen met de internationale standaarden. Verder kunnen dankzij die evaluaties ook de interpretatieproblemen worden geïdentificeerd die rijzen bij de tenuitvoerlegging van die standaarden, waardoor het mogelijk wordt richting te geven aan de latere GAFI-werkzaamheden.

Landen en gebieden die niet meewerken aan de witwasbestrijding

De lijst van de landen die niet meewerken aan de witwasbestrijding telt nu nog slechts twee landen, namelijk Myanmar en Nigeria. De GAFI heeft Nauru geschrapt van deze lijst omdat dit land in haar wetgeving een verbod heeft ingevoerd op de oprichting van fictieve banken, waardoor het witwasrisico in dat land aanzienlijk afneemt. Daar waar Nigeria en Myanmar nog steeds op de lijst voorkomen van de landen die niet meewerken aan de witwasbestrijding, heeft de GAFI toch kunnen vaststellen dat in deze landen reeds een aantal noodzakelijke wettelijke hervormingen werden doorgevoerd, en moedigt zij hen aan om dit werk verder te zetten.

Verscherpte samenwerking tussen de GAFI en de regionale groepen van het GAFI-type

Medio 2005 heeft de GAFI een eerste gezamenlijke plenaire vergadering gehouden met de GAP (*Groupe Asie-Pacifique*), die tot doel had om de strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme in het Aziatische werelddeel op te voeren. Deze vergadering vormde de eerste gezamenlijke vergadering die de GAFI met haar regionale partners heeft gehouden. In november 2005 vond tevens een gezamenlijke vergadering GAFI-GAFISUD (de regionale partner voor Zuid-Amerika) plaats, die voornamelijk aan de typologieën inzake witwassen gewijd werd. In diezelfde periode vond voorts ook nog een vergadering plaats tussen de GAFI en de GABAOA, de regionale partner voor Oost-Afrika.

Meldenswaardig is tevens het feit dat de GAFI recentelijk nog twee nieuwe regionale partners heeft verwelkomd, met name de GEA (deze verenigt een aantal voormalige Sovjetlanden en de Volksrepubliek China), en GAFIMOAN (landen uit het Midden-Oosten en Noord-Afrika).

Overleg met de privé-sector

Om de doeltreffendheid te optimaliseren van de internationale standaarden inzake de bestrijding van witwaspraktijken en terrorismefinanciering, heeft de GAFI-werkgroep «*Implementation and Evaluation*» het initiatief genomen om een ontmoeting te organiseren met de representatieve organisaties van de financiële sector (kredietinstellingen en beleggingsondernemingen), om hen de gelegenheid te bieden hun bekommernissen toe te lichten omtrent de tenuitvoerlegging van de GAFI-aanbevelingen. Tijdens die conferentie die in december 2005 in Brussel werd gehouden, kwamen onder meer volgende thema's aan bod:

- ❖ de door de overheid te verstrekken verduidelijkingen in verband met de identificatiegegevens van de cliënten en de vereiste bewijsstukken;
- ❖ de toegang van de betrokken ondernemingen tot de informatie, inzonderheid over de uiteindelijke begunstigers van de rechtspersonen en juridische constructies of over de politieke prominenten;
- ❖ de hinderpalen voor de uitwisseling van gegevens die verband houden met de bescherming van de persoonlijke levenssfeer;
- ❖ het belang van de aanpassing van de reikwijdte van de verplichtingen in functie van het risico;
- ❖ de moeilijkheden bij de tenuitvoerlegging van de maatregelen ter bestrijding van de terrorismefinanciering.

Na afloop van die ontmoeting hebben velen de hoop uitgedrukt dat deze dialoog zou worden voortgezet, opdat de GAFI bij de verdere besluitvorming op passende wijze rekening zou kunnen houden met het standpunt van de betrokken ondernemingen.

(15) Zie dit verslag, p. 17.

Verslag van de GAFI over de wederzijdse evaluatie van België

Tijdens haar plenaire vergadering van 8 tot 10 juni 2005 heeft de GAFI de laatste hand gelegd aan haar verslag over de wederzijdse evaluatie van de maatregelen die door België zijn getroffen in de strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme. Aldus is ons land, samen met Noorwegen, een van de eerste twee GAFI-leden waar een dergelijke evaluatieprocedure volledig is afgerond sinds de 40 Aanbevelingen van de GAFI in juni 2003 grondig werden herzien. Bij deze evaluatie werd ook nagegaan of de ingestelde mechanismen conform zijn aan de 8 Bijzondere Aanbevelingen in de strijd tegen de financiering van terrorisme die in oktober 2001 door de GAFI zijn aangenomen, en tevens of België reeds rekening heeft gehouden met de nieuwe Bijzondere Aanbeveling IX (over de controle van grensoverschrijdend geldvervoer) die in oktober 2004 werd goedgekeurd. Bovendien wordt in deze derde reeks wederzijdse evaluaties de nadruk gelegd op de toetsing van de doeltreffendheid van de maatregelen die in de nationale regelingen zijn vastgesteld.

Gezien haar toezichtsverantwoordelijkheid voor grote delen van de Belgische financiële sector, behoorde het tot de intrinsieke rol van de Commissie om eerst actief deel te nemen aan de voorbereidende fase waarin de antwoorden van België op de vragenlijst voor de wederzijdse evaluatie geformuleerd dienden te worden (16), en vervolgens haar medewerking te verlenen aan de leden van het evaluatieteam van de GAFI tijdens hun bezoek in België in januari 2005. Naderhand heeft de Commissie, als lid van de Belgische delegatie, deelgenomen aan de debatten naar aanleiding van de voltooiing van het wederzijds evaluatieverslag (17).

Uit deze oefening is naar voren gekomen dat de evaluatie voor België algemeen gezien positief is. Dit is met name toe te schrijven aan het feit dat België de in 2003 herziene Aanbevelingen van de GAFI reeds in zijn wetgeving heeft getransponeerd, en dat de Commissie voor het opstellen van haar reglement van 27 juli 2004 en haar circulaire van 22 november 2004 (18) nauwgezet rekening heeft gehouden met deze Aanbevelingen.

De GAFI heeft meer bepaald geoordeeld dat de Belgische reglementering «volledig conform» is met 21 van de 49 Aanbevelingen over het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en «in ruime mate conform» is met 20 andere Aanbevelingen. Deze

laatste beoordeling betekent dat de vereiste verbeteringen louter details betreffen. Zeven Aanbevelingen vergen een grotere inspanning aangezien de Belgische regeling daarmee slechts «gedeeltelijk conform» is bevonden. De Belgische regeling is enkel als «niet conform» aangemerkt ten aanzien van de voormelde Bijzondere Aanbeveling IX. Hierbij dient evenwel te worden opgemerkt dat deze Aanbeveling van zeer recente datum is en dat er bovendien op Europees niveau thans ontwerpen worden uitgewerkt om concreet gestalte te geven aan de haar tenuitvoerlegging.

De preventiemaatregelen en het toezicht op deze maatregelen in de financiële sector, wat tot de bevoegdheden van de Commissie behoort, krijgen in het evaluatieverslag globaal gezien een bijzonder positieve beoordeling. De GAFI stelt meer bepaald in haar verslag dat België een opmerkelijke inspanning heeft geleverd om de waakzaamheidsverplichtingen ten aanzien van de (overigens zeer talrijke en specifieke) cliënten af te stemmen op de vereisten van de GAFI-normen van 2003 (en dit in een uitermate korte tijdspanne): alle verplichtingen zijn in de regeling vervat en alle krachtlijnen van de regeling beantwoorden aan de normen die de GAFI op dat gebied heeft vastgelegd. Daarenboven merkt de GAFI als positief punt op dat het reglement en de circulaire van de Commissie heel duidelijk aangeven welke gegevens en bewijsstukken de ondernemingen dienen te vergaren (in het bijzonder voor de cliënten-rechtspersonen en hun economisch rechthebbenden), alsook dat het toezicht dat de Commissie hierop uitoefent (steekproefsgewijze controle van cliëntendossiers) door de geadmistreerden als bijzonder grondig wordt ervaren (19).

Toch dienen de volgende aandachtspunten te worden belicht.

Met artikel 6 van de witwaswet is in België een vrijstelling van de identificatieplicht ingevoerd voor cliënten die een financiële instelling zijn, ressorterend onder het recht van een andere Staat die lid is van de Europese Gemeenschap of van de GAFI. De GAFI heeft besloten om in een latere fase te onderzoeken of een dergelijke vrijstelling toelaatbaar is. Zo nodig zal België haar wettelijke bepalingen moeten aanpassen aan de conclusies van dit onderzoek. De GAFI betreurt overigens dat de uitzondering op deze vrijstelling ingeval er een vermoeden van witwassen is gerezen, enkel expliciet vermeld is in de circulaire van de Commissie die geen kracht van wet heeft.

(16) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 16.

(17) Het wederzijds evaluatieverslag kan worden geraadpleegd op de website van de GAFI: <http://www.fatf-gafi.org>.

(18) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 33.

(19) Zie het wederzijds evaluatieverslag pg 8 en 91.

Daarnaast stelt de GAFI vast dat de financiële instellingen in de praktijk moeilijkheden ondervinden om de effectieve begunstigten te identificeren van naamloze vennootschappen die effecten aan toonder uitgeven (aspect van het doeltreffendheidsonderzoek). In haar verslag merkt de GAFI op dat België een allesomvattende regeling heeft uitgewerkt voor de politiek prominente personen maar betreft zij evenwel dat deze striktere aanvaardingsregels voor de politiek prominente personen niet zijn uitgebreid tot de verrichtingen waarvan de effectieve begunstigten zelf politiek prominente personen zijn.

Wat de melding van informatie over de opdrachtgever bij elektronische geldoverdrachten betreft (Bijzondere Aanbeveling VII), merkt de GAFI op dat dit beginsel weliswaar in de wet is geponeerd, maar dat de regels voor de concrete toepassing ervan niet zijn opgenomen in het reglement van de Commissie maar in haar circulaire die evenwel niet in dezelfde mate afdwingbaar is. Toch wordt in het verslag opgemerkt dat hier bewust voor gekozen is teneinde rekening te houden met een Europees reglement in wording dat deze materie regelt en rechtstreeks van toepassing zal zijn in de lidstaten van de Europese Unie. Voor het overige hebben de beoordelaars geen enkele kritiek ten gronde geformuleerd over de bepalingen die hieromtrent in de circulaire zijn opgenomen.

De wettelijke regeling voor de meldingsplicht aan de Cel voor Financiële-Informatieverwerking (CFI) is volstrekt toereikend bevonden. Toch merkt de GAFI op dat bepaalde categorieën van financiële instellingen relatief weinig verdachte transacties hebben gemeld aan de CFI. Het gaat onder meer om de levensverzekeringsondernemingen en de bemiddelaars in levensverzekeringen. Hoewel de GAFI in het verslag erkent dat deze sectoren in mindere mate zijn blootgesteld aan het witwasrisico, meent zij dat dit tevens te wijten is aan een minder ver doorgedreven sensibilisering en een minder scherpe controle. De GAFI concludeert hieruit dat het een probleem van doeltreffendheid betreft en geeft de raad om bijkomende inspanningen te leveren voor het sensibiliseren en opleiden van de personeelsleden in die sectoren.

De regels over de wijze waarop de financiële instellingen zich dienen te organiseren in het licht van de witwaspreventie en het voorkomen van terrorismefinanciering (beleidslijnen, procedures, vorming, interne controle enz.) zijn conform bevonden aan de vereisten. In haar verslag maakt de GAFI evenwel de kanttekening dat de richtlijnen in de circulaire van de Commissie voor het peilen naar de betrouwbaarheid van de kandidaat-personeelsleden met het oog op hun aanwerving, veel meer in het reglement vervat zouden moeten zijn. Dit zou hun afdwingbaarheid immers vergroten. Deze opmer-

king geldt volgens de GAFI ook voor de regels die via de circulaire worden opgelegd aan de buitenlandse dochters en bijkantoren van de financiële instellingen. De GAFI heeft daarentegen geen enkele opmerking ten gronde geformuleerd over deze maatregelen.

De GAFI is van oordeel dat de sanctioneringsbevoegdheid van de Commissie in geval van tekortkomingen aan de preventieverplichtingen, toereikend lijkt te zijn. De GAFI neemt er nota van dat de Commissie ervoor geopteerd heeft om voorrang te geven aan prudentiële bijsturingsmaatregelen, veeleer dan aan sanctioneringsmaatregelen wanneer zij lacunes of tekortkomingen vaststelt bij een financiële instelling. Toch betreft de GAFI dat er geen statistieken voorhanden zijn over de specifieke prudentiële maatregelen die zijn getroffen om lacunes aan te vullen op het vlak van de witwaspreventie en de voorkoming van terrorismefinanciering.

Wat de vraag betreft of al de financiële instellingen zijn onderworpen aan toezichtsmechanismen, wordt in het verslag opgemerkt dat de Commissie voor de levensverzekeringsondernemingen pas zeer recent is gestart met een daadwerkelijk toezicht op de naleving van hun verplichtingen, wat impliceert dat deze ondernemingen tot voor kort niet aan een dergelijk toezicht waren onderworpen.

Aangaande de financiële, personele en technische middelen waarover de toezichthouders moeten kunnen beschikken, merkt de GAFI op dat die voor het toezicht op de levensverzekeringsondernemingen vóór 2004 nagenoeg onbestaand waren, en dat thans nog niet volkomen duidelijk is of daadwerkelijk toezicht wordt uitgeoefend op de hypothecaire ondernemingen die geen levensverzekeringsonderneming of kredietinstelling zijn. De GAFI benadrukt dan ook het belang om de inspanningen op dit vlak voort te zetten.

Voor het merendeel van de aanbevelingen die de Commissie rechtstreeks aanbelangen, is de geldende Belgische regeling voor de financiële instellingen evenwel volledig conform bevonden door de GAFI. Dit geldt in het bijzonder voor de volgende punten: het niet-aanwezig zijn van hinderpalen ingevolge het bankgeheim, de omkadering van de relaties met bankcorrespondenten, het voorkomen van het overmatig gebruik van nieuwe technologieën en de omkadering van relaties op afstand, het beroep op de derden en de zaakaanbrengers voor het naleven van de waakzaamheidsplicht, de verplichtingen inzake gegevensbewaring, de verhoogde waakzaamheid bij ongebruikelijke transacties, de rechtsbescherming van de personen die vermoedens melden en het verbod om de cliënt te waarschuwen, het verbod op fictieve banken en relaties met dergelijke banken alsook de bijzondere aandacht voor landen die een bijzonder risico inhouden.

1.1.1.1.5. De Europese Unie

1.1.1.1.5.1. Verordeningen en richtlijnen

Omzetting van «Bazel II» in het Europees recht

In 2005 hebben de Europese instellingen hun werkzaamheden voortgezet met betrekking tot de wijziging van de richtlijn betreffende de toegang tot en de uitoefening van de werkzaamheden van kredietinstellingen (20), en de richtlijn inzake de kapitaaltoereikendheid van beleggingsondernemingen en kredietinstellingen (21), in het vooruitzicht van de omzetting in het Europees recht van de door het Bazelcomité uitgewerkte beginselen in het kader van de herziening van zijn akkoord over het eigen vermogen van kredietinstellingen (doorgaans «Bazel II» genaamd).

In juni 2004 had de Europese Commissie al voorstellen tot wijziging van de betrokken richtlijnen ingediend (22), waarbij nieuwe solvabiliteitsvereisten werden vastgesteld voor de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen (doorgaans «*Capital Requirement Directive*» genaamd, hierna «CRD» genoemd). In september 2005 heeft het Europees Parlement een resolutie aangenomen waarmee de richtlijnvoorstellen van de Europese Commissie, mits bepaalde wijzigingen, werden goedgekeurd. In oktober 2005 heeft de Raad van Ministers van Economie en Financiën zijn goedkeuring verleend aan die resolutie. De CRD zou definitief moeten worden goedgekeurd zodra de tekst is vertaald in de verschillende nationale talen van de Europese lidstaten. Hierna volgt een kort overzicht van de belangrijkste wijzigingen die in de definitieve tekst van de CRD worden opgenomen.

Eerst en vooral stelt de CRD de lidstaten opnieuw in staat af te zien van de mogelijkheid om moederondernemingen waarop toezicht op geconsolideerde basis wordt uitgeoefend, te verplichten de eigenvermogensvereisten op vennootschappelijke basis na te leven, op voorwaarde dat daarbij dwingende regels in acht worden genomen.

Wat de erkenning betreft van de interne methodes voor de berekening van de eigen-vermogensvereisten voor de krediet-, markt- en operationele risico's, breidt de CRD (zie artikel 129 van het tekstvoorstel) de bevoegdheid uit van de toezichthoudende autoriteit belast met het toezicht op geconsolideerde basis op de groep die om die erkenning verzoekt. De instelling die dergelijke

methodes wenst te gebruiken, moet inderdaad voortaan slechts één verzoek om goedkeuring indienen bij de autoriteit die belast is met het prudentieel toezicht op geconsolideerde basis, zelfs al heeft dat verzoek ook betrekking op haar dochters in de Europese Unie. De autoriteit die belast is met het toezicht op geconsolideerde basis, moet de goedkeuringsprocedure efficiënt organiseren met de andere betrokken Europese toezichthouders, om binnen zes maanden tot een gezamenlijk standpunt te kunnen komen; als zij er binnen die termijn niet in slagen een consensus te bereiken, heeft voornoemde autoriteit het recht om een beslissing te nemen die geldt voor alle dochters van de groep in de Europese Unie, inclusief met betrekking tot de berekening van de eigen-vermogensvereisten die door die dochters lokaal wordt uitgevoerd.

Inzake transparantie legt de CRD de ondernemingen ook de verplichting op om hun cliënten, als die daarom verzoeken, toelichting te geven bij hun beslissing om een interne rating te hanteren, waarbij zij hen zelfs een schriftelijke verklaring moeten verstrekken als zij daarom vragen. Het zal de sector toekomen om de nodige maatregelen te nemen; als die maatregelen ontoereikend blijken, zal de bevoegde autoriteit nationale maatregelen moeten opleggen. De kosten verbonden aan de te nemen maatregelen moeten echter in verhouding blijven tot de omvang van de betrokken verrichtingen.

Bovendien zijn de voorstellen van de Europese Commissie van juni 2004 aangepast om rekening te kunnen houden met de nieuwe bepalingen die het Bazelcomité in juli 2005 heeft gepubliceerd en die inzonderheid betrekking hebben op het aan derivaten verbonden tegenpartijrisico, de behandeling van de handelsportefeuille (*trading book*), het afwikkelingsrisico en de dubbele wanbetaling (*double default*) (23).

Verder hebben de Europese Commissie, het Europees Parlement en de Raad beslist om 1 januari 2007 te behouden als datum van inwerkingtreding voor de nieuwe richtlijn, ondanks de beslissing van de Verenigde Staten om de tenuitvoerlegging van de nieuwe bepalingen van het Bazelcomité uit te stellen tot 1 januari 2009. Bijgevolg zal de wetgevende tekst die de CRD in Belgisch recht omzet, op 1 januari 2007 in werking treden. De nieuwe bepalingen van de CRD zullen van toepassing zijn op alle kredietinstellingen en beleggingsondernemingen.

(20) Gecoördineerde bankrichtlijn.

(21) Richtlijn 93/6/EEG van de Raad van 15 maart 1993.

(22) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 21 en 22.

(23) Zie dit verslag, p. 13.

De richtlijn betreffende de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening

Hoewel de eenmaking van de Europese verzekeringsmarkt al een tiental jaar een realiteit is, is er voor de pensioenfondsen pas een richtlijn gekomen op 3 juni 2003 (24). Deze richtlijn brengt op Europees niveau een geharmoniseerd wettelijk kader tot stand voor de activiteit van de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening en voor het prudentieel toezicht op die instellingen. De richtlijn laat veel ruimte voor interpretatie. Om de omzetting van de richtlijn in goede banen te leiden, heeft de Europese Commissie twee informatievergaderingen gehouden (22 oktober 2004 en 19 april 2005) (25).

De richtlijn is voornamelijk bedoeld voor instellingen met of zonder rechts-persoonlijkheid die belast zijn met het beheer van aanvullende pensioenregelingen voor werknemers of zelfstandigen, die in het kader van een arbeidsrelatie worden ingericht en op basis van kapitalisatie gefinancierd worden. Instellingen voor sociale zekerheid, instellingen die op basis van een repartitiesysteem werken en instellingen die boekhoudreserves aanleggen om hun pensioenregelingen te financieren, zijn van het toepassingsgebied van de richtlijn uitgesloten (artikel 2). Bovendien kunnen de lidstaten ervoor opteren om in hun nationale wetgeving het merendeel van de bepalingen van de richtlijn niet toe te passen op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening die minder dan 100 aangeslotenen tellen (artikel 5, eerste lid) en op bepaalde pensioenregelingen voor ambtenaren (artikel 5, tweede lid).

Verzekeringsondernemingen vallen in principe niet onder de richtlijn. De lidstaten kunnen er echter voor kiezen (artikel 4) het merendeel van de prudentiële bepalingen van de richtlijn toe te passen op de activiteiten inzake bedrijfspensioenvoorziening van verzekerings-ondernemingen. In dat geval moeten deze activiteiten duidelijk worden gescheiden van de overige activiteiten van de verzekeringsonderneming. Deze scheiding is te vergelijken met die welke moet worden gemaakt tussen de groepen Leven en Niet-leven door verzekerings-ondernemingen die beide activiteiten gelijktijdig mogen beoefenen (26). De beslissing om de richtlijn al dan niet toe te passen op verzekeringsondernemingen berust bij de wetgever.

In België geldt de richtlijn voor voorzorgsinstellingen, ook wel pensioenfondsen genoemd, (artikel 2, § 3, 6°, van

de controlewet verzekeringen) en voor pensioenfondsen (artikel 2, § 3, 4°, van de controlewet verzekeringen).

Hoofddoel van de richtlijn is ondernemingen in staat te stellen om de uitvoering van hun pensioenplan toe te vertrouwen aan een in een andere lidstaat gevestigde instelling voor bedrijfspensioenvoorziening. De voorwaarden die aan dit «Europees paspoort» verbonden zijn, worden ook vermeld in de verzekerings- en bankrichtlijnen: controle door de bevoegde autoriteiten van de lidstaat van herkomst, verlening van toelating vóór de activiteit wordt aangevangen, minimale prudentiële vereisten, regels inzake *corporate governance*, enz. De richtlijn bevat echter ook een aantal bijzonderheden.

Zo is het onderscheid tussen binnenlandse en grensoverschrijdende activiteiten gebaseerd op de bepalingen van de voor bedrijfspensioenvoorziening geldende sociale en arbeids-wetgeving, die van toepassing zijn op de relatie tussen de bijdragende onderneming en de aangeslotenen (artikel 6, j). Criteria zoals lokalisatie of woonplaats zijn dus niet relevant.

Dit betekent dat de begrippen «bijkantoor» en «vrije dienstverlening» niet voorkomen in de richtlijn. In beide gevallen gelden dus dezelfde regels, in het bijzonder voor wat betreft de procedure die gevolgd moet worden wanneer een instelling in de lidstaat van ontvangst een grensoverschrijdende activiteit wil aanvangen, ongeacht of zij in die lidstaat over een vestiging beschikt.

Het begrip «bepaling van algemeen belang» komt evenmin voor in de richtlijn. «De voor bedrijfspensioenvoorziening geldende sociale en arbeidswetgeving» (artikel 6, j) vervult echter een gelijkaardige rol. Hiermee worden bijvoorbeeld de bepalingen bedoeld inzake «de definitie en de betaling van pensioen-uitkeringen en de voorwaarden voor de overdraag-baarheid van pensioenrechten» (37ste overweging van de considerans). Het prudentieel toezicht behoort tot de bevoegdheid van de autoriteiten van de lidstaat van herkomst, terwijl het toezicht op de naleving van deze bepalingen van de sociale en arbeidswetgeving de bevoegdheid is van de autoriteiten van de lidstaat van ontvangst (artikel 20, § 9).

Een andere bijzonderheid is dat de lidstaat van ontvangst aan de instellingen die op zijn grondgebied grensoverschrijdende activiteiten uitoefenen bepaalde kwantitatieve regels kan opleggen betreffende de belegging van

(24) Richtlijn 2003/41/EG van het Europees Parlement en de Raad van 3 juni 2003 betreffende de werkzaamheden van en het toezicht op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening.

(25) *Main conclusions of the Meetings on 22 October 2004 and 19 April 2005 on the transposition of the IORP Directive*, European Commission, Internal Market and Services DG, Doc. MARKT/2520/05-EN, (http://europa.eu.int/comm/internal_market/pensions/docs/legislation/markt-2520-05-conclusions.pdf).

(26) Zie art. 18 en 19 van de richtlijn 2002/83/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 november 2002 betreffende levensverzekering.

activa (artikel 18, § 7). Van deze mogelijkheid kan enkel gebruik gemaakt worden binnen de bij de richtlijn bepaalde beperkingen en op voorwaarde dat voor de instellingen van de lidstaat van ontvangst dezelfde vereisten gelden. Aangezien het prudentieel toezicht tot de bevoegdheid behoort van de lidstaat van herkomst, staat het aan de autoriteiten van die lidstaat om na te gaan of de instellingen die op zijn grondgebied zijn gevestigd, de beperkingen in acht nemen die worden opgelegd door de wetgevingen van de lidstaten waar deze instellingen een grensoverschrijdende activiteit uitoefenen.

Het geharmoniseerd prudentieel kader dat door de richtlijn tot stand gebracht wordt, beperkt zich tot een aantal belangrijke principes. De richtlijn beoogt dus slechts een minimale harmonisatie. Hier en daar wordt verwezen naar het communautair recht dat van toepassing is op de verzekeringsondernemingen (onder andere in de artikelen 17, § 2, en 18, § 5, tweede lid), maar de gelijkenissen tussen de twee sectoren blijven beperkt tot een aantal in essentie technische bepalingen. Op enkele zeldzame uitzonderingen na bevat de richtlijn geen kwantitatieve regels. De richtlijn beperkt zich ertoe herhaaldelijk te vermelden dat de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening een prudent beheer moeten voeren op het vlak van de technische voorzieningen (artikel 15), het niveau en de belegging van de dekkingswaarden (artikel 16), de eventueel vereiste solvabiliteitsmarge (artikel 17) en de belegging van de activa (artikel 18). Het staat aan de lidstaten om aan dit algemene principe een concretere inhoud te geven, of zelfs om aan de instellingen die onder hun toezicht staan strengere regels op te leggen indien dit gerechtvaardigd is om prudentiële redenen of om redenen die verband houden met de vrijwaring van de belangen van de aangeslotenen en de begunstigden.

Enkele artikelen zijn gewijd aan de informatie die de instellingen voor bedrijfs-pensioen-voorziening moeten verstrekken aan de aangeslotenen en de begunstigden. De belangrijkste nieuwigheid is dat de instellingen verplicht zijn een verklaring op te stellen over hun beleggingsbeginselen (artikel 12) die zowel voor de toezichthoudende autoriteiten als voor de aangeslotenen en de begunstigden toegankelijk moet zijn.

De aangeslotenen en de begunstigden hebben ook toegang tot de jaarrekeningen van hun instelling (artikel 10) en, wanneer deze instelling verschillende pensioenregelingen beheert, tot de jaarrekeningen voor hun specifieke pensioenregeling (artikel 11, § 2). Vol-

gens de Europese Commissie mogen de instellingen gelijksoortige pensioenregelingen in eenzelfde jaarrekening onderbrengen indien deze pensioenregelingen onderling slechts marginale, niet-essentiële verschillen vertonen rekening houdend met de economische realiteit, met inbegrip bijvoorbeeld van het niveau en het type van de bijdragen, de types van voordelen en de gedekte personen (27). Voor het overige bepaalt de richtlijn (artikel 11) dat er verschillende inlichtingen moeten worden verstrekt over het niveau van de uitkeringen, de beleggingen en de modaliteiten voor de overdracht van aanspraken, die grotendeels overeenstemmen met de vereisten van de WAP en de WAPZ.

De tenuitvoerlegging van de richtlijn vereist een nauwe samenwerking tussen de autoriteiten van de lidstaten van de Europese Economische Ruimte. Die samenwerking wordt door de richtlijn (artikel 21, § 1) aangemoedigd en in het kader van CEIOPS zijn er in dat verband reeds werkzaamheden aangevat.

Wat de bevoegde autoriteiten betreft, kunnen de lidstaten worden opgesplitst in twee hoofdgroepen. De ene groep van lidstaten heeft de in de richtlijn vastgestelde taken toevertrouwd aan de autoriteiten die belast zijn met het toezicht op een van de financiële sectoren (verzekeringen, beleggingsondernemingen, ...) en bij de andere groep gebeurt dit toezicht in het kader van het toezicht op de arbeidsrelaties of de pensioenen. Wat ook frequent voorkomt is dat verschillende autoriteiten bevoegd zijn. De Europese Commissie hoopt dat er een doeltreffende samenwerking tot stand zal komen tussen de verschillende nationale toezichthouders. Ideaal zou zijn dat een van de instellingen de rol van «enig loket» op zich neemt, met name in het kader van de grensoverschrijdende relaties. Dit is wat gesuggereerd wordt in artikel 20, § 2 van de richtlijn.

Richtlijn van het Europees parlement en de Raad tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme

Het Europees Parlement en de Raad hebben een nieuwe richtlijn tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme aangenomen in het kader van de medebeslissingsprocedure (28).

De nieuwe richtlijn vervangt de richtlijn 91/308/EG van de Raad van 10 juni 1991 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld.

(27) *European Commission, Main conclusions of the Meetings on 22 October 2004 and 19 April 2005 on the transposition of the IORP Directive*, MARKT/2520/05-EN, op.cit., p. 6.

(28) Richtlijn 2005/60/EG van het Europees Parlement en de Raad, van 26 oktober 2005, tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, PB nr. L 309/15 en volgende van 25 november 2005.

Zoals reeds werd meegedeeld in het vorig verslag (29), heeft deze richtlijn tot doel het wettelijke kader aangaande witwaspreventie en de voorkoming van terrorismefinanciering grondig aan te passen, teneinde te vermijden dat daders van witwaspraktijken en terrorismefinanciering voordelen zouden putten uit het vrije verkeer van kapitaal en de vrije dienstverlening binnen de interne markt. Bij de onderhandeling van deze richtlijn werd tevens rekening gehouden met de veertig aanbevelingen van de *Financial Action Task Force on Money Laundering* («FATF»), die in 2003 op ingrijpende wijze werden herzien en uitgebreid.

De richtlijn bevat volgende grote krachtlijnen:

- ❖ de uitbreiding van het preventiemechanisme tot de financiering van terrorisme;
- ❖ de verruiming van het toepassingsgebied *ratione personae* tot de verzekeringstussenpersonen, als ook tot een aantal andere niet-financiële beroepsbeoefenaars;
- ❖ het verbod in hoofde van financiële instellingen en kredietinstellingen om anonieme rekeningen of spaarboekjes aan te houden;
- ❖ het bepalen van de voorwaarden waaronder een vereenvoudigd klantenonderzoek («*simplified customer due diligence*») mogelijk is enerzijds, en een verscherpt klantenonderzoek («*enhanced customer due diligence*») zich opdringt anderzijds;
- ❖ het uitbreiden van de identificatieverplichting tot de zogenaamde uiteindelijke begunstigten («*beneficial owners*»);
- ❖ het voortdurend bewaken van de zakenrelatie;
- ❖ het voorschrijven van een verscherpt klantenonderzoek ten aanzien van buitenlandse politiek prominente personen;
- ❖ het beroep op derden voor de uitoefening van bepaalde verplichtingen in het kader van het klantenonderzoek;
- ❖ het instellen van een adequaat sanctie-apparaat ingeval van miskenning van het in de richtlijn voorgeschreven preventiemechanisme.

Voorts bepaalt de richtlijn dat iedere EU lidstaat een Financiële Inlichtingen-eenheid dient in te stellen, die verantwoordelijk zal zijn voor het ontvangen en analyseren van informatie aangaande mogelijke gevallen van witwassen en terrorismefinanciering.

De voor de uitvoering van deze richtlijn vereiste maatregelen dienen te worden vastgesteld overeenkomstig het besluit 1999/468/EG van de Raad van 28 juni 1999 tot vaststelling van de voorwaarden voor de uitoefening van de aan de Europese Commissie verleende uitvoeringsbevoegdheden. In dit kader dient een nieuw Comité voor de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme te worden opgericht, dit ter vervanging van het Contactcomité dat opgericht werd onder de richtlijn 91/308/EEG.

De richtlijn dient vóór 25 november 2007 te worden omgezet naar Belgisch recht.

Advies van CESR over de uitvoeringsmaatregelen van de MiFID-richtlijn – de organisatie van de bemiddelaars en de gedragsregels ter bescherming van de beleggers

De MiFID-richtlijn voert nieuwe regels in betreffende de bemiddelaars in beleggingsdiensten (beleggingsondernemingen en kredietinstellingen) (30) en machtigt de Europese Commissie om bepaalde uitvoeringsmaatregelen te treffen.

In het kader van de voorbereiding van deze uitvoeringsmaatregelen heeft CESR in 2005 een reeks technische adviezen aan de Europese Commissie gegeven, met name over de organisatie van de bemiddelaars in beleggingsdiensten en over de gedragsregels die deze in acht moeten nemen in hun relatie met de beleggers (31).

Wat de organisatie betreft, geeft CESR advies over de vereisten waaraan de administratieve organisatie, interne controle en onafhankelijke controlefuncties, zoals compliance, interne audit en risicobeheer, van de bemiddelaar moeten beantwoorden. Het advies gaat ook in op de maatregelen die deze moeten treffen om de orders van hun cliënten tegen de voordeligste voorwaarden uit te voeren, alsook op de systemen waarover ze moeten beschikken ter vrijwaring van de rechten van de cliënten die hen tegoeden (gelden en effecten) toevertrouwen.

(29) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 24 en 25.

(30) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 23, 111 en 112.

(31) Zie CESR's Technical Advice on Possible Implementing Measures of the Directive 2004/39/EC on Markets in Financial Instruments – 1st set of Mandates (CESR/05-024c) en CESR's Technical Advice on Possible Implementing Measures of the Directive 2004/39/EC on Markets in Financial Instruments – 1st set of Mandates where the deadline was extended and 2nd set of Mandates (CESR/05-290b), bekendgemaakt op het webadres www.cesr-eu.org.

Wat de gedragsregels betreft, geeft CESR advies over de invulling van de verplichting die rust op de bemiddelaars om hun cliënten passende informatie te verstrekken over hun dienstverlening en over de financiële instrumenten en transacties die er het voorwerp van uitmaken. Het advies behelst eveneens de verplichting van de bemiddelaars om bij hun cliënten informatie in te winnen en hen, naar gelang de aangeboden dienstverlening, passend bij te staan.

Tot slot verleende CESR de Europese Commissie nog advies over de omschrijving van bepaalde begrippen die in de richtlijn zijn opgenomen, zoals «beleggingsadvies» en «grondstoffen».

1.1.1.1.5.2. Europees Comité voor het Bankwezen

Het Europees Comité voor het Bankwezen heeft tijdens de verslagperiode voor het eerst officieel vergaderd (32). Het Comité zet deels de werkzaamheden voort van het Raadgevend Comité voor het Bankwezen, dat werd opgeheven ingevolge het veralgemeend invoeren in de Europese Unie van de «Lamfalussy»comitéstructuur voor financiële diensten (33).

De voornaamste aandachtspunten van het Europees Comité voor het Bankwezen tijdens deze periode betroffen, naast de goedkeuring van de interne werkingsregels van het Comité, adviezen door het Comité verstrekt over een voorontwerp van richtlijn van de Europese Commissie tot aanpassing van de Europese bankwetgeving, met als doel het wegwerken van mogelijke belemmeringen in de vorming van transnationale bankengroepen in de Europese Unie; het bespreken van het post Europees Actieplan voor financiële diensten (het zogenaamde «White Paper» van de Europese Commissie); een reflectiedocument over de noden en uitdagingen van het prudentieel toezicht in de volgende jaren, inzonderheid in het licht van de voortschrijdende Europese integratie inzake financiële diensten en de invoering van nieuwe Europese wetgeving zoals de nieuwe solvabiliteitsrichtlijn (34); adviezen over de herziening van de Europese regelgeving inzake depositogarantiesystemen; en adviezen voor de herziening van de richtlijn «elektronisch geld». Daarnaast

heeft het Comité de behoefte onderzocht tot herziening van de Europese bankwetgeving inzake risicoconcentratie en de definitie van reglementair eigen vermogen, alsook de diverse werkzaamheden en stappen die nodig zijn voor een vlotte implementatie door de lidstaten van de nieuwe solvabiliteitsrichtlijn voor kredietinstellingen en beleggingsondernemingen. Tenslotte heeft het Comité ook aandacht besteed aan het programma van werkzaamheden van het Comité van Europese Banktoezichthouders (zie hierna).

1.1.1.1.5.3. Comité van Europese Banktoezichthouders

Activiteiten van het Comité tijdens het jaar 2005

In het vorig verslag (35) werd uitvoerig toelichting verstrekt bij de oprichting, samenstelling en de doelstellingen van het CEBS in het kader van de zogenaamde Lamfalussy-architectuur voor de financiële sector in de EU (36).

Veruit de meeste aandacht van CEBS ging in deze verslagperiode naar de voorbereiding van de inwerkingtreding van het nieuwe kapitaalakkoord (Basel II). De aandacht gaat daarbij in de eerste plaats naar het streven naar convergentie in de prudentiële aanpak en praktijk tussen toezichthouders.

Tegen het einde van 2005 werd door CEBS ook een reflectie gehouden over een aangepaste structuur voor de organisatie van haar werkzaamheden. CEBS zal ondersteund worden door drie (permanente) werkgroepen:

- ❖ de Europese Contactgroep van Banktoezichthouders: een groep die functioneert als een operationeel netwerk van banktoezichthouders voor de uitwisseling van prudentiële ervaringen en vertrouwelijke informatie;
- ❖ de expertgroep 'eigen-vermogensvereisten': zal zich toeleggen op het opvolgen van ontwikkelingen inzake beheer van krediet-, markt- en operationele risico's;
- ❖ de expertgroep 'informatie': zal de boekhoud- en auditontwikkelingen opvolgen en een expertisecentrum voor prudentiële rapporteringen worden.

(32) Het comité is samengesteld uit vertegenwoordigers van de ministers van financiën, die zich kunnen laten bijstaan door een expert. De Minister van Financiën heeft de CBFA gevraagd als expert deel te nemen aan de vergaderingen van dit comité.

(33) Zie over de invoering van de Europese comitéstructuren, het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 22.

(34) In dit verband vond op initiatief van de Europese Commissie een rondetafelgesprek plaats tussen de Europese Commissie, de leden van het Comité en vertegenwoordigers van de banksector, over de problematiek van samenwerking tussen toezichthouders uit landen van oorsprong en landen van vestiging (zogenaamde «home-host supervisory issues»).

(35) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 25 tot 27.

(36) Zie ook het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 22.

Deze organisatiestructuur moet CEBS in staat stellen haar toekomstige uitdagingen te realiseren. Na een periode van regulering, hoofdzakelijk in het kader van het Basel II-akkoord, verschuift de aandacht nu geleidelijk aan naar de implementering en de convergente toepassing van de regelgeving.

Naast het streven naar convergentie tussen de EU-toezichthouders, heeft CEBS ook een adviesopdracht. In de verslagperiode heeft CEBS in het kader van deze opdracht aan de Europese Commissie de hiernavolgende adviezen verstrekt:

- ❖ over de belemmeringen voor grensoverschrijdende fusies en overnames in de Europese banksector;
- ❖ over de toepassing van richtlijn elektronisch geld;
- ❖ over het depositobeschermingssysteem.

Inmiddels heeft de Europese Commissie aan CEBS adviezen gevraagd (zogenaamde «*calls for advice*») over:

- ❖ de aanpassing van de reglementaire definitie van eigen vermogen;
- ❖ de herziening van de reglementering met betrekking tot grote risico's.

Deze adviezen worden momenteel door CEBS voorbereid.

De adviesopdracht van CEBS kadert in het verstrekken van de prudentiële invalshoek bij de voorbereiding van nieuwe richtlijnen of de aanpassing van bestaande.

Hierna volgt een overzicht van de richtlijnen en aanbevelingen die door CEBS werden uitgevaardigd met het oog op de voorbereiding van de inwerkingtreding en implementering van Basel II.

Richtlijnen inzake het Supervisory Review Process onder de tweede pijler (37)

Het CEBS-document dat begin 2006 (38) werd gepubliceerd bevat richtlijnen voor banken en beleggingsondernemingen enerzijds en toezichthouders ander-

zijds om het *Supervisory Review Process* (SRP) te implementeren. Het SRP heeft tot doel om de link te versterken tussen de risico's die instellingen lopen, het beheer van die risico's en het vereiste kapitaalniveau. Het behoort tot de verantwoordelijkheid van elke instelling om haar risico's te beoordelen en het passend niveau van kapitaal te definiëren. De toezichthouders zullen vervolgens het beoordelingsproces bij de instellingen evalueren en overgaan tot het vormen van het eigen oordeel over het risicoprofiel van de instelling en het vereiste eigen vermogen. De *Capital Requirement Directive* (hierna CRD genoemd) bevat de basisbeginselen inzake de toepassing van de tweede pijler. Deze beginselen werden door CEBS nader gepreciseerd. De toepassing ervan geschiedt met in aanmerking nemen van het proportionaliteitsbeginsel in functie van de aard en complexiteit van de instellingen.

Het document bevat diverse onderdelen:

- ❖ de vereisten opgelegd aan de instellingen onder het *Internal Capital Adequacy Assessment Process* (ICAAP). De ICAAP is wat doorgaans het proces van berekening van de kapitaalvereisten in toepassing van het economisch kapitaalmodel wordt genoemd;
- ❖ beginselen van *internal governance* (deugdelijk bestuur) toepasselijk op de instellingen. Het bevat de prudentiële verwachtingen van de toezichthouder ten aanzien van het deugdelijk bestuur van de instellingen onder de tweede pijler;
- ❖ de principes die de toezichthouders zullen hantieren bij het evaluatieproces van het ICAAP (*Supervisory Review and Evaluation Process* of SREP) en de instrumenten die daarbij aangewend zullen worden (*Risk Analysis System* of RAS);
- ❖ tenslotte de interactie tussen ICAAP en SREP in het kader van de dialoog tussen de toezichthouders en de instellingen of in het kader van de prudentiële maatregelen opgelegd door de toezichthouder.

(37) Voor een definitie en beschrijving van het Supervisory Review Process, zie het jaarverslag CBF 2002-2003, p. 222.

(38) Guidelines on the application of the Supervisory Review Process under Pillar 2. Dit en andere documenten zijn consulteerbaar op www.c-ebs.org.

Samenwerking tussen toezichthouders in het kader van grensoverschrijdende groepen (39)

Binnen het kader zoals vastgelegd door de CRD, bevat het document bepalingen over samenwerking tussen toezichthouders die zich in de eerste plaats richten tot toezichthoudende overheden. Het document bevat toelichting zowel voor de samenwerking in het kader van de eerste als van de tweede pijler. Wat de eerste pijler betreft is er bijzondere aandacht voor het proces van modelvalidatie in uitvoering van artikel 129 van de CRD (40).

Het document bevat gedetailleerde richtlijnen voor de organisatie van de prudentiële samenwerking tussen toezichthouders in de EU en dit met het oog op het bevorderen van een efficiënt toezicht op bancaire groepen in de EU. Het dient de netwerking tussen toezichthouders in de EU te versterken. De sector zelf heeft hierop aangedrongen in de mate dat deze er de voorkeur aan geeft één centraal aanspreekpunt voor de gehele groep te hebben in haar relaties met de toezichthouders, en dit onverminderd de wettelijke bevoegdheden van de toezichthouder van het gastland (*host supervisor*) voor de instellingen in zijn jurisdictie. De tendens naar een meer uitgesproken rol voor de toezichthouder verantwoordelijk voor het geconsolideerd toezicht (*home supervisor*) wordt verantwoord door de centralisatie van het risicobeheer en andere cruciale beheers- en controlefuncties bij de financiële groepen.

Werkzaamheden inzake de harmonisatie van het schema voor de periodieke rapportering betreffende de nieuwe eigen-vermogensreglementering ('Basel II') (41)

CEBS ontwikkelde een «*COMmon REPorting*» (COREP) of geharmoniseerd schema voor periodieke rapportering betreffende de nieuwe eigen-vermogensrapportering (in uitvoering van de CRD). Hierdoor zal de prudentiële informatie-uitwisseling tussen de Europese banktoezichthouders vereenvoudigen.

Homogeniteit en flexibiliteit zijn de kenmerken van het voorgestelde schema voor de rapportering van de eigen-vermogensvereisten voor krediet-, markt- en operationeel risico. Enerzijds laat het geharmoniseerd schema toe om prudentiële informatie te rapporteren gebruikmakend van gemeenschappelijke formaten en definities waarbij anderzijds de toezichthouders over de flexibiliteit beschikken om het niveau van detail van deze informatie te bepalen.

De consultatie van de sector over het desbetreffende schema leidde in de definitieve versie tot een vermindering van de omvang van te rapporteren informatie en een verhoogde aandacht voor moeilijkheden die zouden kunnen optreden bij de invoering van het desbetreffende schema door de betrokken instellingen. De laatste aanpassingen opgenomen in de CRD werden eveneens ingelast.

De definitieve versie - zoals gepubliceerd begin 2006 - zal in België de basis vormen voor het schema inzake de periodieke rapportering van de instellingen onderhevig aan het nieuwe reglement eigen vermogen vanaf 1 januari 2007.

Uitwerking erkenningsprocedure voor de aanwending van externe rating agentschappen (42)

Instellingen die onder de nieuwe eigen-vermogensreglementering het door hen gelopen kredietrisico inschatten volgens de standaardbenadering (43) maken hierbij gebruik van externe ratings toegekend aan hun tegenpartijen. Alvorens een instelling gebruik kan maken van de ratings van een specifiek extern rating agentschap, dient het agentschap te voldoen aan de criteria opgenomen in de CRD.

CEBS heeft begin 2006 een document gepubliceerd over de erkenning van rating agentschappen in het kader van de CRD. Met het oog op een verhoogde efficiëntie kunnen de toezichthouders opteren voor een directe erkenning waarbij een toezichthouder – al dan niet in samenwerking met andere toezichthouders - de agentschappen zelf evalueert of er kan gekozen worden om gebruik te maken van het beginsel van de wederzijdse erkenning waarbij de toezichthouder zich baseert op de evaluatie van een andere toezichthouder.

(39) *Guidance on supervisory cooperation for cross-border banking and investment firms groups.*

(40) Het beginsel van artikel 129 van de CRD is toegelicht in dit verslag, p. 19.

(41) *Guidelines on Common Reporting.*

(42) *Guidelines on the recognition of external credit assessment institutions.*

(43) Naast de standaardbenadering voor kredietrisico, worden externe ratings ook aangewend bij de berekening van de eigen-vermogensvereisten bij effectiseringsverrichtingen.

Richtlijnen inzake invoering, validatie en beoordeling van de interne rating benadering (kredietrisico) en geavanceerd meetsysteem (operationeel risico) (44)

Met het oog op een maximale afstemming van de praktijken tussen de Europese banktoezichthouders, werkte CEBS richtlijnen uit met betrekking tot de invoering van de minimumvereisten voor het gebruik van de interne rating benaderingen voor kredietrisico (*Internal Rating Based Approach*) en de geavanceerde meetbenadering voor operationeel risico (*Advanced Measurement Approach*). Dit document is nog in consultatie en zal in het eerste semester van 2006 worden gefinaliseerd.

Een van de behandelde onderwerpen, is de aanvraag voor het gebruik van een interne rating- en/of een geavanceerde meetbenadering. De richtlijnen stroomlijnen de aanvraag en het beslissingsproces tussen de verschillende betrokken toezichthouders. Verwacht wordt dat de toezichthouders een gemeenschappelijk standpunt innemen met betrekking tot de volledigheid van een dossier en de verwachte documentatie.

Naast de bepalingen rond het aanvraagdossier voor de berekeningsmethodes voor eigen-vermogenvereisten, worden bijkomende richtlijnen en gemeenschappelijke interpretaties gegeven over een breed spectrum van onderwerpen waaronder de validatie van modellen en de definitie van wanbetaling (*definition of default*).

Niettegenstaande de richtlijnen ter ondersteuning voor de toezichthouders opgesteld zijn, zijn deze tevens relevant voor de instellingen onderworpen aan dit toezicht.

Richtlijnen inzake een Supervisory Disclosure Framework

Met als doel een belangrijke impuls te geven aan de transparantie in de omzetting van de nieuwe solvabiliteitsrichtlijn (*Capital Requirement Directive*) en een convergente toepassing van toezichtspraktijken in de EU-lidstaten na te streven, heeft CEBS een *supervisory disclosure framework* ontwikkeld. Dit instrument zal aan elke publieke eindgebruiker de mogelijkheid bieden om convergentie in de omzetting van de nieuwe richtlijn tussen lidstaten op te volgen en om een vergelijking te maken van de invulling gelaten aan nationale instanties, alsook van de criteria en metho-

dologieën die door toezichthouders gehanteerd worden in het *supervisory review process* (de zogenaamde tweede pijler van de Bazel 2-architectuur) (45). Tenslotte zal vanuit de CEBS-website de vergelijkbaarheid van en de toegang tot de nationale wetteksten en regelgevingen worden bevorderd.

Het project wordt voorbereid in de loop van 2006, om vanaf 2007 operationeel te kunnen zijn.

Ontwikkelingen in de domeinen boekhouding en audit

De *Expert Group on Accounting and Auditing* (EGAA) volgt binnen CEBS de ontwikkelingen betreffende accounting en audit. Specifieke werkgroepen volgen de werkzaamheden van de *International Accounting Standards Board* (IASB) en de *International Auditing and Assurance Standards Board* (IAASB). CEBS levert commentaar op de verschillende documenten die door beide internationale instellingen ter consultatie worden gepubliceerd.

Zoals vermeld in het vorige jaarverslag (46) werkte CEBS aan het harmoniseren van de prudentiële financiële rapportering voor banken onder IAS/IFRS. Een eerste versie van het rapporteringspakket werd ter consultatie gepubliceerd in de lente van 2005. De definitieve versie werd gepubliceerd in december 2005 (47). Het pakket is gekend onder de naam FINREP.

Het rapporteringspakket is ontworpen voor de prudentiële financiële rapportering voor banken die een geconsolideerde jaarrekening opstellen onder internationale boekhoudnormen. Het pakket is consistent met deze normen. Sommige elementen van het pakket gaan verder dan de vereisten van de normen maar dit wordt noodzakelijk geacht omwille van het prudentieel belang van de gegevens of omwille van de band met de rapportering gereguleerd eigen vermogen (CORE(48)).

Binnen FINREP wordt een onderscheid gemaakt tussen zogenaamde kern (*core*) en andere (*non-core*) gegevens. De balans en de resultatenrekening zijn kerngegevens (*core*), de overige elementen van FINREP zijn *non-core*. Het gebruik van FINREP is geen verplichting maar er werd binnen CEBS afgesproken dat wanneer een toezichthouder FINREP informatie vraagt, minstens alle *core* informatie wordt gevraagd. Toezichthouders

(44) *Validation and assessment of the risk management and risk measurement systems.*

(45) Voor een beschrijving van het supervisory review process, zie het jaarverslag CBF 2002-2003, p. 222.

(46) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 27.

(47) Zie www.c-ebs.org.

(48) Zie dit verslag, p. 25.

die *non core* informatie vragen zullen dit doen zoals gedefinieerd in FINREP. Toezichthouders kunnen bijkomende informatie vragen wanneer zij dat noodzakelijk achten.

FINREP is een belangrijke stap in het stroomlijnen van de prudentiële financiële verslaggeving binnen Europa: de *core* informatie en de definiëring van de *non-core* elementen zijn voortaan gestandaardiseerd. FINREP zal geregeld worden bijgewerkt.

CEBS zal zo snel mogelijk een *eXtensible Business Reporting Language* (XBRL) (49) taxonomie voor FINREP ontwikkelen en ter beschikking stellen van de gebruikers.

Het Belgische rapporteringspakket schema A en FINREP zijn in lijn. De bestaande versie van het schema A (50) is gesteund op de consultatieversie van FINREP en zal in de loop van 2006 worden afgestemd met de finale versie van het Europese pakket.

1.1.1.1.5.4. Comité van Europese Toezichthouders op verzekeringen en bedrijfspensioenen

Solvency II

De Europese Commissie heeft CEIOPS om advies gevraagd over een nieuw prudentieel regime voor de verzekeringsondernemingen (*Solvency II*) (51) binnen de Europese Unie. De vraag naar advies werd opgedeeld in drie luiken die *waves of calls for advice* worden genoemd. Voor de derde *wave* zal dit in 2006 gebeuren.

De adviezen worden door de Europese Commissie gebruikt voor het opstellen van een richtlijn die het toekomstig prudentieel toezichtskader voor verzekeringsondernemingen vastlegt. Dit nieuwe kader is fundamenteel verschillend van het bestaande. De Europese Commissie voorziet een eerste ontwerp van richtlijn tegen oktober 2006 voor te leggen.

First wave of calls for advice

In de eerste *wave* werden de volgende onderwerpen behandeld: interne controle en risicobeheersing, de algemene toezichtspraktijk, kwantitatieve instrumenten in de toezichtspraktijk, transparantie in de uitoefening van het toezicht en beleggingsregels en beheer van balansrisico's (*asset and liability management*, hierna ALM genoemd).

Inzake interne controle en risicomanagement (*Internal Control and Risk Management*) identificeert het advies een reeks van regels die een deugdelijk bestuur en overeenstemmende risicobeheersprocedures zouden moeten waarborgen.

Goed bestuur vereist een aangepaste organisatie, een duidelijke aflijning van verantwoordelijkheden, «*fit and proper*» vereisten voor sleutelpersoneel en aandeelhouders, doeltreffende processen voor de beheersing van de risico's waaraan de onderneming is blootgesteld, een aangepast en voldoende begrepen systeem van interne controle, afdoende rapporteringsmechanismen en een audit raamwerk. Risicobeheersing betekent inzicht in de aard en de omvang van de risico's waaraan de onderneming is blootgesteld zodat corrigerende actie in het risico-profiel van de onderneming mogelijk wordt.

De rol en de verantwoordelijkheid van de bestuursorganen van de onderneming in dit alles wordt in het advies aangegeven.

Wat het algemeen toezicht (*Supervisory Review Process (general)*) betreft, geeft het advies de componenten van een dergelijk toezicht aan. Van de toezichthouder wordt verwacht dat hij het risicoprofiel, de adequaatheid van de financiële middelen en van de bedrijfsvoering van de onderneming op continue wijze evalueert. Die evaluatie stoelt op kwantitatieve en kwalitatieve elementen en gebeurt zowel ter plaatse als op basis van documenten. De tussenkomsten van de toezichthouder zijn tijdig, gebaseerd op duidelijke criteria en aangepast aan de objectieven van de verzekeringsregels.

(49) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 32 et 33.

(50) Zie dit verslag, p. 38.

(51) Zie het jaarverslag CBFA 2004, p. 28: «Solvency II staat voor een volledige hertekening van de prudentiële regels voor het verzekeringstoezicht. Centraal hierbij staat een risico-georiënteerde aanpak waarbij de voor gecontroleerde ondernemingen gestelde vereisten zullen afhangen van de risico's waaraan zij zijn blootgesteld.»

De kwantitatieve instrumenten (*Supervisory Review Process* (*quantitative tools*)) nodig voor een goede toezichtspraktijk worden in het advies opgesomd. Als instrumenten geschikt om een verslechterende financiële toestand te detecteren vermeldt het advies knipperlichtratio's, *stress tests*, gevoeligheidsanalyse en scenarioanalyse.

De transparantie in de uitoefening van het toezicht (*Transparency of Supervisory Action*) zou moeten gewaarborgd worden door het ter beschikking stellen aan het publiek van informatie inzake de procedures, methodes en criteria die de toezichthouder hanteert.

Wat de regels inzake het beheer van de beleggingen en van de balansrisico's (*Investment Management Rules* en ALM) betreft, stelt het advies dat verzekeringsondernemingen een globale beleggingsstrategie moeten hebben, met inbegrip van een strategie inzake ALM. Het advies identificeert ook de bevoegdheden van de bestuursorganen en het management van de onderneming in deze materie. Beperkingen per beleggingscategorie en regels inzake concentratie worden aanbevolen. Te weinig diversificatie kan aanleiding geven tot het opleggen van een bijkomende kapitaalvereiste door de toezichthouder.

Second wave of calls for advice

In de tweede *wave* werden adviezen geformuleerd omtrent de volgende onderwerpen: technische voorzieningen leven, technische voorzieningen niet-leven, bijkomende veiligheidsmaatregelen, solvabiliteitsvereisten (volgens een standaard formule en volgens een intern model), herverzekering, kwantitatieve impact studies, bevoegdheden van de toezichthouder, vereisten inzake passende ervaring en betrouwbaarheid (*fit and proper*) voor leiders, andere vereisten voor leiders, *peer review* en groepsaangelegenheden en cross-sectorale aandachtspunten.

■ Technische voorzieningen

Wat de technische voorzieningen betreft, gaat het advies nader in op de methoden die gehanteerd worden voor het kwantificeren van de verzekeringsverplichtingen.

De benadering waarvoor werd geopteerd, sluit nauw aan bij die van de toekomstige IFRS 4 normen en is, zowel voor leven als voor niet-leven, gebaseerd op een gegeven voorzichtigheidsniveau waaraan een nog te kalibreren veiligheidsmarge zal moeten worden toegevoegd (zie hieronder de «*Quantitative Impact Studies*» of QIS).

Er komen verschillende gekende problemen aan bod, zoals het identificeren van homogene risicogroepen, de winstdeelname en de egalisatiemechanismen. De rol en de verantwoordelijkheid van de bestuursorganen van de onderneming worden benadrukt, zowel wat betreft de aanvaarding van het risico, als de middelen die wor-

den aangewend om een exacte meting en beheersing van het risico te waarborgen (geïnformatiseerde opvolging, actuariële expertise, herverzekeringsdekking).

■ Kapitaalvereisten

Inzake kapitaalvereisten moeten de adviezen nog belangrijke aanvullingen krijgen. De algemene ideeën inzake het uittekenen van de vereisten zijn reeds vervat in de adviezen maar behoeven nog een verdere concrete uitwerking.

- Minimale kapitaalvereisten (*Minimum Capital Requirement* of MCR)

Het advies bepaalt dat een minimale solvabiliteitsvereiste (*Minimum Capital Requirement* of MCR) moet worden vastgesteld. Haalt de onderneming dit niveau niet meer, dan is het risico waaraan de verzekerden zijn blootgesteld, onaanvaardbaar geworden. Zodra dit gegeven zich voordoet, grijpt de toezichthoudende overheid in door de strengst mogelijke correctie maatregelen op te leggen.

Ook de activa ter dekking van de technische voorzieningen en de solvabiliteitsvereiste zullen moeten voldoen aan specifieke vereisten aangaande hun aard, liquiditeit, kwantificatie en diversificatie. Aan deze actiefbestanddelen zullen tevens concentratielimieten worden opgelegd. Voor het beheer van de activa en passiva zal een strategie moeten worden gevolgd die is goedgekeurd door de raad van bestuur. De raad dient een procedure in te stellen om de correcte toepassing van deze strategie te waarborgen.

- Vereist solvabiliteitskapitaal (*Solvency Capital Requirement* of SCR) – standaardformule

Het advies stelt dat het vereiste solvabiliteitskapitaal (SCR) het kapitaal is dat nodig is om met een vooraf bepaalde zekerheid onvoorziene verliezen te kunnen absorberen die zich voordoen binnen een vooraf bepaalde periode. Kwantitatieve impact studies (QIS) zullen uitsluitel moeten geven over het niveau van zekerheid dat moet worden gekozen. De standaardformule gaat alle materiële kwantificeerbare risico's omzetten in kapitaalvereisten. Voor verzekeringsrisico, marktrisico, kredietrisico en operationeel risico wordt de kapitaalvereiste bepaald door de toepassing van een standaardmethode voor het risico in kwestie. Dit model wordt aangevuld met eenvoudige scenariotechnieken. De aggregatie van de verschillende kapitaalvereisten moet gebeuren rekening houdend met mogelijke diversificatie-effecten. Dit laatste vereist nog verdere analyse.

Naast de kwantitatieve vereisten inzake kapitaal, dienen de ondernemingen volgens CEIOPS ook een beleid inzake het aanhouden van kapitaal vast te stellen. In het

kader van die politiek definiëren zij een niveau van kapitaal dat zij doorlopend wensen aan te houden.

De aangepastheid van het kapitaalniveau is het voorwerp van het toezichtproces, dat kan leiden tot het opleggen van een additionele kapitaalvereiste.

- Vereist solvabiliteitskapitaal – Interne modellen

In zijn advies stelt CEIOPS dat de solvabiliteitsvereiste mag worden berekend aan de hand van een intern model van de onderneming en dat dit overigens de voorkeur verdient boven de standaardformule. Er kan ook met partiële interne modellen worden gewerkt voor het dekken van specifieke risico's of uitzonderlijke situaties. Deze partiële modellen zullen evenwel moeten worden ingepast in het conceptuele raamwerk van een totaalmodel of van de standaardformule.

Het interne model moet gevalideerd worden door de toezichthouder. Daartoe dient het te voldoen aan diverse criteria onder meer wat betreft de kwaliteit van de gebruikte statistieken, de correcte kalibrering en het effectieve gebruik ervan in de beheersmodellen.

Het validatieproces is een continu proces. Dit houdt in dat de criteria te allen tijde moeten worden nageleefd.

Het gebruik van een intern model is enkel mogelijk indien de bedrijfsleiding van de onderneming er tot het hoogste echelon bij betrokken is en er passende middelen in menselijk en technisch opzet worden ingezet.

- Technieken van risicoreductie (*risk mitigation*)

Er is een afzonderlijk advies gewijd aan de vermindering van de blootstelling aan risico's. Het gaat daarbij om de al dan niet traditionele herverzekeringstechnieken, alsook om de financiële technieken om posities te dekken met derivaten. Voor de herverzekering moeten strikte procedures gelden die zijn ingepast in een algemene strategie voor risicoaanvaarding en -beheersing. De herverzekering heeft uiteraard een weerslag op de solvabiliteitsvereiste. Hier zal dan ook rekening mee worden gehouden bij de berekening van de SCR. Of de herverzekering ook in aanmerking wordt genomen voor de MCR, zal afhangen van de basisopties die zijn genomen bij de berekening ervan.

- Kwantitatieve Impact Studies
(*Quantitative Impact Studies of QIS*)

In het kader van de voorbereiding van Solvency II werd aan CEIOPS gevraagd om het voorgestelde prudentiële regime te staven met resultaten van kwantitatieve impact studies (*Quantitative Impact Studies*). Dergelijke studies houden in dat nationale toezichthouders een inzicht krijgen in de impact van de nieuwe solvabiliteitsvereisten op de balansstructuur van de verzekeringssector. Een eerste impact studie werd reeds in oktober 2005 gelan-

ceerd, waarbij men een markt-consistente waardering van technische provisies beoogde, alsook het testen van het niveau van veiligheid van de huidige technische provisies. Er kan verwacht worden dat er meerdere impact studies verricht zullen worden om ontwikkelingen van de Solvency II regels en om hypothesen te testen. Daarbij zal elke impactoefening een verfijning zijn van de vorige.

- Bevoegdheden van de toezichthouder

CEIOPS stelt dat de bevoegdheden van de toezichthouder toereikend moeten zijn om de belangen van de polishouders en andere rechthebbenden te beschermen, de solvabiliteit van de verzekeringsondernemingen te vrijwaren en de naleving van de Europese en nationale regelgeving af te dwingen. De toezichthouder moet daarom een directe toegang hebben tot om het even welke informatie die relevant kan zijn met het oog op het bereiken van de gestelde objectieven.

CEIOPS formuleert voorts de volgende beginselen:

De toezichthouder moet de naleving door de onderneming van de regelgeving (compliance) kunnen evalueren. Hij moet preventieve en corrigerende maatregelen kunnen nemen met het oog op de verwezenlijking van dat doel.

Een andere bevoegdheid betreft de evaluatie van de financiële toestand van de onderneming. De toezichthouder moet preventief kunnen ingrijpen wanneer naar zijn inschatting de solvabiliteit van de onderneming gevaar loopt. Wanneer het vereiste solvabiliteitsniveau (SCR en MCR) niet meer wordt gehaald, dan moet de toezichthouder vanzelfsprekend kunnen optreden en eisen dat de onderneming het probleem remedieert en onmiddellijk de maatregelen neemt zoals door de toezichthouder opgelegd.

Ook inzake het beheer van de onderneming heeft de toezichthouder bevoegdheden. Aldus kan hij eisen dat de politiek, de strategie en de procedures met betrekking tot de interne controle en het risicomanagement gecorrigeerd en versterkt worden. Zijn toezicht strekt zich ook uit tot activiteiten die door de onderneming zijn uitbesteed. Wat de beoordeling betreft van de passende ervaring en betrouwbaarheid (*fit and proper*) van leiders en aandeelhouders, heeft de toezichthouder een vanzelfsprekende opdracht (zie ook verder).

Ieder gebruik van preventieve of correctieve maatregelen door de toezichthouder gebeurt overeenkomstig vooraf vastgestelde en gekende principes.

- Controleniveaus

Het advies identificeert verschillende controleniveaus en de interventie van de toezichthouder is verschillend al naargelang het controleniveau dat overschreden wordt. Aldus geeft het niet langer halen van het vereiste solvabiliteitskapitaal (SCR) aanleiding tot een se-

rie maatregelen en acties met het oog op een zo snel mogelijk herstel van de financiële toestand, ten laatste binnen het jaar en dit volgens een concreet en haalbaar plan goedgekeurd door de toezichthouder. De maatregelen kunnen erg divers zijn en gaan van een verzoek tot kapitaalverhoging tot het indijken van de risico's middels een beperking van het onderschrijven van nieuwe risico's.

Is het beschikbaar kapitaal niet langer toereikend om de minimum kapitaalvereiste (MCR) te dekken dan zullen er afhankelijk van de ernst en van de evolutie van de situatie verschillende maatregelen worden genomen. Zo krijgt de onderneming een korte periode om het kapitaal opnieuw op het niveau van MCR te brengen. Bij in gebreke blijven zal de toezichthouder de procedure van ontbinding van de onderneming op gang brengen.

❖ Passende ervaring en betrouwbaarheid (*fit and proper*)

- Sleutelpersoneel

Het algemene principe is dat sleutelpersoneel in kritieke functies binnen de verzekeringsonderneming moet voldoen aan de vereisten van passende ervaring (*fit*) en betrouwbaarheid (*proper*). De bewijslast ligt bij de persoon of de onderneming; de toezichthouder evalueert. Daar waar de leden van de Raad van Bestuur (of een equivalent orgaan) betrouwbaar en respectabel moeten zijn, moeten de leden van het Directiecomité, of van het hoogste uitvoerende orgaan, niet alleen individueel voldoen aan de geschiktheidsvereisten maar ook als geheel genomen over een afdoende theoretische en praktische kennis beschikken over het verzekeringswezen.

CEIOPS verstaat onder *fit* dat de kwalificaties, kennis en ervaring van de persoon onderworpen aan de *fitness* vereiste als voldoende en adequaat worden beschouwd. *Proper* heeft dan weer betrekking op (voorbij en huidige) houding en gedrag van de persoon. Houding en gedrag moeten zo zijn dat geen twijfel kan bestaan over de integriteit van de betrokken persoon.

- Aandeelhouders

Gekwalificeerde aandeelhouders worden al evenzeer geacht geschikt te zijn. Dit impliceert onder meer dat aandeelhouders over aangepaste financiële mogelijkheden beschikken, dat de potentiële aandeelhouder geen negatieve invloed heeft op het gezond beheer en de doelstellingen van de onderneming en dat hij integer en betrouwbaar is. Er wordt niet enkel gepleit voor een geharmoniseerde set van *fit and proper* criteria binnen de EU maar ook over financiële sectoren heen met het oog op het bevorderen van de doeltreffendheid van het toezicht.

❖ Peer review

De bedoeling van *peer reviews* is het bevorderen van de convergentie in de door de toezichthouder gebruikte werkmethodes met het oog op een gelijk gerichte aanpak tussen toezichthouders. CEIOPS zal hiertoe een set van principes en maatregelen definiëren waarop toezichthouders zich kunnen baseren voor het ontwerpen van een concreet kader voor de *peer review*.

❖ Groepsaangelegenheden en cross-sectorale aandachtspunten

Voor de specifieke problemen die zich voordoen bij het toezicht op (verzekerings- of financiële) groepen, werden drie analyses gemaakt die respectievelijk betrekking hebben op de reglementaire arbitrage, de kapitaalvereiste op groepsniveau en het proces van het toezicht op de groep.

Teneinde het arbitrage-risico uit te schakelen, is het volgens CEIOPS van doorslaggevend belang om voor alle deelgebieden van de financiële sector een grote coherentie na te streven bij de erkenning van de solvabiliteitscomponenten. Daarnaast moet in de verschillende deelsectoren ter dekking van een bepaald risico, eenzelfde eigen-vermogensniveau worden opgelegd, ongeacht de sector waar dit risico zich voordoet. Voor het vaststellen van de kapitaalvereiste zal, net als bij het solotoezicht, de SCR moeten worden berekend. Zoals de MCR thans is gedefinieerd, vormt zij op zich geen specifieke vereiste op groepsniveau, maar moet zij worden beschouwd als een minimumdrempel van de SCR. De raming ervan zou de som van de MCR's van de samenstellende entiteiten van de groep moeten benaderen. CEIOPS pleit voor een berekening van de SCR op groepsniveau aan de hand van een intern model.

Zowel bij een intern model als bij een standaardformule, moet voor de berekening van de kapitaalvereiste rekening worden gehouden met de aanvullende vereisten die voortvloeien uit de specifieke risico's van de groep en met de eventuele voordelen ingevolge de risicodiversificatie.

Het controleproces zal afhangen van de wijze waarop de betrokken toezichthouders samenwerken. Er werd geopteerd voor de aanstelling van een «groepstoezichthouder». Die zal verantwoordelijk zijn voor het verrichten van de specifieke controle op de groep als geheel, weliswaar in samenwerking met de toezichthouders die de individuele entiteiten opvolgen.

Het validatieproces voor het interne model voor de groep, zal nader worden gepreciseerd in de antwoorden op de derde *wave of calls for advice*.

Richtsnoeren voor de Coördinatiecomités

De richtlijn betreffende het aanvullend toezicht op verzekerings-ondernemingen in een verzekeringsgroep (52) impliceert een nauwere en frequentere samenwerking tussen de controle--autoriteiten. Om aan deze behoefte te voldoen werd het Helsinki-protocol in het leven geroepen, dat in 2000 werd ondertekend door de toezicht-houders van alle lidstaten.

Onder de auspiciën van CEIOPS werd een werkgroep opgericht om richtsnoeren op te stellen voor de coördinatiecomités. Dit document (53), dat goed-gekeurd is door CEIOPS, beoogt twee doelstellingen: de praktijken op het vlak van het aanvullend toezicht beter op elkaar afstemmen en de werkzaamheden van de coördinatiecomités efficiënter en effectiever maken.

De coördinatiecomités bestaan uit vertegenwoordigers van de controleautoriteiten van elke Lid-Staat waar de verzekeringsgroep verzekeringsondernemingen heeft. De toezichts-aspecten die door deze comités worden behandeld, vormen een aanvulling op het toezicht dat op nationaal niveau wordt uitgeoefend.

De richtsnoeren gaan uitvoerig in op de essentiële punten die aan bod zouden moeten komen tijdens de vergaderingen van de coördinatiecomités:

- ❖ de structuur en de strategie van de groep,
- ❖ de systemen voor interne controle en risicobeheer van de groep,
- ❖ aspecten die betrekking hebben op het kapitaal (beschikbaarheid, spreiding, over-draag-baarheid),
- ❖ de berekening van de aangepaste solvabiliteit op groepsniveau,
- ❖ de intragroeptransacties.

Het document bevat een hoofdstuk over de houding die de coördinatiecomités moeten aannemen in crisis-situaties en onderstreept het belang van het instellen van procedures voor crisisbeheer, zowel op het vlak van informatie als van coördinatie.

Verder wordt in het document nader ingegaan op de rol van de verschillende partijen in de coördinatie-comités, zoals die is vastgelegd in het pro-

ocol. Er wordt in het bijzonder aandacht besteed aan de rol van de «sleutelcoördinator» en van de «leidende toezichthouder», die belast is met de coördinatie van de activiteiten die vereist zijn om het aanvullend toezicht te kunnen uitoefenen. De leidende toezichthouder speelt een belangrijke rol bij de verzameling, analyse en verspreiding van de relevante informatie over de groep. Hij wordt met eenparigheid van stemmen aangewezen door de leden van het coördinatiecomité. Bij gebrek aan eenparigheid wordt de aanwijzing voorgesteld aan CEIOPS.

In het document wordt onderstreept dat het aanvullend toezicht op groepsniveau het toezicht op de individuele entiteiten niet vervangt. Het individuele toezicht blijft tot de bevoegdheid behoren van de toezicht-houder van de Lid-Staat van oorsprong.

Vanaf 2006 wordt er van start gegaan met een continue controle en evaluatie van de goede werking van de coördinatie-comités, die getoetst zal worden aan de criteria die in de richtsnoeren zijn vastgelegd.

Verslag over de wijzigingen die zouden kunnen worden aangebracht in de richtlijn voor verzekeringsgroepen (98/78/EG)

De richtlijn over het aanvullend toezicht op verzekerings-ondernemingen in een verzekerings-groep (54) is aangenomen op 27 oktober 1998.

Artikel 11 van deze richtlijn bepaalt dat de Europese Commissie in januari 2006 een verslag zal moeten voorleggen over de tenuitvoerlegging van de richtlijn. In dit verslag kan zij wijzigingen aanbevelen om de toepassing van de richtlijn te vergemakkelijken. De Europese Commissie heeft CEIOPS gevraagd een ontwerpverslag op te stellen. CEIOPS heeft deze opdracht toevertrouwd aan de subwerkgroep *Insurance Groups Supervision Committee* (IGSC). De IGSC heeft zijn ontwerp voorgesteld aan CEIOPS, dat het heeft aangenomen na een open consultatie (55).

De aanbevelingen die in dit verslag geformuleerd worden vormen een eerste stap in het algemeen denkproces over het toezicht op verzekeringsgroepen.

Het verslag doet geen afbreuk aan het coördinatieproces tussen de controle-autoriteiten.

- (52) Richtlijn 98/78/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 oktober 1998 betreffende het aanvullend toezicht op verzekeringsondernemingen in een verzekeringsgroep (PB nr. L 330 van 5.12.1998, p. 1).
- (53) CEIOPS-DOC-02/05 «Guidelines for Coordination Committees in the Context of Supplementary Supervision as defined by the Insurance Groups Directive» (98/78/EC) – February 2005.
- (54) Richtlijn 98/78/EG van het Europees Parlement en van de Raad van 27 oktober 1998 over het aanvullend toezicht op verzekeringsondernemingen in een verzekeringsgroep (PB nr. L 330 van 5 december 1998, p. 1).
- (55) CEIOPS-DOC-04/05 «Recommendation on possible need for Amendments to the Insurance Groups Directive» – October 2005.

Wel worden er in het verslag een aantal voorstellen geformuleerd waarvan de meeste tot doel hebben sommige bepalingen van de richtlijn voor verzekeringsgroepen af te stemmen op die van de richtlijn voor financiële conglomeraten (56):

- ❖ invoering van de functie van coördinator tussen de betrokken controleautoriteiten. Deze coördinator vervult taken in verband met het aanvullend toezicht op groepsniveau,
- ❖ mogelijkheid voor de coördinatiecomités - die bestaan uit vertegenwoordigers van de controleautoriteiten - om van de groepen waarvan de moedermaatschappij in een derde land gevestigd is, te eisen dat zij hun structuur aanpassen, met name door in de Europese Economische Ruimte een verzekeringsholding op te richten;
- ❖ overdracht naar de controleautoriteiten zelf van de bevoegdheid van de Lid-Staten om bepaalde ondernemingen vrij te stellen van de verplichting om een aangepaste solvabiliteitsmarge te berekenen,
- ❖ mogelijkheid voor de ondernemingen die deel uitmaken van een grens-over-schrijdende groep om naar keuze een van de drie methodes voor de berekening van de aangepaste solvabiliteitsmarge te gebruiken, ook al gaat het om een methode die op nationaal niveau niet is toegelaten bij het toezicht op binnenlandse groepen,
- ❖ overname van de eisen van de richtlijn voor financiële conglomeraten voor de interne controle en het risicobeheer.

Tot slot zouden crisissituaties explicieter aan bod moeten komen in de richtlijn. CEIOPS zou een definitie kunnen uitwerken van het begrip «crisissituatie» en zou kunnen bepalen in welke gevallen de uitwisseling van informatie binnen het Coördinatiecomité gerechtvaardigd of noodzakelijk zou zijn.

Implicaties van de IAS/IFRS-normen voor het prudentiële toezicht op de verzekeringsondernemingen

De invoering van de IAS/IFRS-normen heeft een ingrijpende invloed op de geconsolideerde jaarrekening van de verzekeringsondernemingen (57). Dit heeft CEIOPS ertoe aangezet zijn aandacht toe te spitsen op de mogelijke gevolgen die de toepassing van de internationale boekhoudnormen kan hebben voor de kwaliteit van de solvabiliteitsmarge. Om de solvabiliteitsmarge vast te

stellen wordt namelijk uitgegaan van de boekwaarde van haar samenstellende bestanddelen. Een wijziging van de boekhoudregels kan dan ook een weerslag hebben op de samenstellende bestanddelen van de marge, van de dekkingswaarden en van de beschikbare en vereiste marges indien er geen correctiefactoren worden opgelegd door de toezichthoudende overheid. Het kan overigens verantwoord zijn om voor de berekening van de solvabiliteitsmarge af te wijken van de boekhoudkundige benadering, aangezien de doelstelling die op boekhoudkundig gebied wordt nagestreefd, verschilt van de doelstelling die de prudentiële regels beogen, namelijk de bescherming van de verzekerden.

Deze overweging indachtig heeft CEIOPS een aanbeveling (58) gepubliceerd waarin een aantal correctiefactoren worden aangereikt («prudentiële filters» genoemd) die de prudentiële toezichthouders kunnen toepassen om de gevolgen van de overgang naar een ander boekhoudstelsel voor de solvabiliteit van de verzekeringsondernemingen te neutraliseren. Het is vervolgens aan de toezichthoudende overheden om te oordelen of het opportuun is deze prudentiële filters toe te passen.

Tot slot dient te worden opgemerkt dat het de bedoeling is deze filters slechts gedurende een beperkte periode te hanteren aangezien de nieuwe «Solvency II»-regeling, die thans wordt uitgewerkt, zou moeten aansluiten bij de nieuwe boekhoudnormen. Op termijn zullen de prudentiële filters dan ook overbodig worden of nog maar zelden worden toegepast.

1.1.1.1.5.5. Comité voor Banktoezicht van de Europese Centrale Bank

In 2004 werd het mandaat van het Comité voor Banktoezicht van de Europese Centrale Bank, samengesteld uit vertegenwoordigers van de Europese banktoezichthouders en centrale banken, herzien om duidelijk de verschillende activiteitsdomeinen van het Comité en het nieuw opgerichte «niveau 3» Comité van Europese Banktoezichthouders af te bakenen (59). De verdere implementatie van dit nieuwe mandaat in de loop van 2005 versterkte de focus van de werkzaamheden van het Comité op de analyse van de financiële stabiliteit.

De analyse van conjuncturele en structurele ontwikkelingen in de Europese banksector vanuit het oogpunt van de financiële stabiliteit blijft het eerste aandachtspunt uitmaken van het Comité voor Banktoezicht. Ze is gericht op het verkrijgen van een beter inzicht in de wisselwerking tussen de banksector, de economie en de financiële markten.

(56) Richtlijn 2002/87/EG betreffende het aanvullend toezicht op kredietinstellingen, verzekerings-ondernemingen en beleggingsondernemingen in een financieel conglomeraat (PB nr. L 35/1 van 11 februari 2003).

(57) Zie het jaarverslag 2005, p. 31.

(58) Zie Implications of IAS/IFRS introduction for the prudential supervision (www.ceiops.org).

(59) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 29.

In dat kader publiceerde het Comité gedurende het verslagjaar opnieuw een omstandige analyse van de stabiliteit van de Europese banksector, alsook een overzicht van de belangrijkste structurele ontwikkelingen in de sector (60). Dit laatste rapport omvatte eveneens vier korte thematische studies over gesyndiceerde kredietverlening, de concurrentie op de Europese markten voor hypothecair krediet, de structuur van de Europese Unie markt voor consumentenkrediet en de strategieën van een staal van internationaal actieve Europese banken inzake internationalisering.

Daarenboven onderzocht het Comité de interacties tussen grote Europese kredietinstellingen en hefboomfondsen. Het onderzoek, waarvan de resultaten eveneens werden gepubliceerd, toonde aan dat er aanwijzingen zijn dat de rechtstreekse blootstelling van de kredietinstellingen aan kredietrisico via investeringen in - of kredietverlening aan - hefboomfondsen stijgt, maar in het algemeen relatief beperkt blijft ten opzichte van het balanstotaal van de kredietinstellingen. Een verdere stijging van de absolute en relatieve omvang van de blootstelling aan krediet- en andere risico's zoals markt-, tegenpartij- en operationele risico's verbonden aan verrichtingen met hefboomfondsen lijkt desalniettemin waarschijnlijk, gegeven de voortdurende expansie van de hefboomfondsindustrie in Europa. De bij het onderzoek betrokken kredietinstellingen leken in het algemeen strikte vereisten en limieten te gebruiken inzake de blootstelling aan risico's ten aanzien van hefboomfondsen, in het bijzonder door het gebruik van zekerheden bij het merendeel van de transacties. Het rapport van het Comité voor Banktoezicht benadrukt echter enkele aandachtspunten, onder meer de eerder beperkte informatieverstrekking van hefboomfondsen naar de kredietinstellingen toe, de onder druk staande discipline van kredietinstellingen tegenover bepaalde tegenpartijen om wille van competitieve marktomstandigheden, het feit dat de door kredietinstellingen uitgevoerde stresstesten zich vaak baseren op historische scenario's en niet altijd de wisselwerking tussen verschillende hefboomfondsen in rekening brengen en het feit dat de opmaak van een geconsolideerd zicht van een financiële groep met betrekking tot de blootstelling aan risico's tegenover bepaalde individuele fondsen of fondsen met een gelijkwaardige beleggingsstrategie vaak problematisch blijkt.

Tot slot ging het Comité in een rapport eveneens in op de structuur van de banksector in de nieuwe lidstaten van de Europese Unie.

Een andere component van het nieuwe mandaat van het Comité voor Banktoezicht bestaat uit de bevordering van grensoverschrijdende samenwerking en informatie-uitwisseling tussen centrale banken en banktoezichthouders, onder meer in de context van de preventie en efficiënte afhandeling van financiële crisissen. In dit kader werd er tijdens het verslagjaar door een gezamenlijke werkgroep van het Comité voor Banktoezicht en van CEBS gewerkt aan aanbevelingen inzake de aanpak van financiële crisissen door centrale banken en banktoezichthouders, met onder meer aandacht voor de primaire verantwoordelijkheid van de kredietinstellingen zelf voor het beheer van crisissen en de organisatie van (grens)overschrijdende coördinatie inzake crisisbeheer en informatie-uitwisseling tussen autoriteiten. Deze aanbevelingen zullen in de loop van 2006 worden afgewerkt. Deze werkzaamheden sluiten nauw aan bij de uitbreiding tot de thesaurieën van de multilaterale samenwerkingsovereenkomst (of *Memorandum of Understanding*) betreffende crisisbeheer tussen de Europese centrale banken en banktoezichthouders (zie hierna).

1.1.1.2. Samenwerkingsovereenkomsten tussen toezichthouders

MoU inzake samenwerking EU banktoezichthouders, centrale banken en thesaurieën in crisissituaties

De banktoezichthouders, centrale banken en thesaurieën van de Europese Unie sloten een *Memorandum of Understanding on co-operation between the Banking Supervisors, Central Banks and Finance Ministries of the European Union in Financial Crisis situations* (MoU) af inzake hun onderlinge samenwerking in crisissituaties. Dit MoU bouwt voort op gelijkwaardige overeenkomsten tussen de EU banktoezichthouders en de toezichthouders op betaalsystemen uit 2001 en tussen de EU banktoezichthouders en de centrale banken uit 2003 (uitgebreid naar de nieuwe EU-lidstaten in 2004) (61). Dat MoU uit 2003 voorzag reeds in de toekomstige uitbreiding van de overeenkomst

(60) Deze en andere publieke rapporten van het Comité voor Banktoezicht van de Europese Centrale Bank zijn consulteerbaar op de website van de Europese Centrale Bank (www.ecb.int).

(61) Zie de jaarverslagen CBF 2000-2001, p. 137 en 2002-2003, p. 223, evenals het verslag van het Directiecomité CBFA 2004, p. 29.

naar de thesaurieën toe en dit in het kader van de betrokkenheid en publieke verantwoordelijkheid van deze overheidsinstanties bij het oplossen van financiële crisissen van systemische aard. Het nieuwe MoU werd na een uitgebreide consultatie tussen de betrokken partijen goedgekeurd tijdens de informele vergadering van EU ministers van financiën en centrale bank gouverneurs van 14 mei 2005 en trad in voege op 1 juli 2005. Voor België onderschreven naast de Commissie ook de NBB en de Federale Overheidsdienst Financiën het memorandum. De tekst en gedetailleerde inhoud van het MoU werden niet publiek gemaakt.

Het toepassingsgebied van het MoU beslaat crisissen met een grensoverschrijdende en systemische impact op individuele kredietinstellingen, bankgroepen en bankonderdelen van financiële groepen alsook andere systemisch belangrijke verwikkelingen die een weerslag kunnen hebben op betaalsystemen, andere marktinfrastructuren en financiële markten. De nadruk van het MoU ligt op de informatie-uitwisseling bij financiële crisissen. Het beschrijft principes en procedures voor het uitwisselen van relevante informatie, inzichten en beoordelingen en voorziet aldus in een platform voor de samenwerking tussen de EU autoriteiten in crisissituaties. Het MoU voorziet eveneens in de ontwikkeling van noodplannen, het opstellen van contactlijsten en het uitvoeren van stresstests en crisissimulaties. Al de in het kader van dit MoU tussen de ondertekenende partijen uitgewisselde informatie is onderworpen aan de bepalingen omtrent confidentialiteit en beroepsgeheim die zijn voorzien in de Europese en nationale regelgeving terzake. De ondertekenende partijen dienen er in dit verband voor te zorgen dat de betrokken personeelsleden die toegang hebben tot deze informatie zijn onderworpen aan het beroepsgeheim.

Het MoU doet geenszins afbreuk aan de verantwoordelijkheid van de eigenaars en aandeelhouders van financiële instellingen voor het oplossen van een financiële crisis in een individuele instelling, noch aan de bevoegdheden van de respectievelijke ondertekenende autoriteiten inzake crisispreventie, -detectie en -management, financieel toezicht en financiële stabiliteit. Het verschil met het uit 2003 daterende MoU tussen bank-

toezichthouders en centrale banken betreft niet alleen de uitbreiding van de overeenkomst naar de thesaurieën, maar eveneens het feit dat het MoU tussen EU banktoezichthouders en centrale banken uit 2003 reeds in een vroeger stadium van de ontwikkeling van een financiële crisis kan worden geactiveerd, namelijk bij de detectie of bij het opleggen van specifieke beleidsmaatregelen door toezichthouders of centrale banken.

Samenwerkingsovereenkomst tussen de Commissie en de toezichthouder van Hong Kong

Begin 2005 hebben de Commissie en de Hong Kong Monetary Authority een samenwerkingsovereenkomst gesloten via een uitwisseling van brieven waarin beide toezichthouders zich ertoe hebben verbonden om samen te werken op het vlak van het toezicht op de kredietinstellingen.

De overeenkomst regelt de informatie-uitwisseling over de instellingen waarop de betrokken instellingen toezicht houden. Verder voorziet de overeenkomst ook in de mogelijkheid voor de toezichthouder van het land van herkomst van een kredietinstelling om inspecties ter plaatse te verrichten bij de dochters of de bijkantoren van die kredietinstelling in het land van ontvangst. Wanneer een toezichthouder een dergelijke inspectie ter plaatse wenst te verrichten, moet hij zijn buitenlandse collega-toezichthouder daarvan vooraf in kennis stellen. De toezichthouder van het land van ontvangst kan beslissen om de inspecteurs van het land van herkomst te vergezellen wanneer die een inspectie komen uitvoeren bij een dochter of een bijkantoor van een kredietinstelling.

De samenwerkingsovereenkomst poneert als beginsel dat de uitgewisselde informatie enkel mag worden gebruikt voor het toezicht op de betrokken instellingen. Indien één van de toezichthouders wettelijk verplicht is om de verkregen informatie door te spelen aan een derde, moet hij zijn buitenlandse collega-toezichthouder daarvan op de hoogte brengen en erop toezien dat het vertrouwelijke karakter van die informatie wordt gevrijwaard.

1.1.2. Evolutie in de nationale reglementering

1.1.2.1. Gemeenschappelijke aspecten

Wetgeving tot omzetting van de financiële conglomeratenrichtlijn

In de verslagperiode is de wetgeving goedgekeurd en in werking getreden die de Europese richtlijn 2002/87/EG van 16 december 2002 over het toezicht op financiële conglomeraten omzet in Belgisch recht (62). De nieuwe wetgeving is van toepassing vanaf het boekjaar dat aanvangt op of na 1 januari 2005.

Met de wet van 20 juni 2005 worden in de controlewet verzekeringen, de bankwet, de wet van 6 april 1995 en de ICB-wet, de basisbeginselen ingevoerd inzake het aanvullend toezicht op verzekeringsondernemingen, kredietinstellingen, beleggingsondernemingen en beheervenootschappen, behorend tot een financiële dienstengroep (63). De wet omvat de essentiële aspecten van het aanvullende groepstoezicht met betrekking tot financiële dienstengroepen en bepaalt dat de technische modaliteiten bij koninklijk besluit geregeld worden. Naast de invoering van het aanvullende toezicht met betrekking tot financiële dienstengroepen wijzigt de wet van 20 juni 2005 eveneens de voormelde sectorale wetgevingen aangaande aspecten van vennootschappelijk toezicht en sectoraal groepstoezicht. Met deze laatste wijzigingen worden de prudentiële statuten in de verzekerings-, bank- en beleggingsdienstensector meer met elkaar in overeenstemming gebracht.

Het koninklijk besluit van 21 november 2005 vervolledigt de omzetting naar Belgisch recht van de richtlijn 2002/87/EG (64). Het besluit heeft een dubbele doelstelling. Enerzijds definieert het de technische modaliteiten van het aanvullende toezicht met betrekking tot financiële dienstengroepen, zoals de procedure voor identificatie van een financiële dienstengroep, het voor-

werp en de modaliteiten van het aanvullende groepstoezicht, de regeling voor financiële dienstengroepen met een moederonderneming buiten de Europese Economische Ruimte, de aanwijzing en opdracht van de autoriteit belast met het aanvullende groepstoezicht, de informatieverstrekking en samenwerking tussen betrokken autoriteiten, en de invoering van afdwingbaarheidsmaatregelen. Daarnaast bevat het koninklijk besluit van 21 november 2005 diverse bepalingen die het algemeen reglement en het koninklijk besluit van 12 augustus 1994 over het toezicht op geconsolideerde basis op kredietinstellingen wijzigen. Met deze wijzigingen wordt het sectorale groepstoezicht op verzekeringsondernemingen en op kredietinstellingen aangepast. Ze beogen een grotere afstemming van het sectorale groepstoezicht op het groepstoezicht met betrekking tot financiële dienstengroepen.

Tenslotte werd bij ministerieel besluit het besluit van de Commissie van 22 februari 2005 goedgekeurd, tot wijziging van het besluit over het reglement op het eigen vermogen van de kredietinstellingen en van het besluit over het reglement op het eigen vermogen van de beursvennootschappen (65). Deze aanpassingen aan de solvabiliteitsreglementering vloeien eveneens voort uit de voormelde richtlijn 2002/87/EG.

Voor een meer inhoudelijke toelichting bij de nieuwe regeling aangaande het aanvullende toezicht op financiële dienstengroepen en de aanpassingen aangaande het vennootschappelijke toezicht en het sectorale groepstoezicht, wordt verwezen naar het vorige verslag (66). Teneinde de invoering van deze belangrijke nieuwe wetgeving vlot te laten verlopen, pleegt de Commissie ruim overleg met de betrokken financiële dienstengroepen, alsook met de betrokken buitenlandse toezichthouders met wie samenwerkingsakkoorden in voorbereiding zijn.

- (62) Richtlijn 2002/87/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2002 betreffende het aanvullende toezicht op kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen en beleggingsondernemingen in een financieel conglomeraat en tot wijziging van de Richtlijnen 73/239/EEG, 79/267/EEG, 92/49/EEG, 92/96/EEG, 93/6/EEG en 93/22/EEG van de Raad en van de Richtlijnen 98/78/EG en 2000/12/EG van het Europees Parlement en de Raad.
- (63) Wet van 20 juni 2005 houdende wijziging van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen, de wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen, de wet van 6 april 1995 inzake het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen, de bemiddelaars en de beleggingsadviseurs en de wet van 20 juli 2004 betreffende bepaalde vormen van collectief beheer van beleggingsportefeuilles, en houdende andere diverse bepalingen (BS 26 augustus 2005).
- (64) Koninklijk besluit van 21 november 2005 over het aanvullend groepstoezicht op kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen, beleggingsondernemingen en beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging in een financiële dienstengroep, en tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 februari 1991 houdende het algemeen reglement betreffende de controle op de verzekeringsondernemingen en het koninklijk besluit van 12 augustus 1994 over het toezicht op geconsolideerde basis op kredietinstellingen (BS 30 november 2005).
- (65) Belgisch Staatsblad van 2 december 2005.
- (66) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 38 en volgende.

Wijziging van de circulaire over de waakzaamheidsverplichtingen met betrekking tot de cliënteel en de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme

Op 12 juli 2005 heeft de Commissie een circulaire goedgekeurd tot wijziging van haar circulaire van 22 november 2004 over de waakzaamheidsverplichtingen met betrekking tot de cliënteel en de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (67). Bedoeling van die wijziging is de circulaire af te stemmen op enkele recente nationale en internationale ontwikkelingen.

De circulaire heeft voornamelijk tot doel in België de aanbevelingen toe te passen die het Bazelcomité in oktober 2004 heeft uitgevaardigd in zijn document getiteld «*Consolidated Know-Your-Customer Risk Management*». Met die aanbevelingen (68) wordt gestreefd naar een efficiënter beheer van het wettelijk en reputaties risico dat bankgroepen (i.e. banken en hun dochters en bijkantoren) lopen op hun cliënten. Die aanbevelingen zijn tweërlei.

Een eerste reeks aanbevelingen van het Bazelcomité betreft de vaststelling en de gecoördineerde tenuitvoerlegging van procedures en beleidslijnen op groepsniveau. Conform de aanbevelingen van het Bazelcomité verduidelijkt de circulaire dat die vaststelling en tenuitvoerlegging moeten gebeuren via:

- ❖ het uitwerken van een allesomvattend risicobeheerprogramma,
- ❖ de invoering van een gecentraliseerd systeem om de vaststelling van de binnen elke groepsentiteit geldende beleidslijnen en procedures in verband met de waakzaamheid ten aanzien van de cliënteel, te coördineren op groepsniveau,
- ❖ de daadwerkelijke tenuitvoerlegging van de aldus gedefinieerde beleidslijnen en procedures en van de voor een effectief risicobeheer vereiste maatregelen.

Die maatregelen moeten inzonderheid van toepassing zijn op de cliëntenidentificatie, op het cliënt-acceptatiebeleid, op het toezicht op de cliëntenrekeningen en -verrichtingen en op de voor een effectief risicobeheer vereiste organisatie- en controlemaatregelen.

Volgens een tweede reeks aanbevelingen van het Bazelcomité moeten de verschillende groepsentiteiten onderling de informatie uitwisselen die nodig is voor het

geconsolideerde beheer van cliëntgebonden risico's. De tenuitvoerlegging van die aanbevelingen doet complexe juridische vragen rijzen, vooral over de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, die grondig moeten worden bestudeerd. De Commissie heeft er daarom de voorkeur aan gegeven om in haar circulaire nog geen richtsnoeren te formuleren in verband met deze tweede reeks aanbevelingen van het Bazelcomité.

De tweede belangrijke doelstelling die met deze nieuwe circulaire wordt nagestreefd, moet worden gezien tegen de achtergrond van de recente evoluties in verband met de elektronische identiteitskaart die in België op steeds grotere schaal wordt uitgereikt. De terzake bevoegde Belgische autoriteiten hebben beslist om de gemeentebesturen vrij te stellen van de verplichting om aan de houders van een elektronische identiteitskaart het aanvullende document af te leveren dat voorheen samen met de identiteitskaart werd overhandigd als bewijs van het adres. Uitgaande van diverse, terzake relevante bepalingen van haar reglement van 27 juli 2004 betreffende de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, bepaalde de Commissie in haar circulaire van 22 november 2004 echter dat de instellingen waarvoor zij bevoegd is, voornoemd aanvullend document moeten gebruiken om het adres van de cliënt te controleren wanneer dat niet kan via het inlezen van de gegevens op de microprocessor waarmee de elektronische identiteitskaart is uitgerust. Omdat die manier om het adres te controleren kwam te vervallen, een rechtstreeks gevolg van de afschaffing van dat aanvullende document, heeft de Commissie beslist om de controlemogelijkheden als volgt uit te breiden: als het adres van een cliënt niet kan worden geverifieerd aan de hand van het door die cliënt voorgelegde bewijsstuk, moet het worden gecontroleerd aan de hand van een ander document dat als bewijs kan fungeren voor het ware adres. De informatie die daarover oorspronkelijk in de circulaire van de Commissie werd verstrekt in verband met cliënten met woonplaats in het buitenland, is dan ook aangepast en tegen die achtergrond uitgebreid tot cliënten met woonplaats in België.

Verder diende rekening te worden gehouden met de beslissing van de GAFI om haar tegenmaatregelen tegen Nauru en Myanmar op te heffen. Momenteel is er op internationaal vlak dus geen enkel land of gebied meer waaraan tegenmaatregelen zijn opgelegd. Die toestand is in België vertaald in het koninklijk besluit van 16 maart 2005 (69), dat artikel 1 opheft van het

(67) Circulaire PPB 2005/5 en D. 258 van de Commissie van 12 juli 2005 over de wijziging van circulaire PPB 2004/8 en D. 250 van de Commissie van 22 november 2004.

(68) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 19.

(69) Bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 19 april 2005.

koninklijk besluit van 10 juni 2002 tot uitvoering van artikel 14ter van de anti-witwaswet. De in artikel 14ter van de wet vermelde uitgebreide kennisgevingsplicht is dan ook niet langer van toepassing. De door die evolutie vereiste wijzigingen zijn in de Belgische preventieregeling aangebracht bij de circulaire van 12 juli 2005.

Bovendien wordt in de circulaire rekening gehouden met de opeenvolgende wijzigingen die de GAFI heeft aangebracht in de lijst van landen en gebieden die niet meewerken aan de witwasbestrijding. Voor de geactualiseerde lijst van die landen en gebieden wordt voortaan dan ook verwezen naar de website van de GAFI.

Tot slot breidt artikel 1 van het koninklijk besluit van 21 september 2004 (70) het toepassingsgebied *ratione personae* van de anti-witwaswet uit met de derivatenspecialisten. Ook op die wijziging van het toepassingsgebied gaat de circulaire van 12 juli 2005 dieper in.

Circulaire over de bedrijfscontinuïteit van financiële instellingen

«Bedrijfscontinuïteit» wordt doorgaans omschreven als de doelstelling om de dienstverlening en de activiteit van een onderneming een ongestoord verloop te laten kennen.

Voor financiële instellingen is bedrijfscontinuïteit – als onderdeel van een passende organisatie – niet alleen een belangrijke vergunningsvoorwaarde, maar eveneens van wezenlijk belang voor het behoud van de gezondheid, degelijkheid en stabiliteit van het financiële stelsel als geheel.

De factoren die de bedrijfscontinuïteit beïnvloeden, zijn talrijk en divers. De financiële sector wordt immers gekenmerkt door een hoge graad van automatisering en informatisering, globalisering, interdependentie en concentratie van operatoren, evenals door zijn relatieve afhankelijkheid van publieke communicatie-infrastructuur.

Niet-geplande onderbrekingen van een bedrijf kunnen het gevolg zijn van incidenten die zich voordoen binnen de eigen organisatie (ongevallen, IT-pannes, cybercriminaliteit, fraude, ...), als daarbuiten (natuurrampen, terrorisme, uitvallen van nutsvoorzieningen, ...).

Op 10 maart 2005 stuurde de Commissie – na een ruime raadpleging van de sector – een circulaire rond

die haar normenkader voor de toetsing van de passende organisatie van de financiële instellingen vervolledigt met gezonde beheerspraktijken inzake de bedrijfscontinuïteit van financiële instellingen.

Doelstelling is dat de betrokken instellingen alle redelijke middelen inzetten om in geval van een niet-geplande onderbreking, hun verplichtingen die voortvloeien uit het toezichtstatuut blijven nakomen en de belangen van hun cliënten vrijwaren. Daartoe moeten zij hun organisatie zo opzetten dat hun kritieke bedrijfsfuncties in dergelijke situaties worden behouden of zo spoedig mogelijk hersteld, en dat hun normale dienstverlening en activiteit binnen een redelijke tijdspanne wordt hervat.

De circulaire is gericht tot alle kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen, beleggingsondernemingen en beheervennootschappen van ICB's en viseert zowel de grote als de kleine instellingen. Tegenover dit brede toepassingsveld staat dat de gezonde beheerspraktijken proportioneel en individueel op elke onderneming moeten worden vertaald en in toepassing gebracht, rekening houdend met de aard, schaal, complexiteit van haar bedrijf en met de risico's die ermee gepaard gaan.

Sommige grote financiële instellingen worden beschouwd als kritiek voor de goede werking van het financiële stelsel als zodanig (grootbanken, betalings-, verrekenings- en vereffeningsinstellingen, marktoperatoren). Deze instellingen moeten niet alleen de beheerspraktijken zoals bepaald in de Commissie-circulaire toepassen, maar eveneens de aanbevelingen opvolgen die het Comité voor Financiële Stabiliteit hen richt. Wanneer de Commissie in de uitoefening van haar toezichtopdracht de bedrijfscontinuïteit van de bedoelde instellingen beoordeelt, zal zij rekening houden met zowel haar eigen circulaire, als met de strengere aanbevelingen van bedoeld Comité.

Aangezien de effectiviteit van het bedrijfscontinuïteitsbeleid van een onderneming mede wordt bepaald door de betrokkenheid en inzet van al haar geledingen, brengen de gezonde beheerspraktijken de bijdragen en taken in kaart van de bestuursorganen, de operationele en technische diensten en van de controlefuncties (interne audit, compliance, risicobeheer, externe audit) van de financiële instelling.

(70) Bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 6 oktober 2004.

De gezonde beheerpraktijken zetten de financiële instellingen ertoe aan om een systematische aanpak te volgen, gekenmerkt door:

- ❖ vastleggen en periodiek evalueren van een omvattend bedrijfscontinuïteitsbeleid (strategie, krachtlijnen);
- ❖ permanent analyseren van de discontinuïteitsrisico's van de instelling;
- ❖ samenbrengen van alle bedrijfscontinuïteitsmaatregelen in een bedrijfscontinuïteitsplan (BCP) dat, afhankelijk van het bedrijf, onderdelen bevat zoals:
 - crisismanagement en communicatie;
 - recuperatie van kritieke documentatie;
 - rampenplannen voor personeel en uitrusting;
 - herstel van kritieke bedrijfsfuncties;
 - specifieke plannen voor informatie- en telecommunicatietechnologie;
- ❖ testen, evalueren en aanpassen van het beleid en de BCP's;
- ❖ opvolgen van de uitbestede functies die kritisch zijn voor de bedrijfscontinuïteit van de instelling.

Wanneer de aard, omvang en complexiteit van het bedrijf van de instelling dit vereisen, moet deze beschikken over één of meer beveiligde uitwijkcentra op afstand, namelijk voor kritieke ICT-systemen of bedrijfscentra. De circulaire bepaalt geen minimumafstand tussen de bedrijfs- of ICT-centra en de uitwijkcentra. De financiële instelling moet deze evaluatie zelf uitvoeren aan de hand een reeks specifieke criteria die als bijlage bij de circulaire zijn gevoegd.

De Commissie vraagt dat alle betrokken financiële instellingen hun bestaande bedrijfscontinuïteitsbeleid evalueren in het licht van de gezonde beheerspraktijken en, waar nodig, maatregelen nemen om hun organisatie terzake aan te passen.

De instellingen kregen daarvoor de tijd tot einde 2005. Dit neemt niet weg dat de realisatie van bepaalde onderdelen van de bedrijfscontinuïteitplanning (bijvoorbeeld het uitrusten of verbeteren van uitwijkcentra) volgens een meerjarenplan kan worden uitgevoerd.

Nieuwe financiële prudentiële rapportering op geconsolideerde basis en gelijktijdige implementatie eXtensible Business Reporting Language (XBRL)

In het vorige verslag van het directiecomité werd de invoering van IAS/IFRS bij de banken en beleggingsondernemingen toegelicht. In aansluiting hierop werden ook de werkzaamheden van de Commissie voorgesteld om een geconsolideerd schema A voor kredietinstellingen onder IAS/IFRS op te stellen (71). Zoals aangekondigd werden tijdens het eerste kwartaal van 2005 de gesprekken tussen de sector en de Commissie afgerond.

De Commissie stelde in maart 2005 de nieuwe regels vast inzake de periodieke rapportering over de financiële positie op geconsolideerde basis van de kredietinstellingen aan de NBB en de Commissie (het nieuw geconsolideerd schema A). Per circulaire van 30 maart 2005 werd de sector op de hoogte gebracht van het nieuwe geconsolideerde schema A en van de richtlijnen voor het invullen ervan, zodat de sector met de voorbereidingen kon beginnen. Na de vertaling ervan in beide landstalen, werd het besluit houdende het nieuwe geconsolideerd schema A goedgekeurd op 21 maart 2006. Het nieuwe schema A dient door consoliderende banken te worden overgemaakt aan de toezichthoudende overheden voor boekjaren vanaf 1 januari 2006. Vanaf deze datum dienen alle Belgische kredietinstellingen immers hun geconsolideerde jaarrekening op te stellen volgens IAS/IFRS (72).

Zoals uiteengezet in het verslag van het directiecomité over 2004, werd in samenwerking met de NBB en de Belgische Vereniging van Banken beslist om XBRL te gebruiken als technische standaard voor de rapportering door de banken aan de NBB van het schema A (geconsolideerd) onder IAS/IFRS (73). De NBB en de Commissie hebben samen de taxonomie voor het schema A opgesteld. De taxonomie, of structurerend woordenboek, bestaat uit een reeks nauwkeurige omschrijvingen van financiële informatie met daaraan verbonden een code (74). De taxonomie werd tijdig en na consultatie ter beschikking gesteld van de sector. In september werd onder auspiciën van CEBS een XBRL workshop georganiseerd in Brussel. Van die gelegenheid werd gebruik gemaakt om de taxonomie voor te stellen aan andere Europese toezichthouders.

(71) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 47 en 48.

(72) Deze verplichting geldt ook voor beleggingsondernemingen. Zij zijn echter niet onderworpen aan de verplichtingen van het Besluit van de Commissie.

(73) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 32.

(74) Een meer uitgebreide beschrijving van XBRL is opgenomen in het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 32.

Tot slot werden ook de validatietesten voor het schema A aan de sector overgemaakt. De testen laten toe de juistheid en de coherentie van de overgemaakte gegevens na te gaan. De testen werden opgesteld door de NBB en de Commissie.

De taxonomie en de validatietesten zijn beschikbaar op de website van de Commissie.

Wijzigingen van het eigen-vermogensreglement van de kredietinstellingen en de beursvennootschappen

Bij besluit van 21 juni 2005 heeft de Commissie een wijziging aangebracht in de reglementen op het eigen vermogen van de kredietinstellingen en de beursvennootschappen (75). Dit wijzigingsbesluit is op 1 januari 2006 in werking getreden.

Deze wijziging heeft hoofdzakelijk tot doel de nodige bijsturingsmaatregelen voor de berekening van het nuttig eigen vermogen - doorgaans *Prudential Filters* genoemd - in te voeren in de reglementering zoals vereist ingevolge de toepassing, vanaf 1 januari 2006, van de internationale boekhoudnormen, de IFRS, op de geconsolideerde jaarrekeningen van de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen.

Voor het vastleggen van haar bijsturingsbeleid heeft de Commissie zich in ruime mate laten leiden door de aanbevelingen van het Bazelcomité terzake. Deze aanbevelingen moeten de waarborg bieden dat de vennootschappen voor het vaststellen van hun reglementair eigen vermogen blijven uitgaan van de boekwaarde van de samenstellende bestanddelen, uiteraard met behoud van de kwalitatief hoogwaardige bescherming van de deponenten en het financieel stelsel (76).

Via haar besluit brengt de Commissie voornamelijk de volgende aanpassingen aan:

- de niet-gerealiseerde meer- of minderwaarden op de rentende effecten die bij de herwaarderingsreserves zijn geboekt, worden niet opgenomen in het reglementair eigen vermogen;
- niet-gerealiseerde meerwaarden op vastgoed, op vastgoed bestemd voor handelsdoeleinden en niet-rentende instrumenten die zijn opgenomen in het boekhoudkundig eigen vermogen, worden ten belope van 90% van hun boekwaarde opgenomen in het aanvullend eigen vermogen; de niet-gereali-

seerde minderwaarden op dit type van activa worden integraal afgetrokken van het eigen vermogen *sensu stricto*;

- de Commissie heeft de mogelijkheid om te eisen dat het eigen vermogen wordt aangepast indien zij vaststelt dat een vennootschap niet op passende wijze gebruik heeft gemaakt van de optie om financiële instrumenten tegen reële waarde te waarderen als voorgeschreven door IAS 39.

De Commissie heeft tevens van de gelegenheid gebruik gemaakt om een reglementaire grondslag te geven aan de opname van vernieuwende eigen-vermogensinstrumenten in het eigen vermogen *sensu stricto*. De regels voor de opname van deze instrumenten als bestanddelen van het eigen vermogen *sensu stricto* die reeds in de vorige jaarverslagen (77) van de Commissie zijn beschreven, zijn thans in het reglement geïntegreerd.

De Commissie heeft vervolgens de eigen-vermogensrapporteringssystemen aangepast om de reglementaire wijzigingen in de rapportering tot uiting te brengen.

Memoranda voor het verkrijgen van een bedrijfsvergunning door een kredietinstelling, een beleggingsonderneming of een verzekeringsonderneming naar Belgisch recht

Tijdens het voorbije jaar heeft de Commissie de memoranda voor het verkrijgen van een bedrijfsvergunning voor de kredietinstellingen, de beleggingsondernemingen en de verzekeringsondernemingen naar Belgisch recht opnieuw ter hand genomen teneinde ze bij te werken en te harmoniseren.

Deze memoranda zijn opgesteld ten behoeve van de personen die een bedrijfsvergunning aanvragen. Er wordt duidelijk in aangegeven welke informatie de aanvragers aan de Commissie moeten bezorgen ter ondersteuning van hun vergunningsaanvraag. Daarnaast wordt er informatie verstrekt over de wettelijke en reglementaire vereisten, alsook over de voorwaarden die moeten worden vervuld om een vergunning te krijgen. Die tweeledige opzet is terug te vinden in de opmaak van de memoranda: enerzijds worden er, per thema, een aantal vragen gesteld aan de promotoren van het project teneinde de nodige gegevens in te zamelen voor de beoordeling van de aanvraag, en, anderzijds, wordt daarbij de nodige toelichting verstrekt.

(75) Het besluit tot wijziging van de besluiten van de CBFA van 5 december 1995 over het reglement op het eigen vermogen van de kredietinstellingen en de beursvennootschappen is op 14 juli 2005 goedgekeurd door de bevoegde ministers en op 5 augustus 2005 bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad.

(76) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 18.

(77) Zie de jaarverslagen CBF 1997-1998, p. 53 tot 55 en 1998-1999, p. 40 tot 42.

Bij het herwerken van de memoranda voor deze drie types instellingen die een vergunning behoeven, werd eveneens gestreefd naar een harmonisatie van de structuur en, voor zover mogelijk en dienstig, van de gevraagde informatie.

Daartoe dienden een aantal veranderingen te worden doorgevoerd, zoals bijvoorbeeld de veralgemeende toepassing van de twee-fasen procedure voor het verlenen van een vergunning die ook van toepassing zal zijn voor de verzekeringsondernemingen. De eerste fase van deze procedure is de analysefase waarin de Commissie de vergunningsaanvraag onderzoekt aan de hand van een dossier met een gedetailleerde beschrijving van het gehele project. Als de Commissie het dossier eenmaal heeft goed bevonden, volgt de concretiseringsfase waarin de aanvragers de nodige juridische of materiële stappen ondernemen om daadwerkelijk te voldoen aan de wettelijke voorwaarden en om aldus aan het einde van de tweede fase, de gevraagde vergunning te verkrijgen.

Daarnaast heeft de Commissie eveneens het document voor de inschrijving van een hypothecaire onderneming geactualiseerd.

Deze memoranda staan op de website van de Commissie. De Commissie raadt de personen die overwegen om een vergunningsaanvraag in te dienen, evenwel aan om eerst contact op te nemen met haar diensten alvorens een gedetailleerd dossier voor een vergunningsaanvraag samen te stellen aan de hand van deze memoranda.

Initiatieven gericht op het uitwerken van aangepaste procedures voor het beheer van financiële en operationele crisissen

Internationale werkzaamheden inzake de bevordering van samenwerking tussen de Europese centrale banken, banktoezichthouders en thesaurieën in het kader van de preventie en efficiënte afhandeling van financiële crisissen zetten de Belgische autoriteiten ertoe aan om de nationale samenwerking op dat vlak verder uit te bouwen (78).

In dat kader en in uitvoering van het *Memorandum of Understanding on high-level principles of co-operation between the banking supervisors and central banks of the European Union in crisis management situations* van 1 maart 2003 (79) werd een protocol met praktische schikkingen afgesloten inzake samenwerking en informatie-uitwisseling tussen de Commissie en de NBB in crisissituaties. Dit protocol wil een algemeen kader scheppen voor de samenwerking tussen beide instellingen in crisissituaties. Het voorziet vooreerst in een vroegtijdige wederzijdse uitwisseling van informatie als één van de autoriteiten feiten, beslissingen of ontwikkelingen opmerkt die op een significante manier de financiële situatie van een financiële instelling of infrastructuur kan bezwaren. Daarenboven voorziet het protocol in deze gevallen eveneens in een voorafgaandelijk overleg tussen beide autoriteiten aangaande het treffen van eventuele herstelmaatregelen of maatregelen inzake de herroeping van de vergunning, schorsing of uitsluiting van een financiële instelling of infrastructuur. Ten slotte regelt het de uitwisseling van informatie bij het opleggen van financiële sancties aan een financiële instelling wegens het niet naleven van reglementaire verplichtingen. Aan vermeld protocol werd concreet uitvoering gegeven door de contactpersonen bij de Commissie aan te duiden die instaan voor de organisatie van de informatieve-strekking bij financiële crisissen.

Om de afsluiting van het multilateraal *Memorandum of Understanding on co-operation between the Banking Supervisors, Central Banks and Finance Ministries of the European Union in Financial Crisis situations* (80) te concretiseren op het Belgische niveau werkte het secretariaat van het Comité voor Financiële Stabiliteit (CFS) daarenboven een aantal praktische schikkingen uit inzake samenwerking tussen de Federale Overheidsdienst Financiën, de Commissie en de NBB bij een zich ontluikende financiële crisis. Deze trilaterale afsprakenbundel is complementair aan het voormelde bilaterale protocol tussen de Commissie en de NBB inzake de samenwerking en informatie-overdracht bij crisissituaties maar heeft een meer beperkt toepassingsgebied. Het toepassingsgebied van de praktische schikkingen

(78) Zie dit verslag, p. 32 en 33.

(79) Zie het jaarverslag CBF 2002-2003, p. 223.

(80) Zie dit verslag, p. 33.

met de Federale Overheidsdienst Financiën is met name beperkt tot informatie-uitwisseling bij financiële crisissen met een potentieel systemisch karakter.

Tenslotte werd met het oog op het beheer van operationele crisissen met een belangrijke instellings-overschrijdende impact bij systeemkritische financiële instellingen en infrastructuur, een nationale escalatie-procedure uitgewerkt. Deze procedure werd opge-maakt in samenwerking met de Commissie, de Federale Overheidsdienst Financiën, de NBB, het Nationaal Crisiscomité en een aantal systeemkritische financiële instellingen en infrastructuur. Bij potentiële instellings-overschrijdende operationele crisissen voorziet de procedure in overleg en informatie-uitwisseling tussen autoriteiten via een operationele crisiscel met vertegenwoordigers van alle betrokken autoriteiten.

1.1.2.2. Sectorale aspecten

1.1.2.2.1. Kredietinstellingen en beleggingsondernemingen

Wet betreffende de bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten

In het vorig jaarverslag heeft de Commissie melding gemaakt van het verslag dat de Raad van toezicht van de Overheid der Financiële diensten eind 2004 heeft opgesteld op vraag van de Minister van Financiën (81). In dit verslag formuleert de Raad aanbevelingen over de basisbeginselen van een eventueel in te voeren wettelijk statuut voor de tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten. Deze aanbevelingen steunen op een ruime consensus van alle betrokken partijen (82). Aansluitend bij dit verslag kondigde de Minister in de bevoegde parlementaire commissie een wetgevend initiatief aan tot invoering van een wettelijk statuut voor de bedoelde tussenpersonen, dat in ruime mate zou steunen op de aanbevelingen van de Raad.

Aldus werd in de afgelopen verslagperiode door het Parlement een wet aangenomen betreffende de bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten en de distributie van financiële instrumenten (83). De belangrijkste kenmerken van het nieuwe bij wet geregelde statuut van de tussenpersoon in bank- en beleggingsdiensten kunnen als volgt worden samengevat.

De wet legt elke rechtspersoon en elke natuurlijke persoon werkzaam als zelfstandige, die werkzaamheden van bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten wil uitoefenen, de verplichting op zich voorafgaandelijk in te schrijven in het register dat daartoe door de Commissie wordt bijgehouden (84). Bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten wordt ruim gedefinieerd, en verwijst naar werkzaamheden met het oog op het tot stand brengen voor rekening van een kredietinstelling, beleggingsonderneming, beheervennootschap van ICB's of een ICB (zgn. «gereguleerde ondernemingen»), van door de wet omschreven bank- en beleggingsdiensten. Daarbij maakt de wet een onderscheid tussen de agent in bank- en beleggingsdiensten, die handelt in naam en voor rekening van één enkele gereguleerde onderneming (85), en de makelaar in bank- en beleggingsdiensten, voor wie de exclusiviteitsverplichting niet geldt.

Om als tussenpersoon in bank- en beleggingsdiensten te kunnen worden ingeschreven, moet de kandidaat aan meerdere vereisten voldoen, onder meer inzake beroepskennis, financiële draagkracht, geschiktheid en professionele betrouwbaarheid, beroeps-aansprakelijkheidsdekking, en moet hij toetreden tot een buitengerechtelijke geschillenregeling. De Koning is bevoegd om aan deze vereisten verdere invulling te geven. Indien de aanvrager een rechtspersoon is, zijn de vereisten inzake beroepskennis, betrouwbaarheid en passende ervaring van toepassing op de leiding, en moeten de controlerende aandeelhouders de passende geschiktheid hebben. De agent in bank- en beleggingsdiensten handelt onder de volledige en onvoorwaardelijke verantwoordelijkheid van zijn principaal, waardoor hij inzake financiële draagkracht en aansprakelijkheidsdekking aan soepelder vereisten wordt onderworpen dan de makelaar in bank- en beleggingsdiensten. De makelaar in bank- en beleggingsdiensten mag bovendien op geen enkel ogenblik in contanten of op rekening gelden en financiële instrumenten ontvangen en bijhouden, afkomstig van of bestemd voor zijn cliënteel (86).

Voorts bepaalt de wet met welke andere professionele bedrijvigheid de activiteit van bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten samen kan worden uitgeoefend. Zo legt de wet onder meer een organisatorische en boek-

(81) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 30 en volgende.

(82) De Raad had daartoe een werkgroep opgericht: zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 31.

(83) Wet betreffende de bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten en de distributie van financiële instrumenten, B.S. 28 april 2006.

(84) De wet voorziet in de mogelijkheid van collectieve inschrijving. De Commissie moet de lijst van de ingeschreven tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten op haar website bekendmaken.

(85) De exclusiviteitsverplichting geldt niet voor de bemiddeling in kredieten.

(86) Deze verplichting vloeit mede voort uit de MiFID richtlijn (zie dit verslag, p. 22).

houdkundige scheiding op tussen de activiteiten van de tussenpersoon in bank- en beleggingsdiensten in de financiële sector en zijn activiteiten buiten de financiële sector. De cumulregeling heeft tot doel het cliënteel van de tussenpersoon een voldoende bescherming te bieden en de reputatie van de financiële sector te vrijwaren. Voor de makelaar in bank- en beleggingsdiensten die tevens als verzekeringstussenpersoon werkzaam is, geldt het voormelde verbod in een debetpositie te staan ten opzichte van zijn cliënt bovendien ook voor zijn activiteit van verzekeringsbemiddeling inzake producten die behoren tot de takken 21, 23 en 26 in de zin van de verzekeringswet, die gemeenschappelijke karakteristieken vertonen met spaar- en beleggingsinstrumenten (87).

Naast de invoering van een wettelijk statuut voor tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten, bevat de wet ook bepalingen voor de werknemers van deze tussenpersonen en de werknemers van gereguleerde ondernemingen, die met het publiek in contact staan. De wet voorziet dat ook deze werknemers aan vereisten van beroepskennis moeten beantwoorden. Bovendien bepaalt de wet dat bij koninklijk besluit andere beroepsuitoefeningsvereisten die voor tussenpersonen gelden ook van toepassing kunnen worden verklaard op deze werknemers.

Een belangrijk onderdeel van het nieuwe wettelijk statuut van de tussenpersoon in bank- en beleggingsdiensten, is de ruime zorgplicht waaraan hij wordt onderworpen in zijn handelen met het cliënteel. Deze zorgplicht bestaat erin dat de tussenpersoon loyaal, billijk en professioneel moet handelen en aan zijn cliënteel minimale informatie moet verstrekken. De wet bepaalt de beginselen terzake en voorziet dat de Koning in uitvoering ervan nadere gedragsregels en regels ter voorkoming van belangenconflicten kan opleggen.

De wet belast de Commissie met de inschrijving van de tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten in het register, en met het toezicht op de naleving van de wet en de besluiten en reglementen die in uitvoering ervan worden genomen. De wet treedt in werking op 1 juli 2006. Voor de afgevaardigde agenten van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen die op deze datum aan een aantal minimumvoorwaarden voldoen, voorziet de wet in een overgangsregime (88).

De wet voorziet in diverse uitvoeringsmaatregelen. Op datum van afsluiting van de redactie van dit verslag was een koninklijk besluit in voorbereiding.

De Commissie heeft in de afgelopen maanden diverse initiatieven genomen met als doel een efficiënte implementatie van de wet en haar uitvoeringsbesluiten te verzekeren.

Nieuwe toezichtsregels in verband met de vereffening van transacties in financiële instrumenten

Zoals toegelicht in het vorige verslag (89) werd de wet van 2 augustus 2002 gewijzigd teneinde het prudentieel toezicht van de Commissie op de vereffeninginstellingen uit te breiden tot instellingen waaraan vereffeninginstellingen een deel van hun operationeel beheer toevertrouwen. Aan de Koning werd opgedragen om de betrokken instellingen, die «met vereffeninginstellingen gelijkgestelde instellingen» worden genoemd, *nominatim* aan te duiden. In 2005 werd met toepassing van deze bepaling Euroclear N.V. aangeduid als een met een vereffeninginstelling gelijkgestelde instelling (90).

Tevens werd het koninklijk besluit van 26 september 2005 houdende het statuut van de vereffeninginstellingen en de met vereffeninginstellingen gelijkgestelde instellingen (91) getroffen. Dit besluit beoogt nadere regels vast te stellen in verband met het prudentieel toezicht van de Commissie op de vereffeninginstellingen en de met vereffeninginstellingen gelijkgestelde instellingen.

Voor de met vereffeninginstellingen gelijkgestelde instellingen neemt dit de vorm aan van een vergunningsregime. De wet schrijft dergelijke vergunningsplicht niet voor ten aanzien van vereffeninginstellingen. De afwezigheid van een vergunningsplicht voor vereffeninginstellingen zelf houdt verband met de omstandigheid dat zij reeds over een erkenning bij koninklijk besluit als centrale depositaris beschikken (92). Vereffeninginstellingen zijn niettemin onderworpen aan het continue prudentieel toezicht van de Commissie met betrekking tot de op hen krachtens het besluit van 26 september 2005 toepasselijke bedrijfsuitoefeningsvoorwaarden.

(87) De wet bepaalt dat dit verbod dient vastgelegd in de overeenkomst tussen de verzekeringstussenpersoon en de verzekeringsondernemingen voor dewelke de tussenpersoon handelt.

(88) De overgangsregeling omvat onder meer een voorlopige toelating voor deze personen om hun werkzaamheden tijdelijk verder te zetten in afwachting van een definitieve inschrijving in het register.

(89) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 48 en 49.

(90) Koninklijk besluit van 26 september 2005 (BS 11 oktober 2005).

(91) Belgisch Staatsblad van 11 oktober 2005.

(92) Met toepassing van het koninklijk besluit nr. 62 betreffende de bewaargeving van vervangbare financiële instrumenten en de vereffening van transacties op deze instrumenten erkent de Koning de centrale depositarissen. Op grond van dit besluit werden CIK (de Interprofessionele effectendeposito- en girokas) en Euroclear Bank erkend als centrale depositaris (zie het koninklijk besluit van 22 augustus 2002).

Het toezichtsregime is voor beide categorieën van instellingen in belangrijke mate geïnspireerd door de regels die gelden voor de aan het prudentieel toezicht van de Commissie onderworpen kredietinstellingen. Het besluit inspireert zich daarvoor op de relevante bepalingen van de bankwet. De reglementaire voorschriften zijn bovendien verrijkt op basis van de meest recente Europeesrechtelijke voorschriften betreffende het prudentieel toezicht op kredietinstellingen en beleggingsondernemingen. Zo worden specifieke vereisten bepaald in verband met «compliance»-verplichtingen in hoofde van de instellingen. Het besluit preciseert voorts nadere regels in verband met de uitbesteding («*outsourcing*») van operationele functies en betreffende de gezonde beheerspraktijken inzake continuïteit van de activiteiten («*business continuity*»). De aan het besluit onderworpen instellingen moeten tevens beschikken over mechanismen tot identificatie, beheersing, controle en verslaggeving inzake de (potentiële) risico's die zij lopen. Specifieke eigenvormogensvereisten worden eveneens opgelegd.

Wanneer een vereffeningsinstelling (of een hiermee gelijkgestelde instelling) een moederonderneming is, is zij bovendien onderworpen aan het toezicht op geconsolideerde basis voor het geheel dat zij samen met haar Belgische of buitenlandse dochters vormt.

Volledigheidshalve kan worden opgemerkt dat het toepassingsgebied van het besluit de in België gevestigde kredietinstellingen niet omvat, zelfs al zijn ze erkend als centrale depositaris en verrichten ze dus de activiteit van een vereffeningsinstelling.

Nieuwe toezichtstaken in verband met het houden van gedematerialiseerde vennootschapseffecten

De wet van 14 december 2005 houdende de afschaffing van de effecten aan toonder (93) strekt er ondermeer toe, via een aantal wijzigingen in het Wetboek van Vennootschappen, het regime van de gedematerialiseerde effecten grondig te herzien. Gedematerialiseerde vennootschapseffecten worden vertegenwoordigd door een boeking op rekening, op naam van de eigenaar of de houder, bij een vereffeningsinstelling of bij een erkende rekeninghouder. De wet duidt de Commissie aan als de bevoegde autoriteit voor

het toezicht op de instellingen erkend om in België rekeningen van gedematerialiseerde vennootschapseffecten bij te houden. Dit toezicht zal inzonderheid slaan op de voorschriften voor het houden van rekeningen door rekeninghouders die worden bepaald door het koninklijk besluit van 12 januari 2006 betreffende de gedematerialiseerde vennootschapseffecten (94). De voornaamste door dit besluit opgelegde verplichting voor de rekeninghouders bestaat erin dat zij al hun transacties, activa en passiva, rechten en verplichtingen in gedematerialiseerde effecten in hun boekhouding moeten registreren overeenkomstig de gebruikelijke regels van het dubbel boekhouden.

Voor de uitoefening van haar controletaken beschikt de Commissie over de toezicht- en handhavingsinstrumenten uit de relevante prudentiële wetgevingen.

Statuut van derivatenspecialisten die diensten verlenen zonder vestiging

In het kader van de organisatie van de transnationale aspecten van het toezicht op Euronext, hebben de betrokken toezichthouders (95) een aantal afspraken gemaakt over derivatenspecialisten (96).

Zo werden onder meer akkoorden gesloten die ertoe strekken aan derivatenspecialisten die geen beleggingsondernemingen zijn in de zin van de Beleggingsdienstenrichtlijn en daardoor niet over een Europees paspoort beschikken, toch toegang op afstand (*remote* toegang) te verlenen tot de andere platformen van Euronext, lichte die zijn gevestigd in een andere Euronext-jurisdictie. Deze toegang wordt verleend door de toekenning van een vervangingspaspoort («*proxy passport*»). De wederzijdse erkenning door Euronext-toezichthouders van een *proxy passport* uitgevaardigd door een andere toezichthouder uit de Euronext-zone is mogelijk gemaakt door de minimum erkenningsvoorwaarden voor dergelijke niet ISD-ondernemingen te harmoniseren.

De akkoorden over het *proxy passport* vinden enkel toepassing op door toezichthouders uit de Euronext-zone verleende vergunningen aan niet ISD-ondernemingen die in hun jurisdictie zijn gevestigd. De wederzijdse erkenning geldt dus niet voor niet ISD-ondernemingen van andere landen.

(93) Gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 23 december 2005.

(94) Gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 3 februari 2006.

(95) Autoriteit Financiële Markten, Autorité des Marchés Financiers, Comissão do Mercado de Valores Mobiliários, *Financial Services Authority* en de CBFA.

(96) Derivatenspecialisten zijn beursleden van wie de beleggingsdiensten bestaan in het voor eigen rekening handelen op een derivatenmarkt, of die voor andere leden van die markt handelen, of aan deze laatste prijzen geven. De afwikkeling van hun verrichtingen wordt gewaarborgd door een clearing member van deze markt. Zie het jaarverslag CBFA 2004, p. 39.

Zo kunnen de Belgische derivatenspecialisten, die een vergunning hebben gekregen overeenkomstig het koninklijk besluit van 28 januari 2004 (97), *remote member* worden van de buitenlandse Euronext.liffe derivatenplatformen (Londen, Amsterdam, Parijs en Lissabon) op basis van de Euronext overeenkomsten met betrekking tot lidmaatschap («*crossmembership agreements*»). De buitenlandse derivatenspecialisten van de Euronextzone kunnen op basis van dezelfde akkoorden in België actief worden als *remote members* van Euronext.liffe in Brussel.

Indien de Commissie een kennisgeving ontvangt van een derivatenspecialist van buiten de Euronext-zone, zal op basis van artikel 19 van het koninklijk besluit van 28 januari 2004 een analyse per jurisdictie en per kandidaat *remote member* moeten worden uitgevoerd.

Per 31 december 2005 was er één Belgische derivatenspecialist op de lijst van derivatenspecialisten naar Belgisch recht opgenomen, en waren er zestien Nederlandse en twee Engelse derivatenspecialisten opgenomen op de lijst van derivatenspecialisten die onder vreemd recht ressorteren en die diensten in België verlenen zonder vestiging.

1.1.2.2.2. Verzekeringsondernemingen en verzekeringstussenpersonen

Omzetting van de richtlijn inzake verzekeringsbemiddeling

Tijdens de verslagperiode heeft de wetgever de Belgische wetgeving aangepast aan de richtlijn 2002/92/EG van het Europees Parlement en de Raad van 9 december 2002 betreffende verzekeringsbemiddeling (98).

Met de wet van 22 februari 2006 (99) wordt de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst gewijzigd, alsook de wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen. De wet van 27 maart 1995 heeft in België reeds het statuut van verzekeringstussenpersoon ingevoerd, in uitvoering van diverse Europese bepalingen (100). Met richtlijn 2002/92/EG wordt evenwel in

de Europese Unie een verregaande harmonisering van de wetgevingen inzake toezicht op verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen doorgevoerd, met inbegrip van de invoering van een «Europees paspoort» voor verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen. Evenwel dient opgemerkt te worden dat de wet van 27 maart 1995 aan de verzekeringstussenpersonen reeds strengere vereisten oplegt dan de Europeesrechtelijke bepalingen die op dat ogenblik in voege waren. Daardoor zijn diverse verplichtingen die de richtlijn 2002/92/EG oplegt, reeds in België van toepassing.

De nieuwe wetgeving behoudt de huidige categorieën van 'verzekersmakelaar', 'verzekersagent' en 'verzekeringssubagent'. De categorie 'overige tussenpersonen' wordt daarentegen geschrapt, gezien deze categorie in de praktijk niet voorkomt.

De belangrijkste wijzigingen die de wet van 22 februari 2006 invoert, betreffen:

- ❖ de uitbreiding van het toepassingsgebied van de wet op de verzekeringsbemiddeling tot de herverzekeringstussenpersonen (101);
- ❖ de invoering van striktere voorwaarden voor uitsluiting van bepaalde personen uit het toepassingsgebied van de wet;
- ❖ de invoering van een Europees paspoort, waardoor tussenpersonen erkend in een lidstaat van de Europese Unie via bijkantoren of vrije dienstverlening ook werkzaam kunnen zijn in andere lidstaten, zonder in die andere lidstaten een inschrijving te moeten bekomen;
- ❖ een nauwere aflijning van het begrip «verantwoordelijke voor de distributie»;
- ❖ een verscherping van de voorwaarden waaraan verzekeringstussenpersonen moeten voldoen om te worden ingeschreven (de zogenaamde bedrijfsuitoefeningsvoorwaarden), ondermeer inzake de vereiste beroepsaansprakelijkheidsdekking, de vereiste beroepskennis, de verplichte toetreding tot een buitengerechtigde klachtenregeling, en inzake aandeelhouderschap en leiding van tussenpersonen met de hoedanigheid van rechtspersoon;

(97) Koninklijk besluit houdende het statuut van de derivatenspecialisten van 28 januari 2004 (BS 2 maart 2004).

(98) PB nr. L 9 van 15 januari 2003, p. 3.

(99) Wet van 22 februari 2006 tot wijziging van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst en van de wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen (BS 15 maart 2006).

(100) Richtlijn 77/92/EEG van de Raad van 13 december 1976 houdende maatregelen ter bevordering van de daadwerkelijke uitoefening van het recht van vestiging en het vrij verrichten van diensten voor de werkzaamheden van verzekeringsagent en assurantiemakelaar (ex groep 630 CITI) en houdende met name overgangsmaatregelen voor deze werkzaamheden en Aanbeveling 92/48/EEG van de Commissie van 18 december 1991 inzake verzekeringstussenpersonen.

(101) De wet voorziet in overgangsmaatregelen voor wat herverzekeringstussenpersonen betreft, die reeds actief zijn vóór de inwerkingtreding van de wet.

- ❖ de verplichting voor verzekeringstussenpersonen om de behoeften van hun cliënt vooraf te identificeren, evenals een significante uitbreiding van de informatie die zij in hun contacten met het publiek dienen te verstrekken en de verplichting die informatie in beginsel vooraf aan het sluiten van een overeenkomst te verstrekken;
- ❖ de identificatie- en informatieverplichtingen variëren volgens de ingewikkeldheid van de verzekeringsovereenkomst en volgens de hoedanigheid waarin de tussenpersoon optreedt (aldus moeten in bepaalde omstandigheden adviezen worden gemotiveerd);
- ❖ de invoering van een wettelijke basis voor een buitengerechtelijke klachtenregeling en de verplichting tot deze regeling toe te treden;
- ❖ een uitbreiding van de toezichtsbevoegdheden van de Commissie, die belast is met het toezicht op de naleving van de wet, en een verduidelijking van de toepasbare sanctieregeling.

Verder wijzigt de voormelde wet van 22 februari 2006 eveneens de wet van 25 juni 1992 op de land-verzekeringsovereenkomst. Deze wijziging biedt verzekeren en verzekeringsnemers, bij tussenkomst van een verzekeringstussenpersoon, een grotere financiële bescherming dan tot nog toe het geval was. Voortaan is niet enkel de premiebetaling aan de tussenpersoon bevrijdend voor de verzekerde, maar is de verzekeraar pas van zijn verplichtingen bevrijd wanneer de verzekerde of de rechthebbende de betaling van een schadevergoeding of andere som daadwerkelijk ontvangen heeft.

Daarnaast wijzigt een wet van 22 februari 2006 de wet van 2 augustus 2002 (102). Deze wijzigingen voorzien in beroepsmogelijkheden tegen beslissingen, maatregelen en sancties die door de Commissie worden genomen in uitvoering van de voormelde wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekerings- en herverzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen.

Als gevolg van de wijzigingen van de wet van 27 maart 1995 moet ook het koninklijk besluit van 25 maart 1996 (103) worden aangepast. De opstelling van het wijzigingsbesluit is op het ogenblik van de publicatie van dit jaarverslag in voorbereiding.

De compliance-functie bij verzekeringsondernemingen

De beheersing van het reputatierisico (104) vormt zowel voor de verzekeringsondernemingen als voor de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen, een essentieel onderdeel van een gezonde en voorzichtige beleidsvoering.

De Commissie heeft de verzekeringsondernemingen dan ook via een circulaire (105) verzocht om een compliance-functie te creëren. Zij heeft daartoe een aantal beginselen vooropgesteld die analoog zijn aan de geldende beginselen voor de banken (106) en de beleggingsondernemingen (107). Voor de Commissie zullen deze beginselen als referentiekader dienen voor de toetsing van de passende werking en organisatie van de compliance-functie, in het kader van het toezicht dat zij uitoefent op de administratieve en boekhoudkundige organisatie en op de interne controleprocedures, zoals voorgeschreven door de controlewet verzekeringen.

Naast het vastleggen van formele criteria voor de beoordeling van de organisatie en de werking van de compliance-functie bij de verzekeringsondernemingen, heeft de Commissie er tevens voor gezorgd een *level playing field* te creëren, niet enkel voor de verzekeringsondernemingen onderling, maar tevens ten aanzien van de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen.

Een aantal van de beginselen die zijn opgenomen in de bestaande circulaire voor de twee andere sectoren, dienden evenwel te worden aangepast teneinde rekening te houden met de specifieke kenmerken van de verzekeringssector. Zo wordt in de compliance circulaire voor de verzekeringsondernemingen het begrip «effectieve leiding» gehanteerd in plaats van «directiecomité». Daarnaast worden ook een aantal preciseringen toegevoegd om de rol van de compliance-functie te verduidelijken ten aanzien van de verrichtingen van tussenpersonen voor rekening van de verzekeringsonderneming. Ook de relatie tussen de aangewezen actuaire en de compliance officer komt aan bod in de circulaire. Tot slot werden er voor de compliance-functie en het integriteitsbeleid andere domeinen aangemerkt als prioritair aandachtsgebied, teneinde de prioriteiten beter af te stemmen op de activiteiten van de verzekeringsondernemingen.

(102) Wet van 22 februari 2006 tot wijziging van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten (BS 15 maart 2006).

(103) Koninklijk besluit van 25 maart 1996 tot uitvoering van de art. 9, 10, 2°, 4° en 6°, en art. 11, § 3, van de wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen.

(104) Zie de jaarverslagen CBF 2001-2002, p. 61 en 62 en 2002-2003, p. 52 en 53.

(105) Circulaire PPB/D.255 van 10 maart 2005.

(106) Circulaire D1 2001/13 van 18 december 2001.

(107) Circulaire D1/EB/2002/6 van 14 november 2002.

De Commissie heeft de verzekeringsondernemingen in haar circulaire tevens verzocht om haar de identiteit mee te delen van de verantwoordelijke voor de compliance-cel, de compliance officer genoemd, en haar eveneens het compliance-charter en de beleidsnota's te bezorgen. De wijze waarop concreet gestalte is gegeven aan de compliance-functie wordt thans geanalyseerd door de diensten van de Commissie (108).

De circulaire werd gericht aan de verzekeringsondernemingen naar Belgisch recht alsook aan de bijkantoren van verzekeringsondernemingen uit derde landen. Zij werd tevens met een afzonderlijk schrijven ter kennis gebracht van de bijkantoren uit de Europese Unie, met het verzoek om via een passende compliance-functie toe te zien op de toepassing van de regels van algemeen belang.

Circulaire Arbeidsongevallen

In 2004 heeft de regering besloten bepaalde sociale uitkeringen, waaronder de uitkeringen voor blijvende arbeidsongeschiktheid, aan te passen aan de welvaart.

Deze verhoging van de uitkeringen dient gefinancierd te worden door de verzekeraars, die echter geen hogere premies hebben ontvangen en die niet noodzakelijk voorzieningen hebben aan-gelegd om aan deze verplichting te kunnen voldoen.

Om de verzekeraars in staat te stellen bijkomende voorzieningen samen te stellen, heeft de regering de bedragen verminderd die de verzekeraars aan het Fonds voor Arbeidsongevallen (FAO) moeten storten voor arbeidsongevallen die een blijvende arbeidsongeschiktheid van minder dan 10% tot gevolg hebben. Voor deze ongevallen keert de verzekeraar de rente immers niet zelf uit, maar stort hij bij de schaderegeling het vestigingskapitaal van de rente aan het FAO.

Het koninklijk besluit van 31 augustus 2005 (109) wijzigd de berekeningswijze van het bedrag dat de verzekeringsondernemingen moeten storten aan het FAO. De actualisatievoet van 4,75% wordt verlaagd tot 3,75% voor de ongevallen die zich hebben voorgedaan sedert 1 januari 2003, met uitzondering van

de ongevallen die een blijvende arbeidsongeschiktheid van minder dan 10% tot gevolg hebben en die zich hebben voorgedaan tussen 1 januari 2003 en 31 december 2006. Voor deze ongevallen blijft de actualisatievoet die als grondslag dient voor de berekening van het vestigingskapitaal van de rente 4,75%. Aangezien de voorzieningen voor deze schadegevallen aanvankelijk berekend zijn tegen een actualisatievoet van 3,75%, komen er voorzieningen vrij. Op die manier wordt er aan de verzekeraars een compensatie geboden.

De circulaire van de Commissie van 10 oktober 2005 bepaalt dat de verzekeringsondernemingen bij de berekening van hun technische voorzieningen rekening mogen houden met het feit dat de uitkering die verschuldigd is aan het FAO berekend is en blijft tegen 4,75% voor de in het vorige lid bedoelde ongevallen en, indien nodig, het vrijgekomen bedrag mogen overdragen naar de voorziening die bestemd is om de aanpassing aan de welvaart te dekken.

Circulaire betreffende de indexering van bedragen aangewend bij de bepaling van de vereiste solvabiliteitsmarge

De Europese richtlijnen (110) voorzien in een jaarlijkse aanpassing aan de evolutie van de Europese index van consumptieprijzen van het bedrag van de minimum vereiste solvabiliteitsmarge. Voor de schadeverzekeringen wordt een zelfde indexering ingevoerd voor wat betreft de drempelwaarden voor de bepaling van de schijven betreffende de premies en schades aangewend bij de berekening van de vereiste solvabiliteitsmarge. Het koninklijk besluit van 26 mei 2004 (111) incorporeert deze door de Europese richtlijnen voorziene indexering in de Belgische controlereglementering.

Om een uniforme toepassing van deze indexering in alle lidstaten van de Europese Unie te bekomen, heeft het Europees verzekeringscomité in december 2004 een methodologie uitgewerkt. Hierbij gelden volgende principes:

- De gebruikte index is de Europese index van consumptieprijzen zoals door Eurostat berekend.

(108) Zie het jaarverslag CBF 2002-2003, p. 54 en 55.

(109) Koninklijk besluit van 31 augustus 2005 tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 augustus 1994 tot uitvoering van artikel 51ter van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 (BS 28 september 2005, Ed. 2).

(110) Het betreft de volgende richtlijnen:

- Richtlijn 2002/13/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 maart 2002 tot wijziging van Richtlijn 73/239/EEG van de Raad op het gebied van de solvabiliteitsmargevereisten voor schadeverzekeringsondernemingen;
- Richtlijn 2002/12/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 maart 2002 tot wijziging van Richtlijn 79/267/EEG van de Raad op het gebied van de solvabiliteitsmargevereisten voor levensverzekeringsondernemingen.

(111) Koninklijk besluit van 26 mei 2004 tot wijziging op het vlak van de solvabiliteitsmargevereisten van het koninklijk besluit van 22 februari 1991 houdende algemeen reglement betreffende de controle op de verzekeringsondernemingen.

De aanpassing van de bedragen dient te gebeuren wanneer de index een stijging van 5% vertoont en wordt naar boven afgerond op een veelvoud van 100.000 euro;

- Als startdatum werd 20 maart 2002 weerhouden, met een index van 110,3 punten;
- De aanpassing gebeurt jaarlijks op 20 september (112). Om praktische redenen wordt de berekening gedaan op basis van de gegevens van 20 maart van hetzelfde jaar;
- De nieuwe bedragen worden effectief toegepast vanaf 1 januari van het daaropvolgende boekjaar.

De Commissie heeft de methodologie en de berekeningswijze betreffende de indexering van de betrokken bedragen zoals voorgesteld door het Europees Verzekeringscomité, overgenomen en met de circulaire D.257 van 18 maart 2005 aan de verzekeringsondernemingen meegedeeld. Het E.I.O.P.C. (113) heeft beslist de indexering van de bedoelde bedragen op 1 januari 2007 door te voeren (114).

Circulaire over de aanvullende voorziening in levens- en arbeidsongevallen-verzekeringen

Zoals elk jaar heeft de Commissie de spilrentevoet berekend die met ingang van 31 december 2005 moet worden toegepast voor de berekening van de aanvullende voor-ziening. Deze spilrentevoet, die bekendgemaakt werd in de circulaire D.262 van 20 december 2005, bedraagt 3,51%. Hij is voor het eerst kleiner dan de maximum-referentievoet die vastgesteld is in de wetgeving over de levens-verzekerings-activiteit.

Bij de bekendmaking van de spilrentevoet heeft de Commissie erop gewezen dat een goed beheer impliceert dat de verzekeringsondernemingen bij de tarifiering van hun bestaande en nieuwe levensverzekeringsproducten anticiperen op de eventuele risico's die deze producten kunnen opleveren voor de onderneming zelf en impliciet ook voor de verzekerden. De technische grondslagen van de nieuwe producten moeten zodanig worden ontwikkeld dat de verzekeringsondernemingen te allen tijde voldoende technische voorzieningen kunnen aanleggen om hun verbintenissen te dekken.

Concreet houdt dit in dat er bij de ontwikkeling van de technische grondslagen van de tarifiering (technische rentevoeten, sterftetafels, toeslagen en andere vergoedingen) globaal genomen in een voldoende marge moet worden voorzien om een tegen-gewicht te kunnen vormen voor de werkelijke elementen. De volgende tabel brengt dit schematisch in beeld:

Technische grondslag	Werkelijke elementen
Technische interestvoet	Beleggingsopbrengsten
Sterftetafels (voorvalswetten)	Risicokapitalen (uitkeringen)
Toeslagen en vergoedingen	Kosten inherent aan het produceren van verzekeringen en uitvoeren van de aangegane verbintenissen

De toereikendheid van de technische grondslagen moet niet alleen voor de nieuwe producten worden onderzocht, maar ook voor de bestaande producten. Voor de bestaande producten moet dit onderzoek met een zekere regelmaat gebeuren, wanneer er zich omstandigheden voordoen die een invloed kunnen hebben op de levens-verzekeringen.

De Commissie heeft de verzekeringsondernemingen ook herinnerd aan de circulaire (mededeling) D. 206 van 9 november 2001 over de adviezen die op dit gebied moeten worden verstrekt door de aangewezen actuaris. In deze circulaire worden de ondernemingen verzocht om geregeld en wanneer de omstandigheden dit vereisen, advies in te winnen bij de aangewezen actuaris over de toereikendheid van de technische grondslagen van de aangeboden producten en niet te wachten tot het product op de markt gebracht wordt of een wijziging ondergaat of tot de actuaris zijn jaarlijks advies verstrekt.

(112) 20 september 2003 was de principiële einddatum voor de omzetting van de bepalingen van de desbetreffende Europese richtlijnen in het nationale recht.

(113) *European Insurance & Occupational Pensions Committee* (E.I.O.P.C.).

(114) Zie circulaire D.261 van 27 december 2005.

Samenstelling directiecomité – externe functies

Artikel 90 van de controlewet verzekeringen, dat handelt over de leiding en leiders van verzekeringsondernemingen, werd aangevuld met een § 3 en § 4 door de wet van 20 juni 2005 betreffende de financiële conglomeraten (115).

Krachtens het nieuwe artikel 90, § 3 kunnen de statuten van de verzekeringsondernemingen, en dit naar analogie met de reeds bestaande reglementering voor kredietinstellingen (116), de raad van bestuur toestaan een directiecomité op te richten uitsluitend bestaande uit bestuurders. Verschillende verzekeringsondernemingen hadden vóór de inwerkingtreding van deze bepaling reeds een directiecomité opgericht, overeenkomstig artikel 524bis W.Venn., doch de leden ervan dienden niet tevens lid van de raad van bestuur te zijn.

Het nieuwe artikel 90, § 4 voert een wettelijke onverenigbaarheidsregeling in voor de leiders van de verzekeringsondernemingen, eveneens naar analogie met de regeling die reeds bestond voor de kredietinstellingen (117).

De nieuwe wettelijke onverenigbaarheidsregeling is van toepassing op de bestuurders en directeurs van de verzekeringsondernemingen, en op alle personen die, onder welke benaming of in welke hoedanigheid ook, deelnemen aan het bestuur of het beleid van de verzekeringsonderneming.

De wet stelt drie beperkingen aan de uitoefening van externe functies:

- a. De mandaten die worden uitgeoefend op voordracht van een verzekeringsonderneming, mogen slechts worden toevertrouwd aan personen die deelnemen aan de effectieve leiding van die onderneming, of aan personen die worden aangewezen door het orgaan dat met de effectieve leiding belast is.
- b. De bestuurders die niet deelnemen aan de effectieve leiding van een verzekeringsonderneming, mogen niet deelnemen – via de uitoefening van een mandaat – aan de effectieve leiding van vennootschappen waarin de verzekeringsonderneming een deelneming bezit (118).

- c. De personen die deelnemen aan de effectieve leiding van de verzekeringsonderneming, mogen enkel in de limitatief opgesomde gevallen een mandaat uitoefenen dat een deelname inhoudt aan het dagelijks bestuur van andere vennootschappen.

De wet legt niet alleen de voornoemde beperkingen op, maar bepaalt ook dat de voorwaarden waaronder externe functies mogen worden uitgeoefend, door de verzekeringsondernemingen in interne regels moeten worden vastgelegd. Met die interne regels moeten drie doelstellingen worden nagestreefd:

- voldoende beschikbaarheid van de effectieve leiders van de verzekeringsonderneming voor het uitoefenen van hun functie;
- het voorkomen van belangenconflicten of het beheersen van risico's, zoals transacties van ingewijden;
- een passende openbaarmaking van de externe functies.

Deze interne regels moeten ertoe leiden dat de drie voornoemde beginselen, die als essentieel worden beschouwd voor een goed bestuur van de verzekeringsondernemingen, geëerbiedigd worden.

De interne regels die de verzekeringsonderneming invoert, moeten aan de Commissie worden meegedeeld, evenals alle functies die buiten de verzekeringsonderneming worden uitgeoefend door de bestuurders, directeurs en personen die deelnemen aan het bestuur of het beleid van de verzekeringsonderneming.

Samenwerkingsprotocol tussen de Commissie en het Fonds voor Arbeidsongevallen

De Commissie en het Fonds voor Arbeidsongevallen (hierna het FAO genoemd) hebben in onderling overleg op 6 juni 2005 een samenwerkingsprotocol ondertekend.

Het betreft de hernieuwing van de samenwerking die eerder al bestond tussen het FAO en de vroegere CDV.

Het FAO en de Commissie zijn wettelijk belast met de opdracht de verzekeringen tegen arbeidsongevallen te controleren.

(115) Wet van 20 juni 2005 houdende wijziging van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen, de wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen, de wet van 6 april 1995 inzake het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen, de bemiddelaars en de beleggingsadviseurs en de wet van 20 juli 2004 betreffende bepaalde vormen van collectief beheer van beleggingsportefeuilles, en houdende andere diverse bepalingen, artikel 12 (BS 26 augustus 2005).

(116) Zie art. 26 van de bankwet.

(117) Zie art. 27 van de bankwet.

(118) Op deze verbodsbepaling is een tijdelijke uitzondering toegestaan bij de verwerving van een deelneming in een vennootschap of bij overname van een vennootschap door de verzekeringsonderneming.

Overeenkomstig artikel 87bis van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, zoals gewijzigd door de wet van 10 augustus 2001 houdende de aanpassing van de arbeidsongevallenverzekering aan de Europese richtlijnen betreffende de directe verzekering met uitzondering van de levensverzekering, sloten het FAO en de Commissie een protocol af betreffende onder meer de mededeling van alle relevante gegevens in verband met de financiële situatie van de sector, de uitwisseling van informatie en van de vaststellingen gedaan tijdens de controlewerkzaamheden, de organisatie van de gezamenlijke controles en de maatregelen ter vrijwaring van de belangen van de verzekeringsnemers, de verzekerden en de begunstigten.

Overeenkomstig de controlewet verzekeringen zoals gewijzigd door de bovenvermelde wet van 10 augustus 2001, oefent de Commissie de controle uit op de verzekeringsondernemingen met inbegrip van de verzekeringsverrichtingen tegen arbeidsongevallen.

Meer in het bijzonder is de Commissie belast met de prudentiële controle van deze ondernemingen en is zij derhalve onder meer bevoegd inzake de solvabiliteit, de technische voorzieningen, de dekkingswaarden, de tarieven, de organisatie, het beheer en de interne controle.

Bovendien waakt de Commissie over de naleving van de bepalingen van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst, onverminderd de controlebevoegdheid van het FAO op de naleving van de verzekeringsverplichting.

Overeenkomstig de wet van 10 april 1971 oefent het FAO de technische en medische controle uit op de toepassing door de verzekeringsondernemingen van de wet van 10 april 1971 en de wet van 3 juli 1967 (119). Meer in het bijzonder blijft het FAO bevoegd voor de controle met betrekking tot de schadeloosstelling van de arbeidsongevallen, zoals bijvoorbeeld de controle op de juridische kwalificatie van een ongeval als zijnde een arbeidsongeval of een ongeval naar en van het werk, de controle op een correcte vaststelling van het invaliditeitspercentage, de controle op een correcte berekening van de verschuldigde vergoedingen en renten waarop de slachtoffers van een arbeidsongeval of hun nabestaanden aanspraak kunnen maken, de controle op een correcte uitbetaling van die vergoedingen en renten alsook de betaling van medische en farmaceutische kosten en van verplaatsingskosten, en tot de bijdragen en overdrachten bestemd voor het FAO.

Bovendien oefent het FAO de controle uit op de correcte naleving van de bepalingen van het Handvest van de sociaal verzekerde. Voor de wet van 1967 houdt dit met betrekking tot de schadeloosstelling van de arbeidsongevallen de controle in van de relatie tussen de verzekeringsonderneming en de verzekeringsnemer.

Dit protocol raakt niet aan de respectieve bevoegdheden van het FAO en de Commissie noch aan het beginsel dat elke overheid jegens de ondernemingen de uitsluitende verantwoordelijkheid draagt voor haar beslissingen, zelfs al is hieraan een samenwerking of informatie-uitwisseling met de andere betrokken overheid voorafgegaan.

Het protocol heeft tot doel een algemeen kader vast te leggen voor de samenwerking en de uitwisseling van gegevens tussen het FAO en de Commissie met het oog op een doeltreffende uitoefening van hun respectieve taken.

1.1.2.2.3. Voorzorginstellingen en pensioenkas

Wijziging van de controlewet verzekeringen

Het toepassingsgebied van artikel 2, § 3, 4° van de controlewet verzekeringen werd met ingang van 1 januari 2004 aangepast door de wet op de aanvullende pensioenen voor zelfstandigen (WAPZ) om rekening te houden met het ééngemaakte wettelijke regime van aanvullende pensioenen voor zelfstandigen.

Vóór deze aanpassing echter, mochten pensioenkas voor zorgverstrekkers (120) pensioenvoordelen aanbieden aan niet-zelfstandigen. Daarnaast konden de pensioenkas aan zowel geconventioneerde als niet-geconventioneerde zorgverstrekkers, voordelen bij arbeidsongeschiktheid en invaliditeit verstrekken. Deze beide mogelijkheden werden door de WAPZ opgeheven. Hierdoor zouden niet-zelfstandige zorgverstrekkers niet meer in de mogelijkheid verkeren om pensioenvoordelen in een pensioenkas op te bouwen hoewel dit krachtens de ziektewet (121) voorzien is. Anderzijds zouden zorgverstrekkers geen dekking arbeidsongeschiktheid en/of invaliditeit bij een pensioenkas meer kunnen aangaan. De bestaande pensioenkas moesten dan, in beginsel, een einde stellen aan deze dekkingen. De wetten van 20 juli 2005 (122) en 27 december 2005 (123) herstellen de bestaande toestand met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2004.

(119) Wet van 3 juli 1967 betreffende de preventie van of schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector (BS 10 augustus 1967).

(120) Geneesheren, tandartsen, apothekers, kinesisten.

(121) Artikel 54 van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994.

(122) Artikelen 55 en 56 van de wet houdende diverse bepalingen van 20 juli 2005.

(123) Artikel 15 van de wet houdende diverse bepalingen (1) van 27 december 2005.

Overdracht aan de Staat van de pensioenverplichtingen van sommige openbare rechtspersonen

De artikelen 159 tot 162 van de programmawet van 27 december 2005 (124) brengen een wettelijk kader tot stand dat toelaat dat de Staat de pensioenverplichtingen van bepaalde publiek-rechtelijke rechtspersonen overneemt. Concreet gaat het om de «openbare rechtspersonen met een industriële, commerciële of economische activiteit» (artikel 159) en om de wettelijke pensioenstelsels die zij ten voordele van hun statutair en gewezen statutair personeel hebben ingericht.

Wat overgedragen kan worden aan de Staat zijn enerzijds de verplichtingen tot betaling van pensioen- en overlevingsrenten en anderzijds de pensioenfondsen van de betrokken rechtspersonen. Als tegenprestatie kan er van de rechtspersoon een socialezekerheidsbijdrage verlangd worden en kunnen er bepaalde maatregelen worden genomen inzake het administratief en boekhoudkundig beheer van de rechtspersoon. Dit zal verder worden uit-gewerkt in een of meer in Minister-raad overlegde koninklijke besluiten die uiterlijk op 31 december 2006 moeten worden genomen (artikel 161, § 1) en die binnen het jaar na de datum van hun inwerkingtreding moeten worden bekrachtigd bij wet (artikel 161, § 2).

Vóór eind 2005 zijn er op basis van de voornoemde artikelen koninklijke besluiten genomen over de N.M.B.S. Holding (125) enerzijds en over het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen (126) anderzijds.

In het eerste geval kon de entiteit die in de schoot van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (N.M.B.S.) de pensioenstelsels van het personeel beheerde, niet beschouwd worden als een pensioeninstelling in de zin van artikel 2, § 3, 6°, van de controlewet verzekeringen, ook al bevat de naam van deze entiteit de term «Pensioenfonds». De vraag of de N.M.B.S. een pensioeninstelling moest oprichten of de vrijstelling kon genieten van artikel 2, § 3, 6°, b), van de controlewet verzekeringen, is nu niet langer relevant.

In het tweede geval ging het wel om een voorzorgsinstelling die onder het toezicht van de Commissie valt, namelijk het Pensioenfonds Havenbedrijf (127). Krachtens artikel 2 van het koninklijk besluit van 28 december 2005 wordt deze instelling op 31 december 2005 van rechtswege ontbonden en in vereffening gesteld. Ditzelfde artikel bepaalt ook dat de bepalingen van de controlewet verzekeringen die betrekking hebben op de vereffening en de overdracht (hoofdstukken V en *Vquater*) in dit geval niet van toepassing zijn, wat betekent dat de Commissie niet geraadpleegd moet worden en ook geen toestemming moet geven. Volgens artikel 3 van hetzelfde besluit wordt het saldo van de vereffening naargelang van het geval betaald door of uitgekeerd aan het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen.

De pensioenrechten van het personeel en de recht-hebbenden worden in geen van beide gevallen gewijzigd door de overdracht.

(124) Belgisch Staatsblad van 30 december 2005, Ed. 2.

(125) Koninklijk besluit van 28 december 2005 betreffende de overname van de pensioenverplichtingen van de N.M.B.S. Holding door de Belgische Staat (BS 30 december 2005, Ed. 2).

(126) Zie het koninklijk besluit van 28 december 2005 tot overname van de pensioenverplichtingen van het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen (BS 30 december 2005, Ed. 2).

(127) Meer bepaald het «Pensioenfonds voor de rust en overlevingspensioenen van het statutair personeel van het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen en hun rechthebbende V.Z.W».

1.2. Prudentieel toezicht op kredietinstellingen en beleggingsondernemingen

1.2.1. Gemeenschappelijke aspecten

Professionele betrouwbaarheid van de effectieve leiders van financiële instellingen

De effectieve leiding van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen moet worden toevertrouwd aan natuurlijke personen die de vereiste professionele betrouwbaarheid en de passende ervaring bezitten voor de uitoefening van deze functies.

Zoals de Commissie al heeft verduidelijkt (128), slaat het begrip «effectief leider» op alle personen die, onder welke benaming of in welke hoedanigheid ook, deelnemen aan het bestuur of het beleid van de kredietinstelling of de beleggingsonderneming. Dit geldt dus ook voor de personen van wie het functieniveau hiërarchisch net onder dat van het directiecomité ligt, als ook voor de leiders van de buitenlandse bijkantoren van de kredietinstelling of de beleggingsonderneming.

Naar aanleiding van de wijzigingen in de beleidsstructuur van een kredietinstelling, diende de Commissie zich uit te spreken over de professionele betrouwbaarheid van een persoon van wie het functieniveau net onder dat van het directiecomité van die instelling lag, en die werd voorgedragen om tot bestuurder-lid van het directiecomité van die instelling te worden benoemd.

De betrokken persoon was in het verleden echter op persoonlijke titel beschuldigd in het kader van een gerechtelijk onderzoek. Overeenkomstig de ter zake gehanteerde gedragslijn (129), had de Commissie zich er destijds van vergewist dat de bestuursorganen van de kredietinstelling zich op basis van een gemotiveerde

analyse hadden uitgesproken over het behoud van de betrokkene als effectief leider, en dat de nodige garanties waren ingebouwd om de continuïteit van een gezond en voorzichtig beleid van de instelling te garanderen.

Toen die persoon werd voorgedragen als bestuurder, lid van het directiecomité, heeft de Commissie, gelet op de wijziging in de aard van de functie van effectief leider waartoe die voordracht aanleiding gaf, geoordeeld dat de beschuldiging op persoonlijke titel van de betrokkene van aard was om zijn professionele betrouwbaarheid in de zin van artikel 18 van de bankwet in het gedrang te brengen, wat zijn voorgestelde benoeming tot bestuurder, lid van het directiecomité, in de weg stond.

Dit betekende echter niet dat de betrokkene zijn huidige functies niet langer kon uitoefenen, aangezien dat gebeurde onder de verantwoordelijkheid van het directiecomité van de betrokken kredietinstelling.

In een ander dossier heeft de Commissie geoordeeld dat een lid van het directiecomité van een kredietinstelling die ook op persoonlijke titel was beschuldigd in het kader van een lopend gerechtelijk onderzoek, een einde kon stellen aan zijn functie van effectief leider van die kredietinstelling, terwijl hij zijn functie van bestuurder verder kon blijven uitoefenen binnen die instelling.

(128) Zie circulaire D1 2002/5 van 21 oktober 2002 aan de kredietinstellingen over de onverenigbaarheidsregeling voor hun leiders, en circulaire D4/EB/2002/5 van 21 oktober 2002 aan de beleggingsondernemingen en de vennootschappen voor beleggingsadvies over de onverenigbaarheidsregeling voor hun leiders.

(129) Zie het jaarverslag CBF 1999-2000, p. 42.

1.2.2. Sectorale aspecten

1.2.2.1. Kredietinstellingen

Fusie Almanij – KBC Bankverzekeringsholding: Herstructurering van de KBC Groep

In maart 2005 vond de herstructurering van de groepen Almanij en KBC Bankverzekeringsholding plaats. Daarbij werd de topholding Almanij NV overgenomen door KBC Bankverzekeringsholding NV, haar dochtervennootschap, en werd nadien de naam gewijzigd in KBC Groep NV. Vooraf had Almanij in het Groothertogdom Luxemburg een openbaar bod uitgebracht op alle aandelen van haar dochter Kredietbank SA Luxembourggeoise (KBL) die nog niet in haar bezit waren. Met die integratie beoogde de KBC Groep zijn positie als Europese financiële diensten-groep te verstevigen door het versterken van een eenheid van strategie, kapitaal en bestuur en het stroomlijnen van de organisatiestructuur. Aan de top kwam er nu één beursgenoteerde geïntegreerde vennootschap, met daaronder als voornaamste werkmaatschappijen: KBC Bank, KBC Verzekeringen, KBL, KBC Asset Management en Gevaert.

Bij het onderzoek van deze herstructurering vanuit de prudentiële invalshoek stonden er twee aandachtspunten centraal.

Een eerste prudentieel aandachtspunt betrof de weerslag van de herstructurering op de kapitaalstructuur van de Belgische kredietinstellingen, verzekeringsmaatschappijen en beleggingsondernemingen uit de groep. Omdat de nieuwe KBC Groep NV de voortzetting was van de vroegere KBC Bankverzekeringsholding, was er geen weerslag op het rechtstreekse aandeelhouderschap in de betrokken dochters. Cera, Almancora, MRBB (de Maatschappij voor Roerend Bezit van de Boerenbond CV) en de groep van «Andere Vaste Aandeelhouders» (afgekort de AVA's) bleven optreden als stabiele aandeelhouders van KBC Groep. Nieuw was dat MRBB, die voordien geen lid was van het aandeelhouderssyndicaat gevormd door Cera Almancora en de AVA's, nu wel toetrad tot hun aandeelhoudersovereenkomst.

Daarmee treden alle geledingen van de vaste kern van aandeelhouders van KBC Groep, die samen meer dan de helft van het kapitaal van KBC Groep aanhouden, voortaan op in gezamenlijk overleg, wat hen onder meer toelaat rechtstreeks of onrechtstreeks de meerderheid van de bestuurders van KBC Groep NV, KBC Bank en KBC Verzekeringen aan te duiden. Gelet op

die controlepositie beschouwt de Commissie dit aandeelhouderssyndicaat nu als een onrechtstreekse aandeelhouder van de voormelde financiële instellingen onder prudentieel statuut.

Een tweede prudentieel aandachtspunt betrof de beoordeling van de beleids- en organisatiestructuur van de financiële instellingen uit de groep, gelet op de door KBC Groep nagestreefde groepsaansturing. Deze had namelijk een weerslag op de taak- en bevoegdheidsverdeling tussen holding en relevante dochters en op de organisatie van het groepstoezicht op de dochters. De Commissie heeft deze elementen onderzocht op basis van een aantal principes en criteria die ze voorbereidt voor de beoordeling van de beleids- en organisatiestructuur van financiële instellingen die mede in groepscontext worden aangestuurd (130).

Nieuwe operationele organisatiestructuur van de Dexia-groep

In het verlengde van de progressieve integratie die startte in 1996 met de oprichting van de groep en die werd doorgezet in 1999 met de invoering van een aansturing per *métier* (131), heeft de Dexia-groep, met ingang van 1 januari 2006, een nieuwe operationele organisatiestructuur ingevoerd.

De hervorming die, naast een coherenter aansturing van de groep en haar *métier*structuur, ook een verbeterd besluitvormingsproces van haar bestuursorganen nastreeft, is toegespitst op een quasi homogene samenstelling van de directiecomités van de financiële holding Dexia NV en van haar drie belangrijkste operationele dochters Dexia Bank in België, Dexia BIL in Luxemburg en Dexia Crédit Local in Frankrijk. Die lokale comités zijn aangevuld met een voorzitter die belast is met het dagelijks bestuur van die instellingen.

Verder berust de nieuwe structuur, zowel op het niveau van de financiële holding als op het niveau van de drie belangrijkste operationele eenheden, op een executief comité dat telkens is samengesteld uit leden van het betrokken directiecomité en verantwoordelijken voor de belangrijkste commerciële activiteiten en operationele functies. Op groepsniveau is het de taak van laatstgenoemden om een strategie uit te werken die eigen is aan het *métier* waarvoor zij verantwoordelijk zijn. Vanuit functioneel oogpunt zijn zij ook de personen aan wie de lokale verantwoordelijken binnen elk executief comité rapporteren.

(130) Zie het jaarverslag 2005, p. 31.

(131) Zie de jaarverslagen CBF 1996-1997, p. 52 en volgende, en 1999-2000, p. 43 en 44.

Over die hervorming zijn talrijke gesprekken gevoerd met de Dexia-groep en daarnaast hebben de Belgische, Franse en Luxemburgse toezichthoudende autoriteiten de hervorming ook gezamenlijk onderzocht, conform het Memorandum over het toezicht op geconsolideerde basis op de bankgroep Dexia en het protocol over de prudentiële omkadering van de Dexia-groep (132). Die toezichthoudende autoriteiten hebben ter zake bijzondere aandacht besteed aan de afbakening van de bevoegdheden van de verschillende organen en de verschillende vertegenwoordigers tegen de achtergrond van hun onderscheiden rol op het vlak van het toezicht, de algemene aansturing en de operationele leiding, alsook vanuit het oogpunt van de preventie van belangenconflicten. Verder hebben de betrokken autoriteiten ook aandacht besteed aan de naleving van het vennootschapbelang van de operationele entiteiten, de toereikende beschikbaarheid van de leiders, de passende interne werking van de bestuursorganen van de verschillende betrokken entiteiten en de invoering van passende procedures inzake interne controle en risicobeheer. Tot slot hebben de toezichthouders aangedrongen op de versterking van de controlerende rol van de raden van bestuur.

Gezonde praktijken inzake financiële deontologie bij diamantfinanciering

In het verleden heeft de Commissie een aantal aanbevelingen geformuleerd inzake de kredietverlening aan de diamantsector (133). Zonder afbreuk te doen aan de eigen kenmerken en gebruiken van de sector, werd aan de banken gevraagd de nodige waakzaamheid en voorzichtigheid aan de dag te leggen bij het beheer van de betrokken kredieten.

Zoals aangekondigd in het vorige jaarverslag (134), werd op basis van een horizontaal onderzoek bij de zogenaamde diamantbanken over de toepassing van de financiële deontologie, een nieuw referentiekader over gezonde praktijken (*sound practices*) terzake uitgewerkt in aanvulling op de destijds geformuleerde aanbevelingen (135).

De vroegere aanbevelingen inzake de kredietverlening aan de diamantsector blijven van kracht, met dien verstande dat de Commissie bij de beoordeling van de naleving ervan rekening houdt met de gewijzigde context in de diamantsector en in de financiering ervan.

De *sound practices* moeten niet worden beschouwd als een handleiding met beginselen of procedures inzake financiële deontologie. Wel beklemtonen zij dat het integriteitsbeleid, de compliancefunctie, de

waakzaamheid ten opzichte van klanten en financiële verrichtingen, en het kredietrisicobeheer specifiek rekening moeten houden met de bijzondere dimensie van de diamantfinanciering.

Het sectoraal overleg daarover werd ondertussen afgerond en heeft geleid tot een gezamenlijke verklaring van de betrokken banken aan de Commissie dat ze de voormelde *sound practices* als een bijkomend referentiekader aanvaarden voor het toezicht op de financiële deontologie in de diamantfinanciering.

Door het aanvaarden van deze *sound practices* geven de diamantbanken een belangrijk signaal naar de sector dat ze elkaar niet zullen beconcurreren op basis van een soepele toepassing van de regelgeving of van de financiële deontologie. Zij zullen ook verder periodiek met elkaar overleggen over de actualisering van hun normen en procedures, gelet op de evoluties in de diamantsector.

Legiolease: problematiek van de aandelenleasecontracten van Dexia in Nederland

In het verslag van het directiecomité van 2004 werd ingegaan op de prudentiële aandachtspunten met betrekking tot de geschillen waarmee Dexia Bank Nederland NV, de Nederlandse bankdochter van Dexia NV, wordt geconfronteerd in het kader van de aandelenleasecontracten die de voorbije jaren in Nederland werden gesloten (136).

Na bemiddeling door wijlen de heer Wim Duisenberg, voormalig voorzitter van de Europese Centrale Bank, heeft Dexia Bank Nederland in juni 2005 met een aantal beleggersverenigingen een overeenkomst bereikt. Volgens die overeenkomst wordt de betrokken cliënten de mogelijkheid geboden om, in bepaalde gevallen en onder bepaalde voorwaarden, een schadeloosstelling te verkrijgen in de vorm van een volledige of gedeeltelijke kwijtschelding van hun restschuld op het aandelenleasecontract.

De Commissie is de verdere afwikkeling van die overeenkomst blijven volgen, ook rekening houdend met de nog hangende rechtszaken waarin de Nederlandse rechtbanken zich zullen moeten uitspreken.

Tegen die achtergrond is de Commissie, in nauw overleg met de Nederlandse en Luxemburgse toezichthouders, bijzondere aandacht blijven besteden aan de door Dexia Bank Nederland NV gekozen methodolo-

(132) Zie het jaarverslag CBF 1999-2000, p. 44.

(133) Zie het jaarverslag CBF 1990-1991, p. 40 en 41.

(134) Zie het jaarverslag CBFA 2004, p. 46.

(135) Zie het jaarverslag CBF 1990-1991, p. 40 en 41.

(136) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 61.

gie in verband met de vorming van voorzieningen voor en de waardeverminderingen op vorderingen, alsook aan het operationeel beheer van de geschillendossiers. Ook heeft zij aandacht besteed aan de boekhoudkundige wijzigingen die, voor die voorzieningen en waardeverminderingen, voortvloeien uit de overschakeling van Dexia NV op de internationale standaarden voor jaarrekeningen IAS/IFRS bij de opstelling van de financiële staten per 1 januari 2005.

Reglementering inzake de instellingen voor elektronisch geld: verzoek om een vrijstelling

De bankwet als gewijzigd bij de wet van 25 februari 2003 (137) voorziet in een specifieke categorie van kredietinstellingen, namelijk de instellingen voor elektronisch geld waarvan de werkzaamheden bestaan in het uitgeven van elektronisch geld als gedefinieerd in artikel 3, § 1, 7° van de wet. Voor deze specifieke categorie van kredietinstellingen geldt een prudentiële regeling die vrij parallel loopt met de regeling die geldt voor banken, weliswaar aangepast op bepaalde specifieke punten.

Artikel 2, § 2 van de bankwet bepaalt meer in het bijzonder dat de Commissie een instelling voor elektronisch geld kan vrijstellen van de toepassing van alle of een aantal bepalingen van die wet:

- ❖ als zij werkzaamheden van uitgifte van elektronisch geld verricht voor een totaalbedrag aan financiële verplichtingen, die verband houden met het uitstaand elektronisch geld, dat in normale omstandigheden niet meer bedraagt dan vijf miljoen euro en nooit meer bedraagt dan zes miljoen euro, of
- ❖ als zij elektronisch geld uitgeeft dat als betaalinstrument enkel wordt aanvaard door ondernemingen waarmee zij zich in een controleverhouding bevindt, of
- ❖ als zij elektronisch geld uitgeeft dat als betaalinstrument enkel wordt aanvaard door een beperkt aantal ondernemingen.

Tijdens de verslagperiode heeft de Commissie een eerste verzoek om een vrijstelling ontvangen dat gebaseerd was op die bepaling. Het verzoek betrof een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid die in België elektronisch geld wil uitgeven met de bedoeling betalingen via het internet te vergemakkelijken. De betrokken vennootschap is een zuster-vennootschap van een vennootschap naar Nederlands recht die identiek dezelfde werkzaamheden verricht.

De uitgevende vennootschap wenst aan natuurlijke personen in België kaarten te verkopen, waarmee deze op het Internet betalingen kunnen doen aan een partij die via het Internet goederen of diensten (in de ruimste zin van het woord) aanbiedt en die met de uitge-

vende vennootschap een overeenkomst is aangegaan. De kaarten zullen worden aangeboden via winkeliers en andere wederverkopers. De kaarten zullen een waarde hebben die gelijk is aan het bedrag dat de gebruiker in ruil voor de kaarten aan de uitgevende vennootschap heeft betaald. Om te beginnen zullen de kaarten worden uitgegeven in coupures van 5 euro, 10 euro, 20 euro en 50 euro.

De promotor baseerde zijn verzoek om een vrijstelling van de toepassing van alle of een aantal bepalingen van de bankwet en van haar uitvoeringsbesluiten, op artikel 2, § 2, eerste lid, 1° van die wet, omdat de door hem geplande uitgifte van elektronisch geld aanleiding zou geven tot een totaalbedrag aan financiële verplichtingen, die verband houden met het uitstaand elektronisch geld, dat in normale omstandigheden niet meer bedraagt dan vijf miljoen euro en nooit meer bedraagt dan zes miljoen euro.

Na onderzoek van de overgelegde informatie heeft de Commissie de analyse van de promotor bevestigd die stelde dat de door hem geplande werkzaamheden bestonden in de uitgifte van elektronisch geld in de zin van artikel 3, § 1, 7°, van de bankwet. Bijgevolg moet de betrokken vennootschap beschouwd worden als een instelling voor elektronisch geld in de zin van artikel 1, tweede lid, 2°, van de wet.

De Commissie heeft verder beslist om de vennootschap een vrijstelling te verlenen op basis van artikel 2, § 2, eerste lid, 1°, van de bankwet.

Hoewel die vrijstelling de meeste bepalingen van de bankwet betreft, inclusief de vergunningsverplichting en de inschrijving op de lijst van de kredietinstellingen, blijven een aantal verplichtingen toch van toepassing. Daarbij moet vooral worden verwezen naar:

- a. de verplichting om elektronisch geld terug te betalen, zoals bepaald bij artikel 5^{quater} van de wet;
- b. het wettelijke en reglementaire kader met betrekking tot de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor witwaspraktijken en terrorismefinanciering;
- c. artikel 6, § 2, tweede lid, van de bankwet dat instellingen voor elektronisch geld waaraan een vrijstelling is verleend met toepassing van artikel 2, § 2, van de wet, verbiedt in België publiekelijk gebruik te maken van de term «instelling voor elektronisch geld»;
- d. artikel 2, § 2, tweede lid, van de bankwet dat bepaalt dat «de instellingen voor elektronisch geld waaraan een vrijstelling is verleend op grond van deze paragraaf:
 - 1° niet in aanmerking komen voor de regeling inzake wederzijdse erkenning vastgesteld in de artikelen 65 tot 66bis van die wet;

(137) Zie het jaarverslag CBF 2002-2003, p. 56.

- 2° in de overeenkomst tot regeling van de uitgifte van elektronisch geld, moeten bepalen dat de capaciteit van de elektronische drager waarop het elektronisch geld wordt opgeslagen, beperkt is tot maximum 150 euro;
- 3° periodiek verslag uitbrengen over hun werkzaamheden bij de Nationale Bank van België en bij de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen. Dit verslag, inzonderheid over het totaalbedrag van hun financiële verplichtingen die verband houden met het uitstaand elektronisch geld, wordt opgesteld volgens de regels die, na advies van de Nationale Bank van België, zijn vastgesteld door de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen die de rapporteringsfrequentie bepaalt.»

Conform het laatste punt van artikel 2, § 2, tweede lid, van de wet, zal de Commissie de NBB raadplegen alvorens de regels vast te stellen met betrekking tot de rapportering die de vrijgestelde vennootschap periodiek aan de NBB en de Commissie moet voorleggen over haar werkzaamheden.

1.2.2.2. Beleggingsondernemingen

Geschiktheid als aandeelhouder

Artikel 67 van de wet van 6 april 1995 vereist dat een aandeelhouder die ten minste 5 % van het kapitaal of de stemrechten van een beleggingsonderneming bezit, in staat moet zijn het gezond en voorzichtig beleid van de beleggingsonderneming te waarborgen. Om de geschiktheid van de aandeelhouder na te gaan, moet worden onderzocht of hij betrouwbaar is, of hij financieel in staat is om de stabiliteit van de beleggingsonderneming te waarborgen en deel te nemen aan haar groei en, in het algemeen, of hij ten aanzien van de controle-autoriteiten de rol van een belangrijke aandeelhouder kan vervullen (138).

Tijdens de verslagperiode heeft de Commissie vastgesteld dat een bestuurder van een beursvennootschap via zijn patrimoniumvennootschap een participatie van meer dan 5 % in de beursvennootschap aanhield zonder hiervan een voorafgaande kennisgeving te hebben gedaan aan de Commissie. Destijds was aan de Commissie meegedeeld dat de bestuurder de aandelen ten persoonlijke titel in de beursvennootschap zou aanhouden.

De Commissie voert een beleid waarbij zij erop toeziet dat in het geval de aandeelhouder een rechtspersoon is, de deelneming in de beleggingsonderneming op een passende wijze is gefinancierd door de betrokken aandeelhouder om de beleggingsonderneming in staat te stellen, zo nodig, voor zelffinanciering te zorgen (139). De geschiktheid van een aandeelhouder wordt immers mee beoordeeld op grond van zijn solvabiliteit en de mogelijkheid om de beleggingsonderneming indien nodig financieel te ondersteunen.

Uit nazicht van de jaarrekening van de patrimoniumvennootschap bleek dat de participatie in de beursvennootschap de enige relevante actiefpost uitmaakte van de vennootschap. De participatie werd grotendeels met vreemde middelen gefinancierd, wat niet de gunstige voorwaarden creëert voor de financiële stabiliteit van de beursvennootschap. De vennootschap beschikte immers niet over de nodige eigen middelen om de beursvennootschap indien nodig financieel te ondersteunen. De Commissie heeft er bijgevolg op gewezen dat de participatie van de patrimoniumvennootschap in de beursvennootschap met de eigen middelen van deze aandeelhouder-rechtspersoon moest worden gefinancierd. Ze heeft er tevens over gewaakt dat de beursvennootschap maatregelen nam om de stabiliteit van haar aandeelhouderschap te vrijwaren en een oplossing uit te werken die rekening houdt met de bepalingen van artikel 67 van de wet van 6 april 1995.

1.2.2.3. Andere ondernemingen

Inschrijving van Euroclear NV op de lijst van de in België vergunde met vereffeningsinstellingen gelijkgestelde instellingen

De omkadering van het toezicht op de vereffeningsinstellingen is uitgebreid tot de in België gevestigde instellingen waarvan het bedrijf bestaat uit het gehele of gedeeltelijke operationele beheer van de door die vereffeningsinstellingen verstrekte diensten (140).

Die omkadering werd aangevuld met twee koninklijke besluiten van 26 september 2005. Het eerste van die besluiten dat handelt over het statuut van de vereffeningsinstellingen en de met vereffeningsinstellingen gelijkgestelde instellingen (141), verduidelijkt de regels met betrekking tot het prudentieel toezicht dat op die instellingen wordt uitgeoefend (142). Het tweede besluit van 26 september 2005 (143) duidt de

(138) Zie het jaarverslag CBF 1991-1992, p. 59.

(139) Zie het jaarverslag CBF 1991-1992, p. 60.

(140) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 48 en 49.

(141) Belgisch Staatsblad van 11 oktober 2005.

(142) Zie dit verslag, p. 42.

(143) Koninklijk besluit van 26 september 2005 houdende het statuut van de instellingen als bedoeld in artikel 23, § 7, van de wet van 2 augustus 2002 (BS 11 oktober 2005).

vennootschap naar Belgisch recht Euroclear NV (hierna «ESA» genoemd) aan als instelling die wordt gelijkgesteld met een vereffeningsinstelling (144). Deze vennootschap treedt, binnen de Euroclear-groep, op als dienstverlener ten gunste van alle centrale depositarissen (hierna «CSD's/ICSD's» genoemd (145)) van die groep, enerzijds, en centraliseert op haar niveau alle voor voornoemde CSD's/ICSD's als gemeenschappelijk te beschouwen operationele, toezichts- en ondersteunende functies, anderzijds.

Conform de bepalingen van de wet van 2 augustus 2002 en met toepassing van eerstgenoemd koninklijk besluit van 26 september 2005, heeft de vennootschap ESA die aan de vergunningsvoorwaarden (146) voldeed, van de Commissie een vergunning verkregen als met een vereffeningsinstelling gelijkgestelde instelling naar Belgisch recht en is zij ingeschreven op de lijst van die instellingen.

De beheervennootschappen van instellingen voor collectieve belegging

Het landschap van de Belgische fondsenbeheerders werd grondig gewijzigd door de ICB-wet (147) waarbij de Richtlijn 2001/107/EG van 21 januari 2002 in Belgische reglementering werd omgezet. De nieuwe wet plaatste deze beheerders, die voorheen het statuut van beleggingsonderneming of kredietinstelling hadden aangenomen, voor een belangrijke keuze met betrekking tot de wijze waarop zij in de toekomst de beleggingsvennootschappen konden blijven beheren. De wet gaat immers uit van twee mogelijke organisatiestructuren voor het beheer van deze beleggingsvennootschappen.

Ofwel wordt de beleggingsvennootschap op autonome wijze bestuurd (148) waarbij deze over een passende beheerstructuur moet beschikken en over een passende administratieve, boekhoudkundige, financiële en technische organisatie die in overeenstemming is met de voorgenomen werkzaamheden. Deze nieuwe organisatiestructuur, waarbij aan de beleggingsvennootschappen een wezenlijke substantie wordt opgelegd, betekent voor de meeste instellingen een belangrijke wijziging ten opzichte van hun bestaande structuur waarbij zij de quasi totaliteit van het beheer en van hun organisatie delegeren aan een derde, *in casu* de fondsenbeheerders.

Ofwel, indien de beleggingsvennootschap niet beschikt over een eigen en voor haar voorgenomen werkzaamheden passende beheerstructuur of over de passende organisatie, stelt zij een beheervennootschap van ICB's aan die verantwoordelijk wordt voor het geheel van de beheertaken van de beleggingsvennootschap.

Voor wat de beleggingsfondsen betreft heeft de wetgever geen keuze gelaten. Het model van zelfbeheer staat voor hen niet open.

Een beleggingsvennootschap die niet opteert voor het model van zelfbeheer of een beleggingsfonds kan enkel een instelling met het statuut van beheervennootschap van ICB's aanstellen om het geheel van de beheertaken waar te nemen.

Op grond van de beheerstructuur gekozen door de door hen beheerde ICB's hebben in 2005 vijf grote Belgische fondsenbeheerders beslist hun statuut van vennootschap voor vermogensbeheer te ruilen voor dat van beheervennootschap van ICB's. Zij hebben daartoe elk aan de Commissie een nieuw vergunningsdossier ter goedkeuring moeten voorleggen waarbij zij moesten aantonen dat zij beantwoorden aan alle nieuwe wettelijke vergunningsvoorwaarden (149). Daarbij werd door de Commissie in het bijzonder de aandacht gevestigd op de specifieke controlefuncties zoals het risicobeheer, op de vergoedingsstructuur en op de toepassing van het nieuwe reglement eigen vermogen (150) dat voor de meeste beheerders nieuwe vermogensvereisten met zich meebrengt.

De keuze van de fondsenbeheerders voor het nieuwe statuut werd voornamelijk ingegeven uit efficiëntieoverwegingen. Een aanpassing van hun statuut naar dat van beheervennootschap van ICB's vergde immers minder organisatorische en financiële inspanningen dan de aanpassing van iedere beleggingsvennootschap afzonderlijk.

De omvorming gaf hen bovendien ook een oplossing voor het beheer van de beleggingsfondsen van de groep. Dezelfde beheervennootschap kan immers zowel het beheer waarnemen van de beleggingsfondsen als dat van de beleggingsvennootschappen.

Binnen een groep met meerdere beleggingsvennootschappen geeft deze gecentraliseerde structuur tenslotte ook voordelen inzake beleid en controle.

(144) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 58 en 59.

(145) CSD = *central securities depository*; ICSD = *international central securities depository*.

(146) Zie afdeling II van hoofdstuk II van voornoemd koninklijk besluit van 26 september 2005.

(147) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 120.

(148) Zie Circulaire 2/2006: «Aanbevelingen van de CBFA over de organisatie van de zelfbeheerde instellingen voor collectieve belegging», verder besproken in dit verslag, p. 103.

(149) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 123.

(150) Koninklijk besluit van 4 maart 2005 tot goedkeuring van het reglement van de Commissie over het eigen vermogen van de beheervennootschappen van ICB's.

1.3. Prudentieel toezicht op de verzekeringsbranche

1.3.1. Verzekeringsondernemingen – Toezicht in de praktijk

Verdeling van de bevoegdheden onder de bestuursorganen

Een verzekeringsonderneming was van plan om in haar statuten op te nemen dat sommige beslissingen van de raad van bestuur of van het directiecomité op verzoek van een minderheidsaandeelhouder «geëvoceerd» kunnen worden door de algemene vergadering.

Zonder zich uit te spreken over de implicaties ten aanzien van artikel 522, §1 W.Venn., heeft de Commissie zich tegen dit voornemen verzet. Aangezien het gaat om bevoegdheden die door hun aard aan de raad van bestuur of aan de effectieve leiding toekomen, heeft de Commissie geoordeeld dat in het geval van een verzekeringsonderneming niet aanvaard kan worden dat aan de algemene vergadering een evocatierecht wordt toegekend voor bestuursdaden in ruime zin.

Artikel 90 van de controlewet verzekeringen legt aan de verzekeringsondernemingen verplichtingen op inzake de samenstelling van de bestuursorganen en de effectieve leiding en inzake de kwaliteiten waarover de leden van deze organen moeten beschikken.

Deze verplichtingen en kwaliteiten scheppen de voorwaarden voor een gezond en prudent beheer van de verzekeringsactiviteit. De bestuursverantwoordelijkheden mogen dus niet worden overgedragen aan een ander orgaan van de onderneming, dat niet onderworpen is aan de specifieke regels betreffende de aanstelling van de leden van de bestuursorganen en van de effectieve leiding.

Aanvragen tot vrijstelling van de verplichting om in «Leven» en «Arbeidsongevallen» een aanvullende voorziening samen te stellen

Het reglement leven bevat een bepaling die de verzekeringsondernemingen verplicht een aanvullende voorziening aan te leggen om te kunnen anticiperen op de problemen die verband houden met de daling van de intrestvoeten. De filosofie achter deze voorziening is de volgende: er wordt een knipperlicht-intrest-voet vastgesteld die 80% bedraagt van het gemiddelde maandelijkse rendement van de laatste 5 jaar van de OLO's op 10 jaar. Deze knipperlicht-intrestvoet wordt overeenkomst per overeenkomst vergeleken met de gewaarborgde intrestvoet. Wanneer de gewaarborgde intrestvoet voor een bepaalde overeenkomst de knipperlicht-intrestvoet met meer dan 10 basispunten overschrijdt, moet de verzekeringsonderneming voor deze overeenkomst een aanvullende voorziening

samenstellen. Het bedrag van deze voorziening stemt overeen met het verschil tussen de levensverzekeringsvoorzieningen die aan de knipperlicht-intrestvoet zijn berekend en diezelfde voorzieningen die op basis van de technische -grondslagen van de tarifiering zijn berekend. Deze aanvullende voorziening moet worden samengesteld per tiende. Doel van deze aanvullende voorziening is de technische voorzieningen en dus de dekkingswaarden aan te vullen en op die manier te garanderen dat wanneer het rendement dat op het geheel van de voorzieningen wordt verkregen lager ligt dan de gewaarborgde intrestvoet, dit toch volstaat om het gewaarborgde rendement uit te keren dat voor kleinere voorzieningen wordt toegepast.

Conform het koninklijk besluit van 30 november 2004 tot wijziging van het algemeen reglement verzekeringen en het reglement leven, hebben vijftien verzekeringsondernemingen een aanvraag ingediend om voor het boekjaar 2005 vrijgesteld te worden van de verplichting om de aanvullende voorziening «Leven» samen te stellen. Voor de aanvullende voorziening «Arbeidsongevallen» werden er geen vrijstellingen aangevraagd.

De meeste ondernemingen hebben de vrijstelling niet aangevraagd voor de volledige portefeuille van de over-een-komsten waarvoor een aanvullende voorziening moet worden aangelegd. Sommige segmenten voldeden niet aan de vereisten van de circulaire, andere waren te moeilijk te modelleren.

Het onderzoek van de dossiers heeft een aantal wijzigingen ondergaan ten opzichte van het vorige boekjaar omdat de verzekeringsondernemingen dit jaar bijkomende gegevens moesten verstrekken.

De Commissie moest ook toezien op de coherentie van de bestemming van de activa: wanneer er in 2004 een aanvraag tot vrijstelling ingediend geweest was voor een bepaalde portefeuille, moesten de in 2005 onttrokken activa overeenstemmen met de in 2004 onttrokken activa. Verschillen waren enkel toegelaten indien ze te wijten waren aan de aankoop en verkoop van activa of aan herbeleggingen. Voor alle andere wijzigingen moest er een rechtvaardiging worden gegeven.

Voor de dossiers die in 2005 werden ingediend heeft de Commissie ook moeten oordelen over de interne coherentie van de parameters van de gebruikte modellen. Zo moest het koppel risico/rendement coherent zijn voor elk jaar, moest de jaarlijkse evolutie van de parameters

logisch zijn en moesten de gebruikte parameters onderling en met het marktgemiddelde vergeleken worden.

De formules die gebruikt werden om de ontwikkeling van de verschillende risicofactoren (rendement van de activa, afkooppercentages, ...) te verklaren, moesten getest worden op hun sensibiteit ten opzichte van de parameters. Om de modellering te kunnen beoordelen, heeft de Commissie de verzekeringsondernemingen verzocht een tiental *stress tests* uit te voeren en de resultaten hiervan op te nemen in de verdelingsfunctie van de stochastische resultaten.

Vier van de *stress tests* waren gebaseerd op historische voorvallen (Aziatische crisis van 1997/1998, Russische crisis van 1998, crisis van 2002, Japanse recessie van 1991), vier andere op synthetische scenario's (economische verstarringen, monetaire expansie, onzekerheid op korte termijn, onzekerheid op lange termijn) en de laatste twee op een belangrijke wijziging van de verbintenissen.

Om een idee te hebben van de stabiliteit en de coherentie van de gebruikte modellen heeft de Commissie de verzekeringsondernemingen die in 2004 een dossier hebben ingediend, gevraagd om naast de bovenvermelde gegevens een coherentietabel te verstrekken op basis waarvan een vergelijking gemaakt kan worden tussen het niveau van de «*Value at Risk*» (VaR) voor het dossier dat in 2004 werd ingediend en dat van het dossier dat in 2005 werd ingediend. De verzekeringsondernemingen moesten een verklaring geven voor de impact van de wijzigingen van het waarschijnlijkheidsniveau, die te wijten kon zijn aan een verandering in de actualiseringscurve, in de economische prospectieve hypothesen (rendementsvoet van de activa, volatiliteit van de activa, ...), in de perimeter, in de modellering, in de financiële strategie of in de niet-economische prospectieve hypothesen (sterfte, afkoop, commissielonen en kosten).

Eind jaren negentig zijn de verzekeringsondernemingen hun klassieke levensverzekeringsproducten (producten met vaste premies en kapitalen en met tarief-garantie voor de volledige duur van de overeenkomst) gaan omvormen tot producten van het type *Universal Life* (producten met flexibele premies waarbij een in de tijd beperkte tarief-garantie geldt voor reeds gedane stortingen en waarbij geen enkele tariefgarantie kan worden geboden zolang er geen storting is gedaan). Deze evolutie viel min of meer samen met de beslissing van

de wetgever om de gewaarborgde maximum-rentevoet te verlagen van 4,75% tot 3,75%.

Hierdoor moesten de overeenkomsten worden opgesplitst in homogene segmenten. Conform de bepalingen van artikel 31, § 3bis van het algemeen reglement verzekeringen heeft de Commissie de verzekeringsondernemingen verzocht om in hun portefeuille een opsplitsing te maken per generatie van intrestvoeten, namelijk tussen de overeenkomsten met een gewaarborgde rentevoet van 4,75% en die met een gewaarborgde rentevoet van 3,75%.

Door deze opsplitsing heeft de Commissie in één geval de vrijstelling moeten weigeren voor het segment met gewaarborgde rentevoet van 3,75%, hoewel de globale portefeuille (4,75% + 3,75%) van de verzekeringsonderneming in kwestie voldeed aan de vereisten om in aanmerking te komen voor de vrijstelling en de onderneming de vrijstelling had aangevraagd voor haar globale portefeuille.

Het toezicht op de solvabiliteit

De voorschriften betreffende de elementen die voor de samenstelling van de solvabiliteitsmarge mogen aangewend worden, werden door de omzetting van de Europese richtlijnen 2002/12 en 2002/13 betreffende de solvabiliteitsmarge (151) aangepast (152). Die worden ook solvabiliteit I wijzigingen genoemd.

De controlewet verzekeringen (153) verleent aan de Commissie een beoordelingsbevoegdheid om uit te maken welke elementen al dan niet kunnen aangewend worden voor de samenstelling van de solvabiliteitsmarge. De Commissie neemt zich voor beleidslijnen op te stellen betreffende de voorwaarden die hieromtrent dienen gerespecteerd te worden.

Hierbij zal er onder meer onderzocht worden in welke mate de afstemming met het beleid gevoerd ten aanzien van de kredietinstellingen hieromtrent aangewezen is. Ook met de IFRS normen en het *solvency II* ontwerp zal er rekening gehouden worden bij het uitstippen van deze beleidslijnen.

In de loop van 2005 hebben een aantal ondernemingen een aanvraag ingediend om dergelijke elementen te mogen aanwenden.

(151) Zie:

- Richtlijn 2002/12/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 maart 2002, tot wijziging van Richtlijn 79/267/EEG van de Raad op het gebied van de solvabiliteitsmargevereisten voor levensverzekeringsondernemingen;
- Richtlijn 2002/13/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 maart 2002, tot wijziging van richtlijn 73/239/EEG van de Raad op het gebied van de solvabiliteitsmargevereisten voor schadeverzekeringsondernemingen.

(152) Zie koninklijk besluit van 26 mei 2004 tot wijziging op het vlak van de solvabiliteitsmargevereisten van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen.

(153) Zie art. 15bis § 3 van de controlewet verzekeringen.

In afwachting van de opstelling van de eerder aangehaalde beleidslijnen, heeft de Commissie beslist dat de hierna volgende elementen mogen aangewend worden voor de samenstelling van de solvabiliteitsmarge gedurende het boekjaar 2005 mits de naleving van de reglementaire limieten opgelegd door artikel 15bis van de controlewet verzekeringen:

- a) de helft van niet-volstorte gedeelte van het maatschappelijk kapitaal of maatschappelijk fonds;
- b) de suppletiebijdragen die onderlinge verzekeringsverenigingen van hun leden kunnen eisen;
- c) de latente meerwaarden op:
 - obligaties;
 - onroerende goederen doch beperkt tot 90%. Deze latente meerwaarde dient aangetoond te worden door een expertiseverslag over de betrokken onroerende goederen;

- genoteerde en niet-genoteerde aandelen. Betreffende deelnemingen in immobiliënnootschappen worden de latente meerwaarden slechts aanvaard onder dezelfde voorwaarden als voor de latente meerwaarden op onroerende goederen. Evenwel dient bij de aanwending van latente meerwaarden ook rekening gehouden te worden met latente minderwaarden op andere activa;
- d) de niet afgeschreven acquisitiekosten vervat in de technische voorzieningen. De berekening van dit element dient door de aangewezen actuaaris gewaarmerkt te worden;
- e) de toekomstige winsten betreffende de levensverzekeringsverrichtingen.

1.3.2. Verzekeringstussenpersonen

Opleiding van de verzekeringstussenpersonen over de witwaswetgeving

De verplichte opleiding voor de verzekerings-tussenpersonen tot de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme kan worden bekeken vanuit twee invalshoeken.

Enerzijds is er de algemene verplichting in artikel 9 van de witwaswet tot opleiding en sensibilisatie met betrekking tot de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme die geldt voor alle ondernemingen en personen die onderworpen zijn aan deze wet, onder meer de kredietinstellingen, de verzekeringsondernemingen en de verzekeringsmakelaars «Leven». De modaliteiten van deze verplichte vorming zijn vastgelegd in artikel 40 van het reglement van de Commissie van 27 juli 2004, evenals in hoofdstuk 14 van de gecoördineerde circulaire van 12 juli 2005 van de Commissie.

In het kader van de uitoefening van haar prudentiële toezichtopdracht, gaat de Commissie *a posteriori* na of de ondernemingen en personen onderworpen aan de witwaswet op passende wijze invulling hebben ge-

geven aan de opleidingsprogramma's zoals beschreven in artikel 9 van deze wet. Het is daarbij van belang te onderstrepen dat de verplichte opleiding zich richt tot zowel de personeelsleden van de aan de witwaswet onderworpen ondernemingen als tot hun zelfstandige vertegenwoordigers, met name de exclusieve en gevolmachtigde agenten en de verzekeringsmakelaars, die door de taken die zij verrichten voor de cliënten, of door de verrichtingen die zij uitvoeren, het risico lopen geconfronteerd te worden met pogingen tot witwassen van geld of de financiering van terrorisme.

Tengevolge de aanbevelingen van de GAFI om de vorming en de sensibilisatie van de betrokken personen nog te verbeteren, werden reeds gezamenlijke initiatieven genomen door de representatieve beroepsverenigingen in de verzekeringssector (154). Dit resulteerde in een opleidingsprogramma bestemd voor verzekeringsmakelaars «Leven» dat tot doel heeft hun kennis over deze materie te verbeteren en te actualiseren. Hoewel het bedoelde opleidingsprogramma werd voorgelegd aan de Commissie ter evaluatie, werd het niet officieel erkend daar artikel 9 van de witwaswet niet voorziet in een systeem van een voorafgaande erkenning van individuele opleidingsprogramma's.

(154) Zie dit verslag, p. 17.

Anderzijds zal, op het moment dat de richtlijn 2002/92/EG van het Europees Parlement en de Raad van 9 december 2002 betreffende verzekeringsbemiddeling wordt omgezet in het Belgisch recht, elke kandidaat verzekeringsmakelaar «Leven» evenals elke reeds in het register van de verzekeringstussenpersonen ingeschreven verzekeringsmakelaar «Leven» moeten aantonen dat hij over voldoende kennis beschikt in verband met de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme nodig bij de uitoefening van zijn activiteiten.

In deze context zal de Commissie bevoegd zijn om de in dit kader voorgestelde opleidingen officieel te erkennen, zoals dit reeds het geval is voor andere opleidingsaspecten. Elke onderneming, beroepsvereniging of organisatie die op dat moment een opleidingsprogramma voorlegt aan de Commissie zal er moeten op toezien dat de door haar voorgestelde vorming de nadruk legt op de specifieke typologieën van witwasverrichtingen inzake levensverzekeringen alsook op de beschikbare en uit te werken procedures en organisaties met het oog op de samenwerking tussen de verzekeringsondernemingen en de verzekeringsmakelaars «Leven».

1.4. Prudentieel toezicht op de voorzorgsinstellingen

Circulaires inzake de jaarlijkse rapportering aan de Commissie

De Commissie heeft gebruik gemaakt van de modernisering van de jaarlijkse inzameling van financiële en statistische informatie bij de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (IBP's) om een aantal gegevens waarover de Commissie tot hiertoe niet of enkel op papier beschikte, elektronisch op te vragen.

In hun gezamenlijke brief van 9 juni 2005 hebben de Commissie en de NBB de modernisering, die onder meer bestaat uit de creatie van een gemeenschappelijk kanaal voor de rapportering aan beide instellingen, aangekondigd en de nodige uitleg gegeven.

Via dit kanaal dienen de nieuwe inlichtingen voor de eerste maal gelijktijdig met de rapportering over de jaarrekening betreffende het boekjaar 2005 (155) overgemaakt te worden. Het koppelen van de nieuwe collectie aan de jaarlijkse financiële rapportering heeft als voordeel voor de Commissie dat ze een jaarlijkse update

krijgt van een heel aantal voor prudentieel toezicht noodzakelijke gegevens.

De circulaire P.40 (156) somt de nieuw aan te leveren gegevens op en geeft waar nodig toelichting. Zo worden onder meer gegevens ingezameld in verband met de inrichter(s), het bestuur van de IBP, de pensioenplannen en de solidariteit.

De circulaire P.41 (157) geeft een duidelijk overzicht van enerzijds de via het nieuwe kanaal van rapportering over te maken inlichtingen en anderzijds de rechtstreeks, bij voorkeur elektronisch, aan de Commissie over te maken documenten.

Vervolgens beschrijft de circulaire de inhoud van de rapportering, waaronder de jaarrekening, de statistieken, het verslag van de erkende commissaris, het actuarisverslag, de samenvattende staat van de dekkingswaarden en de staat van de solvabiliteitsmarge.

(155) Volgens artikel 11, derde lid, van het koninklijk besluit van 19 april 1991 wordt de jaarrekening afgesloten op 31 december.

(156) Circulaire P.40 van 15 november 2005 betreffende de uitbreiding van de gegevensinzameling.

(157) Circulaire P.41 van 10 januari 2006 betreffende de jaarrekening, statistiek en er bij te voegen documenten voor het boekjaar eindigend in 2005.

***Verandering van pensioeninstelling -
overdracht van vrijstelling***

Op grond van artikel 20, § 1, van het koninklijk besluit van 14 mei 1985 tot toepassing op de voorzorgsinstellingen van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen genieten sommige pensioenfondsen nog een vrijstelling voor de voorzieningen die moeten worden samengesteld voor verplichtingen die dateren van vóór 1 januari 1986.

De vraag die in dit verband is gerezen, is of deze vrijstelling mee kan worden overgedragen wanneer de rechten en verplichtingen die aan een bepaald pensioenstelsel zijn verbonden, naar een ander pensioenfonds overgaan.

Volgens de Commissie valt te rechtvaardigen dat deze vrijstelling samen met de rechten en verplichtingen wordt overgedragen, omdat de vrijstelling die aan een instelling wordt toegekend, in feite wordt toegekend voor een bepaald pensioenstelsel en ook nauw verbonden is met dit stelsel. Zo doven de vrijstellingen samen uit met de pensioentoezeggingen waarop ze betrekking hebben.

De overdracht van de vrijstelling blijft echter niet zonder gevolgen voor de aard van de toelating. Pensioenfondsen die een vrijstelling genieten, mogen enkel een voorlopige toelating bezitten. De overgang naar een voorlopige toelating heeft echter geen enkele invloed op het toezicht dat door de Commissie wordt uitgeoefend op de pensioen-fondsen.

HOOFDSTUK 2

➤ Toezicht op de financiële informatie en markten

2.1. Toezicht op de financiële verrichtingen

2.1.1. Evolutie in de nationale reglementering en doctrine

Mededeling van de Commissie over het met ingang van 1 juli 2005 gehanteerde beleid voor de behandeling van dossiers over openbare aanbiedingen en toelatingen tot de verhandeling op een gereguleerde markt

Richtlijn 2003/71/EG van het Europees Parlement en de Raad (158) betreffende het prospectus dat gepubliceerd moet worden wanneer effecten aan het publiek worden aangeboden of tot de handel worden toegelaten en tot wijziging van richtlijn 2001/34/EG (hierna «de richtlijn» genoemd), diende uiterlijk 1 juli 2005 door de lidstaten te zijn omgezet in nationale regelgeving.

Verordening nr. 809/2004 van de Commissie van 29 april 2004 vormt daarnaast een aanvulling op de regeling die de richtlijn invoert. Deze verordening «tot uitvoering van richtlijn 2003/71/EG wat de in het prospectus te verstrekken informatie, de vormgeving van het prospectus, de opname van informatie door middel van verwijzing, de publicatie van het prospectus en de verspreiding van advertenties betreft» die op 1 juli 2005 in werking is getreden, is rechtstreeks van toepassing en behoeft geen omzetting in Belgisch recht. Sinds 1 juli 2005 zijn haar bepalingen dan ook bindend voor de door de richtlijn geharmoniseerde verrichtingen en vervangen zij de overeenstemmende bepalingen van de Belgische reglementering, meer bepaald wat de prospectusmodellen betreft (159).

In afwachting van de volledige omzetting van de richtlijn in Belgisch recht (160), heeft de Commissie in juni

2005 een mededeling gepubliceerd (161) waarmee zij de markt in kennis stelt van haar beleid, vanaf 1 juli 2005, voor de behandeling van dossiers over openbare aanbiedingen en toelatingen tot de verhandeling op een gereguleerde markt, wanneer het verrichtingen betreft waarop de richtlijn betrekking heeft, namelijk openbare aanbiedingen van effecten met een totale tegenwaarde van minder dan 100.000 euro of meer dan of gelijk aan 2.500.000 euro, die plaatsvinden in een of meer lidstaten van de Europese Economische Ruimte, en toelatingen van effecten tot de verhandeling op een of meer gereguleerde markten binnen de Europese Economische Ruimte.

In haar mededeling onderstreept de Commissie in de eerste plaats dat de wet van 22 april 2003 betreffende de openbare aanbiedingen van effecten en haar uitvoeringsbesluiten, in de tussentijdse fase van 1 juli 2005 tot de volledige omzetting van de richtlijn in Belgisch recht, het algemene kader blijven vormen voor de door de richtlijn beoogde verrichtingen, zij het op een aantal aanpassingen na. Voor de uitgevende instellingen betekent dit dan ook dat zij hun voordeel kunnen blijven doen met de bepalingen van het Belgische recht als die voor hen gunstiger zijn dan de bepalingen van de richtlijn.

Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen erkent hieromtrent dat indien een lidstaat de bepalingen van een richtlijn niet tijdig heeft omgezet in nationaal recht, deze bepalingen «rechtstreekse uitwerking» hebben voor zover zij onvoorwaardelijk en voldoende duidelijk en nauwkeurig zijn. Derhalve heeft

(158) Richtlijn 2003/71/CE van 4 november 2003, PB nr. L 345 van 31 december 2003, p. 63.

(159) Het betreft de modellen die als bijlage gaan bij het koninklijk besluit van 31 oktober 1991 over het prospectus dat moet worden gepubliceerd bij openbare uitgifte van effecten en waarden en het koninklijk besluit van 18 september 1990 over het prospectus dat moet worden gepubliceerd voor de opname van effecten in de eerste markt van een effectenbeurs.

(160) De op 1 juli 2005 van kracht zijnde Belgische wetgeving is reeds op talrijke punten conform aan de richtlijn, meer bepaald wat de verplichting betreft om een prospectus te publiceren voor elke verrichting die plaatsvindt op het Belgische grondgebied (art. 3, lid 1 van de richtlijn), de verplichting om in het prospectus alle noodzakelijke informatie op te nemen om het publiek in staat te stellen zich een oordeel te vormen over de aangeboden belegging (art. 5, lid 1 van de richtlijn), de verplichting om het prospectus door de Commissie te laten goedkeuren (art. 13, lid 1 en art. 21, lid 1 van de richtlijn), de mogelijkheid om in bepaalde gevallen een aantal gegevens niet te vermelden (art. 8 van de richtlijn) en de verplichting om een aanvulling op het prospectus op te stellen indien er zich een nieuw feit voordoet (art. 16, lid 2 van de richtlijn).

(161) De integrale tekst van deze mededeling staat op de website van de Commissie.

de Commissie in haar mededeling aangekondigd dat zij de bepalingen van de richtlijn die nog niet in Belgisch recht zijn omgezet en die de uitgevende instellingen rechten toekennen zonder hun evenwel strengere verplichtingen op te leggen, op eigen initiatief zou toepassen. Op die manier conformeert de Commissie zich aan de voorschriften die voortvloeien uit het Europese recht. Het gaat daarbij vooral om de bepalingen over de vrijstellingen van de prospectusplicht, over de termijnen voor de prospectusgoedkeuring en over de mogelijkheid om een prospectus in bepaalde gevallen in het Engels te publiceren.

De Commissie heeft er tevens op gewezen dat de uitgevende instellingen, eveneens op grond van de «rechtstreekse uitwerking» van de richtlijnen, ook de toepassing kunnen eisen van de meeste andere bepalingen van de richtlijn die nog niet zijn omgezet in Belgisch recht. Het gaat voornamelijk om de bepalingen van de richtlijn over het Europees paspoort dat aan het prospectus wordt verleend (of de «communautaire reikwijdte van de prospectusgoedkeuring»), over de opneming van informatie door middel van verwijzing en over de goedkeuring van het prospectus door de Commissie indien de verrichting niet in België plaatsvindt maar België de lidstaat van herkomst is in de zin van de richtlijn.

Vrijwillig openbaar bod door de controleaandeelhouder

Wanneer een vrijwillig openbaar bod wordt uitgebracht door de controleaandeelhouder van een vennootschap, zal de Commissie de bieder steeds verzoeken om een *fairness opinion* te vragen aan een expert die onafhankelijk is (162).

De beoordeling van de onafhankelijkheid van de expert is in deze van zeer groot belang.

De Commissie neemt aan dat de onafhankelijkheid van de expert onder meer in het gedrang komt (163):

- ❖ als er een band van juridische aard of een kapitaalband bestaat tussen de expert en de bieder of de doelvennootschap of hun verbonden vennootschappen;
- ❖ als de expert een geldelijk belang – ander dan ingevolge de opdracht - heeft bij de geplande verrichting;
- ❖ als de expert in de twee laatste jaren een andere opdracht heeft verwezenlijkt voor de bieder, de doelvennootschap of hun verbonden vennootschappen;
- ❖ als er, in hoofde van de expert, een vordering op of een schuld ten aanzien van de bieder, de doelvennootschap of hun verbonden vennootschappen bestaat, voor zover deze van aard is een economische afhankelijkheid te creëren.

Zelfs als de expert zich in een omstandigheid bevindt waarin zijn onafhankelijkheid in het gedrang lijkt te komen, kan hij niettemin de opdracht aanvaarden, als hij in zijn verslag de betrokken omstandigheid uitvoerig beschrijft en op pertinente wijze aantoonst dat zijn onafhankelijkheid niet in het gedrang brengt.

De Commissie vraagt steeds dat de expert zijn onafhankelijkheid ten aanzien van de bieder, de doelvennootschap en hun verbonden vennootschappen aan haar bevestigt en dat er tevens een verklaring terzake in het prospectus wordt opgenomen.

2.1.2. Toezicht in de praktijk

2.1.2.1. Openbare aanbiedingen van financiële instrumenten

Gecombineerd aanbod van warrants en een swap ten gunste van het personeel

Op grond van artikel 6, 3°, d) van het koninklijk besluit van 18 september 1990 op het noteringsprospectus, verzocht een emittent, genoteerd op de Euronext Brussels, voor een aanbod van warrants aan haar personeelsleden om een volledige vrijstelling van

de prospectusplicht. Het aanbod vond plaats vóór 1 juli 2005, termijn voor de omzetting van de prospectusrichtlijn.

Uit de documentatie bleek echter dat aan het personeel van de emittent tevens werd voorgesteld om een swapovereenkomst aan te gaan waarbij, in geval van uitoefening van de warrants, de belasting verschuldigd op de aanvaarding van de warrants werd geruild tegen een vooraf bepaald percentage van het positieve verschil tussen enerzijds de koers van het aandeel op het

(162) Zie bijvoorbeeld het bod van Suez op Electrabel, dit verslag, p. 71 en v.

(163) Zie ook de circulaire D2/F/2000/5 over het begrip «onafhankelijk expert» in het kader van een uitkoopbod.

ogenblik van de uitgifte van de aandelen en anderzijds de uitoefenprijs van de warrant (een zogenaamde *equity swap*). De tegenpartij van deze swapovereenkomst was niet de emittent maar een financiële instelling.

De emittent betoogde dat de *equity swap* geen effect in de zin van artikel 2 van de wet van 22 april 2003 betrof gezien het een instrument tot financiering van de belastingen zou zijn en geen beleggingsinstrument. De Commissie deelde die visie niet; naar haar oordeel was het financieringsaspect inderdaad aanwezig doch diende evenzeer een beleggingsbeslissing genomen te worden. Het product kon immers voor de werknemers (weze het op termijn) mogelijks negatieve gevolgen hebben, vermits het zowel een meerwaarde (indien de warrants niet werden uitgeoefend diende het personeel de belasting niet terug te betalen aan de emittent van de *swap*) als een minwaarde kon opleveren (indien de warrants werden uitgeoefend kon het aan de emittent van de *swap* over te maken bedrag groter zijn dan de door de emittent van de *swap* betaalde belasting). Het personeel diende deze afweging te maken.

Gezien het aanbod aan het personeel tot het sluiten van de *equity swap*, weliswaar uitgegeven door een andere partij, uitging van de werkgever die tevens emittent van de warrants was en die terzake het personeel informeerde, heeft de Commissie aanvaard dat het aanbod van beide met elkaar verbonden beleggingsinstrumenten in aanmerking kwam voor een prospectusvrijstelling, gebaseerd op een combinatie van artikel 6, 3°, d) van het koninklijk besluit van 18 september 1990 op het noteringsprospectus en artikel 10, eerste lid, c) van het koninklijk besluit van 31 oktober 1991 op het uitgifteprospectus.

De opname op de Eerste Markt van Euronext Brussels van de aandelen van RHJ International NV

De rekeningen op te nemen in het beursintroductieprospectus van een zeer recent opgerichte vennootschap

RHJ International, een vennootschap naar Belgisch recht, verwierf via inbreng in natura ongeveer gelijktijdig met haar beursintroductie deelnemingen - waarvan het merendeel controleparticipaties - in een 7-tal groepen. Deze autonoom opererende groepen waren

in hoofdzaak gevestigd in Japan en actief in zeer uiteenlopende sectoren. Ze vormden veruit de belangrijkste activa van RHJ International en er waren quasi geen verrichtingen tussen de groepen onderling.

RHJ International beschikte op het ogenblik van haar beursintroductie nog niet over geconsolideerde rekeningen die in het prospectus konden worden opgenomen. Aldus rees de vraag hoe hieraan gelijkwaardige financiële informatie in het prospectus kon worden verschaft (164). In nauw overleg met de Commissie werd hiervoor volgende oplossing uitgewerkt:

- RHJ International NV stelde een *pro forma* geconsolideerde balans en resultatenrekening op over het laatste volledige boekjaar vóór de beursintroductie (*de facto* het laatste volledige boekjaar van de ingebrachte groepen) en voor het eerste semester van het lopende boekjaar. Deze geconsolideerde balans en resultatenrekening werd opgesteld volgens de IFRS-normen (165) mits enkele afwijkingen omwille van het *pro forma* karakter van de rekeningen. De IFRS-waarderingsregels werden opgenomen in het prospectus en er werd uitvoerige informatie verstrekt over de gevolgde werkwijze bij het opstellen van de *pro forma* rekeningen en de overgang naar de IFRS;
- Voor elk van de ingebrachte groepen werd de geconsolideerde balans, resultatenrekening en *cash flow statement* (waar mogelijk over 3 jaar, zoniet over een kortere periode (166) en over het eerste semester van het lopende boekjaar) en de toelichting over het laatste jaar opgenomen. Deze rekeningen, opgesteld volgens de Japanse of Amerikaanse boekhoudnormen, werden aangevuld met een reconciliatie van de balans en de resultatenrekening naar IFRS (voor het laatste boekjaar en het eerste semester van het lopende boekjaar), een uitgebreide bespreking van de relevante verschillen in boekhoudnormen en met relevante additionele toelichtingen vereist onder IFRS, in de mate dat de bedoelde informatie niet werd verstrekt in de toelichting opgesteld volgens de lokale boekhoudnormen. De verwachtingen voor het lopende boekjaar voor de ingebrachte groepen inzake omzet en bedrijfsresultaat werden over het algemeen eveneens opgenomen.

(164) Deze verrichting vond plaats voor inwerkingtreding van de (verordening (EG) Nr. 809/2004 (Verordening van de Commissie van 29 april 2004 tot uitvoering van Richtlijn 2003/71/EG van het Europees Parlement en de Raad wat de in het prospectus te verstrekken informatie, de vormgeving van het prospectus, de opneming van informatie door middel van verwijzing, de publicatie van het prospectus en de verspreiding van advertenties betreft).

(165) De eerste officiële geconsolideerde jaarrekening van RHJ International zou conform IFRS worden opgesteld.

(166) Sommige van de ingebrachte groepen stelden bijvoorbeeld nog maar sinds kort geconsolideerde rekeningen op, of waren nog maar recent gecreëerd en er was onvoldoende informatie beschikbaar om retroactief (*pro forma*) geconsolideerde rekeningen te gaan opstellen.

Gezien het gediversifieerde karakter van RHJ International kon men aannemen dat een investeerder zich zou moeten inwerken in iedere groep afzonderlijk om zicht te krijgen op de waarde van het geheel. RHJ International had trouwens het voornemen om ook na haar beursintroduktie gedetailleerde informatie te blijven publiceren over deze groepen. Onder meer daarom werd geopteerd voor dergelijke gedetailleerde informatie per ingebrachte groep.

De *pro forma* geconsolideerde staten van RHJ International maakten het voorwerp uit van een nazicht door de commissaris van de vennootschap. De geconsolideerde rekeningen van de ingebrachte groepen, inclusief de IFRS-informatie, werden geauditeerd door de auditoren van de betrokken vennootschappen.

Eenvoudig toegankelijke informatie

Gezien het bijzonder volumineus karakter van het prospectus heeft RHJ International op vraag van de Commissie de samenvatting van het prospectus (met daarin het geheel aan risicofactoren) enerzijds en de andere gedeeltes van het prospectus anderzijds, als afzonderlijke documenten via het Internet ter beschikking gesteld, waarbij telkens werd vermeld dat het niet het volledige prospectus betrof. Omwille van redenen die verband hielden met het internationale karakter van de operatie, de mogelijke toepassing van Amerikaans recht en mogelijke repercussies inzake verantwoordelijkheid, was het volgens de emittent niet mogelijk om ook de gedrukte versie van de samenvatting afzonderlijk te verspreiden.

Conflicten inzake bedrijfsopportuniteiten

De Commissie heeft er op toegezien dat er omstandige informatie werd verstrekt over de belangenconflicten van de gedelegeerde bestuurder van RHJ International en heeft zelfs een vermelding van dit risico op de frontpagina van het prospectus gevraagd.

Zoals aangegeven in het prospectus was de gedelegeerd bestuurder van RHJ International eveneens CEO van andere *private equity* fondsen en had hij bovendien de vrijheid dat ook nog bij andere dergelijke entiteiten te worden. Aldus kon hij vrij beslissen om investeringsopportuniteiten toe te wijzen aan RHJ International of aan één van deze andere fondsen. De gedelegeerd bestuurder kon bovendien grotere financiële of andere stimulansen hebben om investeringsopportuniteiten toe te wijzen aan andere entiteiten dan aan RHJ International.

Informatie over de waardering van de ingebrachte groepen

De Commissie vraagt in principe om in het prospectus een «analyse» op te nemen van de prijsvork of van de biedprijs, naar gelang van het geval. De Commissie erkent dat de bekendmaking van dergelijke informatie in het prospectus in bepaalde landen problemen van aansprakelijkheid met zich kan brengen bij verrichtingen met een internationaal karakter en aanvaardt daarom onder bepaalde voorwaarden dat er geen prijsverantwoording als dusdanig wordt opgenomen in het prospectus (167).

In casu zou de prijs voor de plaatsing van de aandelen worden bepaald tijdens een *bookbuilding* procedure en de aandelen zouden uitsluitend worden geplaatst bij institutionele beleggers (ondermeer Angelsaksische). Na deze plaatsing zouden de aandelen dan worden genoteerd.

Rekening houdend met het feit dat het ging om een nieuw opgerichte vennootschap die al haar participaties zou verwerven via inbreng in natura, heeft de Commissie gevraagd dat de verslagen betreffende de inbrengen in natura, met daarin uitgebreide informatie over de waardering, tezamen met het prospectus ter beschikking van het publiek werden gesteld. Het argument dat men vreesde voor aansprakelijkheidsvorderingen door Angelsaksische beleggers leek hier niet valabel omdat de inbrengverslagen krachtens het Wetboek van Vennootschappen moeten worden publiek gemaakt.

Kwalificatie als openbaar aanbod van effecten in België wanneer op het aanbod enkel kan worden ingegaan via een buitenlandse gereglementeerde markt

Een buitenlandse promotor heeft aan de Commissie een prospectus ter goedkeuring voorgelegd voor effecten waarvoor enkele dagen voordien de notering was aangevraagd en verkregen op een gereglementeerde markt in een andere lidstaat. Nauwelijks enkele dagen voor die buitenlandse notering, had de promotor de effecten uitgegeven, bij welke gelegenheid alle effecten door de promotor in eigen portefeuille werden opgenomen. De promotor was voornemens om ook in België het publiek te solliciteren om de effecten aan te kopen op de voornoemde buitenlandse markt.

De finaliteit van deze verrichting leunde aldus dicht aan bij die van een klassieke beursgang. De structuur van de verrichting verschilde niettemin, aangezien de (buitenlandse) notering reeds had plaatsgevonden enkele dagen voordat werd gestart met de sollicitatie van het Belgische publiek. De aankopen door het publiek kon-

(167) Zie circulaire over de werking van de primaire markt (Circulaire D2/F/2000/4).

den enkel plaatsvinden via de buitenlandse gereglementeerde markt, en dus aan de beurskoers.

De vraag rees of de voorgenomen verrichting een openbaar aanbod van effecten betrof in de zin van de wet van 22 april 2003 betreffende de openbare aanbieding van effecten (168). De kwalificatie als «effecten» in de zin van deze wet en het openbare karakter van de voorgenomen sollicitatie van het publiek in België spraken voor zich. Enkel de kwalificatie als «(openbaar) aanbod» in de zin van artikel 3 van de wet verdiende nader onderzoek. Er was immers geen sprake van de toelating tot de verhandeling op een Belgische gereglementeerde markt die voor het publiek toegankelijk is. De kernvraag was of de voorgenomen verrichting kan worden gekwalificeerd als een «(openbaar) aanbod tot verkoop».

De Commissie heeft geoordeeld dat het antwoord op deze vraag bevestigend was. Dat op het aanbod enkel kon worden ingegaan op veeleer ongebruikelijke wijze, namelijk via aankopen op een buitenlandse gereglementeerde markt, was te beschouwen als een modaliteit van het aanbod tot verkoop en deed geen afbreuk aan deze kwalificatie. De promotor beoogde wel degelijk om het Belgische publiek te solliciteren met het oog op de verkoop van de effecten die hij bij de lancering van het aanbod nog (nagenoeg) allemaal in eigen portefeuille hield. Het aanbod gebeurde aan een bepaalbare prijs, zijnde de beurskoers. De promotor omschreef de verrichting overigens zelf als een openbaar aanbod in het prospectus dat hij voornemens was in België te verspreiden. De omstandigheid dat van zodra één beursverrichting op het betrokken effect had plaatsgevonden niet langer vaststond dat de promotor ook effectief de tegenpartij zou zijn bij een aankoop op de buitenlandse gereglementeerde markt, was een gevolg van de bijzondere modaliteit van het aanbod, en belette niet dat het Belgische publiek werd gesolliciteerd om de effecten aan te kopen. De vaststelling dat het een openbaar aanbod tot verkoop betrof, was ook volledig conform met de *ratio legis* van de wet van 22 april 2003, die beoogt een toezicht te organiseren op de informatie die moet worden verspreid in geval van sollicitatie van het openbaar spaarwezen in België bij verrichtingen waarbij wordt voorgesteld effecten te verwerven. De Commissie is dan ook overgegaan tot onderzoek, en vervolgens goedkeuring, van het prospectus.

De vrije markt

De vrije markt die in 2004 in België is opgericht naar het voorbeeld van de vrije markt opgezet door Euronext Paris, is een door Euronext Brussels georganiseerde

markt die geen gereglementeerde markt is in de zin van artikel 2, 3° van de wet van 2 augustus 2002. Voor de emittenten waarvan de financiële instrumenten zijn toegelaten tot de verhandeling op de vrije markt, gelden bijgevolg niet dezelfde verplichtingen als diegene die voortvloeien uit de toelating tot de verhandeling op een gereglementeerde markt.

Zijn bijgevolg evenmin van toepassing:

- de verplichtingen met betrekking tot de periodieke en de occasionele informatieverstrekking als bedoeld in het koninklijk besluit van 31 maart 2003 betreffende de verplichtingen van emittenten van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een Belgische gereglementeerde markt, alsook
- de transparantiewet en de overnamewet, als gewijzigd bij artikel 136 van de wet van 2 augustus 2002.

Daarentegen zijn de strafrechtelijk beteugelde verbodsbepalingen van koersmanipulatie en misbruik van voorwetenschap wel van toepassing op de vrije markt, conform de artikelen 7 en 8 van het koninklijk besluit van 26 juni 2003 houdende diverse bepalingen inzake de secundaire markten voor financiële instrumenten.

Aangezien de toelating van effecten tot een georganiseerde markt die voor het publiek toegankelijk is (zoals de vrije markt) - in de huidige stand van de wetgeving - een openbare aanbieding vormt, geldt voor de emittenten de prospectusverplichting conform artikel 13 van de wet van 22 april 2003 betreffende de openbare aanbiedingen van effecten en haar uitvoeringsbesluiten. Als het totaalbedrag van een openbare aanbieding bovendien meer bedraagt dan 2.500.000 euro, moet de emittent het prospectus opstellen conform artikel 5 van richtlijn 2001/34/EG en gebruik maken van de schema's die worden gedefinieerd door de Verordening waarmee die richtlijn ten uitvoer wordt gelegd.

Zeven vennootschappen die een ondernemingsproject wensten uit te werken, zijn overgegaan tot de openbare uitgifte van effecten voor bedragen die varieerden van 500.000 euro tot net geen 2.500.000 euro, waarbij die effecten bovendien tot de verhandeling op de vrije markt werden toegelaten.

De doelvennootschappen van die markt zijn per definitie kleine ondernemingen die zich in hoofdzaak toespitsen op de uitbouw van hun «zakelijk» project en die voorheen niet werden geconfronteerd met de noodzaak om over de nodige mankracht te beschikken voor de afhandeling van financiële en boekhoudkundige problemen.

(168) De omzettingstermijn voor richtlijn 2003/71/EG was nog niet verstreken op het ogenblik van de verrichting.

In globo heeft de Commissie, omwille van de risico's verbonden aan dergelijke ondernemingen en aan hun projecten, bijzondere aandacht besteed aan:

- ❖ de benoeming van een commissaris, belast met de controle op de rekeningen, door die vennootschappen, ongeacht hun omvang en ondanks het feit dat zij daar volgens het boekhoudrecht niet altijd toe verplicht waren;
- ❖ de recentste jaarrekening van die vennootschappen, waarbij zij de aanbeveling formuleerde dat zij die jaarrekening door hun commissaris zou laten certificeren en dat zij hun eventuele halfjaarlijkse rekening aan een beperkt nazicht door hun commissaris zouden onderwerpen;
- ❖ de waardebepaling van de vennootschappen. Wanneer de biedprijs niet wordt vastgesteld volgens de traditionele «*book building*»-procedure, moet die immers worden verantwoord op basis van de algemene beginselen die van toepassing zijn op de primaire markt (169). In dat verband werd gevraagd dat, wanneer de prijs werd verantwoord aan de hand van voorlopige rekeningen, die rekeningen ook op geconsolideerde basis zouden worden opgesteld, wanneer de emittent vóór of gelijktijdig met de aanbieding één of meer dochters had opgericht;
- ❖ de risicofactoren, meer in het bijzonder deze die verband hielden met het belang van sleutelpersonen en met de gebrekkige liquiditeit van de effecten als gevolg van de marktkrapte en de zwakke «*free float*».

Tot op heden hebben alle vennootschappen die zijn toegelaten tot de verhandeling op de vrije markt, die toelating uitsluitend te danken aan een openbaar aanbod tot verkoop van nieuwe aandelen, met uitzondering van één vennootschap waarvan de helft van de aangeboden effecten afkomstig was van een overdracht van aandelen van de meerderheids-aandeelhouder.

De eigenlijke aanbieding berust over het algemeen op de volgende beginselen:

- ❖ een vaste eenheidsprijs (en geen prijsvork) die in het prospectus wordt verantwoord;
- ❖ een aanbieding die in twee schijven is opgesplitst: een zogenaamd «prioritaire» schijf die prioritair bestemd is voor de orders die worden ingediend bij de financiële tussenpersoon die instaat voor de verrichting, en die vroegtijdig wordt afgesloten zodra de geplaatste orders het aantal aangeboden aandelen evenaren, en een tweede «niet-prioritaire» schijf die bestemd is voor de orders die bij andere tussenpersonen worden geplaatst.

Hoewel de bedragen die de uitgevoerde verrichtingen vertegenwoordigen, niet erg groot zijn in absolute waarde, zijn zij echter wel relatief groot in verhouding tot de omvang van de betrokken ondernemingen en zijn zij in de meeste gevallen bestemd voor de financiering van een concreet project. Er moet ook worden opgemerkt dat de vrije markt momenteel ondernemingen groepeerd uit erg uiteenlopende activiteitensectoren, een punt waarop zij verschilt van eerdere initiatieven om specifiek op technologische groeibedrijven gerichte markten te organiseren.

2.1.2.2. Openbare overnameaanbiedingen, koershandhavingen en wijzigingen in de controle over vennootschappen

Openbaar overnameaanbod op vastgoedcertificaten – vernietiging van beslissingen van de Commissie door het Hof van Beroep te Brussel

In een arrest van 25 februari 2005 vernietigde het Hof van Beroep te Brussel twee beslissingen die de Commissie in het kader van een openbaar overnameaanbod op vastgoedcertificaten had genomen, en waarbij zij het dossier van de bieder eerst onontvankelijk en vervolgens onvolledig had verklaard. Een openbaar overnameaanbod op vastgoedcertificaten is luidens het arrest onderworpen aan de wet van 22 april 2003, maar niet aan het overnamebesluit. Volgens het arrest zou de Commissie met haar eerste beslissing hebben getracht om aan de bieder een bepaalde wijze van financiering op te leggen voor het gedeelte van de biedprijs dat overeenstemt met de premie, en zou de Commissie met haar tweede beslissing onder meer hebben getracht om voorwaarden op te leggen die moesten beletten dat de certificaathouders die op het bod gingen vertraging zouden oplopen in de ontvangst van betaling van de biedprijs. Volgens het arrest hadden de door de Commissie geformuleerde bezwaren geen betrekking op de kwaliteit van de informatie opgenomen in het bieddocument dat bedoeld was om openbaar te worden gemaakt, en zou de Commissie de grenzen van haar wettelijke controlebevoegdheid aldus hebben overschreden.

De Commissie had zich er onder meer op gesteund dat zij voor een openbaar overnameaanbod op vastgoedcertificaten enkel genoeg kan nemen met een zeer beknopt bieddocument op voorwaarde dat de bieder in afdoende mechanismen heeft voorzien om aan de certificaathouders die op het bod ingaan de betaling van de biedprijs te garanderen. De hele handelswijze van de Commissie was op deze benadering gebaseerd, en viel volgens haar dus wel onder haar wettelijke

(169) Zie circulaire D2/F/2000/4 van 19 juni 2000 over de werking van de primaire markt.

controlebevoegdheid met betrekking tot de kwaliteit van de informatieverstrekking naar de certificaathouders toe, onder meer met het oog op de beleggersbescherming. Het arrest stelt overigens uitdrukkelijk dat de Commissie uit artikel 18, § 3, van de wet van 22 april 2003 de bevoegdheid put om van de bieder te vereisen dat hij het dossier vervolledigt met de informatie die nodig is om de volledige en afdoende aard van de informatie bestemd voor de certificaathouders te beoordelen, met inbegrip van informatie over de financieringswijze van de verrichting of over mogelijke vertragingen in de uitbetaling. In het arrest wordt eveneens uitdrukkelijk gesteld dat de Commissie uit artikel 13 van dezelfde wet de bevoegdheid put om haar *nihil obstat* te koppelen aan de toevoeging in het bieddocument van vermeldingen over de gekozen financieringswijze.

De Commissie heeft een voorziening in cassatie ingesteld tegen dit arrest.

Wijziging van controle over een vennootschap – vernietiging van een aanmaning van de Commissie door het Hof van Beroep te Brussel

In een arrest van 1 juli 2005 heeft het hof van beroep te Brussel een aanmaning van de Commissie vernietigd. In deze zaak had de Commissie voordien geoordeeld dat aan de toepassingsvoorwaarden van artikel 41 van het overnamebesluit was voldaan en had zij Socreal aangemaand om, tegen de prijs van 870 euro per aandeel, de nog uitstaande aandelen van de doelvennootschap Vooruitzicht te verwerven (170).

Een eerste vernietigingsgrond van de aanmaning betrof de kwalificatie van Vooruitzicht als een vennootschap die een openbaar beroep doet of heeft gedaan op het spaarwezen. Volgens het arrest werden door de partijen geen sluitende indicaties aangereikt nopens de vraag of de aandelen Vooruitzicht bij meer dan 50 personen waren verspreid. Evenmin aanvaardde het hof van beroep dat de aandelen Vooruitzicht «regelmatig» werden verhandeld. In dit verband werd gesteld dat een regelmatige verhandeling niet louter betrekking had op de frequentie ervan, doch dat men eveneens de verhandelde hoeveelheid - met als referentiepunt het verhandelbare aandelenkapitaal - in aanmerking diende te nemen. In de lijn van de benadering van de «regelmatige verhandeling» maakten, overeenkomstig de tweede vernietigingsgrond van de aanmaning, de verhandelingsprijzen op de openbare veilingen geen «representatieve marktprijs» uit.

Bij het nemen van haar aanmaningsbeslissing was de Commissie ervan uitgegaan dat Vooruitzicht op dat ogenblik was ingeschreven als een vennootschap die een openbaar beroep doet of heeft gedaan op het

spaarwezen in de zin van artikel 438 W.Venn. Voor de Commissie volgde hieruit onder meer dat de aandelen Vooruitzicht nog steeds in het publiek waren verspreid, aangezien de vennootschap de schrapping op vermelde lijst slechts kon bekomen door te bewijzen dat de door haar uitgegeven effecten niet meer onder het publiek waren verspreid, en dat de bewijslast terzake niet op de Commissie rustte. Bovendien was de Commissie van oordeel dat artikel 41, § 2, van het overnamebesluit geen verplichting voor haar inhield om rekening te houden met gegevens waaruit blijkt dat een marktprijs niet betekenisvol was.

De Commissie heeft een voorziening in cassatie ingesteld tegen dit arrest.

Openbaar uitkoopbod door Solvus op de aandelen Bureau Van Dijk Computer Services (BvDCS)

Tijdens de verslagperiode heeft Solvus, de controlerende aandeelhouder van BvDCS voor 94,15%, beslist een openbaar uitkoopbod uit te brengen op de aandelen BvDCS. Solvus diende daartoe echter wel de in artikel 513, § 1 W.Venn. vermelde drempel van 95% te bereiken.

Om die drempel te kunnen bereiken, heeft Solvus beslist een kapitaalverhoging door te voeren via een inbreng van schuldvorderingen. Die beslissing alsook het voornemen van Solvus om, in aansluiting op de kapitaalverhoging, een openbaar uitkoopbod uit te brengen tegen een prijs van 0,50 euro per aandeel, zijn bekendgemaakt op 3 maart 2005. Net voor die aankondiging bedroeg de beurskoers van de aandelen BvDCS 2,7 euro. Solvus heeft schuldvorderingen tegen nominale waarde ingebracht voor een totaalbedrag van 4 miljoen euro, wat heeft geresulteerd in de uitgifte van 8.000.000 nieuwe aandelen BvDCS tegen een prijs van 0,50 euro per aandeel. Door die kapitaalverhoging kreeg BvDCS opnieuw een positief eigen vermogen en steeg de deelneming van Solvus in BvDCS van 94,15% tot 98,44%.

De in het kader van de kapitaalverhoging in natura gehanteerde prijs van 0,50 euro per aandeel was ook de prijs die werd geboden in het kader van het openbaar uitkoopbod. Die prijs werd berekend aan de hand van twee waarderingsmethodes: de actualisering van de kasstromen («discounted cash flow» of DCF) en de gecorrigeerde intrinsieke waarde. De bieder heeft geen rekening gehouden met de beurskoers omwille van de beperkte «free float» en de beperkte liquiditeit. Bij de aankondiging van het openbaar uitkoopbod lag de beurskoers meer dan vijfmaal hoger dan de biedprijs.

In zijn verslag heeft de onafhankelijke expert geoordeeld dat de gekozen waarderingsmethodes het meest

(170) Zie, voor de antecedenten van dat dossier, het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 97.

geschikt waren om de waarde te bepalen van een vennootschap zoals BvDCS, alsook dat de beurskoers niet relevant was gelet op de omvang, de liquiditeit en de financiële structuur van BvDCS.

Twee minderheidsaandeelhouders hebben daarop gereageerd, omdat zij van oordeel waren dat zowel Solvus als de onafhankelijke expert, om voor hen onbegrijpelijke redenen, hadden geweigerd rekening te houden met de beurskoers van het aandeel BvDCS.

De Commissie heeft zich gebogen over de aanvaardbaarheid van de aangevoerde argumenten om de beurskoers als waarderingscriterium uit te sluiten, rekening houdend met het feit dat een geringe «free flow» en een beperkte liquiditeit kenmerkend zijn voor nagenoeg alle openbare uitkoopaanbiedingen, omdat er maximaal 5% vlottend kapitaal overblijft. Bovendien vormt de beurskoers, buiten de context van een openbaar uitkoopbod, de enige referentie voor de minderheidsaandeelhouder die zijn aandelen wil verkopen.

Daarop heeft de Commissie de bieder, met toepassing van artikel 57, tweede lid, van het overnamebesluit, gevraagd om, aan de hand van concrete elementen uit het dossier, te rechtvaardigen waarom bij de waardebeoordeling helemaal geen rekening was gehouden met de beurskoers, en om, als dat niet mogelijk bleek, de biedprijs aan te passen.

De bieder vermeldde als reden waarom hij geen rekening had gehouden met de beurskoers, dat de negatieve berichten die de vennootschap sinds 20 november 2002 had gepubliceerd, geen enkele negatieve invloed op de beurskoers hadden gehad. Volgens hem kon daaruit worden geconcludeerd dat de beurskoers in dit dossier geen betrouwbare maatstaf was voor de waardebeoordeling van de vennootschap.

De Commissie heeft vastgesteld dat de koers steeds ruim boven de in het kader van het openbaar uitkoopbod geboden prijs was gebleven tot op de dag waarop de biedprijs werd aangekondigd, en dat die koers noch de ongunstige evolutie van de intrinsieke waarde van BvDCS, noch het niveau van de negatieve resultaten van die vennootschap weerspiegelde. Sinds 2002 had de groep de verliezen immers opgestapeld en was haar netto-actief vóór de kapitaalverhoging via de inbreng van de schuldvorderingen in het bezit van Solvus steeds negatief geweest. Bovendien leverden de andere waarderingsmethodes die op BvDCS werden toegepast, zoals eerder al vermeld, aanzienlijk lagere resultaten op dan de beurskoers.

Daaruit heeft de Commissie geconcludeerd dat het, in uitzonderlijke gevallen, onder andere wanneer er sprake is van een bewezen discontinuïteit of van aanzienlijke verliezen, toelaatbaar is dat de beurskoers niet in aanmerking wordt genomen als criterium voor de prijsbepaling in het kader van een openbaar uitkoopbod wanneer er een groot verschil bestaat tussen de beurskoers en de overeenstemmende resultaten die de andere gebruikelijke waarderingsmethode(s) opleveren.

De gedetailleerde antwoorden van de bieder op de vragen van de Commissie en de minderheidsaandeelhouders zijn opgenomen in het prospectus.

Uitkoopbod door Koceram NV op Koramic Building Products NV

In juni 2003 had Korfinco NV, dochter van Koceram NV, reeds een ruilbod uitgebracht op alle aandelen van de genoteerde vennootschap Koramic Building Products NV («Koramic») tegen aandelen Wienerberger met opleg in geld (171).

Op vrijdag 4 maart 2005 ontving de Commissie een kennisgeving met betrekking tot het voornemen van Koceram om een openbaar uitkoopbod uit te brengen op alle in het publiek verspreide aandelen Koramic tegen de prijs van 20,50 euro per aandeel. Op dat ogenblik bezaten Koceram en Korfinco gezamenlijk circa 97,50% van Koramic. De *free float* beperkte zich tot ongeveer 1,30%; Koramic hield 1,20% eigen aandelen aan.

Gelet op het holdingkarakter van de doelvennootschap, waardeerde de bieder Koramic op basis van de gehervardeerde netto-actiefwaarde («*sum of the parts*»-methode), waarbij de verschillende activabestanddelen volgens een gepaste methode apart werden geëvalueerd.

De bieder bekwam aldus een waarderingsvork van 19,29 euro tot 21,10 euro per aandeel; de biedprijs bevond zich net boven het gemiddelde van die vork. Vervolgens vergeleek de bieder de biedprijs met onder andere de beurskoers van het aandeel Koramic.

De slotkoers van het aandeel Koramic, genoteerd op de Eurolist by Euronext Brussels, bedroeg op 1 maart 2005 23,50 euro, de gemiddelde slotkoers van de laatste zes maanden 21,53 euro, de gemiddelde slotkoers sedert 9 juni 2004 (172) 20,49 euro en de gemiddelde slotkoers van het laatste jaar 22,50 euro. De bieder was van oordeel dat de beurskoers niet kon gebruikt

(171) Zie het jaarverslag CBF 2002-2003, p. 129 tot 131.

(172) Op 8 juni 2004 had Koramic een dividend uitbetaald van bruto 11 euro per aandeel.

worden als vergelijkingspunt gelet op de lage *free float* en het beperkte volume van de beursverrichtingen, omwille van het speculatieve karakter van de verrichtingen en gezien de gevormde koers niet de reële waarde van Koramic vertegenwoordigt.

De onafhankelijke expert attesteerde dat de door Koceram gehanteerde methode om de aandelen te waarderen en om de geboden prijs te bepalen relevant was, in overeenstemming was met de gebruikelijke waarderingsmethodes en op een gepaste manier werd toegepast. De expert concludeerde dat de geboden prijs de belangen van de effectenhouders veilig stelde. Met betrekking tot de beurskoers stelde de expert dat de waargenomen koersen van weinig belang waren omwille van de beperkte *free float* en het lage volume. Ook de raad van bestuur van de doelvennootschap oordeelde dat de prijs de belangen van de aandeelhouders veilig stelde.

Verschillende minderheidsaandeelhouders hebben daarop een bezwaar geformuleerd bij de Commissie betreffende de waardering en de geboden prijs.

De Commissie was enerzijds van oordeel dat de informatie op een aantal punten ontoereikend was. Anderzijds was zij van mening dat de waardering en verantwoording van de prijs niet geheel voldoening schonk. Haar voornaamste bezwaren in dit verband waren dat (i) wel rekening diende te worden gehouden met de beurskoers, waarvan door de bieder niet overtuigend was aangetoond dat deze niet-betekenisvol was, en (ii) het boekhoudkundige netto-actief - dat de beurskoers benaderde - veeleer dan het gecorrigeerd netto-actief als een relevante maatstaf in aanmerking moest worden genomen gelet op het holdingkarakter van Koramic en het gegeven dat op grond van het voorzichtigheidsprincipe de nodige waardecorrecties in principe reeds waren doorgevoerd.

Daarop heeft de bieder besloten, enerzijds, bijkomende, meer gedetailleerde informatie te verschaffen, voornamelijk met betrekking tot de prijsverantwoording, en anderzijds, de prijs te verhogen van 20,50 euro naar 21,52 euro. Deze prijs kwam overeen met de geconsolideerde netto-actiefwaarde per aandeel Koramic en benaderde de gemiddelde slotkoers van de laatste zes maanden.

Gemengd openbaar bod tot aankoop en omruiling van de vennootschap Suez op de nog niet door haar gehouden aandelen Electrabel

Algemene kenmerken van de verrichting

Op 8 augustus 2005 stelde de naamloze vennootschap naar Frans recht Suez de Commissie in kennis van haar voornemen om een openbaar overnamebod uit te bren-

gen op alle nog niet door haar of haar dochters gehouden aandelen Electrabel.

Dit vrijwillig en onvoorwaardelijk bod had betrekking op 49,9% van het kapitaal van Electrabel en werd gekenmerkt door het feit dat het een gemengd openbaar bod tot aankoop en omruiling was.

Suez bood immers aanvankelijk als tegenprestatie 322 euro en vier aandelen Suez (deelnemingsgerechtigd vanaf 1 januari 2005) per aandeel Electrabel, met andere woorden, 410 euro per aandeel op basis van de slotkoers van het aandeel Suez op 8 augustus 2005 (datum van de kennisgeving van Suez over het door haar geplande bod). Zoals verder wordt toegelicht, werd die prijs later aangepast.

De oorspronkelijke biedprijs impliceerde een premie van 14,8% ten opzichte van de slotkoers van Electrabel op 22 juli 2005 (5,2% ten opzichte van de slotkoers op 8 augustus 2005).

Het bod vertegenwoordigde een totale waarde van 11,2 miljard euro.

Op 8 september 2005 maakte Suez haar beslissing bekend om een kapitaalverhoging door te voeren door de uitgifte van aandelen tegen een prijs van 20,60 euro per nieuw aandeel. De totale waarde van de kapitaalverhoging bedroeg zo 2,4 miljard euro.

Er werd bepaald dat het voorkeurrecht zou worden losgekoppeld van het aandeel Suez vóór de betalingsdatum van de in het kader van het bod geboden tegenprestatie. De tegenprestatie in contanten werd bijgevolg verhoogd met 1,56 euro per aandeel Electrabel dat in het bod werd ingebracht.

Over de prijsaanpassing is een perscommuniqué gepubliceerd waarin werd aangegeven hoe de theoretische waarde van het voorkeurrecht werd berekend. Het bedrag van de prijsaanpassing stemde overeen met viermaal die theoretische waarde (4 x 0,39 of 1,56 euro).

De aangepaste tegenprestatie per aandeel Electrabel dat in het bod werd ingebracht, bedroeg uiteindelijk dus 323,56 euro en vier aandelen Suez (deelnemingsgerechtigd vanaf 1 januari 2005).

Wettelijk en reglementair kader

Rekening houdend met de kenmerken van de verrichting, had het prospectus enerzijds betrekking op het openbaar bod tot overname van de effecten Electrabel en anderzijds op de uitgifte en de toelating tot de verhandeling van een gereguleerde markt van de in ruil aangeboden aandelen Suez. Het prospectus werd opgesteld en goedgekeurd in overeenstemming met de op dat ogenblik geldende reglementering, met name

de wet van 22 april 2003 op de openbare aanbiedingen van effecten, het overnamebesluit, en de zogenaamde Prospectusverordening (173).

Voor wat de informatie over Suez betrof, bevatte het prospectus het referentiestuk van Suez en een actualisatie ervan in het licht van de zogenaamde Prospectusrichtlijn. Beide documenten werden door Suez, in combinatie met een verrichtingsnota, tevens gebruikt voor de aan het bod voorafgaande kapitaalverhoging. Het referentiestuk en de actualisatie ervan, door de Franse toezichthouder gecontroleerd in het kader van de kapitaalverhoging, werden als dusdanig overgenomen in het prospectus.

Voornemens van de bieder ten aanzien van Electrabel

Naar aanleiding van de onderhandelingen tussen de federale regering en de groep Suez over de concrete invulling van de geboden garanties in verband met de Belgische verankering van de groep Suez na het openbaar overnamebod en over de verbetering van de werking van de elektriciteitsmarkt, heeft Suez inzonderheid beslist het beslissingscentrum van Electrabel in Brussel te handhaven en haar toenadering tot Electrabel te versterken door de oprichting van een Europese vennootschap waarvan de aandelen te gelegener tijd op Euronext Brussels zouden worden genoteerd.

De groep Suez heeft de ondernemingsraden van Electrabel laten weten erg veel belang te hechten aan het behoud van bestaande teams en alle vertrouwen te hebben in de teams van Electrabel. Verder heeft Suez aangegeven dat het bod op zich geen belangrijke invloed zou hebben op de tewerkstelling bij Electrabel.

De Commissie heeft erop toegezien dat die verbintenissen van Suez duidelijk en volledig in het prospectus werden toegelicht.

Fairness opinions

Over het bod van Suez op Electrabel hebben drie internationale banken en één Belgische bank elk een *fairness opinion* afgeleverd. Die vier *fairness opinions* kwamen allemaal tot een positieve conclusie over de billijkheid van het bod. Twee *fairness opinions* werden opgesteld op vraag van Suez, de twee andere op vraag van de raad van bestuur van Electrabel.

Aangezien twee *fairness opinions* op vraag van de bieder zelf werden opgesteld, was het essentieel dat de betrokken instellingen hun onafhankelijkheid konden aantonen en dat de daarover verstrekte informatie in het prospectus zou worden opgenomen. Beide instellingen waren van oordeel dat zij onafhankelijk waren, aangezien zij – buiten het opstellen van de hen gevraagde *fairness opinion* – op geen enkele wijze betrokken waren bij de transactie, dat hun zakenvolume voor rekening van Suez beperkt was en tot slot dat zij de opdracht om een *fairness opinion* op te stellen, pas zouden aanvaarden als ook de toetsing op basis van hun interne procedures uitwees dat zij een volledig onafhankelijk oordeel zouden kunnen vellen.

Wat de door de doelvennootschap gekozen banken betrof, was het de raad van toezicht van die doelvennootschap die de onafhankelijkheid van de betrokken banken ten aanzien van zowel de doelvennootschap als de bieder diende na te gaan. De selectieprocedure werd gecontroleerd door het binnen de raad van bestuur opgerichte speciaal comité. De geselecteerde banken hebben zelf aan de raad van bestuur van Electrabel bevestigd dat zij in staat waren de betrokken opdracht te aanvaarden. Verder hebben zij de Commissie een brief over hun onafhankelijkheid gestuurd die in het prospectus is opgenomen.

De door de banken opgestelde presentaties ter attentie van hun zogenaamde «billijkheidscomités» of ter attentie van de raad van bestuur van Electrabel zijn aan de Commissie overgelegd en de inhoud ervan werd tijdens de vergaderingen met de diverse betrokken bankiers besproken.

Verantwoording van de waarde van het bod

Eén hoofdstuk van het prospectus is gewijd aan de verantwoording van de biedprijs. Het speculatieve karakter van de koersevolutie van het aandeel Electrabel tijdens de weken vóór het bod verklaart waarom bij de berekening van de door Suez betaalde premie rekening is gehouden met verschillende data en gemiddelden in plaats van met de slotkoers vóór de aankondiging van het bod.

Naast de vergelijking met de koersevolutie van het aandeel Electrabel, werden twee waarderingsmethodes gebruikt om het bod van Suez te evalueren: de methode van waardering via vergelijkbare genoteerde vennootschappen en de methode van de actualisering van de toekomstige cashflows (hierna «de DCF-methode» genoemd).

(173) Punt 3, h), van het schema, opgenomen in bijlage bij het overnamebesluit, verwijst naar de gegevens over de als vergoeding aangeboden effecten, die men krachtens de art. 29 en 29bis van het koninklijk besluit nr. 185 (heden de art. 13 en 15 van de wet van 22 april 2003) en de uitvoeringsbesluiten dient te vermelden. De schema's van het uitvoeringsbesluit van 18 september 1990 over het prospectus dat moet worden gepubliceerd voor de opneming van effecten in de Eerste Markt van een effectenbeurs zijn inmiddels vervangen door de schema's van de zogenaamde Prospectusverordening (Verordening nr. 809/2004 van de Commissie van 29 april 2004, PB L, 149/1).

Toezicht op de financiële informatie en markten

Er moet worden opgemerkt dat de gehanteerde DCF-methode aansluit bij de courante praktijk bij de analyses die Electrabel volgen: het gaat daarbij meer bepaald om een hybride methode waarbij de opwekking en de commercialisering van elektriciteit worden gewaardeerd volgens de DCF-methode, terwijl de overige componenten worden gewaardeerd volgens de methode van het gehetwaardeerde netto-actief. De Commissie heeft geëist dat in het prospectus nader zou worden ingegaan op de onderliggende hypothesen van beide waarderingsmethodes.

De methode van de actualisering van de dividenden (*dividend discount model*) werd door Suez uitgesloten omwille van de gunstige evolutie (vrijmaking) van de elektriciteitsmarkt, het activiteitsprofiel van Electrabel en de mogelijke wijzigingen in haar eigen dividendbeleid die in het prospectus werden aangekondigd.

Tot slot werd Suez gevraagd te vermelden hoe de minderheidsaandeelhouders van Electrabel via de ontvangen premie hun voordeel zouden doen met de door Suez geplande synergieën.

Boekhoudkundige aspecten met betrekking tot de groep Electrabel

Het prospectus omvatte naast de jaarbrochure, met daarin de geconsolideerde rekeningen opgesteld volgens Belgisch recht, eveneens documenten waarin de overgang naar IFRS omstandig werd toegelicht. Daarnaast werd eveneens de brochure met de geconsolideerde halfjaarrekeningen van Electrabel (volgens IFRS), opgenomen.

Bij het onderzoek van het prospectus werd bijzondere aandacht besteed aan specifieke aspecten die verband hielden met de overgang naar IFRS. Het prospectus werd onder meer vervolledigd met informatie over de ontmantelingsverplichtingen inzake nucleaire centrales, de wijze waarop de voorzieningen ervoor worden bepaald, beheerd en belegd, informatie over de verplichtingen inzake verwerking van nucleair afval, de wijze waarop de voorzieningen hiervoor worden aangelegd en over de overname op termijn van deze verplichtingen door het NIRAS, informatie over de rechten op capaciteit van elektriciteitscentrales en hun boekhoudkundige verwerking, informatie over de boekhoudkundige verwerking van groene certificaten en het belang ervan, en informatie over de boekhoudkundige verwerking van CO₂-emissierechten. Tenslotte werd er ook informatie opgenomen over de kosten in de IFRS-rekeningen van Electrabel ingevolge de toekenning door Suez aan bestuurders van Electrabel van opties, als vergoeding voor hun prestaties bij Electrabel. Overeenkomstig IFRS 2, § 3 worden dergelijke opties beschouwd als op aandelen gebaseerde vergoedingen en dus als kosten geboekt bij Electrabel.

Advies van de raad van bestuur van Electrabel over het bod

Op 11 augustus 2005 nam de raad van bestuur van Electrabel kennis van het overnameproject en besliste zich op zowel juridisch als financieel vlak (zie supra «*fairness opinions*») te laten bijstaan. Een comité werd samengesteld, in hoofdzaak bestaande uit onafhankelijke bestuurders, belast met de voorbereiding van de observaties en het advies.

Tevens verzocht de raad aan de Commissie om een uitzondering voor wat de vijfdagentermijn betreft waarbinnen de raad zijn advies over het bod moet verstrekken conform de artikelen 14 en 15 van het overnamebesluit.

Gelet op de complexiteit van het bod en het beroep op externe adviseurs heeft de Commissie ingestemd met dit verzoek.

Vermeldenswaardig is tenslotte dat de vertegenwoordigers van de intercommunales in de raad van bestuur meedeelden dat de intercommunales hun positie nog niet hadden kunnen vaststellen (zie verder). Op vraag van de Commissie hebben de betrokken bestuurders de intercommunales die ze vertegenwoordigden gecontacteerd met het verzoek een standpunt in te nemen en heeft de raad van bestuur zich geëngageerd om informatie over de positie van de intercommunales bekend te maken.

Positie van de intercommunales

Bij de behandeling van het dossier bleek er onzekerheid te bestaan over de mogelijkheid voor een intercommunale om in te gaan op het bod en over de gevolgen wanneer de beslissing van een intercommunale om op het bod in te gaan, nietig zou worden verklaard door haar voogdij-overheid. Na onderzoek en rekening houdend met de besprekingen met de bieder en de vertegenwoordigers van bepaalde intercommunales daarover, is beslist een specifieke passage over die problematiek in het prospectus in te lassen.

Die passage vermeldde inzonderheid dat Suez, bij de opstelling van het tijdschema van de verrichting, rekening had gehouden met de termijnen die de bevoegde organen van de verschillende intercommunales, volgens haar, nodig zouden hebben om zich over het bod uit te spreken. Verder vermeldde het prospectus dat de beslissingen van de verschillende intercommunales nietig konden worden verklaard door hun voogdij-overheden, zelfs nadat het bod al was afgesloten. Tot slot bleek het aangewezen dat de bieder, bij de publicatie van de resultaten van het bod, zou bekendmaken hoeveel effecten de intercommunales precies in het bod hadden ingebracht, in voorkomend geval onder opschortende voorwaarde, alsook dat hij, bij de berekening in het voor-

uitzicht van de verplichte heropening van het bod, rekening zou houden met de door de intercommunales in het bod ingebrachte effecten, ook als hun voogdij-overheden achteraf op die aanvaarding van het bod zouden terugkomen. In verband met de berekeningswijze van de drempel van 90% voor de heropening van het bod, is Suez, voor zover dat nodig zou blijken, een afwijking verleend van artikel 32 van het overnamebesluit.

Geschillen en betwistingen

In het kader van de verrichting zijn diverse verzoekschriften ingediend en vorderingen ingesteld waarbij de Commissie als verweerster werd gedagvaard. De meeste verzoekschriften zijn ingediend en de meeste vorderingen ingesteld bij het Hof van Beroep te Brussel en zijn verworpen door de gevatte rechtscollages (174).

Momenteel loopt nog één procedure, meer bepaald een procedure ten gronde over het verzoek tot nietigverklaring van het openbaar overnamebod die bij het Hof van Beroep is ingeleid door een natuurlijk persoon.

Een aantal punten in de hoger vermelde rechterlijke beslissingen trekken de aandacht.

Op procedureel vlak wordt verduidelijkt dat de vervaltermijn, bedoeld bij artikel 18ter, § 2, van de overnamewet begint te lopen vanaf het ogenblik dat de belanghebbende kennis kon krijgen van het feit waarop zijn vordering steunt (175). Het Hof van Beroep te Brussel verwijst in dit verband naar de doelstelling van de wetgever om geschillen, die rijzen in het kader van een openbaar overnamebod, zo snel mogelijk te beslechten. Het ogenblik waarop de belanghebbende daadwerkelijk kennis heeft gekregen van het feit waarop zijn vordering steunt, wordt niet in aanmerking genomen.

In een ander arrest (176) wordt bevestigd dat een goedkeuringsbeslissing vanwege de Commissie met betrekking tot een overnameprospectus een definitieve appreciatie van de kwaliteit van de verstrekte informatie inhoudt. Bijgevolg kan het Hof van Beroep te Brussel geen voorlopige maatregelen bevelen met het oog op de publicatie van een nieuw prospectus. Het Hof is dan ook van oordeel dat het, meer algemeen, geen rechtsmacht heeft om, na goedkeuring van het prospectus door de Commissie, te bevelen om bijkomende informatie te verstrekken.

Verplicht openbaar overnamebod door Landbouwkrediet op de aandelen van Keytrade Bank

Landbouwkrediet (België) heeft, via een overeenkomst met de meerderheidsaandeelhouders van Keytrade Bank, de controle verworven over die instelling.

De volgende twee verrichtingen hebben aanleiding gegeven tot die controlewijziging.

Enerzijds heeft Landbouwkrediet (België) rechtstreeks 40,9% van de aandelen van Keytrade Bank gekocht tegen een prijs van 31,22 euro per aandeel.

Anderzijds hebben de cedenten aan de cessionarissen op het saldo van hun deelneming (namelijk 36,9%) een call-optie verleend die tussen 1 januari en 31 maart 2007 in globo kan worden uitgeoefend tegen dezelfde prijs als die van de rechtstreekse overdracht. Parallel daarmee is aan de cedenten een put-optie verleend die, ook in 2007 maar na de uitoefeningsperiode van de call-optie, tegen dezelfde voorwaarden kan worden uitgeoefend.

Door de wederzijdse toekenning van een call-optie door de cedenten en een put-optie door de cessionarissen verloopt de controleverwerving gespreid in de tijd. Met dergelijke rechten op de verwerving van stemrechtverlenende effecten moet rekening worden gehouden bij de beoordeling van de controle wanneer de houder ervan het recht heeft te eisen dat ze worden verworven of zich ertoe verbindt ze te zullen verwerven (177).

Bijgevolg heeft de controlewijziging wel degelijk plaatsgevonden als gevolg van die verrichtingen en diende de cessionaris een openbaar overnamebod uit te brengen op het nog onder het publiek verspreide saldo van de aandelen ten belope van 22,2%.

Bij het onderzoek van de door de bidders overgelegde documenten in het kader van deze verrichting is gebleken dat de tussen de meerderheidsaandeelhouders van Keytrade Bank en het Landbouwkrediet gesloten overeenkomsten voor drie bestuurders van Keytrade Bank voor drie jaar een systeem van variabele vergoeding invoerde. Aangezien die leiders ook cederende aandeelhouders waren, heeft de Commissie onderzocht of dat systeem al dan niet een bijzonder voordeel vormde in de zin van artikel 41, § 2, c), van het overnamebesluit.

(174) Zie onder meer: Br., 7 november 2005, T.R.V., 2005, 250; Vz. Kh. Br., 7 november 2005, T.R.V., 2005, 257; Br., 8 november 2005, T.R.V., 2005, 261; Br., 10 november 2005, T.R.V., 2005, 270.

(175) Br., 7 november 2005, T.R.V., 2005, (250) 252.

(176) Br., 8 november 2005, T.R.V., 2005, (261) 263-264.

(177) Zie art. 41, § 1, tweede lid, van het overnamebesluit.

Krachtens die bepaling moet «om uit te maken of het publiek de mogelijkheid moet krijgen» om alle effecten in zijn bezit over te dragen tegen betaling van dezelfde prijs, «rekening worden gehouden met andere bijzondere rechtstreekse of onrechtstreekse voordelen buiten de ontvangen tegenprestatie voor de overdracht van hun effecten, ten gunste van de effectenhouders die alle of een deel van de effecten hebben overgedragen waardoor de controle kon worden verworven».

Na onderzoek van de argumenten voor een kwalificatie van het systeem als bijzonder voordeel en de argumenten tegen een dergelijke kwalificatie, heeft de Commissie geoordeeld dat dit systeem geen bijzonder voordeel vormde in de zin van vornoemde bepaling. Zij heeft de bieder niettemin verzocht in het prospectus een gedetailleerde beschrijving op te nemen van de werking van het systeem, en de verschillende elementen voor en tegen die thesis in passende bewoordingen toe te lichten.

Openbaar overnameaanbod, tegenbod en hoger bod op Telindus Group

Feitenschemets

Op 29 september 2005 ontving de Commissie een kennisgeving waaruit bleek dat Belgacom NV van publiek recht (hierna «Belgacom») had beslist om een voorwaardelijk openbaar overnamebod uit te brengen op alle aandelen en uitstaande warrants uitgegeven door Telindus Group NV (hierna «Telindus»).

Belgacom bood de aandeelhouders de keuze tussen hetzij een contante betaling van 13,50 euro per aandeel, hetzij een contante betaling van 8,33 euro per aandeel samen met één certificaat Mobistar (hierna het «gemengd bod»). Dit certificaat zou binnen twee maanden na de bekendmaking van het welslagen van het bod omgeruild worden in aandelen Mobistar (178), in een verhouding van dertien certificaten voor één aandeel Mobistar.

Voor de in totaal vier reeksen warrants bood Belgacom een bedrag in cash gaande van 0,03 euro tot 6,45 euro per warrant.

Het bod was onderworpen aan vijf voorwaarden, waaronder het behalen van 75% plus één aandeel en het gebrek aan verzet door de Europese Commissie tegen de overname krachtens de Concentratieverordening (179).

Dit bod werd zowel door Belgacom als Telindus gekwalificeerd als een ongevraagd bod.

Verlenging van de termijn voor het advies van de raad van bestuur van Telindus

De raad van bestuur van Telindus verzocht de Commissie om een verlenging van de vijfdagentermijn waarbinnen een raad van bestuur conform artikel 15 van het overnamebesluit zijn advies over een bod dient te verstrekken. Het verzoek werd gemotiveerd op basis van het ongevraagd karakter van het bod alsook omwille van het beroep op externe adviseurs (180).

De Commissie verleende de gevraagde afwijking. Het advies van de raad van bestuur van de doelvennootschap vormt een belangrijk onderdeel van de informatieverstrekking aan het publiek. Om deze reden is het aangegeven dat de raad van bestuur en zijn externe adviseurs over de nodige tijd beschikken om dit advies terdege voor te bereiden en aldus bij te dragen tot een accurate informatieverstrekking aan het publiek.

Combinatie van een bod in cash en een gemengd bod op de warrants

In totaal had Telindus vier reeksen warrants uitgegeven; alle warrants waren in handen van medewerkers van Telindus en krachtens de uitgiftevoorwaarden niet overdraagbaar.

De bieder bood de warranthouders enkel cash en had het gemengd bod dus niet uitgebreid tot de warrants. De bieder verantwoordde de verschillende behandeling op twee gronden: enerzijds waren de warrants niet overdraagbaar en anderzijds zou de uitbreiding van het gemengd bod tot de warranthouders bijzonder complex zijn, gelet op de lage waarde van de warrants zodat de kosten niet zouden opwegen tegen de baten.

De Commissie erkende dat de warrants uitgegeven door Telindus verschillende effecten betroffen die geen behandeling behoeven die volledig identiek is aan de behandeling van de aandelen. Wel heeft de Commissie gewezen op het feit dat aan de aandeelhouders een kans werd geboden om Mobistar aandelen te verkrijgen, terwijl die kans niet geboden werd aan de warranthouders.

Daarop heeft de bieder het gemengd bod uitgebreid tot de warrants van de vierde reeks, waarvoor een prijs geboden werd van 6,45 euro per aandeel.

(178) Die zich in het vermogen van Telindus bevonden en waarover Belgacom zou beschikken indien het bod tot een goed einde zou worden gebracht.

(179) Verordening N° 139/2004 betreffende de controle op concentraties van ondernemingen. Deze voorwaarde betrof meer bepaald het gebrek aan verzet door de Europese Commissie tegen de overname krachtens het onderzoek voorzien in art. 6, paragraaf 1, alinea 1 van de Concentratieverordening binnen de termijn zoals voorzien in art. 10, paragraaf 1, alinea 1 van de Concentratieverordening.

(180) Zie het jaarverslag CBF 2001-2002, p. 108 voor een andere vraag om verlenging van deze termijn evenals onderhavig verslag, p. 73.

Advies raad van bestuur en verantwoording van de prijs

De raad van bestuur van Telindus oordeelde in zijn advies over het bod dat de geboden prijs te laag was en onvoldoende de waarde reflecteerde van het potentieel van de vennootschap zodat de prijs de belangen van de effectenhouders niet vrijwaarde. De raad baseerde zich daartoe op (i) zijn toekomstplan voor de vennootschap dat «in de komende jaren» bijkomende waarde zou creëren, (ii) de beurskoers en de updates van de analistenrapporten die, na de aankondiging van het bod, hoger lagen dan de biedprijs en (iii) een *fairness opinion* van een financiële instelling die oordeelde dat de prijs «not fair» was. Telindus heeft de krachtlijnen van het advies van haar raad van bestuur bekendgemaakt via een perscommuniqué.

Noch het advies van de raad van bestuur, noch het perscommuniqué bevatten evenwel details met betrekking tot de waardering van de vennootschap en het document dat de *fairness opinion* van de financiële instelling ondersteunde werd niet publiek gemaakt.

De CBFA heeft het document dat de *fairness opinion* van de financiële instelling ondersteunde opgevraagd en aan een marginale toetsing onderworpen in overeenstemming met haar gebruikelijke controlepraktijken inzake waardering van ondernemingen. Zij heeft van de betrokken financiële instelling bovendien de gevraagde nodige toelichting bekomen.

Enkele dagen na bovenvermeld perscommuniqué heeft Telindus wel een met cijfers toegelichte visie op het bod bekendgemaakt. Hierbij dient echter opgemerkt dat de cijfermatige onderbouw zich beperkte tot één waarderingsmethode. Het management van Telindus vergeleek het bod van Belgacom op basis van een EV/EBITDA (181)-ratio met de ratio's van sectorgenoten. Telindus concludeerde dat het bod van Belgacom Telindus onderwaardeerde.

Twee van de sectorgenoten die Telindus had geselecteerd werden ook door Belgacom geselecteerd in haar waarderingsoefening in het prospectus. De EV/EBITDA-ratio's die Telindus bekwaam voor deze ondernemingen lagen evenwel merklijk hoger dan de ratio's die Belgacom bekwaam. Deze verschillen waren ondermeer te wijten aan de datum waarop de berekeningen werden gemaakt, de definitie die werd gehanteerd voor

de *Enterprise Value* (= som van de eigenvermogenswaarde (*Equity value*) en de netto schulden) en de verschillen in gehanteerde EBITDA (182).

De Commissie heeft de nodige stappen ondernomen opdat zowel Telindus als Belgacom de nodige informatie publiceerden zodat het voor de beleggers duidelijk zou zijn waarom deze ratio's dermate afweken. Telindus heeft hiertoe een perscommuniqué verspreid en bijkomende informatie op haar website geplaatst. Belgacom heeft het ontwerp van prospectus aangevuld, bovenvermeld perscommuniqué van Telindus hierin opgenomen evenals een verwijzing opgenomen naar de bijkomende informatie op de website van Telindus.

Concurrentievoorwaarde

Het bod was uitgebracht onder de opschortende voorwaarde dat de Europese Commissie zich niet zou verzetten tegen de overname krachtens het onderzoek voorzien in artikel 6, paragraaf 1, b) van de Concentratieverordening, binnen de termijn zoals voorzien in artikel 10, paragraaf 1, alinea 1 van de Concentratieverordening. Deze alinea schrijft een termijn voor van 25 werkdagen. In geval van verzoek door een lidstaat tot doorverwijzing wordt de termijn met 10 werkdagen verlengd (alinea 2 van artikel 10, paragraaf 1 van de Concentratieverordening).

Op 8 november had de Belgische Staat de Europese Commissie verzocht tot gedeeltelijke verwijzing van de zaak naar de Belgische mededingingsautoriteit, met als gevolg dat de termijn voor de Europese Commissie automatisch met 10 werkdagen verlengd werd. Het gebrek aan verzet in het kader van de eerste fase van de Europese Commissie zou zich dus niet voordoen in de periode van 25 werkdagen zoals geïmagineerd in de eerste alinea maar tijdens de verlenging van 10 werkdagen. Het was dan ook onduidelijk of ingeval van verwijzing door de Europese Commissie naar de Belgische mededingingsautoriteit of ingeval van opening door de Europese Commissie van een fase II onderzoek, de bieder nog de mogelijkheid had om zich te beroepen op de betrokken voorwaarde om haar bod in te trekken.

De Belgische Staat trok haar verzoek tot gedeeltelijke verwijzing in op 29 november, waarna de Europese Commissie op 1 december de concentratie verenigbaar verklaarde met de gemeenschappelijke markt, zodat deze problematiek zich uiteindelijk niet stelde.

(181) EV staat voor *Enterprise Value* en EBITDA staat voor *Earnings Before Interest, Taxes Depreciation and Amortization*.

(182) Telindus hanteerde een *Equity Value* (als onderdeel van de *Enterprise Value*) die rekening hield met de conversie van converteerbare obligaties die «in the money» waren en met opties die «in the money» waren. Dit leidde tot een hogere *Equity Value* omdat Belgacom de beurskapitalisatie op basis van het bestaande aantal aandelen hanteerde. De netto schuld (het tweede onderdeel van de *Enterprise value*) die door Belgacom werd gebruikt was een verwachte netto schuld voor 2005, terwijl Telindus hiervoor actuele gegevens gebruikte. Voor de EBITDA hanteerden beiden cijfers die ofwel de marktconsensus waren ofwel er kort bij aansloten. Omwille ondermeer van het feit dat Belgacom en Telindus hun EBITDA op een andere datum hadden berekend, kwamen ze ook hier voor tot een ander cijfer.

Tegenbod, hoger bod en intrekking van het tegenbod

Tijdens de biedperiode werd door Telindus aan een aantal geïnteresseerde partijen (potentiële tegenbieders) informatie ter beschikking gesteld onder de vorm van een dataroom en een managementpresentatie. Het was dan ook niet ondenkbaar dat de CBFA meerdere biedingen tegelijk zou ontvangen of van een tweede tegenbod op de hoogte zou gebracht worden alvorens een eerder ingediend tegenbod was bekendgemaakt (183). Bovendien kon Belgacom haar oorspronkelijke biedprijs nog verhogen; van bij de aankondiging van het bod was de beurskoers gestegen tot boven de door Belgacom geboden prijs.

Besloten werd om het ogenblik van ontvangst van een volledig dossier voor het bod of de prijsverhoging als criterium te hanteren om te bepalen welk dossier eerst zou worden onderzocht en desgevallend zou worden bekendgemaakt («*First in, first out-principe*»). Ingeval twee dossiers gelijktijdig zouden zijn ingediend, zou het voor de effectenhouders meest voordelige bod eerst worden onderzocht.

Op 14 december 2005 ontving de Commissie een kennisgeving van France Télécom SA houdende een openbaar tegenbod op alle aandelen en warrants van Telindus. France Télécom bood 15,80 euro per aandeel en een overeenkomstige verhoging van de prijs voor de warrants. Het gemengde bod werd door France Telecom niet weerhouden. Dit hoefde ook niet gezien het tegenbod zowel 5% hoger was dan het oorspronkelijke cashbod als het gedeeltelijke ruilbod (184). De Commissie maakte het tegenbod nog diezelfde dag openbaar.

De dag nadien bracht Belgacom de Commissie op de hoogte van haar intentie om een hoger bod uit te brengen aan de prijs van 16,60 euro per aandeel en een overeenkomstige verhoging voor de warrants. Net zoals het tegenbod was dit hoger bod een louter cashbod. Belgacom verlengde haar oorspronkelijk bod tot 6 januari 2006. Ook dit bod werd op de dag van de indiening, 15 december 2005, bekendgemaakt.

Ofschoon de hoogste prijs geboden werd door Belgacom, stelde de raad van bestuur van Telindus in zijn advies dat het industriële project voorgesteld door France Télécom

betere ontplooiingsmogelijkheden bood voor de vennootschap, in het bijzonder op internationaal vlak.

De raad gaf aan een bod na te streven dat zowel voor de effectenhouders als de andere stakeholders een faire waarde bood en dat beide biedingen dit potentieel in zich droegen. De raad stelde dat met Belgacom nog verdere onderhandelingen zouden worden gevoerd betreffende het industriële project van Belgacom. Ook met France Télécom zou verder worden onderhandeld; de tegenbieder had zijn tegenbod nog niet ingetrokken en kon zijn prijs nog verhogen. De aandeelhouders die vertegenwoordigers hadden in de raad van bestuur van Telindus gaven te kennen dat ze hun aandelen in het bod van Belgacom zouden inbrengen, behoudens in geval van hoger tegenbod en behoudens indien geen bevredigende afspraken zouden gemaakt worden tussen Belgacom en Telindus.

Op 30 december bereikten Telindus en Belgacom een voorwaardelijk akkoord over een partnership en adviseerde de raad van bestuur van Telindus zijn aandeelhouders om op het bod van Belgacom in te gaan, weliswaar onder voorbehoud van het recht om zijn advies bij te sturen in geval van een hoger bod of een tegenbod.

Hierna besloot France Télécom haar tegenbod in te trekken.

Resultaat oorspronkelijk bod – nieuw bod – uitkoopbod

Belgacom behaalde ingevolge haar bod 90,86% van de aandelen. Gezien hun onoverdraagbaarheid niet was opgeheven, werden geen warrants in het bod ingebracht, met als gevolg dat het bod van Belgacom niet door een heropening moest worden gevolgd, vermits de 90% drempel op het totaal van de effecten (aandelen en warrants) niet werd behaald (artikel 32, lid 1, van het overnamebesluit).

Belgacom wenste echter de resterende aandeelhouders een nieuwe kans te geven om hun aandelen in het bod in te brengen. Vandaar diende ze een dossier in tot lancering van een nieuw bod. Gezien dit een zuiver koopaanbod betrof kon de bieder zich, in toepassing van artikel 32 van het overnamebesluit, het recht voorbehouden om zijn bod te laten volgen door een uitkoopbod (185).

- (183) De limietdatum voor de bekendmaking door de CBFA van de kennisgeving van een tegenbod is ten minste twee dagen voor het afsluiten van het laatste bod (art. 34 van het overnamebesluit). Wanneer de CBFA een kennisgeving van een bod heeft ontvangen, maakt zij die uiterlijk de dag na die van de ontvangst ervan openbaar, als het bod voldoet aan de vereisten van het besluit.
- (184) Als referentie werd de laatst gekende slotkoers van het aandeel Mobistar op het ogenblik van de ontvangst door de CBFA van het oorspronkelijke bod gehanteerd (zie het jaarverslag 1997-1998, p. 115).
- (185) Omdat het oorspronkelijk bod van Belgacom naast het bod in cash eveneens een gemengd bod (certificaten Mobistar en cash) omvatte, kon dit bod niet gevolgd worden door een vereenvoudigd uitkoopbod in de zin van art. 32 van het overnamebesluit. Art. 32 voorziet deze mogelijkheid immers enkel indien het een koopaanbod betreft en niet in geval van een ruilbod, weze het in combinatie met een koopbod.

Aangezien Belgacom door het oorspronkelijke bod reeds de controle over Telindus had verworven, kon het uitkoopbod, met toepassing van artikel 32, lid 6 van het overnamebesluit, enkel gelanceerd worden indien Belgacom in het kader van het nieuwe bod 66% van de effecten die ze nog niet bezat wist te verkrijgen. Belgacom kon echter de drempel van 66% niet bereiken, omdat de warrants die meer dan 34% vertegenwoordigen van het in het publiek verspreide effecten, onoverdraagbaar waren. Belgacom verzocht om een afwijking van deze regel, wat door de Commissie werd toegestaan. De grote respons (90,86% van het totaal van de aandelen) op het oorspronkelijke bod, dat net afgesloten was, gaf aan dat de aandeelhouders de prijs, tot stand gekomen na het spel van bod en tegenbod, billijk achtten.

In het kader van het nieuwe bod werden 7,45% van de aandelen aangeboden zodat Belgacom over 98,31% van de aandelen beschikte. Op 14 maart 2006, na afloop van het uitkoopbod, is de marktautoriteit van Euronext Brussels overgegaan tot de schrapping van de notering van het aandeel Telindus.

Aan- en verkopen na bekendmaking van het bod

Deze biedstrijd werd gekenmerkt door de tussenkomst van onder andere hefboomfondsen die na de bekendmaking van het bod aanzienlijke participaties opbouwden. Merkwaardig was dat na elk bod, tegenbod en hoger bod de koers boven de biedprijs uitsteeg.

In dit kader wenst de Commissie de transparantieplichtingen in herinnering te brengen waartoe aan- en verkopen na de bekendmaking van een openbaar bod kunnen aanleiding geven. Naast de algemene transparantieregels opgenomen in de transparantiewet kent het overnamebesluit verschillende bijzondere transparantieregels, waaronder de verplichting in hoofde van aandeelhouders die 1% bezitten van de effecten van de bidder of de doelvennootschap, om hun aan- en verkopen na de bekendmaking van het bod te melden aan de Commissie binnen de twee werkdagen.

Samenvatting van een aanvraag tot voorafgaand akkoord en van de beslissing van de Commissie terzake

In overeenstemming met artikel 11 van het koninklijk besluit van 23 augustus 2004 tot uitvoering van artikel 63, §§ 1 en 3, van de wet van 2 augustus 2002, gaat de Commissie na behandeling van een aanvraag tot voorafgaand akkoord over tot de publicatie van een samenvatting van de aanvraag tot voorafgaand akkoord en van haar beslissing terzake, na weglating van de nominatieve en vertrouwelijke gegevens.

Tijdens de verslagperiode werd een aanvraag tot voorafgaand akkoord ingediend voor een (voorgenomen) acti-

viteit die kan worden samengevat als volgt: de aanvragers beoogden het publiek in België te solliciteren om schenkingen te bekomen van aandelen (met stemrecht) van een welbepaalde vennootschap. De aanvragers waren voornemens om het publiek te solliciteren om (1) ofwel hen deze effecten rechtstreeks te schenken, (2) ofwel aan een vergunde tussenpersoon een mandaat te geven om deze effecten te verkopen en om, vervolgens, aan de aanvragers de opbrengst van dergelijke verkoop te schenken, na aftrek van de kosten ervan.

De aanvragers verzochten om een voorafgaand akkoord teneinde de bevestiging te bekomen dat, volgens de Commissie, artikel 3, § 1, 2°, van de wet van 22 april 2003 betreffende de openbare aanbiedingen van effecten en artikel 1, § 1, van het overnamebesluit niet van toepassing waren op hun project. De aanvraag tot voorafgaand akkoord strekte er met andere woorden toe te weten of de Commissie akkoord ging dat de voorgenomen activiteiten niet moesten worden beschouwd, in hun geheel dan wel gedeeltelijk, als een openbaar overname(aan)bod in de zin van de voornoemde bepalingen.

Na onderzoek heeft het directiecomité van de Commissie deze aanvraag ontvankelijk verklaard en beslist het voorafgaand akkoord toe te kennen. Bij deze beslissing heeft het directiecomité overwogen dat de publieke sollicitatie van schenkingen van effecten kan worden gelijkgesteld met een openbaar aanbod tot verwerving dat gratis is voor de bieders (te weten de aanvragers), in die zin dat door hen geen tegenprestatie wordt geboden, terwijl volgens het directiecomité de termen «(openbaar) overname(aan)bod» in artikel 3, § 1, 2°, van de wet van 22 april 2003 en in artikel 1, § 1, van het overnamebesluit enkel de openbare aanbiedingen tot aankoop en/of ruil viseren, dit wil zeggen de openbare overnamebiedingen waarbij een tegenprestatie wordt geboden door de bidder.

Het voorafgaand akkoord was uiteraard beperkt tot de voorgenomen activiteit zoals beschreven in de aanvraag. Dit hield onder meer in dat de sollicitatie van het publiek effectief zou worden opgesteld in termen van een sollicitatie van schenkingen. Voor zover als nodig, heeft de Commissie het voorafgaand akkoord dan ook gekoppeld aan de voorwaarde dat de sollicitatie duidelijk zou worden geformuleerd als een sollicitatie van schenkingen, en dat de door het gesolliciteerde publiek te nemen beslissing niet zou worden voorgesteld als een (des)investeringsbeslissing die op basis van economisch redelijke motieven moet worden genomen.

Overeenkomstig artikel 3, § 1, lid 2, van het voornoemde koninklijk besluit van 23 augustus 2004, had het voorafgaand akkoord enkel betrekking op het feit dat de Commissie geen gebruik zou maken van de aanmanings- of publicatiebevoegdheid waarover zij beschikt.

2.2. Toezicht op de financiële informatie

2.2.1. Internationale ontwikkelingen

CESR-werkzaamheden in het kader van de Transparantierichtlijn

In het vorige jaarverslag (186) werd verslag gedaan van de publicatie van twee CESR-consultatiedocumenten met betrekking tot de Transparantierichtlijn. Deze documenten werden, rekening houdend met de tijdens de consultatieperiodes ontvangen reacties, omgevormd tot respectievelijk een voortgangsverslag van maart 2005 en een technisch advies van juni 2005 (187) aan de Europese Commissie.

Volgend op het technisch advies van juni 2005 heeft de Europese Commissie een werkdocument gepubliceerd (188), dat enerzijds een voorontwerp van uitvoeringsrichtlijn van de Transparantierichtlijn en anderzijds een voorontwerp van aanbeveling bevat. Op het werkdocument konden tot en met 8 januari 2006 commentaren gegeven worden.

Daarnaast heeft de Europese Commissie - mede op grond van het voortgangsverslag van CESR van maart 2005 - CESR in juli 2005 een nieuw mandaat (189) gegeven met betrekking tot:

- de rol van het officieel aangewezen mechanisme voor de centrale opslag van gereguleerde informatie;
- het toekomstige elektronische netwerk op EU-niveau;
- de indiening van informatie bij de toezichthouder via elektronische weg (190).

CESR heeft in dit verband in januari 2006 een consultatiedocument gepubliceerd (191).

CESR-Coördinatiemechanisme inzake de handhaving van de IFRS: Databank en EECS

In de IAS-Verordening EG/1606/2002 van 19 juli 2002, waarmee uitvoering werd gegeven aan de strategie van de Europese Commissie op het vlak van de financiële verslaggeving, wordt vastgesteld dat «een passend en rigoureuus handhavingstelsel essentieel (is) om het vertrouwen van beleggers in financiële markten te ondersteunen». In deze Verordening drukt de Commissie haar voornemen uit om samen met CESR een gemeenschappelijke aanpak te ontwikkelen om de nakoming van de IFRS door de Europese genoteerde ondernemingen te waarborgen. Naar aanleiding hiervan heeft CESR, CESR-Fin en het «*Subcommittee on Enforcement*» (SCE) opgericht.

In de schoot van het SCE werkte CESR tot nu toe twee standaarden uit. Deze standaarden beogen het harmoniseren van de toezichtpraktijk en -methoden met betrekking tot de financiële verslaggeving, en als resultante hiervan, het garanderen van een consistente toepassing van de IFRS door alle Europese genoteerde vennootschappen.

«*Standard n. 1 on Financial Information - Enforcement of Standards on Financial Information in Europe*» omvat een aantal beginselen op het vlak van handhaving van de financiële verslaggeving door Europese genoteerde ondernemingen. In deze standaard wordt tevens de noodzaak erkend om een mechanisme uit te werken dat is gericht op de coördinatie van het toezicht op de IFRS-verslaggeving in Europa, waarbij CESR en niet-CESR leden worden betrokken.

In «*Standard n. 2 on the coordination of enforcement activities*» worden de kaderbeginselen van dit

(186) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 100.

(187) Zie CESR's Progress Report regarding Possible Implementing Measures of the Transparency Directive (CESR/05-150b) van maart 2005 en CESR's Final Technical Advice on Possible Implementing Measures of the Transparency Directive (CESR/05-407) van juni 2005, op de site www.cesr-eu.org.

(188) Zie Working Document ESC/34/2005 Rev. 2, op de site www.europa.eu.int/comm/internal_market/securities/transparency/index_en.htm

(189) Zie «Mandate to CESR regarding technical advice on implementing measures concerning the Transparency Directive. Storage of regulated information and filing of regulated information. Call for evidence» (CESR/05-493), juli 2005, op de site www.cesr-eu.org.

(190) Zie dit verslag, p. 86.

(191) Zie CESR's Consultation Paper on Possible Implementing Measures concerning the Transparency Directive – Storage of regulated information and filing of regulated information (CESR/06-025) van januari 2006, op de site www.cesr-eu.org.

coördinatiemechanisme vastgelegd. Luidens deze beginselen dienen de Europese nationale toezichthouders, i.e. CESR en niet-CESR leden, hun handhavingsbeslissingen ter beschikking te stellen van elkaar en moeten zij deze beslissingen raadplegen alvorens zelf een beslissing te nemen (beginselen 1 en 2). Daarnaast worden de *European Enforcers Coordination Sessions* (EECS) ingericht (beginsel 4). Als zodanig levert deze standaard een belangrijke bijdrage tot een geharmoniseerde Europese IFRS-toepassing, noodzakelijke voorwaarde voor het welslagen van het Europese IFRS-project en, in een latere fase, voor de erkenning van de Europese jaarrekeningen door de Amerikaanse *Securities and Exchange Commission* (SEC).

Ter uitvoering van het tweede beginsel van standaard n. 2 werd een «*database of enforcement decisions*» ingesteld. Deze databank is opgevat als een verzameling van alle relevante handhavingsbeslissingen van de Europese nationale toezichthouders met betrekking tot de financiële verslaggeving van Europese genoteerde ondernemingen. In de Belgische context komt dit neer op de beslissingen van de Commissie genomen in het domein van haar toezicht op de naleving van informatieverplichtingen die voor genoteerde emittenten voortvloeien uit het koninklijk besluit van 31 maart 2003 betreffende de verplichtingen van emittenten van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een Belgische gereguleerde markt, inzonderheid het artikel 12 ervan, en dus met een focus op de IFRS-verslaggeving voorgeschreven door het artikel 4 van voornoemde Verordening. Ex-ante zowel als ex-post beslissingen, beslissingen om actie te ondernemen omwille van vastgestelde inbreuken zowel als beslissingen om geen actie te ondernemen omwille van de vastgestelde afwezigheid van een inbreuk worden hierbij geïnvloed. Van belang in al deze gevallen is de achterliggende motivering. Om in aanmerking te komen voor invoering in de databank is wel vereist dat de beslissing de relevantietoets, waarvoor een aantal criteria werden vastgelegd in het document «*Guidance for implementation of co-ordination of enforcement of financial information* (192), doorstaat.

In verband met de databank rusten op de Europese nationale toezichthouders hoofdzakelijk de verplichting om tijdig - i.e. binnen een redelijke termijn - nieuwe beslissingen in te voeren teneinde een maximale transparantie te bewerkstelligen tussen toezichthouders en om de databank te raadplegen alvorens beslissingen te nemen en aldus rekening te houden met de bestaande precedents.

Deze databank kan enkel worden gebruikt door de Europese nationale toezichthouders. Het is met andere woorden geen publieke databank. In een tweede fase voorziet CESR wel in het publiek maken van handhavingsbeslissingen van de Europese nationale toezichthouders, onverkort de mogelijkheid voor iedere toezichthouder om deze beslissingen zelf op nationaal niveau bekend te maken.

De in uitvoering van het vierde beginsel van standaard n. 2 ingerichte EECS vormt het tweede luik van het door CESR opgezette coördinatiemechanisme. De EECS vormen een forum voor de bespreking van beslissingen in verband met het toezicht op de IFRS verslaggeving en de uitwisseling van ervaringen op dit vlak. De zittingen van de EECS worden bijgewoond door vertegenwoordigers van de Europese nationale toezichthouders.

Tijdens de EECS worden evenwel geen formele beslissingen genomen. De beslissingen die het voorwerp van de besprekingen uitmaken zijn handhavingsbeslissingen van de Europese nationale toezichthouders die als zodanig onder de verantwoordelijkheid vallen van deze toezichthouders. De EECS maken derhalve geen beroepsinstantie uit voor de herziening van op nationaal vlak genomen beslissingen. Evenmin zijn zij bedoeld om interpretaties af te leveren van de IFRS en om op te treden als een *standard-setter*.

Als CESR-lid is de Commissie eveneens vertegenwoordigd in de EECS.

(192) CESR/04-257b, oktober 2004, randnr. 20.

2.2.2. Evolutie in de nationale reglementering en doctrine

Wijziging van de wet van 2 augustus 2002

In het licht van de verdere omzetting van de richtlijnen inzake marktmisbruik (193), werd in artikel 10 van de wet van 2 augustus 2002 de verplichting tot onmiddellijke openbaarmaking van «gevoelige informatie» vervangen door een verplichting tot onmiddellijke openbaarmaking van «voorkennis». «Voorkennis» vervangt dus «gevoelige informatie» als aanknopingspunt voor occasionele informatieverstrekking. Aangezien voorkennis in het algemeen op een vroeger tijdstip ontstaat dan gevoelige informatie, zal ook de openbaarmakingsplicht in hoofde van de emittenten in beginsel vroeger ontstaan dan voorheen.

Een andere wijziging is dat emittenten voortaan zelf de openbaarmaking van voorkennis kunnen uitstellen, wanneer ze oordelen dat die openbaarmaking hun rechtmatige belangen zou kunnen schaden, op voorwaarde dat dit uitstel de markt niet dreigt te misleiden en de emittent maatregelen neemt om de vertrouwelijkheid van de voorkennis te waarborgen. Emittenten die beslissen de openbaarmaking van voorkennis uit te stellen, dienen de Commissie in kennis te stellen van de beslissing tot uitstel, zodat de Commissie verscherpt toezicht kan uitoefenen op de markt.

Naar aanleiding van deze wetswijzigingen werden de omzendbrieven in verband met de verplichtingen van emittenten (194) bijgewerkt.

Wijziging van het koninklijk besluit van 31 maart 2003

Bij koninklijk besluit van 22 december 2005 (195) werd het koninklijk besluit van 31 maart 2003 betreffende de verplichtingen van emittenten gewijzigd.

De wijziging had hoofdzakelijk betrekking op de emittenten van vastgoedcertificaten.

Emittenten van vastgoedcertificaten toegelaten tot de verhandeling op een Belgische gereguleerde markt waren tot voor kort, qua informatieverstrekking aan het publiek, onderworpen aan twee onderscheiden wettelijke regimes. Enerzijds waren zij, op grond van artikel 106 van de wet van 4 december 1990 op de financiële transacties en de financiële markten, gedeeltelijk onderworpen aan het wettelijke regime van de instellingen voor collectieve belegging en anderzijds waren zij onderworpen aan een aantal bepalingen van het koninklijk besluit van 31 maart 2003.

Bij de hervorming van de wetgeving van de instellingen voor collectieve belegging werd beslist de emittenten van vastgoedcertificaten niet meer te onderwerpen aan het wettelijke regime van de ICB's (196).

Aldus werden de genoteerde emittenten van vastgoedcertificaten onderworpen aan hetzelfde regime als de genoteerde emittenten van andere niet-kapitaalvertegenwoordigende effecten. Dit komt er op neer dat zij voortaan één bijkomende publicatieverplichting zullen moeten naleven: zij zullen - voor de boekjaren die ingaan na 31 december 2004 - een jaarlijks communiqué moeten publiceren.

Voorts werd het koninklijk besluit op technisch vlak aangepast aan de voormelde hervorming, door de invoering van een nieuwe definitie van «instellingen voor collectieve belegging die niet van het *closed-end* type zijn». Deze ICB's genieten van bepaalde vrijstellingen onder het koninklijk besluit van 31 maart 2003.

(193) Zie dit verslag, p. 94.

(194) Omzendbrief FMI/2003-02 over de verplichtingen van Belgische emittenten van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een Belgische gereguleerde markt en omzendbrief FMI/2004-02 over de verplichtingen van buitenlandse emittenten van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een Belgische gereguleerde markt.

(195) Belgisch Staatsblad van 29 december 2005.

(196) Zie het jaarverslag CBF 2002-2003, p. 182 en 183.

2.2.3. Toezicht in de praktijk

Verkrijging van eigen aandelen door genoteerde vennootschappen

Artikel 620 W.Venn. regelt de verkrijging van eigen aandelen door naamloze vennootschappen. In haar vorig jaarverslag (197) heeft de Commissie aandacht besteed aan de inkoop van eigen aandelen op de beurs door genoteerde vennootschappen en aan wat onder «ter beurze kopen» moet worden verstaan voor de toepassing van de terzake geldende bepalingen van het Wetboek van Vennootschappen. Zij heeft aan dit onderwerp ook een circulaire (198) gewijd.

In 2005 diende de Commissie zich, vóór de publicatie van die circulaire, over twee dossiers te buigen over de inkoop van eigen aandelen door genoteerde vennootschappen.

In het eerste geval had een op de Eerste Markt van Euronext Brussels genoteerde vennootschap die van haar algemene vergadering toestemming had gekregen om haar eigen aandelen in te kopen conform artikel 620 W.Venn., een groot aantal eigen aandelen (3,4% van het kapitaal) gekocht van één van haar aandeelhouders die ook bestuurder was. Die verrichting werd via een «*block trade*» buiten het centrale orderboek uitgevoerd tegen marktprijs en vervolgens aan Euronext gemeld.

De Commissie heeft de vennootschap erop gewezen dat die methode indruiste tegen artikel 620 W.Venn. op grond waarvan dergelijke aankopen op de beurs moeten worden verricht. Om aan te sluiten bij de geest van artikel 620 W.Venn. dat de gelijke behandeling van de aandeelhouders vooropstelt, heeft de vennootschap zich ertoe verbonden om haar eigen aandelen voortaan op de beurs in te kopen en heeft zij de markt daarvan in kennis gesteld met een perscommuniqué.

Aangezien de verrichting onder de toepassing viel van artikel 523 W.Venn., heeft de vennootschap ook het publiek over het verloop ervan geïnformeerd door in haar jaarverslag de informatie op te nemen waarvan sprake is in dat artikel 523. De Commissie heeft geoordeeld dat de informatieverstrekking over die verrichting met een bestuurder-aandeelhouder pas volledig zou zijn als zou worden verduidelijkt dat het een «*block trade*» buiten het centrale orderboek betrof die, volgende de

Euronext-regels (199), werd geacht op de beurs te zijn uitgevoerd volgens de «*reporting*»-methode.

Bovendien bleken latere verrichtingen op de eigen aandelen grotendeels te zijn uitgevoerd met directieleden via «*cross*»-transacties op de beurs. De Commissie heeft geoordeeld dat die verrichtingen, hoewel ze binnen het centrale orderboek werden uitgevoerd, toch bepaalde vragen konden doen rijzen in verband met de naleving van het beginsel van de gelijke behandeling van de aandeelhouders.

Omdat de Commissie, krachtens artikel 620, § 2, tweede lid W.Venn., enkel bevoegd is om toe te zien op de conformiteit van de verrichtingen met de beslissing van de algemene vergadering of de raad van bestuur, waarbij haar wel de mogelijkheid wordt geboden om haar advies openbaar te maken, heeft zij de situatie bekeken vanuit het oogpunt van de informatieverstrekking aan de aandeelhouders.

De parallelle verkoop van effecten door verschillende directieleden binnen een relatief korte periode op een moment waarop de koers van die effecten fors steeg, kan op zich immers als nuttige informatie worden beschouwd voor de markt. Omwille van hun positie binnen de vennootschap, zijn die personen erg goed geplaatst om zich een oordeel te vormen over de gang van zaken en de evolutie van de vennootschap en dus om zich een weloverwogen oordeel te vormen over het waarderingsniveau van de beurskoers.

In dat verband voorziet de richtlijn «marktmisbruik» (200) in de bekendmaking, op individuele basis, van verrichtingen die worden uitgevoerd door personen met leidinggevende verantwoordelijkheid (201), wanneer die verrichtingen ten minste goed zijn voor 5.000 euro per jaar. Terzake wordt gesteld dat «meer openheid over transacties die worden verricht door personen met leidinggevende verantwoordelijkheden bij de emittenten en, in voorkomend geval, door personen die nauw aan hen gelieerd zijn, een preventieve maatregel tegen marktmisbruik is. Bekendmaking van deze transacties, op zijn minst in afzonderlijke vorm, kan tevens een zeer waardevolle bron van informatie voor de beleggers vormen. (202)»

(197) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 102 tot 105.

(198) Zie circulaire FMI/2005-01.

(199) Regel 4502/3, Rule Book Euronext.

(200) Richtlijn 2003/6/EG van het Europees Parlement en de Raad van 28 januari 2003 betreffende handel met voorwetenschap en marktmanipulatie (marktmisbruik), PB nr. 96 van 12 april 2003, p. 16 tot 25.

(201) Een persoon met leidinggevende verantwoordelijkheid bij een emittent is een persoon die (a) lid is van de bestuurs-, leidinggevende of toezichthoudende organen van de emittent; b) een kaderlid is dat een leidinggevende functie heeft maar die geen deel uitmaakt van de onder a) bedoelde organen en dat regelmatig toegang heeft tot voorwetenschap die direct of indirect op de emittent betrekking heeft, en tevens de bevoegdheid bezit managementbeslissingen te nemen die gevolgen hebben voor de toekomstige ontwikkelingen en bedrijfsvooruitzichten van deze emittent.

(202) Richtlijn 2003/6/EG, considerans (26).

Aangezien die richtlijn nog niet in Belgisch recht is omgezet, kon de Commissie de toepassing ervan niet opleggen. Rekening houdend met het relevante karakter van de informatie, heeft zij de vennootschap niettemin verzocht die informatie in haar jaarverslag 2004 op te nemen, meer bepaald in de paragraaf over de tenuitvoerlegging van het programma rond de inkoop van eigen aandelen, wat uiteindelijk ook is gebeurd.

In een tweede geval, dat zich eveneens voordeed vóór de publicatie van de desbetreffende circulaire van de Commissie, had een vennootschap in hoofdzaak van haar controlerende aandeelhouder eigen aandelen ingekocht ten belope van 3,1% van haar kapitaal, waarvan ongeveer één derde buiten de beurs. Omdat de in de transparantiewet vermelde kennisgevingsdrempels waren overschreden, hebben die verrichtingen aanleiding gegeven tot de publicatie van een transparantieverklaring waarin verkeerdelijk werd aangegeven dat de inkoopverrichtingen op de beurs waren uitgevoerd.

Na onderzoek is gebleken dat de uitvoering van die verrichtingen buiten de beurs te wijten was aan een fout van de financiële tussenpersoon aan wie de vennootschap expliciet een mandaat had gegeven om haar eigen aandelen in te kopen op de beurs. De aankopen buiten de beurs druisten weliswaar in tegen de beginselen van artikel 620 W.Venn. en de beslissing van de algemene vergadering, maar aangezien de vennootschap te goeder trouw had gehandeld en de uitvoering van die verrichtingen buiten de beurs het gevolg was van een fout van de financiële tussenpersoon, heeft de Commissie beslist om geen gebruik te maken van de in artikel 620, § 2, tweede lid W.Venn. vermelde mogelijkheid om een advies openbaar te maken. Zij heeft echter wel verkregen dat de vennootschap de betrokken verrichtingen toelichtte in haar jaarverslag en dat een addendum werd gepubliceerd bij de reeds verspreide transparantieverklaring.

Oproepingen tot algemene vergaderingen van Belgische genoteerde vennootschappen

Modaliteiten van openbaarmaking

In het kader van haar studies inzake de financiële informatieverstrekking door genoteerde vennootschappen heeft de Commissie een onderzoek gedaan naar de modaliteiten van openbaarmaking van de oproe-

pingen tot de jaarlijkse algemene vergaderingen, en dit voor de Belgische vennootschappen die noteren op Euronext Brussels.

Belgische vennootschappen publiceren - ook als zij genoteerd zijn - hun oproepingen tot algemene vergaderingen conform de regels van het Wetboek van Vennootschappen (203). Deze regels werden in januari 2005 door de wetgever gewijzigd, met het oog op administratieve vereenvoudiging.

Zo werd de verplichting afgeschaft om twee opeenvolgende oproepingen in een nationaal verspreid blad te publiceren en werd de verplichting opgeheven om deze publicaties daarnaast ook nog te doen in een regionaal blad. Daarenboven werd - voor sommige jaarvergaderingen althans - de publicatie in een nationaal verspreid blad volledig afgeschaft.

Het nieuwe regime voor algemene vergaderingen van aandeelhouders in vennootschappen met aandelen aan toonder is als volgt:

- oproepingen voor jaarvergaderingen die plaats vinden in de gemeente, op de plaats, de dag en het uur aangeduid in de oprichtingsakte met een agenda die zich beperkt tot de behandeling van de jaarrekening, het jaarverslag en, in voorkomend geval, het verslag van de commissarissen en de stemming over de kwijting te verlenen aan de bestuurders en, in voorkomend geval, de commissarissen, hierna jaarvergaderingen «met beknopte agenda» genoemd, moeten enkel nog worden gedaan door middel van een aankondiging die wordt geplaatst in de bijlagen bij het Belgisch Staatsblad;
- oproepingen voor andere algemene vergaderingen moeten éénmaal worden gepubliceerd in een nationaal verspreid blad alsmede in het Staatsblad.

Daarnaast werden de publicatietermijnen aangepast.

Vroeger dienden genoteerde vennootschappen één aankondiging te plaatsen in het Belgisch Staatsblad, ten minste 15 dagen vóór de vergadering of vóór de registratiedatum, en twee opeenvolgende aankondigingen in een nationaal verspreid blad, met een tussentijd van ten minste 8 dagen en de tweede maal ten minste 15 dagen vóór de vergadering of vóór de registratiedatum.

(203) Het koninklijk besluit van 31 maart 2003 bevat weliswaar algemene regels voor de openbaarmaking van financiële informatie (met name de opneming in één of meer dagbladen die landelijk of in grote oplage in België verspreid worden enerzijds en de bekendmaking via de website van de emittent of van Euronext Brussels anderzijds), maar ook uitzonderingen. Eén van die uitzonderingen is dat de verplichting tot opneming in één of meer dagbladen wegvalt wanneer de regels inzake openbaarmaking zijn vastgesteld door het Wetboek van Vennootschappen.

Thans dienen deze vennootschappen ten minste 24 dagen vóór de vergadering of vóór de registratiedatum te publiceren, zowel via het Belgisch Staatsblad als - voor andere dan jaarvergaderingen «met beknopte agenda» - via een nationaal verspreid blad.

De Commissie heeft nagegaan welke impact de nieuwe regels hadden voor de transparante informatieverstrekking door de genoteerde vennootschappen. Zij heeft vastgesteld dat dit tot nu toe slechts een beperkte wijziging in de bestaande publicatie praktijken met zich heeft gebracht.

Slechts zeven vennootschappen hadden de oproeping tot hun algemene vergadering enkel geplaatst in het Belgisch Staatsblad. Bij gebrek aan een beknopte agenda, deden vier vennootschappen dit in strijd met de nieuwe regels. De Commissie heeft alle genoteerde vennootschappen, via de publicatie van haar studie (204), opgeroepen om minstens één publicatie in een nationaal verspreid (dag)blad te doen, op grond van de vaststelling dat hun agenda in de praktijk bijna altijd meer punten zal bevatten dan de behandeling van de jaarrekening, jaarverslag en verslag van de commissaris en kwijting aan bestuurders en commissaris.

De Commissie heeft ook vastgesteld dat een aantal emittenten de oproeping te laat publiceert en heeft gevraagd dat zij hieraan zouden verhelpen.

Gebruik van de registratiedatum

Uit het onderzoek van de oproepingen is ook gebleken dat in minder dan 5% van de gepubliceerde oproepingen melding wordt gemaakt van de procedure van de «registratiedatum» voor de deelneming aan de algemene vergaderingen.

De statuten van een genoteerde vennootschap kunnen inderdaad bepalen dat de aandeelhouders aan de algemene vergadering kunnen deelnemen en er hun stemrecht kunnen uitoefenen, met betrekking tot de aandelen waarvan zij op de registratiedatum om 24 uur houder zijn, ongeacht het aantal aandelen waarvan zij houder zijn op de dag van de algemene vergadering. De wetgever heeft de statutaire mogelijkheid van een registratiedatum in 2002 ingevoerd om tegemoet te komen aan het euvel dat ingevolge de klassieke deelnemingsvereisten de aandelen normaliter worden geblokkeerd tot na de algemene vergadering, dat deze blokkering van aard is de liquiditeit van de aandelen te schaden, en dat bepaalde

institutionele beleggers daarom verkiezen het stemrecht niet uit te oefenen (205).

De Commissie heeft zich afgevraagd wat de reden is van het beperkte gebruik van de procedure van de registratiedatum door de genoteerde vennootschappen. De blokkering van aandelen, waarvoor de procedure van de registratiedatum een oplossing lijkt te kunnen bieden, wordt door sommige aandeelhouders immers vaak als dermate hinderlijk beschouwd dat zij verkiezen hun stemrechten niet uit te oefenen. In dat verband kan overigens worden opgemerkt dat volgens het voorstel van Europese richtlijn betreffende de uitoefening van stemrechten door aandeelhouders (206) een bepaling is opgenomen die alle vormen van aandelenblokkering verbiedt.

Tot slot heeft de Commissie het gebruik van de procedure van de registratiedatum bepleit bij de commissie «Beursgenoteerde vennootschappen» van het Verbond van Belgische Ondernemingen. Als er op passende wijze gebruik van wordt gemaakt, kan deze procedure de zichtbaarheid van de genoteerde vennootschappen bij de beleggers vergroten.

Studie over de in 2005 gepubliceerde halfjaarlijkse communiqués van de vennootschappen die op Eurolist by Euronext Brussels genoteerd zijn (207)

De Commissie heeft zoals elk jaar een studie verricht over de halfjaarlijkse communiqués van de vennootschappen genoteerd op Eurolist by Euronext Brussels. Hierna volgen de meest relevante vaststellingen van die studie.

Eerste toepassing van IAS/IFRS

Het boekjaar 2005 is voor de meeste genoteerde vennootschappen een heel belangrijk jaar wat de overgang naar IAS/IFRS betreft. In de studie werd nagegaan in welke mate IAS/IFRS werd toegepast in de halfjaarlijkse communiqués van de vennootschappen.

Uit de studie is gebleken dat reeds 81% van de vennootschappen hun halfjaarlijkse resultaten 2005 volgens de opname- en waarderingscriteria van IAS/IFRS hebben opgesteld.

In de studie werd verder nagegaan in welke mate de vennootschappen reeds de bepalingen van IAS 34 hebben toegepast bij de opstelling van het halfjaarlijks com-

(204) Zie studie nr. 29 «Oproeping tot algemene vergaderingen van Belgische genoteerde vennootschappen die op Euronext Brussels genoteerd zijn».

(205) Parl. st., Kamer, 2000-2001, nr. 1211/001, p. 38 en 39.

(206) COM(2005)685.

(207) De studie kan worden geraadpleegd op de website van de Commissie.

muniqué 2005. IAS 34 is een optionele norm, die wellicht uiterlijk tegen het boekjaar 2007 verplicht wordt, en die bepaalt dat een tussentijds financieel verslag minstens 5 componenten dient te bevatten, met name een verkorte balans, een verkorte resultatenrekening, een verkort overzicht van de vermogensmutaties, een verkort kasstroomoverzicht en een aantal specifieke toelichtingen. De studie toont aan dat een kwart van de vennootschappen aangeeft dat ze de voorschriften van IAS 34 hebben toegepast.

Bovendien werd met de studie vastgesteld dat de vennootschappen hun eerste stappen hebben gezet in het gebruik van de nieuwe IAS/IFRS-terminologie betreffende de resultatenrekening en wordt een positieve evolutie opgetekend inzake de publicatie van de facultatieve gegevens in het halfjaarlijks communiqué, zoals een financiële kalender, vooruitzichten voor het lopende boekjaar, geografische of sectorgegevens, een contactpersoon en diens e-mailadres, een website-adres. Dit wijst op een grotere openheid bij de vennootschappen en maakt deze vennootschappen toegankelijker voor de aandeelhouders en het brede publiek.

Publicatie van voorkennis

Waar er normaliter een negatieve correlatie tussen de koersgevoeligheid van de resultaten en de publicatietermijn te verwachten valt (met andere woorden hoe hoger de koersgevoeligheid, hoe korter de publicatietermijn), is dit blijkens de studie niet het geval. 60% van de vennootschappen maakten koersgevoelig (208) nieuws bekend in hun halfjaarlijks communiqué 2005. De koersgevoeligheid van de gepubliceerde informatie heeft hen er echter niet toe aangezet om sneller te publiceren, ondanks dat de wet stelt dat voorkennis in principe onmiddellijk moet worden bekendgemaakt. Verklaring hiervoor is dat de vennootschappen vaak om organisatorische redenen niet sneller kunnen publiceren. Desgevallend wordt hen door de Commissie aangeraden om hun halfjaarlijks communiqué te laten voorafgaan door een 'trading update' of een (positieve of negatieve) winstwaarschuwing.

Laattijdige publicatie van jaarlijkse en halfjaarlijkse communiqués

Het koninklijk besluit van 31 maart 2003 verplicht de genoteerde emittenten een halfjaarlijks en een jaar-

lijks (209) communiqué te publiceren over hun bedrijf en hun resultaten binnen drie maanden na afloop van de betrokken periode. Deze publicatie moet gebeuren door opneming in één of meer dagbladen die landelijk of in grote oplage in België worden verspreid en door de informatie te bezorgen aan minstens één persagentschap en aan Euronext Brussels. Voor emittenten die hun website gebruiken om hun financiële informatie te verspreiden komt daar nog bekendmaking via deze website bij.

Om alle emittenten ertoe aan te zetten hun periodieke communiqués te publiceren binnen de door de regelgeving voorgeschreven termijn en conform de hierboven beschreven modaliteiten, heeft de Commissie tijdens het verslagjaar twee keer dezelfde procedure toegepast als die beschreven in het vorig jaarverslag (210).

Zowel voor de jaarlijkse communiqués over 2004 als voor de halfjaarlijkse communiqués over de eerste helft van 2005 heeft zij - vóór het verstrijken van de wettelijke termijn - de emittenten die nog geen communiqué hadden gepubliceerd op de in het koninklijk besluit van 31 maart 2003 voorgeschreven wijze, erover ingelicht dat zij, uiteraard na afloop van de wettelijke termijn, een waarschuwing zou publiceren, met vermelding van de namen van de te laat publicerende emittenten.

Aldus heeft zij begin april 2005 een waarschuwing openbaar gemaakt met de namen van twee emittenten die hun jaarlijks communiqué niet binnen de wettelijke termijn hadden gepubliceerd.

Begin oktober 2005 werd dan een waarschuwing openbaar gemaakt met de namen van drie emittenten die hun halfjaarlijks communiqué niet binnen de wettelijke termijn of niet conform de voorgeschreven modaliteiten hadden gepubliceerd.

Het is de Commissie opgevallen dat enkele emittenten bij de publicatie van hun periodiek communiqué geen rekening hadden gehouden met de verplichting tot opneming ervan in een dagblad of - voor de buitenlandse emittenten - door het in België verkrijgbaar stellen van een geschreven stuk op de plaatsen vermeld in een advertentie in een dagblad. Aan deze emittenten heeft zij gevraagd deze situatie recht te zetten door ook tot publicatie via opneming in een dagblad over te gaan.

(208) De koersgevoeligheid van de informatie werd, voor de behoeften van deze studie, beoordeeld op basis van de koersreactie op de eerste handelsdag na de publicatie. De drempel van deze parameter werd arbitrair vastgelegd op een afwijking van meer dan 1 procent ten opzichte van de referentie-index (referentie-index voor BEL20-aandelen = BEL20-index; referentie-index voor niet-BEL20-aandelen = BAS-index (Belgian All Shares-index)).

(209) Tenzij ze hun jaarbrochure publiceren binnen een termijn van drie maanden na het einde van het boekjaar en een bericht publiceren waarin wordt aangegeven hoe het publiek die brochure kan verkrijgen.

(210) Zie het jaarverslag CBFA 2004, p. 73.

Transparantierichtlijn: verspreiding, opslag en «filing» van informatie

In het vorige jaarverslag (211) werd reeds een bespreking gewijd aan de Transparantierichtlijn (212), die tegen begin 2007 in nationale wetgeving dient te worden omgezet.

Gezien deze omzetting belangrijke gevolgen zal hebben op het vlak van openbaarmaking, opslag en indiening van financiële informatie, heeft de Commissie in 2005 al het initiatief genomen de emittenten hierover te informeren door een mededeling, in oktober 2005, aan de emittenten. Deze mededeling behelsde drie domeinen: de verspreiding van informatie, de opslag en de indiening ervan bij de toezichthouder.

Verspreiding van informatie

De richtlijn schrijft voor dat gereguleerde informatie op zodanige wijze wordt bekendgemaakt dat zij snel en op niet-discriminerende basis toegankelijk is in heel Europa.

Emittenten kunnen hun informatie zelf verspreiden dan wel deze activiteit uitbesteden aan een derde.

Opslag van informatie

In elke lidstaat moet er ten minste één officieel aangewezen mechanisme zijn voor de centrale opslag van gereguleerde informatie. Dat mechanisme moet voldoen aan minimumnormen op het vlak van beveiliging, zekerheid met betrekking tot de informatiebron, tijdregistratie en gemakkelijke toegang voor eindgebruikers.

De richtlijn staat dus een ander concept van opslag voor dan het huidig Belgisch concept dat bestaat uit de opslag van gereguleerde informatie op de websites van de emittenten, conform artikel 14 van het koninklijk besluit van 31 maart 2003.

Naast de centrale opslag op niveau van elke lidstaat voorziet de richtlijn ook nog in de creatie van «één

enkel elektronisch netwerk of een platform van elektronische netwerken dat alle lidstaten bestrijkt», ten einde de informatie die uit hoofde van de Markt-misbruikrichtlijn, de Transparantierichtlijn en de Prospectusrichtlijn moet worden bekendgemaakt, beter toegankelijk te maken voor het publiek.

De Europese Commissie heeft in het mandaat dat zij in juli 2005 aan CESR heeft gegeven (213) laten verstaan dat zij in dit kader denkt aan een soort van geïntegreerd netwerk van nationale opslagmechanismen dat de eindgebruikers een *one-stop-shop* aanbiedt.

De nationale mechanismen voor de centrale opslag van gereguleerde informatie lijken niet operationeel te kunnen zijn vóór begin 2007: de minimumnormen - die door de Europese Commissie in een uitvoeringsmaatregel moeten worden vastgelegd - zullen wellicht slechts begin 2007 uitgevaardigd worden, waarna de technische implementatie op nationaal niveau pas kan aanvangen. De Europese Commissie heeft daarom, in een brief aangehecht aan het mandaat aan CESR, aangegeven dat er, tussen begin 2007 en het operationeel worden van de mechanismen voor de centrale opslag, een interimperiode zal zijn, waarin elke lidstaat ten minste één interim-opslagmechanisme zal moeten aanduiden (214).

Indiening van informatie bij de toezichthouder

De richtlijn schrijft voor dat, telkens een emittent gereguleerde informatie openbaar maakt, hij die informatie tegelijkertijd indient bij de toezichthouder. Dit voorschrift komt reeds voor in de huidige Belgische wetgeving (215).

Conform de richtlijn dient de toezichthouder indiening van informatie langs elektronische weg mogelijk te maken.

(211) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 100.

(212) Richtlijn 2004/109/EG betreffende de transparantievereisten die gelden voor informatie over uitgevende instellingen waarvan effecten tot de handel op een gereguleerde markt zijn toegelaten en tot wijziging van Richtlijn 2001/34/EG, PB nr. L 390 van 31 december 2004, p. 38.

(213) Zie «Mandate to CESR regarding technical advice on implementing measures concerning the Transparency Directive. Storage of regulated information and filing of regulated information. Call for evidence» (CESR/05-493), juli 2005, zie www.cesr-eu.org.

(214) Zie bijlage bij CESR/05-493.

(215) Zie art. 15 van het koninklijk besluit van 31 maart 2003.

**Voorstel tot vereffening van de
beursgenoteerde vennootschap
Virgin Express plc**

Virgin Express plc, een op Euronext Brussels genoteerde vennootschap naar het recht van het Verenigd Koninkrijk, heeft in september 2004 een toenaderingsakkoord afgesloten met SN Brussels Airlines. Dit akkoord hield de oprichting in van een gemeenschappelijke dochtervennootschap, SNAir, waarin Virgin Express plc haar enige actief inbracht, namelijk Virgin Express NV. In aansluiting op deze operatie wenste Virgin Express plc voor haar minderheidsaandeelhouders een uitstapmogelijkheid te creëren voor een prijs van 1 euro per aandeel.

Als argumentatie voor deze uitstapmogelijkheid wees Virgin Express plc enerzijds op het vrij beperkte vlootend kapitaal van 11,4% en de zwakke liquiditeit van het effect en, anderzijds, op de beperkte vooruitzichten voor het koersverloop gezien de voorwaarden die waren vastgesteld voor de operatie SNAir. Daarenboven wenste de meerderheidsaandeelhouder Virgin Sky Limited het aandeel te laten schorsen.

De geboden 1 euro werd als een gunstige prijs beschouwd aangezien de netto-actiefwaarde van Virgin Express plc, rekening houdend met de operatie SNAir, tussen 0,45 en 0,54 euro per aandeel schommelde.

Teneinde concreet gestalte te geven aan deze uitstapmogelijkheid werd, na de alternatieve oplossingen te hebben onderzocht, in april 2005 geopteerd voor de techniek van de vrijwillige vereffening (216) van Virgin Express plc. Deze techniek houdt in dat de vereffening ter stemming wordt voorgelegd aan de algemene vergadering en is goedgekeurd mits een 75%-meerderheid van de stemmen wordt behaald. Aangezien de meerderheidsaandeelhouder Virgin Sky Limited meer dan 88% van de effecten bezat, was de goedkeuring van deze vereffening van meet af aan een feit. Als de vereffening eenmaal was goedgekeurd, gold zij voor alle aandeelhouders. Deze formule bood de zekerheid dat het aandeel Virgin Express plc na deze operatie niet langer genoteerd zou zijn (217).

Gezien haar financiële situatie beschikte Virgin Express plc evenwel niet over de nodige middelen om aan elke aandeelhouder 1 euro per aandeel te betalen. Om dit bedrag te financieren werd de deelneming van 29,9% in SNAir verkocht aan een vennootschap die verbonden was met de hoofdaandeelhouder. De liquide mid-

delen die daarvoor in ruil werden verkregen, moesten Virgin Express plc in staat stellen om (i) de bestaande schuld ten aanzien van de hoofdaandeelhouder af te lossen, (ii) 1 euro per aandeel te betalen aan de minderheidsaandeelhouders en (iii) circa 0,38 euro per aandeel te betalen aan de meerderheidsaandeelhouder die, door ermee in te stemmen niet hetzelfde bedrag te ontvangen als de minderheidsaandeelhouders, een financiering verstrekke aan Virgin Express plc.

De verkoop door Virgin Express plc van haar deelneming in SNAir aan een met haar meerderheidsaandeelhouder verbonden persoon, deed de vraag rijzen of er mogelijkwerijs een voordeel was toegekend aan deze aandeelhouder en eveneens of er een belangenconflict was ontstaan. De Commissie was van oordeel dat deze twee vragen negatief konden worden beantwoord. Enerzijds vond de verkoop immers plaats tegen dezelfde prijs als de prijs die tussen Virgin Express plc en de aandeelhouders van SN Brussels Airlines «*at arm's length*» was bedongen voor hun toenadering, met dien verstande dat deze prijs was geverifieerd in het kader van de inbreng in natura. Anderzijds was de verkoopoperatie ter goedkeuring voorgelegd aan de algemene vergadering, een procedure waarop de bepalingen inzake belangenconflicten volgens het Belgische recht niet van toepassing zouden zijn.

Om de aandeelhouders van Virgin Express plc informatie te verstrekken over deze operatie werd hen een gedetailleerd document («*circular*») bezorgd als bijlage bij de oproeping voor de buitengewone algemene vergadering. Dit document omvatte de redenen voor het uitvoeren van de verrichting, een verantwoording van de prijs en een aanbeveling van de onafhankelijke bestuurders waarin zij pleitten voor de vereffening van Virgin Express plc.

Nadat de algemene vergadering in mei 2005 de vereffening bij stemming had goedgekeurd, werd het aandeel Virgin Express plc op Euronext Brussels geschorst en werd de vereffeningprijs uitgekeerd aan de aandeelhouders.

**De waardering van extern verworven
klantenrelaties in de IFRS-rekeningen**

IFRS 1 (218), «Eerste toepassing van *International Financial Reporting Standards*», regelt de overgang van de nationale boekhoudnormen naar de IFRS. Bij het onderzoek van de informatie die een beursgenoteerde onderneming zou geven over de overgang van het Belgisch boekhoudrecht naar de IFRS, werd de Commissie met volgend probleem geconfronteerd. De betrokken

(216) 'Members Voluntary Liquidation' volgens het Engelse recht (Insolvency Act 1986).

(217) Met een openbaar overnameaanbod kon niet worden gewaarborgd dat deze doelstelling zou worden bereikt aangezien het in dit geval volgens het Engelse recht niet mogelijk was om een uitkoopbod uit te brengen.

(218) *International Financial Reporting Standard* 1.

onderneming, ondermeer actief in een zeer specifiek segment van de postordermarkt, gaf aan dat ze actieve klantenrelaties (extern verworven adressenlijsten van postorderklanten) op overgangsdatum naar IFRS gewaardeerd had aan reële waarde in plaats van tegen kostprijs. Het activeren van deze klantenrelaties was als dusdanig geen probleem. Aan de voorwaarden van IAS 38 om ze als immaterieel vast actief op te nemen, was inderdaad *in casu* voldaan. De waardering van de klantenrelaties vormde daarentegen wel een probleem.

Volgens IFRS 1, § 18 mag een entiteit onder bepaalde voorwaarden ervoor kiezen een immaterieel vast actief op datum van de overgang naar IFRS tegen reële waarde te waarderen en deze reële waarde te hanteren als veronderstelde kostprijs op dat moment. Om van deze mogelijkheid gebruik te kunnen maken moet er ondermeer voldaan zijn aan de criteria in IAS 38 voor herwaardering (met inbegrip van het bestaan van een actieve markt). Een actieve markt is volgens § 8 van deze norm, een markt die voldoet aan alle onderstaande voorwaarden:

- ❖ de items die op de markt worden verhandeld zijn homogeen;
- ❖ er kunnen normaliter op elk moment kopers en verkopers worden gevonden; en
- ❖ de prijzen zijn beschikbaar voor het publiek.

Volgens IAS 38, § 78 is het weinig gebruikelijk dat er een actieve markt met deze kenmerken zou bestaan voor een immaterieel actief, al is dat soms wel het geval (219).

Volgens de onderneming was er voldaan aan de voorwaarden van een actieve markt en haar commissarissen bevestigden deze analyse.

Na grondig onderzoek en overleg met Europese collega-toezichthouders binnen de EECS (220) kwam de Commissie evenwel tot het besluit dat er niet voldaan was aan de voorwaarden van een actieve markt, ondermeer omdat de verschillende klantenlijsten die worden verhandeld geen homogene items zijn en er ook geen prijzen publiek beschikbaar zijn voor homogene klantenlijsten.

Het gebrek aan homogeniteit bleek volgens de Commissie onder meer uit het feit dat de via websites (221) publiek beschikbare prijzen – in het jargon «huurprijzen» genoemd – voor dergelijke adressenbestanden sterk uit elkaar liepen, deze adressenbestanden afkomstig waren van uiterst diverse segmenten van de postordermarkt,

de karakteristieken van de populaties in deze adressenbestanden sterk uiteen liepen en de criteria op basis waarvan men adressen kon selecteren gevoelig verschilden.

Inzake de beschikbaarheid van prijzen voerde de betrokken onderneming ondermeer aan dat men «publiek» diende te begrijpen als het relevante publiek voor de betrokken actieve markt, met name de bedrijven uit het betrokken postordersegment. De actoren binnen het specifieke postordersegment waren volgens de betrokken onderneming goed geïnformeerd over de prijzen van klantenrelaties. De Commissie kon deze zienswijze niet delen, aangezien IAS 38, § 8 het louter heeft over «het publiek». De Commissie heeft verder vastgesteld dat de huurprijzen volgens de beschikbare informatie, prijzen waren die het recht gaven om de personen in de database éénmaal aan te schrijven en niet om de database te verwerven. Enkel personen die antwoorden op de eigen mailing verwierf men als klant. Databases van directe concurrenten binnen hetzelfde segment kon men volgens beschikbare informatie via deze websites trouwens niet verwerven. Zoals hiervoor reeds aangegeven betroffen de «huurprijzen» daarenboven geen homogene items.

De Commissie heeft de betrokken onderneming geïnformeerd over de resultaten van haar onderzoek en het overleg met haar Europese collega-toezichthouders. De betrokken onderneming heeft haar IFRS-rekeningen aangepast en het publiek omstandig geïnformeerd over het voor de onderneming belangrijke effect van deze aanpassing.

Verwerking in de IFRS-jaarrekening als eigen actief of als geleasd actief

Bij de introductie van een vennootschap op Eurolist by Euronext Brussels bevatte het ontwerpprospectus de geconsolideerde jaarrekeningen van de laatste drie boekjaren opgesteld met toepassing van de IFRS.

Bij het nazicht van deze rekeningen bleek dat het belangrijkste actief van deze vennootschap, een onderzoekslaboratorium met een boekwaarde ongeveer gelijk aan 41 procent van het balanstotaal, opgenomen en gewaardeerd werd alsof het een actief betreft waarvan de vennootschap eigenaar is.

Nochtans beschikt de vennootschap juridisch niet over het eigendomsrecht van dit gebouw, doch enkel over een gebruiksrecht gedurende vijftien jaren mits de be-

(219) In deze paragraaf worden er ook enkele voorbeelden gegeven van immateriële activa waarvoor er in sommige rechtsgebieden een actieve markt bestaat.

(220) EECS staat voor European Enforcers Consultation Sessions, en is een overlegorgaan binnen CESR, zie ook dit verslag, p. 79 en 80.

(221) Dit was de enige teruggevonden publiek beschikbare bron van prijzen.

taling van periodieke vergoedingen en over een aankoopoptie om het gebouw na afloop van die gebruiksperiode aan te kopen. Dit gebruiksrecht wordt verleend door een financiële instelling die de constructie van het onderzoekslaboratorium financierde nadat het erfpachtrecht werd verkregen van het terrein waarop het laboratorium zou worden gebouwd.

Op grond van volgende redenering was de vennootschap van oordeel dat het onderzoekslaboratorium met toepassing van algemene IFRS-criteria opgenomen en verwerkt moest worden als een actief in eigendom.

Vooreerst zou de vennootschap reeds initieel vanaf de constructiefase beschouwd moeten worden als eigenaar van het gebouw omdat zij reeds in die fase de wezenlijke risico's en voordelen van de eigendom zou dragen. Zo zou de vennootschap contractueel alle bijkomende constructiekosten moeten dragen boven het overeengekomen financieringsbedrag en aansprakelijk zijn tegenover derden voor alle schade die door de constructie van het gebouw zou worden veroorzaakt.

Vervolgens zou de vennootschap, ervan uitgaand dat zij vanaf de constructiefase als eigenaar moet worden beschouwd, slechts als houder van een gebruiksrecht (leasingnemer) kunnen worden gekwalificeerd indien er bij veronderstelling een «*sale and lease back*» overeenkomst zou afgesloten worden met de financierder (leasinggever) van het gebouw. Van deze hypothetische overeenkomst zou er echter geen sprake kunnen zijn omdat niet voldaan wordt aan een aantal IFRS-vereisten om het verkoopgedeelte van de «*sale and lease back*»-overeenkomst als zodanig te erkennen. Het bestaan van een aankoopoptie wijst er immers op dat de vennootschap een blijvend belang heeft bij het «verkochte» gebouw en tegelijk geen afstand heeft gedaan van belangrijke met het gebouw verbonden voordelen en risico's.

Bijgevolg zou de vennootschap met toepassing van IFRS-criteria vóór en na de constructie van het bedrijfsgebouw gekwalificeerd moeten worden als «eigenaar» en zou het onderzoekslaboratorium als een eigen actief moeten opgenomen en gewaardeerd worden.

Deze argumentatie kon de Commissie niet overtuigen omwille van volgende overwegingen.

Buiten het geval van leasing bepalen de IFRS, net zoals het Belgische jaarrekeningrecht, geen situaties waarin een actief waarover men enkel een gebruiksrecht heeft, als eigen actief zou kunnen geactiveerd worden.

Abstractie makend van de door de vennootschap gevolgde redenering, is er geen behoefte om in de voorliggende situatie een andere verwerking te volgen dan deze bepaald door IAS 17 «*Lease-overeenkomsten*». De overeenkomst inzake het gebruiksrecht van het onderzoekslaboratorium beantwoordt immers in alle opzichten aan de criteria van IAS 17 om als een financiële *lease* gekwalificeerd te worden. Overigens bepalen deze criteria uitdrukkelijk dat een *lease-overeenkomst* wordt ingedeeld als een financiële lease wanneer nagenoeg alle aan de eigendom verbonden risico's en voordelen aan de leasingnemer worden overgedragen. In dergelijke omstandigheden kan er bijgevolg niet van worden uitgegaan dat er geen standaard van toepassing zou zijn op deze transactie waardoor het management met toepassing van IAS 8, alinea 10 zelf een aangepaste financiële verslaggeving zou dienen te ontwikkelen.

Tenslotte zou de activering als eigen actief voor de gebruiker van de jaarrekening kunnen leiden tot een misvatting over de vermogenstoestand.

Nadat deze bezwaren werden kenbaar gemaakt, paste de vennootschap haar IFRS-jaarrekeningen aan met toepassing van IAS 17 voor de opname en waardering van het onderzoekslaboratorium.

2.3. Toezicht op de marktondernemingen

2.3.1. Internationale ontwikkelingen

Advies van CESR over de uitvoeringsmaatregelen van de MiFID-richtlijn – aspecten van marktregulering

De MiFID-richtlijn (222) voert nieuwe regels in betreffende de verstrekkers van beleggingsdiensten (beleggingsondernemingen en kredietinstellingen) en hertekent het reglementair kader voor de werking van de financiële markten (223).

De richtlijn machtigt de Europese Commissie om (in het kader van de zogenoemde «Lamfalussy-procedure» (224)) een aantal uitvoeringsmaatregelen te treffen. In het kader van de voorbereiding van deze uitvoeringsmaatregelen heeft CESR in 2005 twee technische adviezen aan de Europese Commissie gegeven.

Het eerste advies (225) werkt inzonderheid de bepalingen van de kaderrichtlijn uit betreffende de samenwerking tussen bevoegde autoriteiten en betreffende de melding aan de bevoegde autoriteiten door de bemiddelaars van hun transacties in financiële instrumenten die tot een gereglementeerde markt zijn toegelaten.

Op het gebied van de marktregulering handelt het tweede advies (226) over de markttransparantie op de aandelenmarkten en over de voorwaarden waaronder financiële instrumenten tot een gereglementeerde markt kunnen worden toegelaten. Op basis van deze adviezen zal de Europese Commissie in 2006 de uitvoeringsmaatregelen van de kaderrichtlijn treffen.

De richtlijn en de uitvoeringsmaatregelen dienden oorspronkelijk tegen 30 april 2006 in nationaal recht te worden omgezet. Deze termijn is via een wijzigingsrichtlijn verlengd. De uiterlijke termijn voor de omzetting is nu bepaald op 31 januari 2007, terwijl de inwerkingtreding van de omzettingbepalingen tot 1 november 2007 is verdaagd.

Wijzigingen in de marktrechts van Euronext

In het kader van het Eurolist-project waarbij de vier landen van de Euronext-zone met een contantmarkt hun verschillende gereglementeerde markten hebben samengevoegd tot één gereglementeerde markt per land (227), is het nieuwe hoofdstuk 6 van het *Euronext Rule Book* ter goedkeuring voorgelegd aan de Minister van Financiën. Krachtens artikel 5, § 3, van de wet van 2 augustus 2002 moeten de marktrechts van een gereglementeerde markt immers door de minister worden goedgekeurd op advies van de Commissie.

Dat hoofdstuk, getiteld «*Admission to listing and continuing obligations of issuers*», omvat de regels over de toelating van financiële instrumenten en over de doorlopende verplichtingen van de emittenten.

Ook bepaalde wijzigingen die in hoofdstuk 1 van het *Euronext Rule Book* dienden te worden aangebracht, vooral in verband met de tenuitvoerlegging en de interpretatie, via mededelingen, van de in het *Rule Book* bepaalde regels, zijn ter goedkeuring voorgelegd aan de Minister van Financiën.

Wat Euronext Brussels betreft, sloten de bestaande bepalingen al nauw aan bij het nieuwe hoofdstuk 6.

Die wijzigingen zijn uitvoerig besproken in werkgroepen (opgericht krachtens het *Gentlemen's Agreement* tussen de regelgevers van de Euronext-zone en de vertegenwoordigers van de verschillende Euronext-entiteiten), waarna ze zijn goedgekeurd door het *Chairmen's Committee*, het Comité van de voorzitters van de regelgevers van de Euronext-zone.

Zoals al aangegeven, kunnen de in hoofdstuk 6 geharmoniseerde regels worden aangevuld of verduidelijkt via mededelingen, die op hun beurt geharmoniseerde mededelingen kunnen zijn dan wel, precies omgekeerd,

(222) PB nr. L 145/1 van 30 april 2004.

(223) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 23, 111 en 112.

(224) Zie het jaarverslag CBF 2000-2001, p. 103 en 104.

(225) Zie «CESR's Technical Advice on Possible Implementing Measures of the Directive 2004/39/EC on Markets in Financial Instruments – 1st set of Mandates» (CESR/05-024c) op het webadres www.cesr-eu.org.

(226) Zie «CESR's Technical Advice on Possible Implementing Measures of the Directive 2004/39/EC on Markets in Financial Instruments – 1st set of Mandates where the deadline was extended and 2nd set of Mandates» (CESR/05-290b) op het webadres www.cesr-eu.org.

(227) Bij Euronext Brussels heeft die fusie aanleiding gegeven tot de verdwijning van de drie Belgische gereglementeerde markten, namelijk de Eerste, de Tweede en de Nieuwe Markt, en tegelijkertijd ook tot de oprichting van één enkele gereglementeerde markt, «Eurolist by Euronext» genaamd.

lokale mededelingen kunnen blijven. Voor laatstgenoemde mededelingen geldt, krachtens het *Gentlemen's Agreement*, een snelle goedkeuringsprocedure.

De besprekingen in de betrokken werkgroep (WP-2) handelden vooral over de noodzaak om onnauwkeurige of vage regels te vermijden, en over de classificatie van de in het *Rule Book* te integreren regels: op dat punt vereist de vrees voor een verdraaiing van de mededelingen een bijzondere waakzaamheid van de regelgevers. Die vrees wordt echter getemperd door het feit dat de regelgevers steeds zullen kunnen eisen dat een voorstel van een mededeling in het *Rule Book* zelf wordt opgenomen. Er werd trouwens verduidelijkt dat de omzetting van een bepaling van een Europese richtlijn slechts mogelijk is via een regel in het *Rule Book*.

De bepalingen die niet konden worden geharmoniseerd, zijn gebundeld in het nieuwe Boek II dat ook ter goedkeuring werd voorgelegd aan de Minister van Financiën. Boek II bevat een beperkt aantal nieuwigheden ten opzichte van de vroegere regels die van toepassing waren op Euronext Brussels.

De specifieke bepalingen omvatten inzonderheid de bepalingen die handelen over de markt van de instrumenten van de overheidsschuld, de *trading facility* en de derivatenmarkt. Die regels worden voorafgegaan door een hoofdstuk met definities en algemene bepalingen in verband met de markten van Euronext Brussels. Daarbij moet de wijziging worden vermeld van

regel B-6304 over de markt van de instrumenten van de overheidsschuld, die een overgangperiode van maximum drie maanden invoert op grond waarvan het mogelijk is de doorlopende verhandeling van die instrumenten voort te zetten met één enkele *Liquidity Provider* (LP), met dien verstande dat Euronext van die periode gebruik maakt om een tweede LP te zoeken.

De Commissie heeft de Minister van Financiën een gunstig advies bezorgd, onder voorbehoud dat het koninklijk besluit genomen ter uitvoering van artikel 14 van de wet van 2 augustus 2002 aan Euronext de bevoegdheid delegeert om in het *Rule Book* de regels te verduidelijken over de organisatie van de markt van de instrumenten van de overheidsschuld. Deze delegatie is effectief aan Euronext verleend door het koninklijk besluit van 14 juni 2005 betreffende de rentemarkt. Vervolgens heeft de Minister van Financiën de hem ter goedkeuring voorgelegde marktregels goedgekeurd.

Verder heeft de Commissie geoordeeld dat de overgang naar Eurolist, inzonderheid voor de vennootschappen die vroeger op de nieuwe en op de Tweede Markt waren genoteerd, een technische verrichting is waarvoor geen prospectus moet worden gepubliceerd.

Zij heeft dat standpunt ingenomen na overleg met de overige regelgevers van de Euronext-zone.

2.3.2. Evolutie in de nationale reglementering en doctrine

Reglementair kader van de Belgische elektriciteitsbeurs: BELPEX

Tijdens de verslagperiode heeft de Commissie op vraag van de federale Minister van Energie advies verstrekt over het reglementair kader voor de geplande Belgische elektriciteitsbeurs BELPEX. De wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt bepaalt immers dat de Koning, op advies van de Commissie en de CREG, de regels bepaalt voor de oprichting van, de toegang tot en de functionering van markten voor de uitwisseling van energieblokken.

BELPEX zal een markt in *spot*-contracten organiseren (met levering van blokken van elektriciteit de volgende dag, de zogenaamde *day ahead market*). In dit geval wordt elektriciteit louter als *commodity* verhandeld. Een derivatenmarkt met elektriciteit als onderliggende

waarde (*commodity derivatives*) wordt in een later stadium overwogen.

Met toepassing van voornoemde wet heeft de Commissie advies verstrekt over het koninklijk besluit van 20 oktober 2005 met betrekking tot de oprichting en de organisatie van een Belgische markt voor de uitwisseling van energieblokken (228). Dit besluit preciseert in het bijzonder dat de operator van de Belgische elektriciteitsbeurs voorafgaandelijk een vergunning moet bekomen van de Minister bevoegd voor Energie en daartoe aan een aantal vergunningsvoorwaarden moet voldoen. De Commissie had eveneens in die zin geadviseerd, gelet op de cruciale rol van de marktbeheerder in de marktwerking en diens verregaande bevoegdheden ten aanzien van de marktdeelnemers.

(228) Belgisch Staatsblad van 26 oktober 2005.

Het Verslag aan de Koning bij het besluit herinnert er aan dat een onderscheid moet worden gemaakt tussen, enerzijds, contracten die strekken tot een levering van elektriciteit en, anderzijds, afgeleide contracten die betrekking hebben op elektriciteit. In het eerste geval wordt elektriciteit louter als *commodity* verhandeld. In het tweede geval kunnen de betrokken contracten financiële instrumenten uitmaken, in welk geval rekening zal moeten worden gehouden met de toepasselijke financiële reglementering. Overeenkomstig de nog om te zetten MiFID richtlijn omvat het begrip financieel instrument alle op een markt verhandelde opties, *futures* en andere afgeleide instrumenten betreffende grondstoffen, ongeacht of deze grondstoffen fysiek worden geleverd.

Het koninklijk besluit bevat enkel een regeling voor de markten waarop elektriciteit als *commodity* wordt verhandeld. De ervaring met gelijksoortige markten leert dat alvorens een markt van afgeleide producten te starten, de markt van producten waarop de afgeleide producten betrekking hebben voldoende liquide moet zijn, zodat een markt van afgeleide producten meestal pas in een tweede fase wordt georganiseerd. Luidens het Verslag aan de Koning zal een markt in afgeleide producten met betrekking tot elektriciteit in een later stadium aan een aangepaste financieelrechtelijke omkadering moeten worden onderworpen, uit te vaardigen op grond van de wet van 2 augustus 2002, die waarborgt dat België de internationale standaarden in verband met de regulering en het toezicht door de Commissie op dergelijke markten respecteert. Om deze reden bepaalt het koninklijk besluit in artikel 4, § 3 dat dit besluit geen afbreuk doet aan de regels bepaald door en krachtens de wet van 2 augustus 2002.

Het besluit machtigt de marktbeheerder om het marktreglement voor te stellen en de marktprocedures op te stellen. Het marktreglement zal worden goedgekeurd door de Minister bevoegd voor Energie, na advies van de Commissie en de CREG. Op vraag van de Minister van Energie heeft de Commissie in 2005 ook over het marktreglement een advies verstrekt. De Commissie heeft in haar advies over het marktreglement vooral aandacht besteed aan aspecten die een latere financiële markt van *commodity derivatives* met elektriciteit als onderliggende *commodity* beïnvloeden of kunnen beïnvloeden.

In haar advies heeft de Commissie voorgesteld om naar het voorbeeld van de regels van gelijkaardige markten een specifieke regel te introduceren houdende een uitdrukkelijk verbod van misbruik van voorkennis. Het door de Minister van Energie goedgekeurde marktreglement (229) is in die zin vervolledigd. Het bepaalt dat het een deelnemer die beschikt over voorkennis verboden is om rechtstreeks of onrechtstreeks, elektriciteit op de markt te (pogen) te kopen of te verkopen met de bedoeling misbruik te maken van deze voorkennis. De Commissie heeft voorts aanbevolen om de regels inzake markttransparantie (d.i. de informatie over orders, aankopen en verkopen) te preciseren en na verloop van tijd te herevalueren.

Volledigheidshalve kan worden vermeld dat de Commissie, met toepassing van het voornoemde besluit van 20 oktober 2005, kopie heeft gekregen van het vergunningsdossier van Belpex NV als marktbeheerder. De Minister van Energie heeft deze vergunning toegekend op 11 januari 2006 (230) en de markt zal, naar verwachting, in de loop van 2006 opstarten.

(229) Ministerieel besluit van 11 januari 2006 tot goedkeuring van het marktreglement voor de uitwisseling van energieblokken (BS 20 februari 2006).

(230) Ministerieel besluit van 11 januari 2006 betreffende de erkenning van de n.v. Belpex als marktbeheerder voor de uitwisseling van energieblokken (BS 20 februari 2006).

2.3.3. Toezicht in de praktijk

Euronext Brussels: toepassing van de procedures met betrekking tot de derivatenmarkt

Volgens de procedures met betrekking tot de derivatenmarkt van Euronext moeten, bij openbare overnameaanbiedingen, de bestaande opties op de aandelen van de doelvennootschap met vervaldatum na de afsluiting van het bod worden vereffend tegen een bedrag dat overeenstemt met de *fair value* van de optie. Het begrip *fair value* verwijst naar een model waarbij, bij de waardering van opties, vooral rekening wordt gehouden met de impliciete volatiliteit van het onderliggend financieel instrument. Meer specifiek bepalen de Euronext-procedures dat een gemiddelde impliciete volatiliteit moet worden berekend over de vijf werkdagen voorafgaand aan de aankondiging van het openbaar overnamebod, zonder dat wordt verduidelijkt wat precies onder «aankondiging van het openbaar overnamebod» moet worden verstaan. De Commissie is in dat verband van oordeel dat de datum waarop zij, met toepassing van artikel 6 van het overnamebesluit, de kennisgeving over een openbaar overnamebod publiceert, als aankondigingsdatum van dat bod moet worden beschouwd.

In een dossier over een openbaar overnamebod heeft Euronext echter de goedkeuringsdatum van het prospectus in aanmerking genomen, terwijl de Commissie de kennisgeving over het bod bijna twee maanden eerder had gepubliceerd.

Nu is het zo dat de koers van de doelvennootschap zich, na de aankondiging van een openbaar overnamebod, stabiliseert rond de biedprijs, met als gevolg dat de volatiliteit van de financiële instrumenten waarop het bod betrekking heeft, over het algemeen veel lager ligt dan de volatiliteit vóór die aankondiging. De *fair value* die met behulp van het waarderingsmodel wordt berekend, ligt dan ook onder de *fair value* op het moment van de aankondiging van het bod. Dat was trouwens ook het geval voor de *fair values* van de reeksen opties waarop voornoemd openbaar overnamebod betrekking had.

Het onderzoek dat de Commissie heeft uitgevoerd op grond van de artikelen 4,1°, en 17, 6°, van de wet van 2 augustus 2002, heeft uitgewezen dat de Euronext-procedures dubbelzinnig waren over de datum waarop de *fair value* moet worden berekend tijdens de biedperiode, wat tot gevolg kon hebben dat de *fair value* werd berekend op een datum die niet de reglementaire aankondigingsdatum van het bod was.

De Commissie heeft Euronext Brussels daarop verzocht de betrokken procedures te verduidelijken. Aangezien het gezamenlijke procedures betrof voor alle landen van de Euronext-zone, heeft de Commissie dit punt ook op de agenda van het college van regelgevers van de Euronext-zone geplaatst.

2.4. Beteugeling van marktmisbruik

2.4.1. Internationale ontwikkelingen

Werkzaamheden CESR

In mei 2005 publiceerde CESR een document met toelichting over de toepassing van de richtlijnen inzake marktmisbruik (231), samen met een «*feedback statement*» over de opmerkingen die marktdeelnemers tijdens de voorafgaande consultatie hadden geuit (232). In het document zetten de Europese effectentoezichthouders uiteen welk soort marktpraktijken in aanmerking kunnen komen voor erkenning als «gebruikelijke marktpraktijk», wat zij onder marktmanipulatie verstaan, en welke de knipperlichten zijn voor tussenpersonen in het kader van hun plicht om verdachte transacties te melden.

Verder maakten de toezichthouders onderlinge afspraken over verzoeken tot samenwerking, gezamenlijke onderzoeken in grensoverschrijdende dossiers, bemiddelingsprocedures en de uitwisseling van informatie.

IOSCO MoU

Tijdens de jaarvergadering van IOSCO in april 2005 is de toetreding van de Commissie tot de IOSCO *Multilateral MoU* officieel bekrachtigd. Sindsdien werd in een aantal onderzoeken naar marktmisbruik reeds gebruik gemaakt van de nieuwe mogelijkheden tot internationale samenwerking die hierdoor ontstaan zijn.

2.4.2. Evolutie in de nationale reglementering en doctrine

Omzetting richtlijn inzake marktmisbruik

Op 24 augustus 2005 is het koninklijk besluit vastgesteld tot wijziging, wat de bepalingen inzake marktmisbruik betreft, van de wet van 2 augustus 2002. Dit koninklijk besluit is genomen op grond van artikel 146 van de wet van 2 augustus 2002, dat bijzondere machten toekent aan de Koning met het oog op de omzetting van richtlijnen in materies die door de wet van 2 augustus 2002 zijn geregeld.

De wijzigingen aan de wet van 2 augustus 2002 houden onder meer de verfijning van de definitie van voorkennis in. Zo wordt voor de beoordeling van het begrip «informatie die de koers van financiële instrumenten aanzienlijk zou kunnen beïnvloeden» het criterium van de «redelijk handelende belegger» aangereikt en wordt een omschrijving gegeven van het begrip «nauw-

keurige informatie» en van voorkennis met betrekking tot van grondstoffen afgeleide instrumenten.

Voor genoteerde emittenten is het van belang dat het begrip «voorkennis» voortaan niet alleen geldt als aanknopingspunt voor het verbod op misbruik van voorkennis, maar ook voor de verplichting tot occasionele informatieverstrekking. Vóór de wetwijziging werd deze verplichting geactiveerd door het ontstaan van «koersgevoelige informatie» in de zin van het oude artikel 10, § 1, 1°, b, van de wet van 2 augustus 2002. Tevens beschikken emittenten voortaan over de mogelijkheid om op eigen verantwoordelijkheid de openbaarmaking van voorkennis uit te stellen wanneer de onmiddellijke openbaarmaking hun rechtmatige belangen zou kunnen schaden. Dergelijk uitstel mag de markt echter niet misleiden. Daarenboven moeten emittenten

(231) Zie «Market Abuse Directive: level 3 – first CESR guidance and information on the common operation of the directive» (cesr/04-505) op het webadres www.cesr-eu.org.

(232) Zie «Feedback statement» (cesr/05-274) op het webadres www.cesr-eu.org.

maatregelen nemen om de vertrouwelijkheid van de voorkennis te waarborgen en dienen zij de Commissie in kennis te stellen van de beslissing tot uitstel, zodat de Commissie verscherpt toezicht kan uitoefenen op de markt.

In artikel 25, § 2, van de wet van 2 augustus 2002 is bepaald dat inkoop van eigen aandelen en koersstabilisatie niet binnen de werkingssfeer van het verbod op marktmisbruik vallen, wanneer zij volgens de vereisten van verordening nr. 2273/2003 worden uitgevoerd. Zoniet vinden de verbodsbepalingen terug toepassing.

Voorts zijn in de wet van 2 augustus 2002 preventieve maatregelen tegen marktmisbruik ingevoerd, die in werking zullen treden op 10 mei 2006. Deze maatregelen betreffen marktdeelnemers bij de strijd tegen marktmisbruik en vormen middelen voor de bestrijding en opsporing van marktmisbruik. Emittenten zullen lijsten moeten bijhouden van personen die toegang hebben tot voorkennis en deze op verzoek aan de Commissie bezorgen. Vaak vroeg de Commissie dergelijke informatie al op in de loop van haar onderzoeken naar misbruik van voorkennis, maar deze praktijk wordt nu geformaliseerd. Ook moeten leidinggevende personen bij emittenten en de met hen verbonden personen voortaan hun transacties in effecten van de betrokken emittent melden aan de Commissie. Tussenpersonen moeten op hun beurt de transacties melden waarvan zij een redelijk vermoeden hebben dat zij marktmisbruik inhouden. Beleggingsaanbevelingen ten slotte worden onderworpen aan specifieke inhoudelijke vereisten die zullen bijdragen tot de betere inschatting ervan door het publiek.

Op 5 maart 2006 zijn vervolgens twee koninklijke besluiten vastgesteld ter uitvoering van de wet van 2 augustus 2002. Zij vormen de verdere omzetting van de Europese richtlijnen inzake marktmisbruik en treden in werking op 10 mei 2006.

Het «koninklijk besluit betreffende marktmisbruik» bevat om te beginnen bepalingen over diverse aspecten van marktmisbruik: signalen welke kunnen wijzen op marktmanipulatie, criteria en procedures in verband met gebruikelijke marktpraktijken en bepalingen in het kader van de toepassing van voormelde «safe harbor»-verordening. Daarnaast worden de preventieve maatregelen nader ingevuld door onder meer te bepalen welke gegevens de lijsten van insiders en de meldin-

gen van verdachte transacties en insider transacties moeten bevatten. Ten slotte worden in het kader van de omzetting van de Europese richtlijnen nog een aantal aanpassingen doorgevoerd aan het koninklijk besluit van 31 maart 2003 over de informatieverplichtingen van genoteerde emittenten.

Het «koninklijk besluit betreffende de juiste voorstelling van beleggingsaanbevelingen en de bekendmaking van belangenconflicten» is uitsluitend gewijd aan de regulering van de beleggingsaanbevelingen. Het bevat enerzijds inhoudelijke regels en vereisten inzake de bekendmaking van financiële belangen en andere belangenconflicten voor personen die aanbevelingen uitbrengen, en anderzijds regels voor personen die andermans aanbevelingen verspreiden. Voor professionele spelers zoals kredietinstellingen, beleggingsondernemingen en onafhankelijke analisten gelden strengere regels, aangezien aan hun aanbevelingen doorgaans meer waarde wordt gehecht.

Toezicht op de gedragsregels

De wet van 6 april 1995 bepaalt de verplichtingen, in het bijzonder de gedragsregels, die bemiddelaars in financiële instrumenten moeten naleven.

Deze voorschriften (in het bijzonder artikel 36 van voornoemde wet) blijven van toepassing tot de inwerkingtreding van de gedragsregels opgenomen in de artikelen 26 en 27 van de wet van 2 augustus 2002. De wet van 20 juni 2005 (233) heeft de regels betreffende het toezicht op en de handhaving van de voornoemde voorschriften - in de periode tot de inwerkingtreding van de artikelen 26 en 27 van de wet van 2 augustus 2002 - gepreciseerd. De wet bevestigt in de eerste plaats dat de Commissie in deze overgangperiode op het gebied van de gedragsregels gebruik kan maken van haar opsporingsbevoegdheden waarvan sprake in de artikelen 34 en 35 van de wet van 2 augustus 2002. Voorts bevestigt de wet dat de handhaving van de tijdens de overgangperiode geldende gedragsregels kan geschieden met de sanctiebevoegdheden waarover de Commissie krachtens de artikelen 36 en 37 van de wet van 2 augustus 2002 beschikt. Tijdens de parlementaire voorbereiding werd toegelicht dat de bedoeling van de wetgever er altijd heeft in bestaan dat de Commissie bevoegd was voor de handhaving van deze regels.

(233) Belgisch Staatsblad van 26 augustus 2005, derde editie.

2.5. Toezicht op de instellingen voor collectieve belegging

2.5.1. Internationale ontwikkelingen

Activiteiten van de CESR Expert Group on Investment Management

Tijdens de verslagperiode heeft de CESR-deskundigengroep inzake Investment Management (hierna «CESR IM» genoemd) haar activiteiten vooral toegespitst op de volgende twee thema's: het mandaat met betrekking tot de activa die voor belegging in aanmerking komen, en de aanbevelingen voor een vereenvoudiging van de kennisgevingsprocedure (234).

De doelstelling van het mandaat dat de Europese Commissie CESR heeft gegeven met betrekking tot de activa die voor belegging in aanmerking komen, is de verduidelijking van een aantal definities van richtlijn 85/611/EEG over de beleggingsmogelijkheden voor ICBE's. De betrokken CESR-werkzaamheden hebben geresulteerd in de vastlegging van criteria en de toelichting van bepaalde begrippen of termen inzake portefeuillebeheer waarmee rekening moet worden gehouden bij de beoordeling of bepaalde financiële instrumenten al dan niet voor belegging in aanmerking komen.

Oorspronkelijk was het de bedoeling dat over die werkzaamheden een definitief advies zou worden gepubliceerd in oktober 2005 na afloop van een eerste openbare consultatieronde die in juni 2005 werd afgerond. Gelet op het technische karakter van de materie en het belang van de behandelde onderwerpen, hebben diverse marktdeelnemers de wens uitgedrukt dat de activiteiten zouden worden voortgezet en dat in oktober en november 2005 een tweede openbare consultatieronde zou worden georganiseerd. Rekening houdend daarmee heeft de Europese Commissie het CESR-voorstel bekrachtigd om de termijn te verlengen van oktober 2005 tot januari 2006. Het definitieve advies (235) werd goedgekeurd tijdens de CESR-vergadering van 19 en 20 januari 2006 en ter kennis gebracht van de Europese Commissie.

Na afloop van de tweede openbare consultatieronde handelden de gesprekken binnen CESR IM vooral over de verhandelbaarheid van genoteerde effecten, over de criteria die moeten worden toegepast om te bepalen of ICBE's van het besloten type (*closed end funds*) en instrumenten van de monetaire markt voor belegging in aanmerking komen, alsook over de financiële indexen die in aanmerking komen als onderliggende waarden van financiële derivaten (236).

Eén van de resultaten van de CESR-werkzaamheden is de erkenning van de mogelijkheid voor ICBE's om een onrechtstreekse positie te nemen in activa die niet voor belegging in aanmerking komen. Op die manier kunnen ICBE's zich in het bijzonder blootstellen aan een risico op vastgoed of op grondstoffen via beleggingen in financiële derivaten op indexen die zelf een risico op vastgoed of op grondstoffen inhouden, of via beleggingen in rechten van deelneming in ICBE's van het besloten type waarvan het beleggingsbeleid in hoofdzaak op vastgoed of op grondstoffen is toegespitst.

Ondanks voornoemde conclusies op grond waarvan het mogelijk wordt voor ICBE's om een risico te lopen op activa die niet rechtstreeks voor belegging in aanmerking komen, vermeldt CESR in zijn definitief advies dat het zijn werkzaamheden in verband met derivaten op financiële indexen zal voortzetten, om te bepalen of indexen van *hedge funds* al dan niet in aanmerking kunnen komen als onderliggende waarden van financiële derivaten in het bezit van een ICBE.

Verder heeft CESR IM ook een denkoefening gewijd aan de vereenvoudiging van de kennisgevingsprocedure in het kader van het Europees paspoort van ICBE's (237). Met die werkzaamheden wordt gestreefd naar een convergentie van de administratieve praktijken van de verschillende Europese toezichthoudende autoriteiten in het kader van de kennisgeving aan de

(234) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 119.

(235) CESR's Advice on Clarification of Definitions concerning Eligible Assets for Investments of UCITS (CESR/ 06-005), dat kan worden geraadpleegd op www.cesr-eu.org.

(236) Of *closed end funds* al dan niet voor belegging in aanmerking komen, moet worden beoordeeld ten aanzien van art. 19, § 1, a) tot d), en § 2, a), van de ICBE-richtlijn. Datzelfde artikel is ook van toepassing op de instrumenten van de monetaire markt, net als art. 19, § 1, h). Of de onderliggende waarden van financiële derivaten voor belegging in aanmerking komen komt aan bod in art. 19, § 1, g), zonder dat het begrip «financiële indexen» daarbij echter nader wordt toegelicht.

(237) Terloops wordt eraan herinnerd dat een ICBE die correct is geregistreerd in haar lidstaat van herkomst, om de verhandeling van haar rechten van deelneming in de andere lidstaten van de Europese Unie kan verzoeken via een eenvoudige kennisgeving aan die lidstaten. De lidstaten van ontvangst zijn enkel bevoegd voor de naleving van de verhandelingsregels.

lidstaat van ontvangst. Aan de eerste resultaten van die werkzaamheden die op 27 oktober 2005 zijn gepubliceerd (238), is een openbare consultatieronde gewijd van november 2005 tot eind januari 2006.

Die werkzaamheden hebben duidelijkheid verschaft over de door de ICBE's en de bevoegde autoriteiten te volgen procedure bij een verhandelingskennisgeving, en hebben bijgedragen tot de opstelling van een lijst van documenten die door een aan de bevoegde toezichthoudende autoriteit van de lidstaat van ontvangst ICBE moeten worden overgelegd. Die lijst omvat een model van kennisgevingsbrief die de ICBE aan de bevoegde toezichthoudende autoriteit van de lidstaat van ontvangst moet richten, alsook een model van officieel attest dat de toezichthoudende autoriteit van de lidstaat van herkomst moet afleveren aan de toezichthoudende autoriteit van de lidstaat van ontvangst. Door het gebruik van die standaarddocumenten te promoten, wil CESR bijdragen tot de uniformisering van de documenten die in het kader van een kennisgevingsprocedure moeten worden overgelegd.

Activiteiten van het CESR Review Panel met betrekking tot ICBE's

Het Review Panel dat in december 2002 werd opgericht om CESR bij te staan bij de totstandbrenging van een coherente en tijdige tenuitvoerlegging van de Europese wetgeving door de lidstaten, speelt ook een belangrijke rol in het kader van de Lamfalussy-procedure, meer bepaald op het vlak van de naleving van de op niveau 3 goedgekeurde aanbevelingen.

Aanbevelingen van de Europese Commissie

In april 2004 heeft de Europese Commissie twee aanbevelingen goedgekeurd in het kader van de nieuwe ICBE-reglementering (239), waarvan de eerste handelt over het gebruik van financiële derivaten door ICBE's (240) en de tweede over de inhoud van het vereenvoudigd prospectus (241).

Op vraag van de Europese Commissie heeft CESR een diepgaand onderzoek verricht naar de stand van de tenuitvoerlegging van die aanbevelingen. Het onderzoek is uitgevoerd door het CESR Investment Management met de hulp van het Review Panel.

Het onderzoek (242) heeft uitgewezen dat de Belgische ICBE-wetgeving en -reglementering (243), zowel in specifieke bepalingen als in algemene beginselen die zij poneren, erg nauw aansluiten bij de geformuleerde aanbevelingen.

CESR-aanbevelingen over de overgangsregeling voor ICBE's

Eind januari 2005 heeft CESR de aanbevelingen (244) goedgekeurd in verband met de overgangsregeling voor ICBE's (245) die van toepassing is in het kader van de inwerkingtreding van de richtlijnen tot wijziging van richtlijn 85/611/EEG (246). Parallel met die goedkeuring heeft CESR het Review Panel gemandateerd om het verloop van de tenuitvoerlegging van die aanbevelingen door de lidstaten te evalueren.

(238) CESR's guidelines for supervisors regarding the notification procedure according to Section VIII of the UCITS Directive (CESR/05-484), die kunnen worden geraadpleegd op www.cesr-eu.org.

(239) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 118.

(240) Aanbeveling 2004/383/EG van de Europese Commissie van 27 april 2004 betreffende het gebruik van financiële derivaten door instellingen voor collectieve belegging in effecten (icbe's), PB nr. L 144, p. 34 tot 46.

(241) Aanbeveling 2004/384/EG van de Europese Commissie van 27 april 2004 betreffende bepaalde gegevens die overeenkomstig schema C van bijlage I bij Richtlijn 85/611/EEG van de Raad in het vereenvoudigd prospectus moeten worden vermeld, PB nr. 144, p. 47-61.

(242) *Implementation of the European Commission's Recommendations on UCITS – Report on the review conducted by CESR* (CESR/05-302b), dat kan worden geraadpleegd op www.cesr-eu.org.

(243) ICB-wet en ICB-besluit.

(244) CESR's guidelines for supervisors regarding the transitional provisions of the amending UCITS Directives (CESR/04-434b), die kunnen worden geraadpleegd op www.cesr-eu.org.

(245) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 119, en dit verslag, p. 102.

(246) Richtlijn 2001/107/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 januari 2002 tot wijziging van Richtlijn 85/611/EEG van de Raad tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende bepaalde instellingen voor collectieve belegging in effecten (icbe's) met het oog op de reglementering van beheermaatschappijen en vereenvoudigde prospectussen, PB nr. L 41 van 13 februari 2002, p. 20 tot 34, en Richtlijn 2001/108/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 januari 2002 tot wijziging van Richtlijn 85/611/EEG van de Raad tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende bepaalde instellingen voor collectieve belegging in effecten (icbe's), betreffende beleggingen van icbe's, PB nr. 41 van 13 februari 2002, p. 35 tot 42.

De aanbevelingen voorzien in verschillende deadlines voor de opstelling van een vereenvoudigd prospectus, de aanpassing van de organisatie van bepaalde ICBE's en de organisatie van bepaalde beheervennootschappen. Het Review Panel heeft die deadlines als uitgangspunt genomen voor zijn evaluatie die uit drie fases bestond, waarvan de eerste twee in 2005 zijn afgerond. Bij elke fase werd een vragenlijst gestuurd naar de bevoegde autoriteiten van de lidstaten. De vragen hadden telkens betrekking op de maatregelen die het betrokken land had genomen in zijn hoedanigheid van land van herkomst, meer bepaald ten aanzien van de in dat land gevestigde ICBE's, én in zijn hoedanigheid van land van ontvangst, meer bepaald ten aanzien van ICBE's naar buitenlands recht waarvan de rechten van deelneming in dat land worden verhandeld in het kader van de paspoortregeling.

De eerste fase van de evaluatie betrof de verplichting voor de vóór 13 februari 2004 opgerichte «UCITS I»-ICBE's, inclusief voor hun na die datum opgerichte compartimenten, om uiterlijk op 30 september 2005 een vereenvoudigd prospectus op te stellen.

De tweede fase had betrekking op de deadline van 31 december 2005 waartegen de tussen 13 februari 2002 en 13 februari 2004 opgerichte ICBE's en de vóór 13 februari 2002 opgerichte ICBE's met compartimenten die na 13 februari 2002 nieuwe compartimenten hadden opgericht, zich zowel qua organisatie als qua beleggingsbeleid aan de nieuwe reglementering dienden te conformeren.

De derde fase van de evaluatie betreft de toetsing van de naleving van de datum van de aanpassing van de beheervennootschappen waarvoor de overgangsregeling geldt en die ten minste één ICBE hebben opgericht conform de nieuwe Europese wetgeving (247). Krachtens de CESR-aanbevelingen moeten die beheervennootschappen zelf uiterlijk op 30 april 2006 in overeenstemming zijn met de nieuwe reglementering.

Uit de analyse van de eerste twee fases van de evaluatie door het Review Panel blijkt dat de CESR-aanbeve-

lingen over de overgangsregeling voor ICBE's, vanuit het oogpunt van de lidstaat van herkomst, correct zijn omgezet in zowel de Belgische ICBE-reglementering als de circulaires ICB 1/2005 (248) en ICB 4/2005 (249).

De Belgische wet bevat geen specifieke bepalingen voor ICBE's naar buitenlands recht waarvan de rechten van deelneming in België worden verhandeld. Als land van ontvangst is België immers enkel bevoegd voor de toepassing van de regels over de verhandeling van de rechten van deelneming in dergelijke ICBE's. Het is dus de overgangsregeling van het land van herkomst die op dergelijke ICBE's van toepassing is. In dat verband heeft de CBFA aan het Review Panel bevestigd dat de ICBE's naar buitenlands recht die onder de toepassing vallen van de overgangsbepalingen die aansluiten bij de CESR-aanbevelingen, hun rechten van deelneming verder zullen kunnen verhandelen in België.

België verschilt op dat vlak niet van andere lidstaten. Het Review Panel merkt immers op dat tal van lidstaten, in hun hoedanigheid van land van ontvangst, de CESR-aanbevelingen niet ten uitvoer hebben gelegd via de invoering van specifieke bepalingen in hun reglementering.

Bijdrage van de CBFA aan het Groenboek over de ICBE's

In het kader van de evaluatie van de huidige ICBE-wetgeving waarmee zij belast is, heeft de Europese Commissie in juli 2005 een Groenboek gepubliceerd waarmee zij de aanzet wil geven tot een openbare gedachtewisseling over de kwesties en uitdagingen die bij de toekomstige uitbouw van de Europese markt voor beleggingsfondsen moeten worden aangepakt.

De Europese Commissie streeft ernaar, enerzijds, de kernelementen te bepalen die ten grondslag zullen liggen aan de verdere ontwikkeling van de ICBE-sector, en, anderzijds, die elementen naar prioriteit te rangschikken zodat op een evenwichtige manier kan worden ingespeeld op de belangen van de sector, de belangen van de beleggers en de aandachtspunten van de regelgevers.

- (247) Er moet worden onderstreept dat een beheervennootschap naar Belgisch recht die op de datum van inwerkingtreding van de ICB-wet is erkend, haar werkzaamheden, op grond van haar erkenning, enkel mag uitoefenen binnen de beperkingen en op de voorwaarden vastgelegd door de wet van 4 december 1990 en dus geen «UCITS III»-ICBE mag oprichten (zie art. 232, § 1, tweede lid van de ICB-wet).
- (248) Circulaire van 26 april 2005 over de voorstelling van het prospectus en van het vereenvoudigd prospectus op te stellen door de openbare instellingen voor collectieve belegging naar Belgisch recht met een veranderlijk aantal rechten van deelneming.
- (249) Circulaire van 17 oktober 2005 over de toelichting bij de overgangsregeling die geldt voor instellingen voor collectieve belegging die hebben geopteerd voor een belegging die beantwoordt aan de voorwaarden van de Richtlijn 85/611/EEG of voor een belegging in effecten en liquide middelen.

Toezicht op de financiële informatie en markten

Het Groenboek maakt een onderscheid tussen prioritaire acties op korte termijn en uitdagingen op lange termijn.

Wat de op korte termijn te ondernemen acties betreft, besteedt het Groenboek vooral aandacht aan de werking van het paspoort van de beheerverenootschap en de verdeling van de rechten van deelneming in ICBE's.

Wat de uitdagingen op langere termijn betreft, schetst het Groenboek de verschillende te nemen maatregelen die de integratie van de ICB-markt in Europa moeten bevorderen en tegelijkertijd een hoog beschermingsniveau voor de beleggers moeten handhaven. Verder wordt ook dieper ingegaan op de problematiek van de concurrentie tussen economisch gelijksoortige producten (gestructureerde obligaties, verzekeringsproducten, ...).

Tot slot behandelt het Groenboek de vraag naar een eventuele uitbreiding van de categorieën van ICB's die door een Europese reglementering moeten worden beheerst (vastgoed-ICB's, *hedge funds*, ...), en naar een eventueel vereiste modernisering van het huidige kader.

De CBFA heeft selectief gereageerd op het Groenboek. Haar individuele bijdrage vormt een aanvulling op de algemene denkoefening over het Groenboek door alle Europese regelgevers die deelnemen aan het CESR-overleg, en onderstreept de meer specifieke aandachtspunten van de CBFA (250).

Zo is een shortlist ontstaan van elementen die belangrijk worden geacht voor de evenwichtige ontwikkeling van de Europese fondsenindustrie.

Wat de verdeling van de ICBE's betreft, wenst de CBFA een harmonisatie van de nationale definities van «verhandeling» en «publiek»: momenteel lopen die definities zo sterk uiteen dat zij de goede werking van de pan-Europese verdeling van ICBE's belemmeren, en een duidelijke afbakening van de respectieve bevoegdheden van de lidstaat van herkomst en de lidstaat van ontvangst in de weg staan. Bovendien moeten gedragsregels worden uitgewerkt die zowel moeten worden toegepast bij de verdeling van de rechten van deelneming in ICBE's als bij het beheer van de portefeuilles van die ICBE's. In dat verband moeten de regels waarvan sprake in de MiFID-richtlijn als referentieregels worden gebruikt, zonder dat daarbij de marginale aanpassingen mogen worden uitgesloten die nodig zijn om rekening te kunnen houden met de kenmerkende eigenschappen van de ICBE's en hun aangestelde beheerverenootschappen. Bij de totstandbrenging van

die regels moet er worden op toegezien dat de positie van de ICBE's niet al te sterk afwijkt van die van de andere financiële producten.

Verder stelt de CBFA ook vast dat, hoewel de ICBE-richtlijn een beheerverenootschap van ICBE's de mogelijkheid biedt om haar activiteiten uit te voeren in het kader van de vrije dienstverlening, het vereiste bij artikel 3 van die richtlijn op grond waarvan het hoofdkantoor van een ICBE zich moet in dezelfde lidstaat moet bevinden als die waar de statutaire zetel is gevestigd, die beheerverenootschap precies belet om die mogelijkheid te benutten. Anderzijds is het niet evident om de meerwaarden te bepalen die zouden kunnen worden gerealiseerd als de beheerverenootschap haar activiteiten effectief in het kader van de vrije dienstverlening zou kunnen verrichten, ten opzichte van de huidige situatie waarbij het ICBE-paspoort als dusdanig wordt gecombineerd met de mogelijke delegatie van andere beheerfuncties dan de administratie, zoals inzonderheid het financieel beheer van de portefeuille.

Ongeacht of het gaat om de grensoverschrijdende aanstelling van een beheerverenootschap, de grensoverschrijdende delegatie van het bestuur van een ICBE of de mogelijkheid om een bewaarder aan te stellen in een andere lidstaat dan de lidstaat van herkomst van de ICBE, mag niet uit het oog worden verloren dat dergelijke structuren een belangrijke uitdaging vormen voor de toezichthoudende autoriteiten van de EU-lidstaten, omdat de bevoegdheden met betrekking tot het toezicht op de ICBE's worden opgesplitst tussen verschillende toezichthoudende autoriteiten in verschillende lidstaten. Om de risico's verbonden aan die situatie te voorkomen en opdat de bevoegde autoriteiten een overtuigend antwoord zouden kunnen bieden op de uitdagingen verbonden aan de integratie van de Europese markt van het collectief beheer, is de CBFA van oordeel dat de operationele samenwerking tussen de nationale regelgevers moet worden verbeterd.

Tot slot pleit de CBFA voor een convergentie tussen de Europese wetgevingen inzake beleggersbescherming die van toepassing zijn op de ICBE's en op de financiële producten die rechtstreeks concurreren met die ICBE's. Zij onderstreept het feit dat, parallel met elke wetgevende actie inzake ICBE's (in voorkomend geval bij de totstandbrenging van een op een meer kwalitatieve benadering gebaseerde wetgeving), soortgelijke acties zouden moeten worden ondernomen ten aanzien van concurrerende producten om op die manier de convergentie tussen de verschillende reglementeringen te bevorderen.

(250) Te raadplegen op www.forum.europa.eu.int.

2.5.2. Evolutie in de nationale reglementering en doctrine

Wijzigingen aan de ICB-wet

De wet van 20 juni 2005 (251) wijzigt op diverse punten de ICB-wet.

Op de eerste plaats strekken deze wijzigingen ertoe het toepassingsgebied van Deel II van deze wet te verduidelijken.

Aldus wordt gepreciseerd dat zogenaamde holdings niet zijn onderworpen aan het toepassingsgebied van de ICB-wet en haar uitvoeringsbesluiten. Vennootschappen waarvan de hoofdactiviteit bestaat uit het uitvoeren van (gezamenlijke) controle of het houden van deelnemingen, in de zin van de bepalingen van het Wetboek van Vennootschappen, worden niet beschouwd als ICB's wanneer een openbaar aanbod van hun effecten in België plaatsvindt of heeft plaatsgevonden (artikel 4, derde lid, 1°, van de ICB-wet).

Ook vennootschappen waarvan de effecten voor 90% - of een ander door de Koning te bepalen percentage - het voorwerp uitmaken van een onvoorwaardelijke en onherroepelijke overheidswaarborg en die aan bepaalde voorwaarden voldoen, vallen buiten het toepassingsgebied van de wet (artikel 4, derde lid, 2°, van de ICB-wet). Dergelijke vennootschappen dienen evenwel onderworpen te zijn aan bijzondere wetgeving die ertoe strekt investeringen in niet-genoteerde vennootschappen te bevorderen. Ze dienen op grond van de wetgeving of op grond van hun statuten informatieverplichtingen na te leven, die gelijkwaardig zijn aan deze die gelden voor vennootschappen waarvan de effecten zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereglementeerde markt. De gelijkwaardigheid van hun informatieverplichtingen wordt in eerste instantie door de betrokken vennootschappen beoordeeld. Anderzijds zal de Commissie, onder meer in het kader van het toezicht op het prospectus bij openbaar beroep op het spaarwezen, een toetsing van deze voorwaarde kunnen doorvoeren.

Voor bepaalde vennootschappen wordt overigens de mogelijkheid ingevoerd om te opteren voor het statuut van een openbare ICB (artikel 4, laatste lid, van de ICB-wet). Dergelijke optie bestaat in de mate dat de betrokken vennootschappen, ondanks het feit dat ze

controleparticipaties of andere deelnemingen bezitten, de collectieve belegging van financieringsmiddelen nastreven en wanneer zij, gelet op onder meer hun organisatiestructuur en hun beleggingsbeleid, aan de bepalingen van Deel II van de ICB-wet en zijn uitvoeringsbesluiten kunnen beantwoorden en hun inschrijving als openbare ICB kunnen bekomen.

De ICB-wet wordt nog op andere punten gewijzigd door de wet van 20 juni 2005. Die wijzigingen zijn drieërlei.

In de eerste plaats worden bepaalde machtigingen aan de Koning uitgebreid die nodig zijn om de wettelijke grondslag te kunnen garanderen van sommige bepalingen van het ter uitvoering van de ICB-wet genomen ICB-besluit. Verder worden ook de CESR-conclusies over de manier waarop de overgangsbepalingen van richtlijnen 2001/107/EG en 2001/108/EG (252) moeten worden geïnterpreteerd, in Belgisch recht omgezet. Tot slot worden in de ICB-wet technische correcties aangebracht.

Artikel 55 van de wet van 23 december 2005 (253) vult de in artikel 233, derde lid, van de ICB-wet bedoelde overgangsregeling aan voor de openbare ICB's in schuldvorderingen die, op het ogenblik van de inwerkingtreding van de ICB-wet, waren ingeschreven op de in artikel 31 van de ICB-wet bedoelde lijst.

De ICB-wet heeft, bij de vaststelling van de overgangsregeling voor openbare ICB's in schuldvorderingen, rekening gehouden met de kenmerkende eigenschappen van effectiseringsverrichtingen.

Aangezien de nieuwe organisatorische vereisten die worden opgelegd aan openbare ICB's in schuldvorderingen, zoals trouwens aan alle openbare ICB's, wijzigingen in de kostenstructuur van effectiseringsverrichtingen met zich zouden kunnen brengen, heeft de wetgever het wenselijk geacht te voorzien in de mogelijkheid om bij de inwerkingtreding van de ICB-wet niet te raken aan de lopende verrichtingen. Die kostenstructuur wordt immers over het algemeen bij de aanvang van de verrichting vastgesteld voor de volledige looptijd ervan. Gelet op de tijd die nodig is om een effectiseringsverrichting voor te

(251) Wet van 20 juni 2005 houdende wijziging van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen, de wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen, de wet van 6 april 1995 inzake het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen, de bemiddelaars en de beleggingsadviseurs en de wet van 20 juli 2004 betreffende bepaalde vormen van collectief beheer van beleggingsportefeuilles, en houdende andere diverse bepalingen.

(252) Zie «CESR's guidelines for supervisors regarding the transitional provisions of the amending UCITS Directives (2001/107/EC and 2001/108/EC)», februari 2005.

(253) Wet van 23 december 2005 houdende diverse bepalingen (BS 30 december 2005, 2de ed., p. 57301).

bereiden, heeft de wetgever bovendien niet willen raken aan de verrichtingen waarvan de voorbereiding al ver gevorderd was op de datum van inwerkingtreding van de ICB-wet. Hij heeft er daarom, in verband met de openbare ICB's in schuldvorderingen die na afloop van een termijn van 9 maanden na de inwerkingtreding van de ICB-wet zijn ingeschreven op de lijst als bedoeld in artikel 31 van die wet, voor geopteerd de bepalingen van de ICB-wet over de organisatie van dergelijke ICB's pas te laten gelden vanaf het ogenblik waarop die ICB's of één van hun compartimenten na het verstrijken van die termijn overgaan tot een nieuwe openbare uitgifte van effecten (254). Hier worden meer specifiek de bepalingen geïnterpreteerd over de organisatie van de beheertaken bij openbare ICB's in schuldvorderingen (de aanstelling van een beheerverenootschap van ICB's, het feit dat voor de uitoefening van bepaalde beheertaken een beroep wordt gedaan op een derde entiteit, ...).

Opdat die overgangsregeling volledige uitwerking zou hebben voor zowel openbare ICB's in schuldvorderingen als derde ondernemingen die taken uitoefenen op het vlak van het portefeuillebeheer van dergelijke ICB's, vult artikel 55 van de wet van 23 december 2005 voornoemd artikel 233 aan. Daarbij wordt bepaald dat de vennootschappen waarvan het gewone bedrijf, op de datum van inwerkingtreding van deze wet, bestaat in het beroepsmatige collectieve beheer van portefeuilles van openbare ICB's in schuldvorderingen waarvoor de in artikel 233, derde lid, bedoelde overgangsregeling geldt, deel III van die wet moeten naleven zodra een door hen beheerde openbare ICB in schuldvorderingen of een compartiment niet langer in aanmerking komt voor de in artikel 233, derde lid bedoelde overgangsregeling.

Om de kostenstructuur van de effectiseringsverrichtingen die worden uitgevoerd via openbare ICB's in schuldvorderingen, niet in het gedrang te brengen, moeten die vennootschappen immers, wat de toepassing van deel III van de ICB-wet betreft, kunnen terugvallen op een overgangsregeling die overeenstemt met de overgangsregeling die geldt voor de door hen beheerde openbare ICB's in schuldvorderingen. Aan die overgangsregeling komt een einde zodra één van die ICB's of één van hun compartimenten niet langer aanspraak kan

maken op de toepassing van artikel 233, derde lid, van de ICB-wet. Vanaf dat moment moeten die vennootschappen ervoor zorgen deel III van de ICB-wet na te leven en moeten zij opteren voor het statuut van beheerverenootschap van ICB's.

Circulaire over het prospectus en het vereenvoudigd prospectus op te stellen door de openbare instellingen voor collectieve belegging naar Belgisch recht met een veranderlijk aantal rechten van deelneming

De circulaire ICB 1/2005 over de voorstelling van het prospectus en het vereenvoudigd prospectus op te stellen door de openbare ICB's naar Belgisch recht met een veranderlijk aantal rechten van deelneming heeft tot doel een model van prospectus en vereenvoudigd prospectus aan te bevelen om, enerzijds, de informatie voor de beleggers te verbeteren, en, anderzijds, de voorstellingswijze van die documenten optimaal te harmoniseren, om op die manier de vergelijking tussen ICB's te vergemakkelijken.

Deze circulaire is van toepassing op de openbare ICB's naar Belgisch recht met een veranderlijk aantal rechten van deelneming, met andere woorden, de ICB's waarvan de beleggingen voldoen aan de voorwaarden van richtlijn 85/611/EEG (255), of die beleggen in financiële instrumenten en liquide middelen (256).

De circulaire omvat drie modellen van een prospectus en drie modellen van een vereenvoudigd prospectus met betrekking tot respectievelijk een bevek met verschillende compartimenten, een bevek zonder compartimenten en een gemeenschappelijk beleggingsfonds.

Doelstelling van deze modellen is op een homogene en coherente manier de gegevens voor te stellen die zijn opgenomen in bijlagen A en B (en in zekere mate in bijlage C) bij het koninklijk besluit van 4 maart 2005 met betrekking tot bepaalde openbare instellingen voor collectieve belegging en die betrekking hebben op de minimuminhoud van respectievelijk het prospectus en het vereenvoudigd prospectus. Deze bijlagen liggen in het verlengde van de bepalingen van richtlijn 85/611/EEG en aanbeveling 2004/384/EG van de Europese Commissie (257).

(254) Zie het wetsontwerp betreffende bepaalde vormen van collectief beheer van beleggingsportefeuilles, Amendementen, Parl. st., Senaat, 2003-2004, nr. 3-609/3, p. 5 en 6.

(255) De ICB's die hebben geopteerd voor de categorie van toegelaten beleggingen als bedoeld in art. 122, § 1, 1°, van de wet van 4 december 1990 op de financiële transacties en de financiële markten (hierna «de wet van 4 december 1990» genoemd) of in art. 7, eerste lid, 1°, van de ICB-wet.

(256) De ICB's die hebben geopteerd voor de categorie van toegelaten beleggingen als bedoeld in art. 122, § 1, 2°, van de wet van 4 december 1990, of in art. 7, eerste lid, 2°, van de ICB-wet.

(257) Aanbeveling 2004/384/EG van de Europese Commissie van 27 april 2004 betreffende bepaalde gegevens die overeenkomstig schema C van bijlage I bij Richtlijn 85/611/EEG van de Raad in het vereenvoudigd prospectus moeten worden vermeld, PB nr. L 144/47 van 30 april 2004.

Die richtlijn en die aanbeveling bepalen onder andere dat in het prospectus en in het vereenvoudigd prospectus een beoordeling van het risicoprofiel van de ICB of van het compartiment moet worden ingevoegd, inzonderheid via een tekstuele beschrijving van de risico's die significant en relevant worden geacht gelet op hun gevolgen en waarschijnlijkheid. In dat verband kan, aan de hand van de in circulaire ICB 1/2005 vermelde modellen van vereenvoudigd prospectus, het risicoprofiel van de ICB of van het compartiment worden geschetst in de vorm van een tabel waarin elk risico kort moet worden gedefinieerd en het niveau ervan moet worden vermeld («Geen», «Laag», «Gemiddeld» of «Hoog»). In het prospectus moet een volledige beschrijving worden opgenomen van de risico's die als significant en relevant worden gekwalificeerd (niveau «Gemiddeld» of «Hoog»).

Om een vergelijking tussen de ICB's mogelijk te maken, heeft de beroepsvereniging BEAMA een aanbeveling (258) geformuleerd met het oog op de gestandaardiseerde bepaling van het risiconiveau dat in genoemde tabel moet worden vermeld. De ICB's die zich op de BEAMA-aanbeveling baseren, moeten dat duidelijk vermelden in het vereenvoudigd prospectus. Een ICB kan echter van die aanbeveling afwijken indien haar portefeuille een zeer specifieke samenstelling heeft. De aanbeveling ontheft de ICB echter niet van haar verantwoordelijkheid om haar risicoprofiel op een passende manier te beschrijven.

De circulaire ICB 1/2005 behandelt ook de periode waarover de ICB's beschikken om zich aan de nieuwe prospectusregels aan te passen. In dat verband herhaalt zij de overgangsbepalingen en de datums van inwerkingtreding van de bepalingen over de opstelling van het vereenvoudigd prospectus en van het prospectus die zijn opgenomen in de artikelen 234 tot 236 van de ICB-wet. Bovendien heeft CESR van zijn kant in februari 2005 aanbevelingen (259) geformuleerd met betrekking tot, onder andere, de overgangsbepalingen die de ICB's die voldoen aan de voorwaarden van richtlijn 85/611/EEG, moeten toepassen bij de opstelling van hun prospectus en hun vereenvoudigd prospectus. De

CBFA beveelt bijgevolg in haar circulaire aan de CESR-aanbevelingen na te leven indien zij strenger zijn dan de overgangsbepalingen van de ICB-wet, en dit vooral voor de ICB's of de compartimenten die in een andere lidstaat van de Europese Economische Ruimte worden gecommmercialiseerd, om te vermijden dat de bevoegde autoriteiten van de lidstaten van ontvangst maatregelen zouden nemen ten aanzien van die ICB's.

Circulaire inzake de overgangsregeling van de ICB-wet en van het ICB-besluit

De circulaire ICB 4/2005 van de Commissie geeft toelichting bij de overgangsregeling van de ICB-wet (260) en van het ICB-besluit. Het toepassingsgebied van deze circulaire is beperkt tot instellingen voor collectieve belegging die beantwoorden aan de voorwaarden van de richtlijn 85/611/EEG («geharmoniseerde ICB's») of die hebben geopteerd voor een belegging in effecten en liquide middelen («niet-geharmoniseerde ICB's»).

Deze circulaire biedt vooreerst een algemeen overzicht van de termijnen waarbinnen de voormelde instellingen voor collectieve belegging die reeds bestonden op de datum van inwerkingtreding van de ICB-wet, zich moeten aanpassen aan het geheel van de nieuwe wettelijke en reglementaire bepalingen, uitgezonderd de bepalingen met betrekking tot het opstellen van het vereenvoudigd prospectus en het prospectus (261). In dit kader wordt inzake de Belgische ICB's een onderscheid gemaakt tussen (i) de geharmoniseerde ICB's opgericht vóór 13 februari 2002, (ii) de geharmoniseerde ICB's opgericht na 13 februari 2002 en vóór 13 februari 2004 en (iii) de niet-geharmoniseerde ICB's. Voor de buitenlandse ICB's wordt een onderscheid gemaakt tussen de niet-geharmoniseerde ICB's en de geharmoniseerde ICB's.

De circulaire neemt de aanbevelingen in acht die CESR in februari 2005 heeft uitgevaardigd met betrekking tot de overgangsbepalingen van de richtlijnen 2001/107/EG en 2001/108/EG (262) («de CESR-richtlijnen»). Er wordt dan ook aanbevolen om deze CESR-richtlijnen te eerbiedigen indien ze strenger zijn dan de

- (258) BEAMA-aanbeveling van 30 september 2005 met betrekking tot bepaalde aspecten van de circulaire ICB 1/2005, die kan worden geraadpleegd op www.beama.be.
- (259) CESR's guidelines for supervisors regarding the transitional provisions of the amending UCITS Directives (2001/107/EC and 2001/108/EC) van februari 2005 (CESR/04-434b), die kunnen worden geraadpleegd op www.cesr-eu.org.
- (260) Zoals gewijzigd door de wet van 20 juni 2005 houdende wijziging van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen, de wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen, de wet van 6 april 1995 inzake het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen, de bemiddelaars en de beleggingsadviseurs en de wet van 20 juli 2004 betreffende bepaalde vormen van collectief beheer van beleggingsportefeuilles, en houdende diverse andere bepalingen.
- (261) Dit laatste aspect wordt, althans voor de Belgische geïntegreerde ICB's, immers behandeld in de circulaire ICB 1/2005 (zie dit verslag, p. 101).
- (262) CESR's guidelines for supervisors regarding the transitional provisions of the amending UCITS Directives (2001/107/EC and 2001/108/EC) (zie dit verslag, p. 97).

overgangsbepalingen van de ICB-wet en haar uitvoeringsbesluit. Deze aanbeveling geldt vooral voor de geharmoniseerde ICB's die daadwerkelijk worden gecommmercialiseerd in een andere lidstaat van de Europese Economische Ruimte en beoogt te vermijden dat de bevoegde overheden van de lidstaten van ontvangst ten aanzien van deze ICB's maatregelen zouden treffen.

De bijlage bij de circulaire bevat vervolgens een overzicht in tabelvorm van de bepalingen van de ICB-wet die reeds van toepassing zijn voorafgaandelijk aan de aanpassing van de betrokken ICB's aan het nieuwe statuut (bijlage I), alsook van de bepalingen van het ICB-besluit die gelden voor de Belgische ICB's, met aanduiding of zij al dan niet onmiddellijk toepassing vinden (bijlage II).

Aanbevelingen over de organisatie van de zogenaamde «zelfbeherende» ICB's

Krachtens richtlijn 85/611/EEG, zoals gewijzigd bij richtlijnen 2001/107/EG en 2001/108/EG (de «ICBE-richtlijn»), heeft een ICBE de keuze tussen twee organisatie-modellen: ofwel beschikt zij over een eigen organisatie die aan haar werkzaamheden is aangepast (organisatiemodel van de zelfbeherende ICB), ofwel beschikt zij niet over zo'n organisatie en stelt zij een beheervenootschap van ICB's aan die de uitoefening van al haar beheertaken van haar overneemt (organisatiemodel van de aangestelde beheervenootschap).

De ICB-wet, die in hoofdzaak beide voornoemde wijzigingsrichtlijnen in Belgisch recht omzet, breidt die twee organisatie-modellen uit tot alle ICB's naar Belgisch recht.

Sinds de inwerkingtreding van voornoemde wet en onder andere rekening houdend met bepaalde termijnen die door de in die wet vermelde overgangsbepalingen worden opgelegd dan wel door CESR worden aanbevolen (263), hebben vele ICB's naar Belgisch recht zich aan het nieuwe reglementaire kader geconformeerd.

Een meerderheid van hen heeft geopteerd voor het organisatiemodel van de aangestelde beheervenootschap. Toch hebben bepaalde instellingen ook te kennen gegeven dat zij wensen te functioneren volgens het organisatiemodel van de zelfbeherende ICB of zijn zij voornemens om zo te functioneren.

In haar circulaire ICB 2/2006 heeft de Commissie aanbevelingen goedgekeurd die ertoe strekken de continuïteit van de werkzaamheden en de toekomstige ontwikkeling te garanderen van de openbare beleggingsvennootschappen naar Belgisch recht die ervoor hebben geopteerd te functioneren als zelfbeherende beleggingsvennootschappen en die dus bijgevolg geen beheervenootschap van ICB's hebben aangesteld als bedoeld in artikel 138 van de ICB-wet. Die aanbevelingen verwijzen in hoofdzaak naar de werking van een openbare beleggingsvennootschap met veranderlijk kapitaal. Als die aanbevelingen op andere categorieën van openbare beleggingsvennootschappen worden toegepast, moeten zij *mutatis mutandis* aan de kenmerkende eigenschappen van die vennootschappen worden aangepast.

De aanbevelingen van de Commissie hebben in hoofdzaak betrekking op de in artikel 40 van de ICB-wet bedoelde wettelijke vereisten. Die bepaling poneert de organisatorische beginselen die van toepassing zijn op de zelfbeherende vennootschappen (264). De thema's die daarbij aan bod komen, zijn de delegatie van de beheertaken, de in menselijk en technisch opzicht vereiste middelen waarover een ICB moet beschikken, en de werking van haar effectieve leiding. Vervolgens wordt toelichting gegeven bij de aspecten die verband houden met de continuïteit van de werkzaamheden van de ICB, met het opzetten van procedures voor de follow-up van risico's en voor de interne controle en met de methodes voor de evaluatie van de waarde van OTC-derivaten. Tot slot wordt een voorstel geformuleerd voor de coördinatie van de door de ICB zelf uitgevoerde en de aan haar bewaarder toevertrouwde controleopdrachten.

Bij de opstelling van die aanbevelingen heeft de Commissie er voortdurend op toegezien dat de organisatorische vereisten aansluiten bij de complexiteit en de omvang van de ICB's, en dat de door de verschillende partijen uitgevoerde controles elkaar niet overlappen.

De Commissie is aldus voornemens om rekening te houden met de diversiteit van de structuren van de zelfbeherende ICB's en om voorwaarden te creëren die het mogelijk maken die diversiteit te bewaren.

(263) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 119 en dit verslag, p. 102.

(264) Die vereisten stemmen inzonderheid overeen met de vereisten waarvan sprake in de art. 13ter, 13quater en 21, § 1, van richtlijn 85/611/EEG.

2.5.3. Toezicht in de praktijk

Risicoklassen van ICB's met vaste vervaldag en kapitaalbescherming

Aan elke ICB of compartiment van een ICB wordt bij commercialisering een risicoklasse toegekend. Deze risicoklasse wordt bepaald aan de hand van de volatiliteit van de netto-inventariswaarde van de ICB. Dit gebeurt via de berekening van de standaardafwijking, d.i. de schommeling rond een gemiddelde, op jaarbasis van de rendementen tijdens de voorbije vijf jaar, of tijdens een minder lange periode indien de betrokken ICB of compartiment minder lang bestaat.

Voor de berekening van de risicoklasse van ICB's met vaste vervaldag en kapitaalbescherming werd in 2003 in gezamenlijk overleg met BEAMA een eigen dynamische berekeningsmethode uitgewerkt in functie van de reeds verstreken looptijd van de ICB (of compartiment) (265). Eigen aan deze methode is onder meer dat de risicoklasse van dergelijke ICB's met een netto-inventariswaarde-historiek van minder dan 1 jaar wordt toegekend aan de hand van de gemiddelde standaardafwijking van categorieën van gelijkaardige ICB's (266). Hiertoe werden op grond van een aantal parameters (267) verschillende categorieën van ICB's met vaste looptijd en kapitaalbescherming gedefinieerd. De afbakening van de bedoelde categorieën wordt weergegeven in een «boomstructuur».

BEAMA heeft de taak op zich genomen om deze «boomstructuur» te actualiseren in functie van nieuwe

structuren en nieuwe historische gegevens. Tijdens de verslagperiode werden ingevolge desbetreffend onderzoek van BEAMA volgende aanpassingen doorgevoerd aan de «boomstructuur»:

Voor *multi-period* (268) *fixed income* gelinkte structuren wordt een bijkomend onderscheid gemaakt in functie van de looptijd (groter of kleiner dan 7 jaar).

Single period (269) structuren met een hoge minimum return (270) (*best of* (271) via coupon of kapitalisatie) worden gelijkgesteld met de *multi-period equity* structuren voor zover de *best of*-component (het aandeel van het gegarandeerde rendement) voldoende zwaar doorweegt. De *best of*-component wordt geacht voldoende zwaar door te wegen indien meer dan 50% van de investeringen die gericht zijn op het behalen van een vooropgesteld rendement de betaling van vooraf bepaalde dividenden beogen. De netto-inventariswaarde van deze ICB's zal in principe de eerste jaren gekenmerkt worden door een lage volatiliteit en de volgende jaren door een hogere volatiliteit. In het (vereenvoudigd) prospectus van de ICB wordt bijkomend vermeld dat de risicoklasse van deze structuren na verloop van tijd kan stijgen.

De aangepaste methodologie gebruikt voor de risicoberekening van ICB's is te raadplegen op de website van de Commissie (www.cbfa.be) onder de rubriek publicaties/studie 21 (272).

(265) Zie het jaarverslag CBF 2002-2003, p. 188 en 189.

(266) Bij andere ICB's wordt de risicoklasse in dat geval bepaald op grond van de berekening van de standaardafwijking op jaarbasis van de rendementen tijdens de voorbije vijf jaar van een benchmark die aansluit bij de beleggingen aangekondigd in het prospectus en vereenvoudigd prospectus.

(267) Voor de afbakening van de categorieën werd rekening gehouden met volgende criteria: 1/ «*Multiperiods*» of «*single period*»-structuren; 2/ het onderliggende («*equity*» of «*fixed income*»); 3/ de normale of hoge volatiliteit van het onderliggende; 4/ de uitdrukkingsmunt.

(268) *Multi-period*-structuren zijn ICB's waarvan het rendement volgens een bepaalde periodiciteit tussentijds wordt «vastgeklekt».

(269) Bij een *single period*-structuur wordt het rendement, in tegenstelling tot de *multi-period* structuren, bepaald op het einde van de looptijd.

(270) Het gaat voornamelijk om structuren die de eerste (2) jaren een dividend uitkeren en vervolgens een rendement beogen op de vervaldag.

(271) «*Best of*» betekent het beste van enerzijds een vooraf bepaalde meerwaarde (uitgedrukt in % van het inschrijvingsbedrag) en anderzijds een mogelijke meerwaarde afhankelijk van de stijging van een bepaalde (aandelen)index.

(272) Studies en documenten nr. 21 dd. juli 2003 (bijwerking juli 2005).

HOOFDSTUK 3

De aanvullende pensioenen

3.1. Evolutie in de nationale reglementering en doctrine

Omzetting van kapitaal in rente

Wanneer de prestatie wordt uitgekeerd als een kapitaal heeft de aangeslotene of rechthebbende overeenkomstig de WAP en de WAPZ het recht om de omvorming in rente te vragen. Krachtens artikel 19, §1 van het uitvoeringsbesluit WAP en artikel 2, § 1 van het uitvoeringsbesluit WAPZ mogen de actualisatieregels die in dat geval gebruikt worden om de rente te bepalen geen lager resultaat opleveren dan het resultaat dat men zou verkrijgen met de sterftetafels die door de Commissie worden vastgelegd en een bepaalde rentevoet.

In uitvoering daarvan heeft de Commissie sterftetafels voor de omzetting van kapitaal in rente vastgelegd in een reglement dat bij koninklijk besluit van 9 maart 2005 werd goedgekeurd (273).

Koninklijk besluit tot aanwijzing van de ambtenaar in het kader van sociale pensioenstelsels (274)

De WAP maakt een onderscheid tussen gewone pensioenstelsels en sociale pensioenstelsels. Deze laatste bevatten naast een pensioenluik tevens een solidariteitsluik en zijn daarnaast onderworpen aan een aantal bijkomende voorwaarden. Zo moet een sociaal pensioenstelsel in principe steeds worden ingevoerd op grond van een C.A.O. Het sluiten van een C.A.O. is echter niet altijd mogelijk, meer bepaald in ondernemingen zonder syndicale afvaardiging. Artikel 12 van de WAP heeft daarop voor ondernemingen zonder syndicale afvaardiging een bijzondere procedure ingesteld met het oog op de invoering van een sociaal pensioenstelsel. Wanneer er in het kader van die procedure onenigheid rijst tussen de werkgever en de werknemers, voorziet artikel 12 in de bemiddeling door een bij koninklijk besluit aan te wijzen ambtenaar.

Het koninklijk besluit van 24 februari 2006 geeft uitvoering aan artikel 12 van de WAP en wijst de territoriaal bevoegde sociale inspecteur van de Algemene Directie van het Toezicht op de Sociale Wetten van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg aan als bevoegde ambtenaar bij de invoering van sociale pensioenstelsels. Het koninklijk besluit bepaalt voorts dat deze ambtenaar de bijstand kan invoeren van een vertegenwoordiger van de Commissie, wat de aspecten betreft die verband houden met de wet op de aanvullende pensioenen.

Uitbreiding van het toepassingsgebied van de WAPZ

Zelfstandigen kunnen in het kader van het Vrij Aanvullende Pensioen voor Zelfstandigen bijdragen storten voor de vorming van een aanvullend pensioen. Initieel was deze mogelijkheid enkel voorzien voor zelfstandigen in hoofdberoep.

Artikel 232 van de programmawet van 9 juli 2004 voorzorg in een uitbreiding van de doelgroep tot de zelfstandigen in bijberoep, op voorwaarde dat zij sociale bijdragen verschuldigd zijn, die minstens gelijk zijn aan de bijdragen voor een zelfstandige in hoofdberoep. Dit is het geval van zodra de beroepsinkomsten van de betrokkenen het drempelbedrag in artikel 12, §1, tweede lid van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen, overschrijden. Op grond van artikel 234 van voornoemde programmawet diende de inwerkingtreding van die uitbreiding te worden geregeld bij koninklijk besluit.

Het koninklijk besluit van 7 maart 2005 (275) geeft uitvoering aan artikel 234 en heeft de inwerkingtreding van artikel 232 van de Programmawet van 9 juli 2004 vastgesteld op 1 januari 2004. Dit is de datum waarop de WAPZ zelf in werking is getreden.

(273) Koninklijk besluit van 9 maart 2005 tot goedkeuring van het reglement van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen met betrekking tot de vaststelling van de sterftetafels voor de omzetting van kapitaal in rente. Zie ook het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 140.

(274) Koninklijk besluit van 24 februari 2006 tot aanwijzing van de ambtenaar in het kader van sociale pensioenstelsels.

(275) Koninklijk besluit van 7 maart 2005 met betrekking tot het aanvullende pensioen voor zelfstandigen en houdende uitvoering van artikel 234 van de programmawet van 9 juli 2004.

Circulaire over de individuele pensioentoezeggingen (276)

De WAP legt de verplichting op om aan de Commissie bepaalde gegevens mee te delen over de individuele pensioentoezeggingen.

Concreet is de inrichter (277) ertoe gehouden om jaarlijks, per categorie van werk-nemers, het aantal individuele pensioentoezeggingen mee te delen en het bewijs te leveren dat er in de onderneming voor alle werknemers een pensioenstelsel bestaat (artikel 6, §1, lid 4, van de WAP).

In circulaire WAP 2 werd nader ingegaan op deze verplichting en aan de hand van het formulier WAP 2 werden de gegevens verzameld die nodig waren om de naleving van deze verplichting te kunnen controleren.

Het onderzoek van de ontvangen formulieren en de vragen die door de sector gesteld werden, hebben tot

de conclusie geleid dat de circulaire WAP 2 vervangen moest worden door een duidelijkere versie en dat het bijhorende formulier aangepast moest worden om een doeltreffendere controle mogelijk te maken. Zo is de circulaire WAP 4 ontstaan.

De circulaire definieert het begrip «individuele pensioentoezegging» door het te stellen tegenover het begrip «groepsverzekering» en wijst erop dat er maar een individuele pensioentoezegging kan worden toegekend als er voor alle werknemers, en niet alleen voor de categorie van werknemers waartoe de begunstigde van de individuele pensioen-toezegging behoort, een pensioenstelsel bestaat.

De informatie die in formulier WAP 4 verstrekt moet worden is uitgebreider dan in formulier WAP 2. Zo moeten de gegevens over de pensioenstelsels voortaan worden opgesplitst volgens werknemerscategorie.

3.2. Toezicht op de aanvullende pensioenen

Interpretatievragen

Overdracht van reserves van zelfstandigen die samengesteld werden vóór 1 januari 2004

In verband met artikel 51 van de WAPZ heeft er zich een interpretatieprobleem voorgedaan. Dit artikel bepaalt het volgende:

«Een aangeslotene kan ten alle tijde de pensioen-overeenkomst stopzetten en een nieuwe pensioen-overeenkomst sluiten bij een andere pensioeninstelling.

Een aangeslotene heeft het recht om de verworven reserve over te dragen naar die nieuwe pensioen-overeenkomst. Op het ogenblik van de overdracht mag geen verlies van winstdelingen ten laste worden gelegd van de aangeslotene, of van de verworven reser-

ves worden afgetrokken. De nieuwe pensioeninstelling mag geen acquisitie-kosten aanrekenen op de overgedragen reserves. (...)».

Dit artikel is in werking getreden op 1 januari 2004. Aangezien de oude wetgeving (278) geen regels bevatte over de overdracht van de reserves, is de vraag gerezen of de reserves die samengesteld werden vóór 1 januari 2004 eveneens kunnen worden overgedragen.

Volgens de Commissie is de pensioeninstelling niet verplicht de reserves die zij vóór 1 januari 2004 heeft samengesteld over te dragen.

Bij gebrek aan wetbepalingen terzake moeten we ons immers richten naar de pensioenovereenkomst, die als wet tussen de partijen geldt. Wanneer de

(276) Circulaire WAP 4 van 15 november 2005 – Jaarlijkse mededeling betreffende de individuele pensioentoezeggingen.

(277) Onder «inrichter» wordt verstaan hetzij de paritair samengestelde rechtspersoon die via een collectieve arbeidsovereenkomst wordt aangeduid door de representatieve organisaties van een paritair comité of subcomité, dat opgericht is volgens hoofdstuk III van de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités, dat een pensioen-stelsel invoert, hetzij een werkgever die een pensioentoezegging doet (zie art. 3, §1, 5°, van de WAP).

(278) Met name het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende de rust- en overlevingspensioenen voor zelfstandigen en het koninklijk besluit van 31 juli 1981 houdende inrichting van het aanvullend pensioenstelsel der zelfstandigen.

De aanvullende pensioenen

pensioen-over-eenkomst de overdracht verbiedt, moeten we ervan uitgaan dat de reserves niet mogen worden overgedragen. Wanneer de pensioenovereenkomst de overdracht daarentegen expliciet toelaat, of er niets over zegt, mogen de reserves die vóór 1 januari 2004 zijn samengesteld, wel worden overgedragen. In dit geval kunnen de garanties van artikel 51, onder andere wat betreft de toepassing van een eventuele overdracht-vergoeding, niet worden ingeroepen.

Conformiteit van bonusplannen met de WAP

Een bonusplan is een type pensioenstelsel waarbij de betaling van de premie en/of de omvang ervan worden gekoppeld aan het bedrijfsresultaat. De vraag rees of dergelijke plannen wel in overeenstemming zijn met de wet op de aanvullende pensioenen, meer bepaald met artikel 14, §3, 2° dat een verbod instelt om de toekenning van een pensioentoezegging afhankelijk te maken van een bijkomende beslissing van de inrichter of de pensioeninstelling en met artikel 23, dat verbiedt dat pensioenreglementen op dusdanige wijze worden omschreven dat de verplichting om uiterlijk na één jaar aansluiting verworven reserves toe te kennen wordt omzeild.

Wat artikel 14, §3, 2° van de WAP betreft, is de Commissie van oordeel dat bonusplannen in overeenstemming zijn met die bepaling op voorwaarde dat de voorwaarden waaronder de bonus wordt toegekend evenals de omvang ervan ondubbelzinnig in het pensioenreglement worden bepaald en onafhankelijk zijn van de appreciatie van de werkgever. Bovendien wordt benadrukt dat bonusplannen het verbod op ongeoorloofde onderscheiden dienen te respecteren. De aansluitings- en toekenningsvoorwaarden mogen niet zodanig worden omschreven dat er een ongeoorloofd onderscheid wordt gemaakt tussen de werknemers.

Bij bonusplannen kan het gebeuren, ingevolge een negatief bedrijfsresultaat, dat er het eerste jaar van aansluiting geen bonus wordt toegekend. Het resultaat is dat de verworven reserve na één jaar gelijk is aan nul. De Commissie is evenwel van oordeel dat bonusplannen geen inbreuk vormen op artikel 23. Pensioenstelsels vormen slechts een overtreding van artikel 23 indien het pensioenreglement per se voor gevolg heeft dat de verworven reserve voor sommige aangeslotenen na één jaar gelijk is aan nul. Pensioenstelsels waarbij de reserve na één jaar niet per definitie nul is, maar waarbij de opbouw van rechten afhangt van een onzekere gebeurtenis, zodat de reserve mogelijkerwijze nul is, zoals bonusplannen, vormen daarentegen geen omzeiling van artikel 23.

Toelaatbaarheid van medische onderzoeken in het kader van een onthaalstructuur

Een medisch onderzoek is sedert de invoering van de WAP nog slechts mogelijk in drie limitatief omschreven gevallen. Het gaat om situaties waarin er een verhoogd risico op antiselectie bestaat. Dit is onder meer het geval wanneer de aangeslotene over de mogelijkheid beschikt om zelf de omvang van de overlijdensdekking te bepalen. Een medisch onderzoek mag er in geen geval toe leiden dat een werknemer niet aangesloten wordt. Eventuele bijpremies vallen ten laste van de inrichter.

De WAP heeft tevens een wettelijk kader gecreëerd voor de bestaande praktijk van de «onthaalstructuren». Onthaalstructuren zijn verzekeringsovereenkomsten of voorzorgsreglementen waarin de reserves kunnen worden ondergebracht van werknemers die van werkgever veranderen. Er bestaan twee types onthaalstructuren.

Een eerste type betreft de onthaalstructuren die worden opgericht voor het beheer van de reserves van werknemers die de onderneming verlaten en ervoor kiezen hun reserves achter te laten bij de pensioeninstelling van de vroegere werkgever. Werknemers die hun werkgever verlaten en hun reserves wensen achter te laten beschikken over twee mogelijkheden. De eerste mogelijkheid bestaat in het ongewijzigd verderzetten van de oorspronkelijke pensioentoezegging. Bij gebreke aan een uitdrukkelijke keuze wordt de werknemer geacht voor deze optie gekozen te hebben. De tweede mogelijkheid bestaat in de transfer van de reserves naar de onthaalstructuur, althans indien er een onthaalstructuur werd gecreëerd. De onthaalstructuur biedt in de meeste gevallen de mogelijkheid om een overlijdensdekking te behouden, terwijl de overlijdensdekking stilvalt indien de pensioentoezegging zonder wijziging wordt voortgezet. De transfer naar de onthaalstructuur is een vrije keuze van de werknemer en kan niet worden opgelegd.

Een tweede type betreft de onthaalstructuren die worden gecreëerd voor het beheer van de reserves van werknemers die in de onderneming binnenkomen en ervoor opteren om reserves die tijdens een vorige tewerkstelling werden opgebouwd, over te dragen naar de pensioeninstelling van de nieuwe werkgever. Het pensioenreglement kan bepalen dat inkomende reserves steeds in de onthaalstructuur terecht komen. Hier heeft de wet niet in een keuzerecht voor de werknemers voorzien.

De vraag rees hoe de reglementering inzake medische onderzoeken zich verhoudt ten aanzien van onthaalstructuren. Meer bepaald is de vraag of bij de overgang naar een onthaalstructuur een medisch onderzoek kan worden opgelegd en zo ja, welke gevolgen daaraan verbonden mogen worden. De WAP heeft deze materie niet uitputtend geregeld.

De Commissie hanteert volgende interpretatie:

- 1) wat de onthaalstructuren voor het beheer van achtergelaten reserves betreft
 - ❖ De werknemers van wie de reserve in een onthaalstructuur wordt ondergebracht moeten verder als aangeslotene worden beschouwd. Aangezien de bepalingen inzake medische onderzoeken geformuleerd zijn in hoofde van de aangeslotenen, strekken zij zich ook uit tot onthaalstructuren;
 - ❖ De onthaalstructuur wordt beschouwd als een bijzonder onderdeel van het gehele pensioenstelsel bij een bepaalde inrichter. In de mate dat de onthaal-

structuur een overlijdensdekking bevat kan de keuze voor de onthaalstructuur worden aangemerkt als een keuze met betrekking tot de omvang van de overlijdensdekking, in welk geval een medisch onderzoek is toegelaten;

- ❖ In geval een verhoogd risico blijkt uit het medisch onderzoek vallen eventuele bijpremies bij gebreke aan een arbeidsrechtelijke relatie ten laste van de reserve.
- 2) wat de onthaalstructuren voor het beheer van overgedragen reserves betreft
 - ❖ Met betrekking tot de overgedragen reserves kan steeds een medisch onderzoek worden gevraagd. Aangezien er met betrekking tot de overgedragen reserves geen arbeidsrechtelijke band bestaat tussen de werknemer en de nieuwe inrichter, valt de bij premie ten laste van de reserve.

HOOFDSTUK 4

❖ Consumentenbescherming, controle van verzekeringscontracten en toezicht op het hypothecair krediet

4.1. Bescherming van de consumenten tegen het onregelmatig aanbieden van financiële diensten

Verhuur van betaalterminals - Beoordeling of deze activiteit bemerkings oproept vanuit het oogpunt van artikel 4 van de bankwet

Tijdens de verslagperiode hebben verschillende promotoren aan de Commissie een dossier voorgelegd met het oog op de verhuur van betaalterminals op korte termijn (één dag tot maximum enkele maanden) aan handelaars en andere ambulante verkopers die deelnemen aan manifestaties van beperkte duur, zoals handelsbeurzen en korte-termijn evenementen.

De betalingen die de cliënten van de handelaars via deze terminals zouden uitvoeren met een kredietkaart, zouden rechtstreeks worden getransfereerd naar de bankrekening van de handelaar. De betalingen met een debetkaart zouden echter eerst op een rekening van de betrokken verhuurder komen (of op de rekening van een aparte juridische entiteit van de verhuurder) en vervolgens door deze laatste worden doorgestort aan de handelaars. Een rechtstreekse doorgestorting van de rekening van de cliënt naar de rekening van de handelaars bleek technisch immers niet mogelijk ingeval van betalingen met een debetkaart.

De Commissie heeft deze diverse dossiers onderzocht vanuit het oogpunt van artikel 4 van de bankwet. Artikel 4, eerste lid, legt aan personen die geen kredietinstelling zijn, het verbod op om in België een beroep te doen op het publiek om terugbetaalbare gelden te ontvangen. Het begrip «terugbetaalbare gelden» blijft niet beperkt tot gelden die terugbetaalbaar zijn aan de oorspronkelijke titularis. Ook driehoeksverhoudingen waarbij de ontvanger van de gelden deze doorgestort aan een derde kunnen onder dit begrip vallen.

De Commissie heeft er in het bijzonder op toegezien dat de betalingen door de klanten van de huurders van de terminals bevrijdend zouden zijn en bovendien dat de termijn waarbinnen de gelden door de verhuurders zouden worden doorgestort aan de handelaars/huurders van de terminals zo kort mogelijk zou zijn.

De betrokken initiatiefnemers hebben hiermee rekening gehouden en hun projecten overeenkomstig aangepast. Elk van hen heeft zich meer bepaald tot het volgende verbonden:

- ❖ de via de betaalterminals op de rekening van de verhuurder binnenkomende gelden worden in beginsel dezelfde bankwerkdag getransfereerd naar de rekening van de handelaars/huurders;
- ❖ een attestering van een bedrijfsrevisor met kopie aan de Commissie bevestigt deze werkwijze;
- ❖ de algemene voorwaarden stipuleren dat de huurder van de terminal accepteert dat de betalingen die particulieren via deze terminals uitvoeren voor hen bevrijdend zijn; de verhuurder verbindt zich ertoe om de algemene voorwaarden op dit punt niet te wijzigen dan na voorafgaande mededeling aan de Commissie;
- ❖ een kopie van de bankovereenkomst over de werking van de rekening van de terminalverhuurder wordt aan de Commissie overgemaakt.

Voorts hebben de diverse promotoren onder diverse vormen en voor onderscheiden bedragen, afhankelijk van de omvang van de activiteit, een garantie gesteld ten voordele van de huurders van de terminals.

De Commissie heeft geoordeeld dat de voorgenomen activiteit, onder de voormelde omstandigheden, geen bemerkings oproep vanuit het oogpunt van artikel 4 van de bankwet.

Beroep op het spaarderspubliek voor een belegging in exotische-bomenplantages

Tijdens de verslagperiode werd aan de Commissie een dossier voorgelegd over een vennootschap naar Zwitsers recht die zich in België tot het publiek wendde voor een belegging in plantages van exotische bomen. Deze plantages werden beheerd door een tweede vennootschap, naar Panamees recht, die met deze eerste vennootschap verbonden was. De vraag rees of dit beroep op het publiek gekwalificeerd moest worden als een openbaar aanbod van effecten waaraan rechten zijn verbonden «die rechtstreeks of onrechtstreeks betrekking hebben op roerende of onroerende goederen, die ondergebracht zijn in een juridische of feitelijke vereniging, onverdeeldheid of groepering, waarbij de houders van die rechten niet het privaat genot hebben van deze goederen, en waarvan het collectief

beheer wordt opgedragen aan één of meerdere personen die beroepshalve optreden» (279).

De bomen werden per perceel van een tiende hectare te koop aangeboden aan het publiek. Het hele proces, gaande van de exploitatie tot het kappen van de bomen en de commercialisering, werd integraal beheerd door de Panamese vennootschap. De Commissie is nagegaan of de bomen individualiseerbaar bleven tot het einde van het volledige proces zodat de beleggers de waarborg hadden dat zij op de vervaldag van hun belegging de netto-opbrengst zouden ontvangen van de verkoop van precies die bomen die zij hadden gekocht. Zo ja, beantwoordde de aangeboden belegging niet aan het wettelijk vastgesteld criterium van de afstand van het privaat genot en viel zij niet onder het toepassingsgebied van de wet.

De Zwitserse vennootschap heeft de Commissie een aantal gegevens bezorgd, alsook een revisoraal attest over de procedures die gevolgd zouden worden om de individualisering van de bomen tot op de vervaldag van de belegging te waarborgen. Op grond hiervan heeft de Commissie geoordeeld dat deze aan het publiek aangeboden belegging geen openbaar aanbod van effecten was en er bijgevolg geen door de Commissie goedgekeurd prospectus voor gepubliceerd diende te worden. De Commissie heeft niettemin gevraagd dat de promotor haar jaarlijks een revisoraal attest zou bezorgen waarin wordt verklaard dat de exploitatie daadwerkelijk volgens de beschreven procedures verloopt en dat de individualisering van de belegging dus gehandhaafd blijft.

Uitgifte van aandelen door coöperatieve vennootschappen met vrijstelling van prospectus

Tijdens de verslagperiode heeft de Commissie zich gebogen over aandelenemissies van een aantal coöperatieve vennootschappen die allen een gelijkaardig maatschappelijk doel hadden, met name het investeren in projecten van groene energie en het leveren van deze energie aan hun coöperanten.

De vraag rees of deze coöperatieve vennootschappen aanspraak konden maken op de vrijstelling van de prospectusplicht waarvan sprake in artikel 10, 1°, van

de wet van 22 april 2003 betreffende de openbare aanbiedingen van effecten (280).

In het kader van deze dossiers heeft de Commissie geoordeeld dat aan vier cumulatieve voorwaarden moet zijn voldaan om aanspraak te kunnen maken op de uitzondering van artikel 10, 1°, van de wet: i) de vennootschap die de effecten uitgeeft moet door de Nationale Raad voor de Coöperatie zijn erkend; ii) de openbare aanbieding moet betrekking hebben op aandelen van de coöperatieve vennootschap; iii) de coöperanten moeten aanspraak kunnen maken op een dienstverlening van de coöperatieve vennootschap; iv) de diensten van de coöperatieve vennootschap moeten zo niet exclusief dan toch hoofdzakelijk bestemd zijn voor haar coöperanten.

Wat in het bijzonder de derde voorwaarde betreft heeft de Commissie gepreciseerd dat het uitkeren aan de coöperanten van een (fiscaal begunstigd (281)) dividend op zich niet volstaat om aan de voorwaarde van dienstverlening te voldoen. In de betrokken dossiers heeft de Commissie echter geoordeeld dat het zorgen voor de mogelijkheid voor de coöperanten om groene energie te ontvangen, weze het geleverd door een derde, als een dienstverlening aan deze coöperanten kan worden beschouwd.

Onrechtmatig gebruik van de naam van erkende financiële instellingen

In haar vorig jaarverslag heeft de Commissie melding gemaakt van een frauduleuze praktijk die *phis(h)ing* wordt genoemd en waarvoor zij in 2004 een perscommuniqué heeft gepubliceerd om het publiek te waarschuwen (282). Kort samengevat houdt *phis(h)ing* in dat wordt getracht om van de slachtoffers persoonlijke of vertrouwelijke gegevens te ontfutselen die vervolgens voor illegale doeleinden worden gebruikt. Vaak wordt daarbij ook de website van erkende financiële instellingen vervalst om een schijn van betrouwbaarheid te wekken.

Ook Belgische financiële groepen ontsnappen niet aan pogingen om hun naam te misbruiken voor frauduleuze doeleinden. In 2005 werden de belangrijkste kredietinstellingen naar Belgisch recht geconfronteerd met dergelijke fraudepogingen. In een eerste geval stelde een vennootschap zich op haar website valselijk voor als een Belgische bank en gebruikte daarbij een naam die kon

(279) In de zin van art. 2, eerste lid, 3°, c) van de wet van 22 april 2003 betreffende de openbare aanbiedingen van effecten.

(280) Krachtens deze bepaling geldt de prospectusplicht bij een publiek aanbod van effecten niet voor «openbare aanbiedingen van aandelen in coöperatieve vennootschappen die erkend zijn krachtens artikel 5 van de wet van 20 juli 1955 houdende instelling van een Nationale Raad voor de Coöperatie, voorzover de verwerving of het bezit van deze aandelen voor de houder als voorwaarde gelden om aanspraak te kunnen maken op de dienstverlening van deze coöperatieve vennootschappen.»

(281) Zie art. 21, 6° van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992.

(282) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 147.

Consumentenbescherming, controle van verzekeringscontracten en toezicht op het hypothecair krediet

worden verward met de naam van een financiële groep waarvan een Belgische grootbank deel uitmaakt. In een tweede geval werd het publiek verzocht om geld over te schrijven naar een rekening bij een vermeende bank in Spanje met hetzelfde acroniem als een andere Belgische grootbank. In een derde geval stelde een vennootschap zich op haar website voor als een beleggingsbank in het Verenigd Koninkrijk en gebruikte daarbij een naam die kon worden verward met de naam van een derde Belgische grootbank. Het vierde en laatste geval betrof opnieuw het onrechtmatig gebruik van de naam van een grote Belgische financiële groep.

Telkens werd de fraude, in overleg met de betrokken Belgische kredietinstellingen en, in voorkomend geval, met de betrokken buitenlandse autoriteiten, ter kennis gebracht van de gerechtelijke autoriteiten en werden de betrokken websites onmiddellijk gesloten. In

twee gevallen werd het ook nuttig geacht een waarschuwing van het publiek te publiceren. In de andere gevallen hebben de betrokken Belgische banken zelf passende maatregelen genomen.

De Commissie heeft geen enkele klacht ontvangen van particulieren die het slachtoffer geworden zouden zijn van voornoemde misbruiken. Meer algemeen dient trouwens te worden opgemerkt dat de Belgische kredietinstellingen, conform de aanbevelingen van de Commissie in dat verband, efficiënte informaticasystemen op punt hebben gesteld om hun cliënten tegen *phis(h)ing*-pogingen te beschermen.

De cliënten dienen echter te beseffen dat zij gevaar lopen als zij ingaan op verzoeken van vennootschappen die zich voordoen als financiële instellingen, om hun persoonlijke of vertrouwelijke gegevens zoals rekening- of bankkaartnummers mee te delen.

4.2. Controle van de verzekeringsvoorwaarden

De vijfde richtlijn Burgerlijke Aansprakelijkheid (BA) Motorrijtuigen

De vijfde richtlijn BA Motorrijtuigen (283) werd op 11 mei 2005 goedgekeurd. Zij wijzigt de vier bestaande richtlijnen BA Motorrijtuigen, evenals de tweede richtlijn schadeverzekering (284). De vijfde richtlijn dient uiterlijk op 11 juni 2007 door de lidstaten te zijn omgezet (285).

De belangrijkste bepalingen van de vijfde richtlijn worden hierna besproken.

Wat in te voeren motorrijtuigen betreft, werd vastgesteld dat het moeilijk was om deze te verzekeren. Het in te voeren motorrijtuig wordt immers tijdelijk ingeschreven in het land van aankoop en bijgevolg dient het ook verzekerd te worden bij een verzekeraar die bedrijvig mag zijn in het land van aankoop. De vijfde richtlijn bepaalt dat voor de motorrijtuigen die van één lidstaat in een andere lidstaat worden ingevoerd bin-

nen een periode van dertig dagen vanaf de datum waarop het voertuig is geleverd aan, beschikbaar gesteld van of verzonden naar de koper, de lidstaat van bestemming dient beschouwd te worden als de lidstaat waar het risico is gelegen. Bij ongeval en gebreke aan een verzekering zal het vergoedingsorganisme van de lidstaat van bestemming (286) van het motorrijtuig tussen dienen te komen.

Wat de waarborgen betreft, bevat de vijfde richtlijn drie bepalingen.

De gewijzigde minimum te verzekeren bedragen (287) worden voortaan om de vijf jaar automatisch geïndexeerd.

Ook de regeling inzake motorrijtuigen zonder nummerplaat of met een nummerplaat die niet overeenkomt of niet langer overeenkomt met het betrokken motorrijtuig, wordt gewijzigd (288). De vijfde richtlijn stelt een bijzondere regeling vast voor ongevallen die

(283) Vijfde Richtlijn 2005/14/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2005 houdende wijziging van de Richtlijnen 72/166/EEG, 84/5/EEG, 8/357/EEG en 90/232/EEG van de Raad en Richtlijn 2000/26/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende de verzekering tegen de wettelijke aansprakelijkheid waartoe deelneming aan het verkeer van motorrijtuigen aanleiding kan geven, PB nr. L 149 van 11 juni 2005, p. 14.

(284) Tweede Richtlijn schadeverzekering 88/357/EEG van 22 juni 1988 tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende het directe verzekeringsbedrijf, met uitzondering van de levensverzekeringsbranche, tot vaststelling van de bepalingen ter bevordering van de daadwerkelijke uitoefening van het vrij verrichten van diensten en houdende wijziging van Richtlijn 73/239/EEG, PB nr. L 172 van 4 juli 1988, p. 1.

(285) De omzetting veronderstelt een aanpassing van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen en van de controlewet verzekeringen en de uitvoeringsbesluiten ervan.

(286) In België is dit het Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds.

(287) Voor lichamelijke schade dient een minimumbedrag voorzien te worden van één miljoen euro per slachtoffer of vijf miljoen euro per ongeval, ongeacht het aantal slachtoffers. Voor materiële schade bedraagt het minimum te verzekeren bedrag één miljoen euro per ongeval, ongeacht het aantal slachtoffers.

(288) Ingevolge de eerste richtlijn BA Motorrijtuigen wordt het land van risico bepaald op basis van het land van de nummerplaat.

worden veroorzaakt door een motorrijtuig zonder nummerplaat of met een nummerplaat die niet overeenkomt of niet langer overeenkomt met het betrokken motorrijtuig. In dat geval, en uitsluitend met het oog op het afwikkelen van de vordering, dient het grondgebied waar het ongeval heeft plaatsgevonden te worden beschouwd als het grondgebied waar het voertuig gewoonlijk is gestald.

Verder wordt de bepaling dat een verzekeraar tegen betaling van één enkele premie en gedurende de gehele looptijd van de overeenkomst dekking dient te verschaffen voor het gehele grondgebied van de Europese Economische Ruimte verfijnd. Die verplichting geldt thans eveneens indien het verzekerde motorrijtuig zich, gedurende de looptijd van de overeenkomst, in een andere lidstaat bevindt.

Wat de schadebehandeling betreft, bevat de vijfde richtlijn verschillende bepalingen.

Vooreerst wordt de vergoedingsplicht van het Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds voor niet-geïdentificeerde motorrijtuigen uitgebreid. Het beperken van de vergoeding tot gevolgen van de lichamelijke schade indien het ongeval werd veroorzaakt door een niet-geïdentificeerd motorrijtuig, zoals voorzien in de tweede richtlijn BA Motorrijtuigen, zal niet langer mogelijk zijn. De vijfde richtlijn bepaalt dat de materiële schade zal dienen vergoed te worden van zodra er sprake is van een aanzienlijk lichamenlijk letsel. De wetgever dient te bepalen wat onder de kwalificatie «aanzienlijk» begrepen wordt. Het is toegestaan om voor materiële schade een franchise te voorzien van ten hoogste 500 euro.

De passagier die wist of had moeten weten dat de bestuurder ten tijde van het ongeval onder invloed van alcohol of enige andere bedwelmende stof verkeerde, kan niet langer van schadevergoeding uitgesloten worden.

Het invoeren van een franchise ten aanzien van de benadeelde wordt verboden.

De rechtstreekse vordering wordt uitgebreid tot alle ongevallen.

De invoering van een nieuwe overweging in de vierde richtlijn BA Motorrijtuigen herinnert er aan dat de benadeelde in de lidstaat van zijn verblijfplaats een rechtsovereenkomst kan instellen tegen de BA verzekeraar op basis van Verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad

van 22 december 2000 betreffende de rechtelijke bevoegdheid, de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (289).

De vijfde richtlijn verplicht de lidstaten om de voor de benadeelden noodzakelijke informatie aangaande een ongeval gemakkelijker te bekomen. Daartoe dienen de slachtoffers, hun verzekeraars en hun wettelijke vertegenwoordigers tijdig te kunnen beschikken over de basisgegevens die nodig zijn voor de afhandeling van rechtsovereenkomsten. De gegevens dienen in een centrale databank te worden opgeslagen en toegankelijk te zijn voor de bij de zaak betrokken partijen.

Ingevolge de vijfde richtlijn kan de verzekeringnemer te allen tijde een schadeattest vragen dat betrekking heeft op de laatste vijf verzekeringsjaren. Het attest dient verstrekt te worden binnen de vijftien dagen na zijn aanvraag (290).

Tot slot wordt de regeling inzake de van verzekering vrijgestelde motorrijtuigen gewijzigd. De mogelijkheid tot vrijstelling van bepaalde types van motorrijtuigen of van motorrijtuigen met een speciale nummerplaat blijft mogelijk. De vijfde richtlijn verplicht de lidstaten om de slachtoffers van ongevallen met dergelijke motorrijtuigen op dezelfde wijze te behandelen als niet-verzekerde motorrijtuigen (291).

De wet van 17 september 2005 betreffende de natuurrampenverzekering

De wet van 17 september 2005 tot wijziging, wat de verzekering tegen natuurrampen betreft, van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst en de wet van 12 juli 1976 betreffende het herstel van zekere schade veroorzaakt aan private goederen door natuurrampen (292), heeft een aangepast kader gecreëerd voor de natuurrampendeckking.

De wet komt tegemoet aan een aantal problemen die de inwerkingtreding van de vroegere wet van 21 mei 2003 tot invoering van de verzekeringsdekking tegen overstromingen in de weg stonden. Deze laatste wet betrof namelijk alleen de overstromingsdekking die bovendien beperkt was tot onroerende goederen die zich in een risico-zone bevonden. Op die manier werkte de wet een anti-selectie in de hand met hoge premies of weigering van dekking door de verzekeringsondernemingen als gevolg. Bovendien vereiste de wet de afbakening van de risicogebieden door de Gewesten die nog geen standpunt terzake hadden ingenomen.

(289) PB nr. 12 van 16 januari 2001.

(290) Op dit ogenblik dient de verzekeraar binnen de vijftien dagen die volgen op het einde van de overeenkomst een schadeattest af te leveren.

(291) De mogelijkheid om voertuigen van publiekrechtelijke of privaatrechtelijke natuurlijke of rechtspersonen vrij te stellen van de verzekeringsplicht blijft gehandhaafd.

(292) Belgisch Staatsblad van 11 oktober 2005.

Consumentenbescherming, controle van verzekeringscontracten en toezicht op het hypothecair krediet

Krachtens de wet van 17 september 2005 moet elke verzekeringsovereenkomst «brand eenvoudige risico's» verplicht de dekking voor natuurrampen omvatten. Dit is een dekking voor een aantal zogenoemde «catastrofale» risico's, zijnde aardbeving, overstroming, het overlopen of de opstuwing van openbare riolen en aardver-schuiving of grondverzakking. De dekking wordt aldus verplicht voor iedereen die een brand-verzeke-rings-overeenkomst eenvoudige risico's sluit en wordt niet beperkt tot de gebouwen die zich in een risico-zone bevinden. Door de uitbreiding van het toepassingsgebied van de wet tot alle verzekerden «brand» en door de uitbreiding van de dekking tot meerdere natuurrampen wordt een ruime solidariteit gecreëerd waardoor de kost per verzekeringsnemer op een redelijk niveau kan worden vastgesteld.

De afbakening van de risicozones, die reeds voorzien was in de wet van 21 mei 2003, is niet meer nodig voor het verzekeringsluik. De afbakening zal wel verder afgewerkt worden in het perspectief van ruimtelijke ordening. Voor het gebouw of gedeelte van een gebouw dat is opgericht nadat een gebied als risico-zone is geklasseerd, en voor de inhoud van zulk gebouw, zal de brandverze-keraar krachtens de wet van 17 september 2005 dekking kunnen weigeren voor het overstromings-risico.

Dezelfde wet bepaalt verder dat de verzekeraar in een vrijstelling voor de natuurrampendekking mag voorzien. Deze vrijstelling mag echter niet hoger zijn dan 610 euro (293) per schadegeval.

Om de financiële stabiliteit van verzekerings-ondernemingen bij buitengewone natuur-rampen niet in gevaar te brengen, zijn in de wet formules opgenomen die toelaten de tussenkomst-limiet per verzeke-rings-onderneming vast te leggen. De wet bepaalt een maximum--bedrag voor aardbeving en een maximumbedrag voor de andere natuurramp-en. Dit maximum--bedrag wordt vermeerderd met een percentage van het premie-inkomen voor «brand eenvoudige risico's» van de betrokken onderneming. Wanneer voor een bepaalde gebeurtenis de verzekerings-limiet overschreden wordt, zal de Nationale Kas voor Rampenschade («het Rampenfonds») aanvullend tussen-komen.

De afhandeling van het schadedossier blijft bij de verzekeraar. Hij zal ofwel de vergoedingen voorschieten en die later bij het Rampenfonds recupereren ofwel

voorschot-ten vragen aan het Rampenfonds van zodra de verzekeraar merkt dat de limiet bereikt wordt. De verzekerde zal dus geen nieuw dossier moeten indienen bij het Rampen-fonds.

Wanneer het bedrag ten laste van het Rampenfonds 700 miljoen euro voor aardbeving of 280 miljoen euro voor de andere gevaren overschrijdt, wordt de financiële tussen-komst evenredig verminderd.

Kandidaat-verzekeringsnemers die geen natuurrampen-dekking aangeboden krijgen of met te hoge premies worden geconfronteerd kunnen terecht bij het Tariferings-bureau. De verzekeraar, die de kandidaat-verzekeringsnemer weigert of die een premie of een vrijstelling voorstelt die hoger ligt dan de tarief-voorwaarden van het Tariferings-bureau, moet de kandidaat-verzekeringsnemer op eigen initiatief informeren over de tariefvoorwaarden van het Tariferingsbureau en tegelijk melding maken aan de kandidaat-verzekeringsnemer dat deze zich kan wenden tot een andere verzekeraar.

Het risico wordt dan, aan de voorwaarden bepaald door het Tariferingsbureau, tegen natuurrampen verze-kerd door al de verzekeraars die in België de verzekering van de eenvoudige risico's tegen brand aanbieden. Het beheer gebeurt door de brand-verzekeraar van de verzekeringsnemer. Het resultaat van het beheer wordt over alle verzekeraars omgeslagen.

De bepalingen van de wet betreffende de nieuwe vergoedings-termijnen en de oprichting van het Tariferingsbureau zijn in werking getreden op de dag dat de wet in het Belgisch Staatsblad is bekendgemaakt, dit is op 11 oktober 2005.

De overige bepalingen treden in werking op het ogenblik dat het Tariferingsbureau operationeel is. De Voorzitter en de leden van het Tarife-ringsbureau zijn reeds benoemd bij het koninklijk besluit van 6 oktober 2005 (294).

Wanneer de wet volledig zal in werking getreden zijn, zullen de verzekerings-over-een-komsten «brand, eenvoudige risico's» aangepast worden aan de wet van 17 september 2005. Voor de lopende verzekerings-overeenkomsten zal de waarborg «natuurrampen» verworven zijn vanaf de eerstvolgende vervaldag die volgt op de datum van inwerkingtreding van de wet en het Tariferingsbureau.

(293) Dit bedrag is gekoppeld aan het indexcijfer der consumptieprijsen met als basisindexcijfer dat van december 1983, nl. 119,64.

(294) Belgisch Staatsblad van 14 oktober 2005.

Adviezen aan de Minister van Economie

Tijdens de verslagperiode heeft de Commissie op verzoek van de Minister van Economie een advies uitgebracht over de problematiek van de terrorismedekking (295) en het al dan niet behouden van de onbeperkte dekking in Burgerlijke Aansprakelijkheid (BA) Motorrijtuigen (206) als ook over mogelijke oplossingen om te verhelpen aan de moeilijkheden die militairen ondervonden voor het bekomen of behouden van hun levensverzekering bij de deelname aan een vredesmissie in het buitenland.

Terrorismedekking

Terrorismedekking is zowel vanuit maatschappelijk oogpunt als voor de verzekeringssector van bijzonder belang. Een passende terrorismedekking is een essentieel onderdeel van de strijd tegen het terrorisme. De dekking zorgt voor economisch herstel na een aanslag en vermindert aldus de economische kwetsbaarheid van een land. Zij moedigt het nemen van passende veiligheidsmaatregelen aan en vermindert aldus de fysieke kwetsbaarheid. Zij kan het gevoel van ontredde tegengaan die terroristische aanslagen veelal beogen.

De verzekering van het terrorismerisico staat echter in vrijwel alle verzekeringstakken onder druk, mede als gevolg van de houding van de herverzekeraars die herverzekeringsdekking voor terrorisme inperken.

Het toegenomen verschil tussen de aan de verzekerden verleende terrorismedekking en de daar tegenoverstaande herverzekeringsdekking kan belangrijke prudentiële gevolgen hebben indien een schadegeval zich zou voordoen. Een oplossing die erin bestaat om de bestaande terrorismedekking verder te verkleinen zou echter ongewenste maatschappelijke gevolgen voor de slachtoffers kunnen hebben.

Om een passende (her)verzekeringscapaciteit voor terrorisme in stand te houden hebben een aantal landen van de Europese Unie specifieke structuren opgezet (297). In haar advies aan de Minister van Economie heeft de Commissie te kennen gegeven dat deze structuren een inspiratiebron voor België kunnen zijn. Zij heeft dan ook in overweging gegeven om een werk-

groep op te richten met als opdracht de problematiek van de terrorisme-dekking in haar geheel te onderzoeken vertrekkend vanuit een vergelijkende studie. De Minister heeft hieraan gevolg gegeven. De Commissie heeft het secretariaat waargenomen van de door de Minister opgerichte werkgroep.

Dekking in BA Motorrijtuigen

De huidige wetgeving betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen bepaalt dat de verzekeraar – afgezien van enkele uitzonderingen – een onbeperkte dekking moet verlenen (298). De Minister van Economie heeft de Commissie om advies gevraagd over een eventuele beperking van deze aansprakelijkheidsverzekering.

De Commissie heeft te kennen gegeven dat de invoering van een beperking van deze aansprakelijkheidsverzekering om prudentiële redenen aangewezen is rekening houdend met het voornemen van de herverzekeraars om niet langer onbeperkte herverzekeringsdekkingen te verstrekken. Deze houding van de herverzekeraars zou de financiële situatie van bij een groot schadegeval betrokken verzekeraars in het gedrang kunnen brengen, wat op zijn beurt, ingevolge de onbeperkte solidariteit via het Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds, tot negatieve financiële gevolgen zou kunnen leiden voor de andere verzekeraars en de verzekeringnemers.

Deelnemers aan een vredesmissie in het buitenland

In het verleden hebben militairen of andere personen die deelnemen aan een vredesmissie van de Krijgsmacht in het buitenland, moeilijkheden ondervonden om een levensverzekering te bekomen of te behouden. Daarover ondervraagd heeft de Commissie aan de Minister van Economie geadviseerd om deze moeilijkheden te verhelpen via een overeenkomst tussen de beroepsvereniging van verzekeraars, Assuralia, en de Belgische Staat. Bij het protocol dat overeenkomstig deze suggestie werd uitgewerkt, heeft de Commissie geen opmerkingen geformuleerd.

- (295) Vraag om advies in verband met een ontwerp van wijziging van het koninklijk besluit van 24 december 1992 betreffende de verzekering tegen brand en andere gevaren, wat de eenvoudige risico's betreft en een ontwerp van wijziging van het koninklijk besluit van 5 augustus 1991 tot uitvoering van de artikelen 8, 8bis en 9 van de wet van 30 juli 1979 betreffende de preventie van brand en ontploffing en betreffende de verplichte verzekering van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid in dergelijke gevallen.
- (296) Vraag om advies over een eventuele wijziging van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen.
- (297) Zie daarover de OESO publicaties: «Policy Issues in Insurance» – «Catastrophic Risks and Insurance», n° 8, 2005 en «Terrorism Risk Insurance in OECD Countries», n° 9, 2005.
- (298) Zie in het bijzonder art. 3 van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen.

4.3. Hypothecair krediet

Standpunt over het regime van het koninklijk besluit nr 225 van 7 januari 1936

Een onderneming verzocht de Commissie te onderzoeken of zij als hypotheekonderneming kon worden ingeschreven, zowel onder het stelsel van de wet van 4 augustus 1992 op het hypothecair krediet, als onder het regime van het koninklijk besluit nr 225 van 7 januari 1936 tot reglementering van de hypothecaire leningen en tot inrichting van de controle op de ondernemingen van hypothecaire leningen. Ter staving van haar aanvraag refereerde de onderneming aan het feit dat het koninklijk besluit nr 225 door de wetgever niet is opgeheven.

De Commissie heeft op basis van diverse wetshistorische argumenten (299) geoordeeld dat de wetgever het koninklijk besluit nr 225 slechts heeft behouden met het oog op de afhandeling van de kredieten die onder dit stelsel werden afgesloten tot 1 januari 1995. Daaruit volgt dat geen nieuwe kredieten onder deze regeling aan particulieren kunnen worden aangeboden en bijgevolg ook dat ondernemingen hieronder niet meer kunnen worden ingeschreven.

Mededeling aan de hypotheekondernemingen die geen kredietinstellingen of verzekeringsondernemingen zijn betreffende de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme

De hypotheekondernemingen die met toepassing van artikel 43 van de wet van 4 augustus 1992 op het hypothecair krediet zijn ingeschreven en die geen krediet-instellingen of verzekeringsondernemingen zijn, staan niet onder het prudentieel toezicht van de Commissie, maar zijn wel onderworpen aan de anti-witwaswet en dus aan het reglement van de Commissie van 27 juli 2004 betreffende de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme evenals aan de circulaire PPB 2004/8 en D.250 van de Commissie van 22 november 2004 (300).

Op 18 augustus 2005 heeft de Commissie aan deze ondernemingen een mededeling gericht.

In die mededeling somt de Commissie de plichten en verplichtingen op die de betrokken hypotheekondernemingen moeten nakomen inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en vraagt ze dat ze zich daar volledig zouden naar schikken.

Werkzaamheden op het niveau van de Europese Unie

Volgens het Witboek van de Europese Commissie over het beleid inzake financiële diensten 2005-2010 is het hypothecair krediet een van de voorrangsgebieden voor communautaire actie.

In juli 2005 heeft de Europese Commissie op aanbeveling van de Forumgroep voor hypothecair krediet (301) een Groenboek gepubliceerd over het hypothecair krediet in de Europese Unie (302), dat moet uitmaken in hoeverre een optreden van de Europese Commissie op het gebied van hypothecair krediet gerechtvaardigd is. In dit document worden de belanghebbenden verzocht hun standpunt kenbaar te maken over een groot aantal vraagstukken, die gegroepeerd zijn rond vier thema's: consumenten-bescherming, juridische kwesties, zekerheidstelling en financiering. Het Groenboek is voordien besproken geweest door een groep van regeringsdeskundigen, waar de CBFA deel van uitmaakt (303).

In aansluiting op het Groenboek heeft de Europese Commissie in september 2005 een studie gepubliceerd over de kosten en baten van een verdere integratie van de markt van het hypothecair krediet. Volgens deze studie zou een grotere integratie van de sector belangrijke voordelen opleveren.

(299) Zie inzonderheid het eerste advies van de Raad van State van 6 juni 1991 betreffende het wetsontwerp op het hypothecair krediet (Kamer van volksvertegenwoordigers, Gewone zitting 1991-1992, Parlementaire bescheiden, nr.1742/1), de artikelen 54 en 55 van de wet van 4 augustus 1992 en artikel 55 van de wet van 24 maart 2003 tot wijziging van de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet.

(300) Zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 33 tot 36.

(301) Voor de aanbevelingen van de Forumgroep: zie het verslag van het directiecomité CBFA 2004, p. 152.

(302) COM/2005/327 definitief.

(303) *Government Expert Group on Mortgage Credit* (GEGMC).

Bijlage

Overzicht van de wettelijke en reglementaire teksten in de bevoegdheidssfeer van de CBFA die tijdens de verslagperiode werden gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad

Nieuwe teksten

Wet van 20 juli 2004 betreffende bepaalde vormen van collectief beheer van beleggingsportefeuilles (BS 9 maart 2005)

Wet van 22 juli 2004 betreffende verhaalmiddelen inzake de wet van 20 juli 2004 betreffende bepaalde vormen van collectief beheer van beleggingsportefeuilles (BS 9 maart 2005)

Koninklijk besluit van 4 maart 2005 met betrekking tot bepaalde openbare instellingen voor collectieve belegging (BS 9 maart 2005)

Koninklijk besluit van 4 maart 2005 tot goedkeuring van het reglement van de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen van 14 december 2004 over het eigen vermogen van de beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging (BS 9 maart 2005)

Koninklijk besluit van 9 maart 2005 tot goedkeuring van het reglement van de Commissie voor het Bank-, Financier- en Assurantiewezen met betrekking tot de vaststelling van de sterftetafels voor de omzetting van kapitaal in rente (BS 21 april 2005)

Koninklijk besluit van 22 mei 2005 betreffende de dekking van de werkingskosten van de CBFA ter uitvoering van artikel 56 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten en ter uitvoering van diverse wettelijke bepalingen betreffende opdrachten van de CBFA (BS 27 mei 2005)

Ministerieel besluit van 1 september 2005 tot vaststelling voor het dienstjaar 2005 van het bedrag van het inschrijvingsrecht bedoeld in artikel 10, 7° van de wet van 27 maart 1995 betreffende de verzekeringsbemiddeling en de distributie van verzekeringen, gewijzigd door de wet van 11 april 1999 (BS 15 september 2005)

Koninklijk besluit van 26 september 2005 houdende het statuut van de vereffeninginstellingen en de met vereffeninginstellingen gelijkgestelde instellingen (BS 11 oktober 2005)

Koninklijk besluit van 26 september 2005 tot aanduiding van de instellingen bedoeld in artikel 23, § 7, van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten (BS 11 oktober 2005)

Koninklijk besluit van 19 oktober 2005 houdende bekendmaking van de lijst van de betalings- en effectenafwikkelingsystemen die geregeld worden door het Belgisch recht, tot uitvoering van artikel 2 van de wet van 28 april 1999 houdende omzetting van Richtlijn 98/26/EG van 19 mei 1998 betreffende het definitieve karakter van de afwikkeling van betalingen en effectentransacties in betalings- en afwikkelingssystemen (BS 29 november 2005)

Koninklijk besluit van 25 oktober 2005 tot uitvoering van de wet van 17 december 1998 tot oprichting van een beschermingsfonds voor deposito's en financiële instrumenten en tot reorganisatie van de beschermingsregelingen voor deposito's en financiële instrumenten (BS 29 november 2005)

Wet van 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder (BS 23 december 2005)

Wijzigingsteksten

Wet van 15 december 2004 betreffende financiële zekerheden en houdende diverse fiscale bepalingen inzake zakelijke-zekerheidsovereenkomsten en leningen met betrekking tot financiële instrumenten (BS 1 februari 2005)

Wet van 14 februari 2005 tot wijziging van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten en van artikel 40 van het koninklijk besluit van 25 maart 2003 tot uitvoering van artikel 45, § 2, van die wet (BS 4 maart 2005).

Besluit van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen van 22 februari 2005, goedgekeurd bij Ministerieel besluit van 17 oktober 2005, tot wijziging van de besluiten van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen van 5 december 1995 over het reglement op het eigen vermogen van de kredietinstellingen en over het reglement op het eigen vermogen van de beursvennootschappen (BS 2 december 2005)

Koninklijk besluit van 16 maart 2005 tot opheffing van artikel 1 van het koninklijk besluit van 10 juni 2002 tot uitvoering van artikel 14ter van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en tot wijziging van het koninklijk besluit van 27 december 1994 betreffende de wisselkantoren en de valutahandel (BS 19 april 2005)

Wet van 20 juni 2005 houdende wijziging van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen, de wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen, de wet van 6 april 1995 inzake het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen, de bemiddelaars en de beleggingsadviseurs en de wet van 20 juli 2004 betreffende bepaalde vormen van collectief beheer van beleggingsportefeuilles, en houdende andere diverse bepalingen (BS 26 augustus 2005)

Besluit van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen van 21 juni 2005, goedgekeurd bij Ministerieel besluit van 14 juli 2005, tot wijziging van het besluit van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen van 5 december 1995 over het reglement op het eigen vermogen van de kredietinstellingen (BS 5 augustus 2005)

Besluit van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen van 21 juni 2005, goedgekeurd bij Ministerieel Besluit van 14 juli 2005, tot wijziging van het besluit van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen van 5 december 1995 over het reglement op het eigen vermogen van de beursvennootschappen (BS 5 augustus 2005)

Ministerieel besluit van 7 juli 2005 tot wijziging van het ministerieel besluit van 11 april 2003 houdende de lijst van de Belgische gereguleerde markten (BS 12 augustus 2005)

Wet van 20 juli 2005 houdende diverse bepalingen (BS 29 juli 2005)

Wet van 24 augustus 2005 tot omzetting van verschillende bepalingen van de richtlijn financiële diensten op afstand en van de richtlijn privacy elektronische communicatie (BS 31 augustus 2005)

Koninklijk besluit van 24 augustus 2005 tot wijziging, wat de bepalingen inzake marktmisbruik betreft, van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten (BS 9 september 2005)

Wet van 17 september 2005 tot wijziging, wat de verzekering tegen natuurrampen betreft, van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst en de wet van 12 juli 1976 betreffende het herstel van zekere schade veroorzaakt aan private goederen door natuurrampen (BS 11 oktober 2005)

Koninklijk besluit van 21 november 2005 over het aanvullende groepstoezicht op kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen, beleggingsondernemingen en beheer-vennootschappen van instellingen voor collectieve belegging in een financiële dienstgroep en tot wijziging van het koninklijk besluit van 22 februari 1991 houdende het algemeen reglement betreffende de controle op de verzekeringsondernemingen en het koninklijk besluit van 12 augustus 1994 over het toezicht op geconsolideerde basis op kredietinstellingen (BS 30 november 2005)

Koninklijk besluit van 22 december 2005 tot wijziging van het koninklijk besluit van 31 maart 2003 betreffende de verplichtingen van emittenten van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een Belgische gereguleerde markt (BS 29 december 2005)

Wet van 23 december 2005 houdende diverse bepalingen (BS 30 december 2005)

Wet van 27 december 2005 houdende diverse bepalingen (BS 30 december 2005)